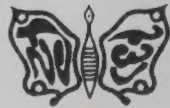
ಅಚ್ಚ ಪರಿಮಳ

ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರದ
ಶ್ರೀ ಮ. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ಹದಿನಾಲ್ಕನೇ ಪುಣ್ಯತಿಥಿಯಂದು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡ ಕೃತಿ

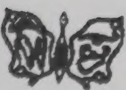
ಅಚ್ಚ ಪರಿಮಳ

ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿ

ಮೂರು ನೂರ ತೊಂಬತ್ತನಾಲ್ಕನೇ ಪ್ರಕಟನೆ :

ಅಚ್ಚ ಪರಿಮಳ

ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿ
ಈಚಿನ ಕಥೆಗಳು

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ
ಕೊಪ್ಪೀಕರ್ ಬೀದಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ : 580 020

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ
ಕೊಪ್ಪೀಕರ್ ಬೀದಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ : ೫೮೦ ೦೨೦
✆ : (0836) 236 76 76
Email:sahithyaprakashana@yahoo.co.in

ಸಂಪಾದನ–ಪ್ರಕಾಶನ :
ಎಂ.ಎ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ

ಸಲಹೆ–ಸೂಚನೆ:
ಸರ್ವಶ್ರೀ ನಿರಂಜನ ವಾಲಿಶೆಟ್ಟರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ
ಡಾ॥ ಜಿ.ಎಂ. ಹೆಗಡೆ, ಧಾರವಾಡ
ಎಸ್.ಕೆ. ದೇಸಾಯಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ

Accha Parimala: Stories by Shanthadevi Kanavi
Published by : Sahitya Prakashana, Koppikar Road, Hubli : 580 020

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ: 2012

ಕಾಗದ ಬಳಕೆ: 70 GSM N/S ಮ್ಯಾಪ್ಲಿತೊ   **ಗಾತ್ರ** ಡೆಮಿ 1/8.   **ಪುಟಗಳು:** 140
ಅಕ್ಷರ ವಿನ್ಯಾಸ: ವಚನ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್
ಪುಟವಿನ್ಯಾಸ/ ಮುಖಪುಟ: ಎಸ್. ಸತೀಶ್‌ಕುಮಾರ್

ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮುದ್ರಣಾಲಯ
LAKSHMI MUDRANALAYA
ISO 9001-2000
ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-೧೮
ದೂರವಾಣಿ : ೨೬೬೧ ೩೧೨೩, ೨೬೬೧ ೮೭೫೨

ಅರಿಕೆ

ನನ್ನ ಏಳನೆಯ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹ 'ಗಾಂಧಿಮಗಳು' ಪ್ರಕಟವಾದ (೧೯೯೭) ನಂತರ, ನನ್ನ ಅದುವರೆಗಿನ ಕತೆಗಳೆಲ್ಲ 'ಕಥಾಮಂಜರಿ' ಮತ್ತು 'ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಪುಟ'(೨೦೦೫)ಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಓದುಗರ ಕೈ ಸೇರಿದವು. ಆಮೇಲೆ ನಾನು ಬರೆದ ಕತೆಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ 'ಅಚ್ಚ ಪರಿಮಳ'ದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡಿವೆ.

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಂಡಾರ' ಖ್ಯಾತಿ ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ'ದಿಂದ ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು ನನಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ನನ್ನ ಹಾರ್ದಿಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು

ಈ ಮೊದಲು ನನ್ನ 'ಕಥಾಮಂಜರಿ'ಗೆ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದ ಡಾ. ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜರ ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನುಡಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತುಂಬ ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು.

ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡಿದ ವಚನ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಮುಖಪುಟ ರಚಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಸತೀಶ್‌ಕುಮಾರ್, ಮುದ್ರಕರಾದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಧಾರವಾಡ
೫-೯-೨೦೧೨

ಶಾಂತಾದೇವಿ ಕಣವಿ

ಪರಿವಿಡಿ

ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರೇಮ, ಸಂಸಾರ ಇತ್ಯಾದಿ

"ಇವತ್ತು ಆದಿತ್ವಾರ ಅಲ್ಲ? ನಾ ಪ್ಯಾಟಿಗಿ ಹೋಗಿ ಮನೀ ಸಾಮಾನು, ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ಎಲ್ಲಾ ತರಬೇಕು. ಚಂದ್ರಿಕಾನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮನ್ಯಾಗ ಬಿಟ್ಟ ಹೋಗ್ತೇನಿ. ೧೨ ರಮ್ಯಾಲೆ ನೀವು ಹೋಗಿ ಕರಕೊಂಡು ಬರ್ತೀರೇನು" ಸೀರೆಗೆ ನಿರಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕೇಳಿದೆ.

" ಇಲ್ಲಾ ರೇಣೂ, ನನಗ ಪುರಸೊತ್ತs ಇಲ್ಲಾ. ಬರಿಯೂದ ಅದ" ಆಗಲೇ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂತಿದ್ದ ನಾಗೇಂದ್ರ.

"ಆತು ನಾ ಬರ್ತೀನಿ. ನಿಮಗ ಏನರ ಬೇಕೇನು ?" ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಬಾಟಲಿಯ ಹೆಸರು ಬರೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡೆ. "ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಅನಕೊಂತ ಇತ್ತಿತ್ಲಾಗ ಕುಡಿಯೂ ಚಟಾ ಹೆಚ್ಚಾತು" ಮೆಟ್ಟಲಿಳಿದೆ....

"ಮೆಂತೆ ಪಲ್ಲೆ, ಬದನಿಕಾಯಿ, ಟೊಮೆಟೊ ಧಾರಣಿ ಹ್ಯಾಂಗಬೇ?"

"ಪಲ್ಲೆ ೨ ರೂ.ಗೆ ಸಿವುಡು, ಬದನಿಕಾಯಿ ೮ ರೂ., ಟಮಾಟಕಾಯಿ ೧೫ ರೂ. ಗೆ ಕೆಜಿ ಎಷ್ಟ ತೂಗಲಿ ಯವ್ವಾ' ಅಜ್ಜಿ ಅವಸರದಿಂದ ತಕ್ಕಡಿ ಎತ್ತಿದಳು.

..... ಹೊಸಳ್ಳಿಯ ಕಪ್ಪು ನೆಲದ ಥಳಥಳಿಸುವ ಹಸಿರು ಹೊಲ. ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಟೊಮೆಟೊ, ಬದನಿಕಾಯಿ, ಮೆಣಸಿನಗಿಡಗಳು, ಅಳ್ಳು ಬಿದ್ದರೆ ಆರಿಸುವಂತಹ ಸ್ವಚ್ಛ ಎರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಹೊಲದ ಅಂಚಿನ ಬೇವಿನ ಗಿಡದ ತಂಪು ನೇರಳೇ ಅಜ್ಜಿ- ಅವ್ವನ ವಿಶ್ರಾಂತಿಧಾಮ. ನಮ್ಮ ಹಿಲ್ ಸ್ಟೇಶನ್ ಅಂತ ಅಕ್ಕ ನಾನು ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ರೇಲ್ವೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಚೆ ಡಬ್ಬಿಯ ಪೊಲೀಸ್ ನೌಕರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಪ್ಪ ಊರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದದ್ದೇ ಅಪರೂಪ. ಗಂಡಿನ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೊಲ ಮನೆ ತೂಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಅವ್ವನ ದುಡಿಮೆಯೇ ಆಸರೆ. ಆಗಾಗ ಸಾಲೆಯ ಬಿಡುವಿನಲ್ಲಿ ಅಂಬಕ್ಕನೊಡನೆ ತಾನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಶೇಂಗಾ ಹರಿಯುತ್ತ, ಕಸ ತೆಗೆಯುತ್ತ, ಹಾಡು -ಒಗಟು- ರಂಗೋಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತ,

ಅಕ್ಕ ತೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟ ಅಂಗಿ, ಪರಕಾರ ತಾನೇಕೆ ತೊಡಬೇಕೆಂದು ಜಗಳವಾಡುತ್ತ ಬೆಳೆದವಳು. ತನಗೆ ತಮ್ಮನೊಬ್ಬ ಹುಟ್ಟಿದ. ಮಕ್ಕಳು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವ ಸೋಜಿಗದಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಅಕ್ಕ ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿ ಹೊಸ ಸುದ್ದಿಯೊಂದನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಉಸುರಿದ ದಿನ ನಡುಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು ಮುಗ್ಧ ಮನಸ್ಸು. ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೂ ಅದು ಸಹಜವಾದದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ನಿರಾಳವಾಗಿತ್ತು. ತಾನು ದೊಡ್ಡವಳಾದಾಗ ಅಷ್ಟು ಹೆದರಿಕೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಜ್ಜಿ ಅಕ್ಕನ ಸಾಲೆ ಬಿಡಿಸಿ ಮದುವೆ ಮಾಡು ಎಂದು ದುಂಬಾಲು ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ತಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲು ಮುಗಿಸಿ ಅಜ್ಜಿಯೊಡನೆ ಜಗಳವಾಡಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ನಲ್ಲಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಫ್ರೀಶಿಪ್, ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಜಾತಿಯ ವರದಾನ, ಬೇರೆ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು....

"ಯವ್ವಾ ಚೀಲಾ ಹಿಡಿಯಬೇ ಪಲ್ಲೆ ಹಾಕ್ತೀನಿ. ಬದನಿಕಾಯಿ ಟೊಮೆಟೊ ಅರ್ಧರ್ಧ ಕಿಲೋ ತೂಗೇನಿ, ಇಕಾ ಎತ್ಲಾಗ ಐತಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ? ಏಟೊತ್ತಾತು ಕರೀತಿನಿ ಓ ಅನವೊಲ್ಲಿ."

ಇಪ್ಪತ್ತರ ನೋಟು ಕಂಡ ಅಜ್ಜಿ ಮತ್ತೆ ಗೊಣಗಿದಳು, "ಚಿಲ್ಲರೆ ಇಲ್ಲಬೇ. ನಿಂದs ಬೋಣಿಗಿ. ಮೊಮ್ಮಗಳು ದೊಡ್ಡಾಕಿ ಆಗ್ಯಾಳ. ಲಗೂನ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ನೀನ ಚಿಲ್ಲರೆ ಕೊಡು."

"ಯಮ್ಮಾ ಚಿಲ್ಲರ ನೀನs ಇಟಕೋ, ಮೊಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಹಣ್ಣು ತೊಗೊ" ಅಂದು ಚೀಲ ಎತ್ತಿದೆ. ಖುಷಿಯಿಂದ ಬೊಚ್ಚುಬಾಯಿ ತೆಗೆದು ನಕ್ಕ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷವಾಯ್ತು....

...ಅಜ್ಜಿ ತನ್ನನ್ನು ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ಗೆ ಕಳಿಸಲು ಬೇಡವೆಂದು ಮೊಂಡು ಹಿಡಿದಿತ್ತು. ಕಾಲ ಬದಲಾಗಿದೆ, ತಾನೂ ಕಲಿತು ನೌಕರಿ ಮಾಡಿ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಹಗುರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ವಾದಿಸಿದಾಗ,. ಅಪ್ಪನೂ ದನಿಗೂಡಿಸಿದ. ಕೊನೆಗೂ ಅರ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಜ್ಜಿ ಒಪ್ಪಿತು. ಊರಿಗೆ ಬರುವ ಮೊದಲು ತನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನೇ ಹಿತ್ತಿಲ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಸಂಕಟ ತೋಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅಜ್ಜಿ ಹಟವಾದಿ ಆದರೂ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಾ ಮೆತ್ತಗೆ.

"ಅವ್ವೀ ನೀ ಭಾಳ ಕಲತಾಕಿ, ಶಾಣ್ಯಾಕಿ ಅದೀ. ನಾ ಹಳ್ಳೀ ಊರ ಮಳ್ಳ, ಆದರೂ ಎಡ್ಡ ಮಾತ ಹೇಳ್ತೇನಿ ಮನಸಿನ್ಯಾಗ ಇಟಕೋ. ಹರೇದ ಹುಡುಗೇರ್ನ ಕಂಡರ ಹರಕೊಂಡ ತಿನ್ನೂ ಮಂದಿ ಭಾಳ. ಗಂಡಸು ಅಂದರ ಬೆಂಕಿ ಕೆಂಡ ಇದ್ದಾಂಗ. ಅದರಿಂದ ನೀನು ದೂರ ಇರು. ಕೆಂಡಾ ಹಿಡಿದರ ಕೈ ಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಾಕಿ ನೀನs. ನಾ ಅತು ನನ್ನ ಅಭ್ಯಾಸ ಅತು ಹಾಂಗ ಇರು. ಸಿಕ್ಕಾಂಗ ತಿರಗಬ್ಯಾಡಾ. ಒಬ್ಬಾಕೆ ಇರತೀ ಜ್ವಾಕಿಯಿಂದ ಇರು." ಅಜ್ಜಿ ಅಳುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನೂ ಕಣ್ಣು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಳಬ್ಯಾಡಾ ಅಜ್ಜಿ ಅಂದಾಗ ಸುಮ್ಮನಿರುವಂತೆ ಕೈ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ-

"ನನ್ನ ಅನುಭವದ ಮಾತ ಹೇಳ್ತೇನಿ. ಈ ಮನಸು ಮಂಗ್ಯಾ ಇದ್ದಾಂಗ. ಕಂಡದ್ದೆಲ್ಲಾ

ಬೇಕ ಅಂತತಿ. ತೆಪ್ಪ ಮಾಡೂ ಮುಂದ ಇಬ್ರೂ ಮಾಡ್ತಾರ ಸಿಕ್ಸಾ ಆಗೂದು ನಮಗಟ. ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಸಣ್ಣಾವ ಇದ್ದಾಗ ನಿಮ್ಮಜ್ಜ ನನ ಗಂಡ ಸತ್ತಾ. ತವರ್ಮನೀಗೆ ಬಂದೆ ಹರೇದಾಕಿ, ಮನಸ ತಡೀಲಿಲ್ಲ. ಆಳು ಮಗನ ಗೆಣೆತನಾ ಮಾಡಿ ಬಸರ ಆದೆ. ನಮ್ಮಪ್ಪ ತಲೀ ತಲೀ ಬಡಕೊಂಡಾ. ಆದರ ಸುಮ್ಮನ ಕೂಡಲಿಲ್ಲ. ಬಸರ ತಗಸಿದಾ. ಊರ ಬಿಡಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದ ಇಟ್ಟಾ,. ಹೊಲಾ ಕೊಟ್ಟಾ ಮುತ್ತಿನಂತಾ ಮಗನ್ನ ಕರಕೊಂಡ ಇರು ಅಂತ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಹ್ವಾದಾ. ಇದ ಮಣ್ಣಿನ್ಯಾಗ ದುಡುದು ಮುಪ್ಪಾದೆ. ನಿಮ್ಮವ್ವ ಸೋನವ್ವಾ ಮಾತ್ರ ಗರತಿ ಗಂಗವ್ವ. ಪಾಂಡು ಊರೂರು ತಿರುಗಿದರೂ ಯಾರ್‍ನೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಿದಾಕಿ ಅಲ್ಲ. ಅಕಿ ಪಾದಾ ತೊಳಕೊಂಡ ಕುಡೀಬೇಕ. ನಾನೂ ಅದೀನಿ ನೋಡ ನಾಯಿ ಮುಟ್ಟಿದ ಗಡಿಗಿ ಹಾಂಗ. ನಾಳೆ ಸತ್ತಮ್ಯಾಲೆ ನರಕದಾಗ ನನಗ ಏನ ಬೆಂಕ್ಯಾಗ ಹಾಕ್ತಾರೊ, ಕಾದ ಎಣ್ಯಾಗ ಹಾಕ್ತಾರೋ ನನ್ನ. ಇದ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಬೇ. ನಿನ್ನ ಮುಂದ ಹೇಳೇನಿ. ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟ್ಯಾಗ ಇಟಕೋ" ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ತೆಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಬಂದೆ.....

ಅಜ್ಜಿ ಮಾತು ನೆನಪಾದರೆ ಈಗಲು ನಗು ಬರ್‍ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಈ ಸ್ವರ್ಗ ನರಕದ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ಜನರನ್ನು ಪಾಪದಿಂದ ದೂರವಿಟ್ಟಿತ್ತೇನೋ. ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿಯಾಗಿ, ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವೆಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರೇ ಮೂಡಿಸಿದ ಭ್ರಮೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಪಾಪ ಭೀತಿಯೇ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿತು. ಈಗ ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಪಾಪ, ಮಹಾಪಾಪ! ಒಮ್ಮೆಲೆ ನೆನಪಾಯ್ತು. ಪಾಪ ಅಂತೆ ಯಾವುದು ಪಾಪ. ಸಣ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನವರಿಗೆ ಗಂಡ ಸತ್ತ ಕೂಡಲೇ ಆಸೆ, ಕಾಮನೆ, ಎಲ್ಲಾ ಹೋಗಿಬಿಡ್ತಾವೇನು? ಗಂಡಸು ಬೇರೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲವೇ ಹಾಗೆ ಅಜ್ಜಿಗೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಜ್ಜಿಗೊಬ್ಬ ಮಗ ಇದ್ದ. ಇಬ್ಬರ್‍ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋವಂಥ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನವರು ಎಲ್ಲಿ ಸಿಗಬೇಕು. ಅಜ್ಜಿಗೆ ಗಂಡ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದ ಆದರೆ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಜಾಗ ಎಲ್ಲಿತ್ತು, ಛಿ ಎಲ್ಲಾನೂ ಸಮಸ್ಯೇನ. ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ರೂ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಕಷ್ಟವೇ ಕಷ್ಟ. ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ವಿಚಾರ ಮಾಡ್ತಾ ಹೋದರ ತಲೀನsಕೆಡ್ತದ.....

ತಲೆತುಂಬ ಯೋಚನೆಗಳಿದ್ದರೂ ಕೈ ಚೀಲ ಹೊತ್ತು ಗುರುತಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲೆ ನಡೆದಿದ್ದೆ. ಇಂದ ಯಾಕೋ ಹಿಂದಿನದೆಲ್ಲಾ ನೆನಪ ಆಗತೈತಿ. ಆಯ್ತು ಕಿರಾಣಿ ಅಂಗಡೀನ ಬಂತಲ್ಲ.

"ಹಾಂ, ಬರ್‍ರಿ ಬರ್‍ರಿ ರೇಣಕ್ಕ. ಸಾಮಾನಿನ ಚೀಟಿ ತರ್‍ರಿಲ್ಲೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂತ್ಕೊಳ್ರಿ. ಗದ್ದಲ ಅದ. ಸಾಮಾನು ಕಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳ್ತೀನಿ ಕೂಡ್ರಿ' ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುತ್ತ ಗಲ್ಲೇದ ಮೇಲಿದ್ದ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿದ.

ಅಂವ ನನ್ನ ನೋಡಿ ನಗೋದು ನೋಡಿದರ ಮೈ ಉರೀತದ. ಹಾಂಗ ಯಾವತ್ತೂ ನನ್ನ ಮೈ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡ್ತಿರ್‍ತಾನ. ಮೈ ತುಂಬ ಸೆರಗು ಹೊತ್ತರೂ ಬತ್ತಲೆ ಇದ್ದಾಂಗ ಅನಸ್ತದ. ಹೆಂಗಸರ್‍ನ ನೋಡೂದ ಒಂದು ಚಟಾನ ಅವನಿಗೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬಾರದು ಅಂದರ ನಾಗೇಂದ್ರ ಕೇಳೂದಿಲ್ಲಲ್ಲ. ಅವರ ಗೆಳೆಯನ ಅಣ್ಣನ ಅಂಗಡಿ ಇದು. ಆಗೀಗ ಒಂದಿಷ್ಟು

ಉದ್ರಿನೂ ಕೊಡತಿರತಾನ. ಅವನ ಕೀಳು ಚಟದ ಬಗ್ಗೆ ನಾಗೇಂದ್ರನ ಮುಂದ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಸಂಕೋಚ ಆಗ್ತೈತಿ ನನಗ.

..... ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ನಾಗ ಇದ್ದಾಗಿಂದ ಹಿಂತಾ ಗಂಡಸರ ಸಹವಾಸ ನನಗ ಬಂದಿತ್ತು. ಕೆಳಜಾತಿ ಹುಡುಗಿ, ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಚಂದ ಅದಾಳ ಅಂದಮ್ಯಾಲ ಹ್ಯಾಂಗ ನಡೆಸಿಕೊಂಡರೂ ನಡೀತದ ಅಂತ ಅವರ ಸಮಜೂತಿ. ಅವರ ಮಾತು, ನೋಟ, ಸ್ಪರ್ಶ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಥ ಆದರೂ ತಿಳೀಬಾರದಂಗ ನಟನಾ ಮಾಡ್ತಿದ್ದೆ. ಗಂಡಸರಷ್ಟs ಯಾಕ ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲ್ಜಾತಿ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಕೀಳು ಭಾವನಾ ಇತ್ತು. ಹಿಂದ ಎಷ್ಟು ಆಡಿಕೊಂಡರೂ ನನ್ನ ಶಾಣ್ಯಾತನ, ರೂಪ, ಜೋರು, ಮಾತು ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮುಂದ ಮಳ್ಳಿ ಹಾಂಗ ಇರತಿದ್ರು. ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ರ್‍ಯಾಂಕ್ ತೊಗೊಂಡು ಇವರ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಿಂದ ಹಾಕಬೇಕು ಅನ್ನೂ ಹಟದಿಂದ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡತಿದ್ದೆ....

"ಅಕ್ಕಾ ಅವರ, ಭೋಲೋ ಗೋದಿ ಹಾಕೀನ್ರಿ. ಹೊರಗ ತುಟ್ಟಿ ಆಗ್ಯಾವ. ನಿಮಗ ಬಿದ್ದ ಧಾರಣೇಗೆ ಕೊಡ್ತೀನ್ರಿ. ಬೆಲ್ಲಾ, ರವಾ, ಸಕ್ಕರಿ ಎಲ್ಲಾದರ ರೇಟೂ ಏರ್‍ಯಾವ್ರಿ"

"ಆಗಲಿ ಹಾಕ್ರಿ, ಇನ್ನೇನ ಮಾಡೂದು. ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಆದದ್ದs ನಮಗೂ" ಅಂದೆ. ತಂದ ಹಣ ಸಾಲದೆ ಹೋದರೆ ಉದ್ರಿ ಹೇಳುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೀತು ಎನ್ನುವ ಚಿಂತೆ ನನಗೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ರೊಕ್ಕ ಚುಕ್ತಾ ಮಾಡಿದರ ನಾಗೇಂದ್ರರ ಬಾಟಲಿಗೆ ಹಣ ಉಳಿಯೋದಿಲ್ಲ, ಪೆಚ್ಚು ನಗೆನಕ್ಕೆ. ನನ್ನ ನಗುವಿನಿಂದ ಹುರುಪಾದ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ ಮಾತು ಬೆಳೆಸಿದ,

"ನಾಗೇಂದ್ರ ಆರಾಮ ಅದಾರೇನ್ರಿ. ಭಾಳದಿನಾ ಆತು ಭೆಟ್ಟಿನs ಆಗಿಲ್ಲಾ. ನಾ ಕೇಳಿದೆ ಅಂತ ಹೇಳ್ರಿ."

"ಆಯ್ತು ಹೇಳ್ತೀನಿ. ಅವರೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ಬರೀತಾ ಅದಾರ. ಎಲ್ಲೂ ಹೊರಗ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಟೈಮ ಇಲ್ಲ. ಕಾಲೇಜು, ಲೈಬ್ರಿ, ಮನಿ ಇದರಾಗs ವ್ಯಾಳ್ಯೆ ಕಳೀತಾರ."

"ಭೇ ಭೇ ಭಾಳ ಶಾಣ್ಯಾರು. ಸಾಹಿತ್ಯವಲಯದೊಳಗ ನಾಗೇಂದ್ರ ಅವರು ಭಾಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಗ್ಯಾರ ನೋಡ್ರಿ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮಂದಿ ಎಲ್ಲಾ ಅವರ್ನ ಹೊಗಳತಿರತಾರ. ಅವರ ಭವಿಷ್ಯ ಉಜ್ವಲ ಅದ. ರೇಣಕ್ಕ ನೀವು ದೈವಾನರು. ಇಂಥಾವರ ಕೈ ಹಿಡದಿರಿ."

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಗಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಮಾತು ಬೆಳೆಸುತ್ತ. ತಡಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಹೆಂಗಸಿನತ್ತ ಹರೀತು. ಅವನ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತ ನಾನು ಕುಳಿತೆ. ..... ಹೌದು. ನಾಗೇಂದ್ರನ ಭೆಟ್ಟಿ ಆದದ್ದೇ ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಆಗಿ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ. ಮೇಲಿನ ಶೆಲ್ಫಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕ ತೆಗೆಯಲು ಕಾಲು ಎತ್ತರಿಸಿ ಸಾಹಸ ಪಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇನ್ನೇನು ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ಎನ್ನುವಾಗ ಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದ ಬಲಿಷ್ಠ, ಕೂದಲು ತುಂಬಿದ ಕೈ ಪುಸ್ತಕ ಸಲೀಸಾಗಿ ತೆಗೆದು ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು. ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕನ್ನಡಕದ ಹಿಂದಿನ ಮಿಂಚುವ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕಂಡಿದ್ದವು. ತನ್ನ ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಕೂಡ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದ. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರ ಗೊತ್ತಾದದ್ದು ಅವನದೇ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂದ ಮಾಲೂ

ತನ್ನ ಗೆಳತಿಯಾದ ಮೇಲೆ. ನಾಗೇಂದ್ರ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ. ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವ. ತನಗಿಂತ ಬೇರೆ ವರ್ಗದ ಕೆಳಜಾತಿಯವ, ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು, ಆದರೆ ಅವನು ಮಾತ್ರ ಸ್ಥಿತಪ್ರಜ್ಞ. ಅವನ ಈ ಗುಣವೇ ತನ್ನನ್ನು ಅವನತ್ತ ಸೆಳೆದದ್ದು.

ಮೂರನೆಯ ವರ್ಷದ ಸೂಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಕ್ಕನ ಮದುವೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ವರ ಕನ್ನಡ ಸಾಲೆ ಮಾಸ್ತರನಾದ್ರೂ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೇಳಿದ್ದ. ಅಜ್ಜಿ ವಯಸ್ಸಾಗಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದರಿಂದ ಹೊಲದ ಕೆಲಸ ಸಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಧ ಹೊಲ ಮಾರಿ ಮದುವೆಗೆ ಹಣ ಹೊಂದಿಸಿದ್ದರು ಅಪ್ಪ. ಮಗಳ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಸೋತಿದ್ದ ಅಪ್ಪ, ಉಳಿದ ಹೊಲ ಲಾವಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಮನೆಯ ವಾತಾವರಣ, ಜನ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅಲ್ಲಿರಲು ಒಲ್ಲದೆ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಪರಿಚಿತ ಜಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಬರುವಾಗ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿ ಬಂದಿದ್ದೆ. ತನ್ನ ಡಿಗ್ರಿ ಮುಗಿಸಿ ನೌಕರಿ ಹಿಡಿಯುವವರೆಗೆ ತನ್ನ ಮದುವೆಯ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದು, ತನ್ನ ಮನದ ಮೂಲೆಯ ಆಸೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ತಾನೇ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವದೇ ಆ ಆಸೆ. ಪ್ರೇಮ ಎಲ್ಲಿತ್ತೋ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಯಾರೋ 'ಹಾಲಿಲ್ಲ ಬಟ್ಟಲಿಲ್ಲ ಗುಟಕ್' ಎನ್ನುವಂತೆ.

ಊರಿಂದ ಬಂದ ಮರುದಿನ ಮಾಲೂನೊಡನೆ ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ರಶ್ಶು. ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ಮುಟ್ಟಲು ತಡವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಗದ್ದಲದಲ್ಲೆ ನುಗ್ಗಿ, ನುಗಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸರಿದು ಪಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ನೇತಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂಟಿ ಕಾಲೂರಲು ಮಾತ್ರ ಜಾಗವಿತ್ತು. ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಗಂಡಸರು. ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮೈ ಮುದುಡಿ ಕೂಡ್ರದೆ ಗದ್ದಲ ಎಷ್ಟಿದ್ದರೂ ನುಗ್ಗುವುದು ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಬ್ರೇಕ್ ಹಾಕಿದ ರಭಸಕ್ಕೆ ತೂಗಿ ಹಿಂದಿನವರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದೆ. ಗಂಡಸಿನ ಕೈ ನನ್ನ ಸೊಂಟ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಬಿಡಿದು ದೂರ ನಿಲ್ಲಿಸಿತು. ಮೈ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನ ಉಸಿರು ಕೆನ್ನೆಗೆ ಬಡಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಡಸಿನ ಮೈ ವಾಸನೆ, ಬೆವರು, ಸಿಗರೇಟಿನ ವಾಸನೆಯಿಂದ, ಸಿಟ್ಟು ಬರುವ ಬದಲು ಪುಲಕಿತಳಾಗಿದ್ದೆ, ಹಾಗೇ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ್ದೆ. ಮೃದುವಾಗಿ ತನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ 'ಮಿಸ್ -ಸರಿಯಾಗಿ ನಿಂತ್ಕೋರಿ' ಎಂದು ಉಸುರಿ ಹಿಡಿತ ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿದ. ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಹೊರಳಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿದಾಗ ನಾಗೇಂದ್ರನ ಕಣ್ಣು ನಗುತ್ತಿದ್ದವು. ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸರಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಸ್ಟಾಪಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ, ಅವನು ಇಳಿದು ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದ. ಆ ರಾತ್ರಿ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ನಿದ್ದೆ ಬಾರದೆ ಹೊರಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾಗೇಂದ್ರನ ಸ್ಪರ್ಶದ ಜಾದೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದೇಬಿಟ್ಟಿತು....

'ಅಕ್ಕಾರ ಬೆಲ್ಲಾ ಎಂಥಾದ್ದು ಬೇಕೋ ನೋಡ್ರಿ" ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನ ಕರ್ಕಶ ದನಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿತ್ತು. "ಜೆಲ್ಲಾ ಮೆತ್ತಂದ ಕೊಡರಿ" ಮುರಿದು ಬಾಯಿಗಿಡುತ್ತ ಹೇಳಿದೆ.

.... ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ,. ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ತರದ ಹುಡುಗರ ಸಹವಾಸ ಬಂದೇ

ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಣಕಿದವರಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು, ಜೋರು ಹುಡುಗಿ ಅನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಒಂದು ದಿನ ಕ್ಲಾಸು ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಬರುವಾಗ ಮಜಾ ಮಾಡಲೆಂದೇ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅನಂತ ದೇಸಾಯಿ ತನ್ನ ಸೆರಗು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು 'ಈ ಸೀರಿ ಎಲ್ಲಿ ತೊಗೊಂಡ್ರಿ ರೇಣುಕಾ. ಎಷ್ಟ ಛಂದ ಅದ' ಅಂದ. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತನ್ನ ಮೈ ಉರಿಯಿತು. ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಅವನ ಕೈಗೊಂದು ಏಟು ಕೊಟ್ಟು 'ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಅಂಗಡ್ಯಾಗಲೇ' ಅಂದೆ. ಸುತ್ತಲಿನವರೆಲ್ಲ ಖೊಳ್ಳನೆ ನಕ್ಕು ದೇಸಾಯಿಗೆ ಅವಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಒದರಾಡಿದನಂತೆ. 'ಆ ರಂಡೀ ಮಗಳ ಸೊಕ್ಕ ಮುರೀದಿದ್ರ ನಾ ದೇಸಾಯೀನs ಅಲ್ಲಾ' ಅಂತ. ನಕ್ಕುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯ ಗುಂಪಿನ ಬೆಂಬಲ, ಸರ್ಕಾರದ ಸವಲತ್ತು ಎರಡನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಇಂಥ ಬೆದರಿಕೆಗೆಲ್ಲಾ ಬಗ್ಗುವವಳಲ್ಲ ನಾನು ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಮಜಾ ಮಾಡುವ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಹುಡುಗಿಯರೂ 'ತಾ ಏನ ದೊಡ್ಡ ಸತಿ ಸಾವಿತ್ರಿ ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡಾಳ. ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹೊಲಗೇರಿ ಆದರೂ ಬಡಿವಾರ ಎಷ್ಟ ಮಾಡತಾಳ' ಎಂದು ಆಡಿ ತೀಟೆ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ತಾನು ಕೆಳಜಾತಿಯವಳಾದರೂ ಹೊಲೆಯಳಲ್ಲ ಅನ್ನುವುದು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಗಿಳಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇನ್ನೂ ಕೆಳಜಾತಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ತನಗೆ ಪ್ರೀತಿ, ಅನುಕಂಪ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥದೇ ಜಾತಿಯಿಂದ ಬಂದು ತನ್ನತನವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನಡೆಯುವ ನಾಗೇಂದ್ರ ತನಗೆ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನವನಾಗಿದ್ದ.

"ಅಕ್ಕಾರ ಇಕಾ ಬಿಲ್ ತೊಗಳ್ರಿ. ಸಾಮಾನು ಎಣಿಸಿಕೊಳ್ರಿ. ತಡಾ ಭಾಳ ಆತು ನಿಮಗ. ರಿಕ್ಷಾ ತರಸಲೇನ್ರಿ."

ಒಂದು ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು. ಚಂದ್ರಿಕಾ ಅಳುತ್ತಿರಬೇಕು. ಊಟದ ಹೊತ್ತು ಬೇಗ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕೆಂದು ಬಿಲ್ ಕೊಟ್ಟು ರಿಕ್ಷಾ ಹತ್ತಿದೆ. ಬಾಟ್ಲಿ ಒಯ್ಯದಿದ್ದರೆ ನಾಗೇಂದ್ರನಿಂದ ಬಯ್ಗುಳು ತಿನ್ನಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಬೇಕು. ನೌಕರಿ, ಮನೆ- ಮಗಳ ಕೆಲಸ, ಗಂಡನ ಉಪಚಾರದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ವಿರಾಮವೇ ಇಲ್ಲ. ನೊಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಎತ್ತಿನಂತೆ ದುಡಿಯುತ್ತಾ ಆಯಾಸಗೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ರಿಕ್ಷಾದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಜ್ಜಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಒರಗಿದೆ.

... ತಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸಕನಾಗಿ ಬಂದ ನಾಗೇಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸು ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಕುಣಿಯಿತು. ಅವನ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ತನ್ನನ್ನು ಕರೆದು "ರೇಣುಕಾ ನೀ ಈಗ ಫೈನಲ್ ಇಯರ್ ಅದೀ. ಮರೀಬ್ಯಾಡಾ. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂತು ನಿನ್ನ ವಿಷಯ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡು. ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಬ್ಯಾಡಾ" ಅಂತ ಗದರಿಸಿದ.

ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿದು ಊರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಮಾಲೂನೊಡನೆ ಅವಳ ಗುರುತಿನವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಬೇರೆ ವಿಷಯ ಮಾತಾಡಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಮನೆಯಾಕೆ ಹೇಳಿದರು- 'ಈ ಹೊರಗಿನ ರೂಮು ಬಾಡಿಗ್ಗೆ ಕೊಡೂದದ ಯಾರಿಗರೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ರ ಹೇಳ್ರಿ' ಅಂತ. 'ಯಾಕ ಖಾಲಿ ಆಗೇದ ಏನು' ಅಂತ ಮಾಲೂ ಕೇಳಿದಾಗ 'ಹೂಂ ನಾಗೇಂದ್ರ ಅಂತ ಒಬ್ಬ ಲೆಕ್ಚರರ ಇದ್ದಾ. ಛಲೋ ಹುಡುಗಾ ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆದರ ಯಾಕೋ ಅವನ

ನಡತಿ -ರೀತಿ ಸರಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಕಳಿಸಿಬಿಟ್ವೆ' ಅಂದರು. ತನ್ನ ಎದೆಗೇ ಒದ್ದ ಹಾಗಿತ್ತು ಆ ಮಾತು. ಅವರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಾಗೇಂದ್ರ ನಮ್ಮ ಪರಿಚಯದವ್ರು ಅಂತ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೂ ಬಾಯಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ.

ಮನಸ್ಸು ಭಾಳ ವಿಚಿತ್ರ. ನಾಗೇಂದ್ರ ಯಾರೋ ತಾನು ಯಾರೋ. ಆದರೂ ಅಂವ ಕೆಟ್ಟವ ಅಂದರ ನನ್ನ ಜೀವ ತಳಮಳಿಸತಿತ್ತು. ಅವನ ಮ್ಯಾಲೆ ನನ್ನ ಹಕ್ಕು ಅದ ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ನಂದೂ ಒಂದ ಹಟದ ಸ್ವಭಾವ. ಸೀದಾ ಸೀದಾ ಅವನ್ನ ಕೇಳೇ ಬಿಡೂಣು ಅಂತ ಅವನ ರೂಮಿಗೆ ಹೋದೆ. ಅವನಿಗೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಅರ್ಥ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಬಾಯಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಏನೂ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಸಂಜೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮನಿ ಮಾಲಕತಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ನೀರು ಹಾಕತಿದ್ಲು. ಇಬ್ಬರು ಹುಡುಗರು ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಆಡತಿದ್ದರು. ಹೆಂಗಸು ನನ್ನ ಕಡೆ ಒಂದ ಥರಾ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದರು. ನಾ ಅತ್ಲಾಗ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡದ ಹಾಂಗs ಹೋದೆ.

"ಬಾ ರೇಣೂ ಒಳಗ ಬಾ."

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಏನ ಹೇಳಬೇಕು ತಿಳೀಲಾರದ ಟೇಬಲ್ ಮ್ಯಾಲಿನ ಪುಸ್ತಕ ತಿರುವಿ ಹಾಕ್ಕೋತ ಕೂತೆ.

"ಯಾಕ ಬಂದಿ ಇಷ್ಟೊತ್ನ್ಯಾಗ ಹೇಳಲ್ಲ, ಏನೋ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀ?"

ಹಿಂದಿನ ರೂಮಿನ ಅವನ ಮಾಲಕತಿ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಒದರಿಬಿಟ್ಟೆ. ಅವನ ಮುಖಾ ಕೆಂಪಾಗಿತ್ತು. 'ಇದೆಲ್ಲಾ ಖರೇ ಏನು? ಹೇಳಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಹುಡುಗೇರ ಸಹವಾಸಾ ಮಾಡೀ ನೀನು' ರೊಚ್ಚಿನಿಂದ ಅವನ ತೋಳು ಹಿಡಿದು ಅಲುಗಾಡಿಸಿದೆ. ಕಣ್ಣಾ ತುಂಬ ನೀರಿತ್ತು.

ನನ್ನ ಮುಖಾ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಎಳಕೊಂಡು ಮುಖಾ ಹತ್ತಿರ ತಂದು ಕಣ್ಣಾಗ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಕೇಳಿದಾ "ನಾ ಖರೇ ಹೇಳಿದ್ರ ನಂಬ್ತಿಯಾ."

ಆ ಹೊತ್ತಿನ್ಯಾಗ ಅವನ ಮಾತs ವೇದವಾಕ್ಯ ಆಗಿತ್ತು ತನಗ. 'ಹೂಂ' ಅಂದೆ. 'ಅದೆಲ್ಲಾ ಸುಳ್ಳು. ಹೊಟ್ಟೇಕಿಚ್ಚಿಗೆ ಕಥೀ ಕಟ್ಟಿ ಹೇಳ್ಯಾರ. ಅವರ ಮಗಳು ನಂದಾ ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ನನ್ನ ಹಿಂದ ಬಿದ್ದಿದ್ಲು. ಒಂದ ದಿನಾ ರೂಮಿಗೆ ಬಂದಬಿಟ್ಲು. ನನಗ ಯಾಕೋ ಅಷ್ಟು ಸಲಿಗಿ ಸರಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲಾ. ಅವಳ ಅವ್ವನ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳ್ರಿ, ಲಗೂನ ಮದುವೀ ಮಾಡ್ರಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆ. ಅವರ ಮರ್ಯಾದಿ ಹೋತಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕ ತಿರಗಿ ನನಗs ಲಫಂಗ, ಬದ್ಮಾಶ್ ಅಂತ ಬಯ್ದು ಹೊರಗ ಹಾಕಿಬಿಟ್ರು. ಇದು ನಡೆದದ್ದು. ನನ್ನ ನಂಬು ರೇಣೂ' ಅಂದ ನಾಗೇಂದ್ರ.

ನನಗ ಭಾಳ ಸಂತೋಷ ಆಗಿ ಅವನ್ನ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಪಟಾ ಪಟಾ ಮುದ್ದ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆ. ನನ ಮನಸ್ಸು ಹಗರ ಆಗಿತ್ತು. ಏನ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಅನ್ನೂ ಎಚ್ಚರಾನ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನೂ ನನ್ನ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿ ತುಟಿಮ್ಯಾಲೆ ಮುತ್ತು ಕೊಟ್ಟ. ಮೈ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಣಿ ಬೆವರುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈ ಕಾವು ಏರಿತ್ತು. ಹೇಳಲಾರದ ಹೊಸಾ ಅನುಭವ ಇಬ್ಬರಿಗೂ. ನನ್ನ ನಾಗೇಂದ್ರ ಅನ್ನೋದೊಂದs ಬಡಬಡಿಕಿ ನನಗ. ನಾಗೇಂದ್ರ ಮತ್ತ ಮತ್ತ ಮುದ್ದ ಕೊಟ್ಟ

ವಿಚಿತ್ರ ಸುಖದೊಳಗ ಮೈ ಮರಿಯೂಹಾಂಗ ಮಾಡಿದ್ದ. ನನ್ನ ಸೆರಗು ಸರಿಸಿದ್ದ. ಅದೇ - ಹುಂ. ಅದs ಒಂದು ಗಳಿಗಿಯೊಳಗ ತಟ್ಟಂತ ಎಚ್ಚರಾದೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಿಯೊಳಗಿದ್ದ ಅಜ್ಜೀ ನೆನಪು ಆಯಿತು. ಅಕೀ ಮಾತು ಕಿವಿಯೊಳಗ ಗುಂಯ್ ಗುಟ್ಟಿತು. ಸಾಯುಮುಂದನೂ ನರಕದ ಶಿಕ್ಷಾದಿಂದ ಹೆದರಿ ಒದ್ದಾಡಿ ನರಳಿ ನರಳಿ ಸತ್ತ ಅಜ್ಜಿ ನೆನಪಾತು. ಸರಕ್ಕನ ಕೊಸರಿಕೊಂಡು ಸೆರಗು ಜಗ್ಗಿದೆ. ಕಸುವು ಹಾಕಿ ನಾಗೇಂದ್ರನ್ನ ನೂಕಿ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆ ಓಡಿದೆ. ಸೆರಗು ನೆಲಕ್ಕೆ ಎಳೀತಿತ್ತು. ನಾಗೇಂದ್ರ 'ರೇಣು ನಿಲ್ಲು' ಅಂತ ಕರೀತಿದ್ದಾ. ಮೈ ಮ್ಯಾಲಿನ ಖಬರು ಇಲ್ಲದ ಹೊರಗ ಓಡಿ ಬಂದೆ. ಕೂದಲಾ, ಕುಂಕುಮಾ ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿ ಆಗಿದ್ವು. ಮಾಲಕರ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳು, ಸುತ್ತಲಿನವರು ಗುಂಪು ಕೂಡಿದರು. ಏನಾತು ಏನಾತು ಅಂತ ಕೇಳತಿದ್ರು. ಸುಮ್ಮನ ಅಳತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಅವಸ್ಥಾ ನೋಡಿ ಏನ ತಿಳಕೊಂಡರೋ ರಿಕ್ಷಾ ತರಿಸಿ ಹಾಸ್ಟೆಲ್‌ಕ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ರು. ಅವತ್ತs ರಾತ್ರಿ ಮಾಲೂನ ಮುಂದ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಅತ್ತು ಮರುದಿನಾ ಹಳ್ಳೀಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟೆ.... ರಿಕ್ಷಾದವ ಬ್ರೇಕ್ ಹಾಕಿದ್ದ.

•

ಒಬ್ಬ ಪ್ರಕಾಶಕರು ಆರು ತಿಂಗಳಿಂದ ಗಂಟ ಬಿದ್ದಿದ್ರು. ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಕೊಡ್ರಿ ಹಾಕ್ತೀವಿ ಅಂತ. ಪೇಪರು, ಪರೀಕ್ಷೆ, ಭಾಷಣಾ, ಸಂಘ, ಚಳುವಳಿ ಅಂತ ಹಾಂಗ ದಿನಾ ಕಳದಿದ್ವು. ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳೇನೊ ಇದ್ವು. ಅವನ್ನ ಹುಡುಕಿ ಆರಿಸಿ ತಿದ್ದಿ ಬರಿಯೂ ಕೆಲಸ ಉಳದಿತ್ತು. ಅದನ್ನ ಈ ತಿಂಗಳದೊಳಗ ಮುಗಿಸೇ ಕೊಡಬೇಕು ಅಂತ ಕೂತರ ತಲೀನ ಓಡವೊಲ್ಲದು. ಮನೀ ಶಾಂತ ಇತ್ತು. ಕೈಗೆ ಬಿಡುವು ಇತ್ತು. ಆದರ ಬರೀಲಿಕ್ಕೆ ಹುರುಪs ಇಲ್ಲಾ. ಎಲ್ಲಾರೂ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನ ಹೇಳಬಾರದು. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಹೊಸದು ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬೇಕು ಅನಸ್ತದ. ರೆಫರೆನ್ಸಿಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಹುಡುಕಿದರೆ ಸಿಗವೊಲ್ಲವು. ರೇಣು ರೂಮು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡೂ ಮುಂದ ಎಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಾಳೋ ಏನೋ. ಈಗ ಆಕಿ ಇರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಪುಸ್ತಕ ಹುಡುಕಿ ಕೊಡತಿದ್ಲು. ಮತ್ತ ನಂದು ತಪ್ಪಾತು ಅಂತ ಅಳತಿದ್ಲು. ಭಾಳ ವಿಚಿತ್ರ ಹುಡುಗಿ ರೇಣೂ. ನಾ ಏನೂ ಹೇಳೂ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದ ನನಗ ಏನು ಬೇಕು ಎಲ್ಲಾ ತಿಳಿಕೋತಾಳ ಅಕಿ. 'ನಮ್ಮದು ಪ್ರೇಮವಿವಾಹ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡೀವಿ' ಅಂತ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲಾರ ಮುಂದ ಹೇಳಿಕೋತಾಳ. ಆದರ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರೆ ನನ್ನ ಗುರುತು ನನಗs ಸಿಗೂದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಖರೇನ ಒಳ್ಳೆಯವನೋ, ಆದರ್ಶವಾದಿನೋ, ಬುದ್ಧಿವಂತನೋ, ಪ್ರಬುದ್ಧನೋ ಸಂಶಯ ಬರ್ತದ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ. ರೇಣೂನ ದೃಷ್ಟಿಯೊಳಗ ನಾನು ಈ ಸದ್ಗುಣಗಳ ಗಣಿ. ಹೌದೋ ಅಲ್ಲೋ ನೀವs ಹೇಳಬೇಕು.

ರೇಣೂನಂಗ ನಾನೂ ಹಳ್ಳೀ ಊರೊಳಗ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದಂವಾ, ಬಡವಾ, ಕೆಳಜಾತಿಯವ. ತನ್ನ ಹೊರತು ಉಳಿದವರೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಹೊಲದಾಗ ದುಡಿಯೂವವರು. ಇಲ್ಲಾ ಜೀತಾ ಮಾಡುವರು. ಹಟಾ ಹಿಡಿದು ನಾನs ಒಬ್ಬನs ಸಾಲೀ ಕಲತೆ. ಎಷ್ಟು ಅವಮಾನ ಆದ್ರೂ.

ಹಣದ ಕೊರತೆ ಆದ್ರೂ ಸರಕಾರದ ಸವಲತ್ತು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬಂದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ನಾನೂ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯಾ ಅನಿಸಿಕೊಂಡೆ. ರೇಣು ಹೇಳತಾಳ ಬಸ್ಸಿನ್ಯಾಗ ಬೀಳೂವಾಕಿನ್ನ ಹಿಡೆದ್ನೆಂತ. ಲೈಬ್ರರಿಯೊಳಗ ಪುಸ್ತಕ ತಗದ ಕೊಟ್ನೆಂತ. ಸಿನಿಮಾದಾಗ ಹತ್ತಿರ ಕೂತಿದ್ರೂ ಮೈ ಮುಟ್ಟಿದ್ದಿಲ್ಲಂತ. ಅದೆಲ್ಲಾ ಒಂದೂ ನನಗ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಪ್ಪ ಕಚ್ಚೆ ಹರುಕ, ಕುಂಟತಿದ್ದಾ. "ಬ್ಯಾಡರ ನಿಂಗೀನ್ನ ಹಿಡಿಯಾಕ ಹೋಗಿ ಕಾಲ ಮುರಕೊಂಡ ಕುಂತಿ" ಅಂತ ಅವ್ವ ಬಯ್ಯತಿದ್ದಳು. ಒಟ್ಟಿನ್ಯಾಗ ತಾನು ಅಪ್ಪನಾಂಗ ಆಗಬಾರದು. ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದ ದೂರ ಇರಬೇಕು. ಗಂಭೀರ ಆಗಬೇಕು ಅಂತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ಆ ಗುಣಾ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಈ ಗುಣಕ್ಕ ಮಳ್ಳಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಹುಡುಗೇರು ಮ್ಯಾಲೆ ಬಿದ್ದು ಮಾತಾಡಸತಿದ್ರು. ಅವರ ಜೊತಿಗೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟs ಇರತಿದ್ದೆ ನಾನು. ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೇಳೂ ಸ್ವಭಾವಾನೂ ಬೆಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅದಕ್ಕ ಕಾರಣ ನನ್ನ ಜಾತಿ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರಿಂದ ಭಾಳ ಅವಮಾನ, ಮೋಸ, ಸಹಿಸಿದ್ದೆ. ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಬಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಗುಂಪು ನನ್ನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕ ಇತ್ತಂತ ನಾನೂ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ಮುಂದ ನುಗ್ಗತಿದ್ದೆ.

ಬರಬರ್‍ತಾ ರೇಣೂನ ದೃಷ್ಟಿಯೊಳಗ ಹೀರೋ ಆಗಿದ್ದೆ. ಅಕಿ ಮಾತು ನಡತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಸ್ತಾಳಂತ. ಗೊತ್ತಿದ್ರೂ ಇಲ್ಲಾಂಗ ನಟಸತಿದ್ದೆ. ಆದರ ಆಕಿ ಭಾಳ ದಿಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಮಾಡೇ ಬಿಡುವಾಕಿ. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೇನೂ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ತಿರುಗುವಾಕಿ. ನಾನೂ ಆಕಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿಸ್ತೇನಿ ಅಂತನೂ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮದುವಿ ಆದರ ರೇಣುನ್ನ ಆಗಬೇಕು ಅನ್ನೂ ವಿಚಾರಾನೂ ನನಗ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ಅಕಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ನನಗ ಜೀವನಾನ ಇಲ್ಲಾ, ಹತಾಶ ಆಗ್ತೇನಿ, ಹುಚ್ಚ ಆಗ್ತೇನಿ ಅನ್ನೂವಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿನೂ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ ಆಕಿ ಮ್ಯಾಲೆ. ನನ್ನ ಒಬ್ಬ ಗೆಳೆಯಾ ತೋರಿಸಿದ ಕನ್ಯಾನೂ ನೋಡಿ ಬಂದಿದ್ದೆ. ಆ ಹುಡುಗೀನ್ನ ಒಪ್ಪಿಕೋಬೇಕೂ ಅಂತನೂ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಆದರ ಬ್ಯಾರೆ ಏನೇನೋ ಕೆಲಸ ಇದ್ದು ಅಂತ ಸದ್ಯ ಮುಂದಕ ಹಾಕಿದ್ದೆ. ಈ ಸುದ್ದಿ ಅದ ಹ್ಯಾಂಗೋ ರೇಣೂಗ ಗೊತ್ತಾತು. ಸೀದಾ ರೂಮಿಗೇ ಬಂದಳು. ಕನ್ಯಾ ನೋಡಿದ್ದು ಖರೇ ಆದ್ರೂ ಬ್ಯಾರೆಯವರ ಜುಲುಮಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಅಂದೆ. ನನ್ನ ಮಾತು ನಂಬಿ ಸುಮ್ಮನಾದಳು.

ಮೊದಲಿನ ರೂಮು ಬಿಟ್ಟು ಬ್ಯಾರೆ ಔಟ್‌ಹೌಸ್ ಬಾಡಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದೆ. ರೇಣೂ ಬಂದಳು. ಮುಖಾ ಬಾಡಿತ್ತು. ಅಳೂದೊಂದs ಬಾಕಿ, ತಲೀ ತುಂಬ ಏನೇನೋ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಬಂದಿದ್ಲು. ಹಿಂದಿನ ರೂಮಿನ ಮಾಲಿಕರು ಹೇಳಿದ್ದು ಖರೇ ಏನು ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ಲು. ಅದು ಭಾಳ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಆಗಿತ್ತು ಆಕೀಗೆ. ಖರೇನ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರೂಹಾಂಗ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ಸಿಗರೇಟು, ಡ್ರಿಂಕ್ಸ್, ಪಾರ್ಟಿ ಅಂತ ಬರೂ ಸಂಬಳ ಸಾಲತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆರು ತಿಂಗಳ ಬಾಡಿಗಿ ಬಾಕಿ ಉಳದಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೂಡಿದ್ದೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಖೋಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ಲು ಅಂತ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದೆ. ಮದುವಿ ಆಗದ ಹರೇದ ಮಗಳು ತಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದಿ ಹೋದೀತು ಅಂತ ಹೆದರಿ ಇವತ್ತs

ರೂಮು ಖಾಲಿ ಮಾಡು ಅಂದ್ರು. ಖುಷಿಯಿಂದ ಆರ ತಿಂಗಳ ಬಾಡಿಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ಹೊರಗ ಬಂದಿದ್ದೆ. ನಾ ಏನು ಹೇಳಿದ್ರೂ ನಂಬುವಂಥಾ ಹುಚ್ಚ ಹುಡುಗೀ ಮುಂದ ಇದs ಕಥೀ ಕಟ್ಟಿ ಹೇಳಿದೆ. ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಖುಷಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮುತ್ತ ಕೊಟ್ಟ ಬಿಟ್ಲು ರೇಣು. ನನಗೂ ಹೊಸಾ ಅನುಭವಾ. ನಾನೂ ಮುಂದುವರಿದೆ. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಏನಾತೋ ಚೀರಿಕೋತ ಹೊರಗ ಓಡಿಬಿಟ್ಲು ರೇಣು. ಇದು ಘಾತ ಆತು ಅಂದುಕೊಂಡು ರೂಮಿನೊಳಗs ಉಳದೆ.

ಮರುದಿನಾ ನಾಗೇಂದ್ರ ಮೇಷ್ಟ್ರು ರೇಣೂನ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ್ರು ಅಂತನ ಸುದ್ದಿ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ನಾ ಏನು ಹೇಳಿದ್ರೂ ಯಾರೂ ನಂಬೂ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ರೇಣೂ ಹಳ್ಳೀಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ಲು. ಯಾರಿಗೂ ನಾನು ಸಮಜಾಯಿಷಿ ಕೊಡಲಿಕ್ಕ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುಬಿಟ್ಟೆ. ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರು ಕರೆಸಿ ವಾರ್ನಿಂಗ್ ಕೊಟ್ಟರು. ಮಾಲಕರು ಮನೀ ಬಿಡಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲಾ ಕಣ್ಣೂ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಇದ್ದವು. ಎಲ್ಲಾ ಸಹಿಸಿದೆ, ನುಂಗಿಕೊಂಡೆ. ಮೊದಲಿನ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಕಳಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಮೇಣ ಎಲ್ಲಾ ಮರತುಹೋದ್ರು.....

ಅದs ವರ್ಷ ರೇಣು ಮತ್ತ ಬಂದು ಭೆಟ್ಟಿಯಾದಳು. ತಪ್ಪಾತು ಅಂತ ಕಾಲು ಬಿದ್ಲು. ಆಯ್ತು ಮದುವೀ ಮಾಡಿಕೊಂಡ್ವಿ. ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಹುಡುಗೀಗೆ ಹೊಸಾ ಜೀವನಾ ಕೊಟ್ಟೆ ಅಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆದೆ. ಜೀವಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಸೋ ರೇಣೂ ಅದಾಳ. ಮಗಳು ಹುಟ್ಯಾಳ. ಒಳ್ಳೆ ನೌಕರಿ ಅದ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕ ಆಗೀನಿ. ಎಲ್ಲಾರೂ ಪ್ರೀತಿಸ್ತಾರ, ಗೌರವ ಕೊಡ್ತಾರ. ಹೀಂಗs ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ಸುಸೂತ್ರ ನಡದsದ.

ಹಾಂ. ರೇಣೂ ಬಂದಳ ಕಾಣ್ತದ. ಈಗ ಭಲೋ ಚಹಾ ಮಾಡಿ ಕೊಡ್ತಾಳ. ಬಾಟ್ಲಿನೂ ತರ್ತಾಳ...

ಚೊಕ್ಕ ಬಂಗಾರ

ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಚೌಕು ಮನೆಗಳ ಕೆಂಪು ಪಗಡೆ ಕಾಯಿ ಪಟ್ಟಾ, ನಡುನಡುವೆ ಹಳದಿ ಮನೆಗಳು, ಎಂಟು ಪಕಳೆಯ ಗುಲಾಬಿ ಬಣ್ಣದ ನಾಲ್ಕು ಕಮಲಗಳು ಮೂಲೆಗೆ ಒಂದೊಂದು, ಸುತ್ತ ಸೀರೆ ಧಡಿಯ ಚೌಕಟ್ಟು, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಸಣ್ಣ ಎಳೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು ನಾಗವ್ವ. ಓಣಿಯ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಕ್ಕಳು ಸುತ್ತ ಕುಳಿತು ಅರಿವೆ ಗಂಟಿನಿಂದ ಚೂರು ಆರಿಸಿ, ತಾ ಮುಂದು ನಾ ಮುಂದು-ನಂದು, ಯಮ್ಮಾ ನಂದು ತೊಗೋರ - ದುಂಬಾಲು ಬಿದ್ದಿದ್ದರು. ಬೇವಿನಗಿಡದ ಅಂಗಳದ ಮನೆ, ಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಜಮಖಾನೆ ಹಾಸಿ ಕುಳಿತ ಮುದುಕಿ- ಮಕ್ಕಳು, ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಕೌದಿ ಎಲ್ಲ ಆ ಹಾದಿಗೆ ಅಡ್ಡಾಡುವ ಜನರಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ನೋಟ, ನಾಗವ್ವ ಕೌದಿ ಹೊಲಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ಒಳಗೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ, ಇಲ್ಲಾ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ನೀರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರೆಲ್ಲ ಬಂದು ಬಂದು ಕೌದಿ ಸರಿಸಿ ನೋಡಿ 'ಅವ್ವ ಏನ ಛಂದ ಆಗ್ಯೆತೆಬೇ ಡಿಜೈನು' ಕಣ್ಣು ಅರಳಿಸುವರು. ಹಿಡಿದ ದಾರ ಮುಗದು ಚಿಂವ್ ಗಣ್ ಮಾಡಿ ಬೇರೆ ದಾರ ಪೋಣಿಸಲು ಕಷ್ಟಪಡುವ ನಾಗವ್ವನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಸೂಜಿ ಪೋಣಿಸಿ ಕೊಡುವರು. ಚುರುಕು ಹುಡುಗಿಯರು, 'ಯಮ್ಮ, ಅವ್ವಗ ಹೇಳಿ ಬರ್ತೀನಿ ನಾನೂ. ಕಸೂತಿ ಕಲಿಸಿ ಕೊಡಬೇ' ಅನ್ನುವರು.

'ಲಲ್ತಾ, ರೊಟ್ಟಿ, ಅಡಿಗಿ ಕೆಲಸಾ, ಸಾರಿಸೂದು, ನೀರು ತರೂದು ಎಲ್ಲಾ ಮುಗಿಸಿ ಕುಂತೊತ್ತಿನ್ಯಾಗ ದಿನಾ ಕೌದಿ ಹೊಲೀತೀನಿ, ಕಸ್ತೂರಿ ಬ್ಯಾನಿಯಾಕಿ, ಕೆಲಸ ನೀಗೂದಿಲ್ಲಾ, ನಿನಗೂ ಗೊತ್ತ ಐತೆಲ್ಲಾ. ಚಂಜೀಗ ಬೇಕಾದಾಗ ಬಾ ಮುರಿಗಿ ಕಸೂತಿ, ಮೆಂತೆ ಕಸೂತಿ ಏನ ಬೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿ ಕೊಡ್ತೇನಿ. ಬಾ" ಲಲಿತಾ ನಗುತ್ತ ಓಡಿ ಹೋದಳು.

ಊರಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ನಾಗವ್ವನ ಸೊಸೆ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಸುದ್ದಿ! ಕಡೇ ಹೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಸು ಸತ್ತು ತ್ರಾಸಾಗಿ ಆಪರೇಶನ್ ಆಗಿ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷ ಆದರೂ ಕೆಲಸ ತಪ್ಪಿಸಿ ಬೇಸೆಯು ಸೋಗು ಹಾಕುವ ಕಪ್ಪುರದ ಗೊಂಬೆ. ಗಂಡ ಶಾಲೆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದಾಗ ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡಿ, ತೂರಾಡಿ, ಮೇಲುಮೇಲಿನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ, ಉಂಡು ಮಲಗಿ, ಎದ್ದು ಸಂಜೆ ಟಿವಿ ನೋಡುತ್ತ ಕಾಲಕಳೆಯುವವಳು. ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದರೂ ತೆಳ್ಳಗೆ ಬೆಳ್ಳಗೆ ನಾಜೂಕಿನವಳು.

ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಕಸ್ತೂರಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಇಡೀ ಚಂದೂರಿನಲ್ಲೇ ಇಷ್ಟು ಚಂದದ ಸೊಸೆ ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಜಂಭ ಪಟ್ಟಿದ್ದಳು ನಾಗವ್ವ. ಬರಬರುತ್ತ ಬಣ್ಣ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗಲೂ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿ. ಹಡೆದ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮಣ್ಣಿಗಿಟ್ಟ ರಿಣಗೇಡಿ. ಪಾಪ ಏನು ಮಾಡೀತು ಎನ್ನುವ ಕನಿಕರ. ವಂಶದ ಹೆಸರು ಉಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಕೈಗೆ ಬಂದ ನಾಗಭೂಷಣ- ನಾಗಣ್ಣ ಎಂದರೆ ಅವಳ ಜೀವನದ ಜೀವ. ಪಂಚಪ್ರಾಣ. ಅಂತಹ ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಹೆತ್ತು ಕೊಟ್ಟ ಸೊಸೆಯ ಬಾರಾಖೂನ್ ಮಾಫ್.

'ಕೆಲಸ ಏನು ಮಹಾ, ಕೈಕಾಲು ಗಟ್ಟಿ ಇರೂತನಕಾ ದುಡೀತೀನಿ. ನಿಮ್ಮ ಮನೀಗ ಸೊಸಿ ಆಗಿ ಬಂದಾಳಂದರ ನಮ್ಮಾಕೀನೆ. ಯಾವ ಮನುಷ್ಯಾ ತೆಪ್ಪ ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ. ಜೀವಾ ಇರೂತನಕಾ ಅಕೀ ಜೋಡಿ ಇರಬೇಕಂದರ ಸಹನ ಮಾಡಿಕೋಬೇಕು. ಹೊಟ್ಯಾಗ ಹಾಕೋಬೇಕು' ಅನ್ನುವಳು ನಾಗವ್ವ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಆಡಿಕೊಂಡವರೊಡನೆ, ಅವರ ಬಾಯಿ ತಾನೇ ತೆಪ್ಪಗಾಗುವುದು. ಅವಳ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ತಲೆದೂಗುವವರೇ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ. ನಾಗವ್ವ ಅಂದರೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಮಗುವಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುಪ್ಪಾನ ಮುದುಕರ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಪ್ರೀತಿ.

'ಯಮ್ಮಾ ಟಪಾಲ್ ಬಂತೂ ಟಪಾಲ್' ಗಣೂ ಓಡಿ ಬಂದು ಪತ್ರ ಉಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟ. ಮುಖದ ಹತ್ತಿರ ತಂದು ತಿರುಗಿಸಿ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. 'ನಾಗಣ್ಣಂದೇ ಇರಬೇಕು. ಅಕ್ಷರ ಹಾಂಗs ಅದಾವ. ಪಾರೀ ಒಳಗ ಕಸ್ತೂರೆಕ್ಕಗ ಕೊಟ್ಟ ಬಾ ಓದಿ ಹೇಳತಾಳ.' ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮನಸ್ಸು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ ಕಣ್ಣು ಕಿವಿ ಬಾಗಿಲಿನತ್ತ ನೆಟ್ಟಳು.

ಅಂತೂ ಅರಳಿದ ಮುಖದ ಕಸ್ತೂರಿ ಬಂದಳು ಹೊರಗೆ. "ಯತ್ತೀ, ಭೂಷಣ ಪತ್ರಾ ಬರದಾನ, ಆರ ತಿಂಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮುಗಿಸಿ ಇನ್ನೊಂದೆಂಟು ದಿನಕ್ಕೆ ಊರಿಗೆ ಬರತಾನಂತ. ಅಮ್ಮ ಹ್ಯಾಂಗದಳಾಂತ ಕೇಳ್ಯಾನ."

'ಬರ್ತಾನs ಬೇಶಾತು. ಅಂವಗ ಗಾರಿಗಿ ಅಂದರ ಜೀಂವಾ. ಲಗೂನ ಸಾಮಾನ ತರಸು, ಮಾಡಿಬಿಡ್ತೀನಿ.' ಮೊಮ್ಮಗ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟನೇನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ತಾರಾಡಿದ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತ ಒಳನಡೆದಳು ಕಸ್ತೂರಿ.

ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ತಾಸೊತ್ತ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಕಾಶಪ್ಪ ಹೇಳಿದ. 'ಯವ್ವಾ, ಇವತ್ತ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಮೀಟಿಂಗ್ ಇತ್ತು. ನಮ್ಮೂರ ಹೆಣಮಕ್ಕಳು ನೀರು ಹೊತ್ತ ಹೊತ್ತ

ಸಾಯಾಕ ಹತ್ಯಾರು. ಅದರ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡಾಕಬೇಕ್ರಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ. ಇಲ್ಲಾಂದರ ಮುಂದಿನ ಚುನಾವಣೆಯೊಳಗ ನಮಗ ಈ ಮಂದಿ ಹೋಟ ಕೊಡೂದಿಲ್ಲ, ಅಂತ ನಾ ಜಗಳಾಡಿದೆ. ನಾ ಮಾತು ಆಡಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಬನ್ನೂರ ಬಸ್ಯಾ ಜಗಳಾ ತಗದಾ - 'ನಮ್ಗೂ ನೀರ ಕೊಡಸ್ರಿ. ನಮ್ಮ ಹೆಂಗಸರ' ಹರದಾರಿ ನಡದ ನೀರ ಹೊರತಾರ. ದನಕ್ಕ, ಕುಡ್ಯಾಕ ಸುದ್ದಾ ನೀರಿಲ್ಲಾ' ಅಂತ.

'ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ ಏನಂದ ?'

'ನಮ್ಗೂ ಎಲ್ಲ ಗೊತ್ತ ಅದ ಅಪಾ. ಎಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳೀದೂ ಇದs ಹಣೇಬರಾ. ಆದರ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಬರೇ ಸರಕಾರಾನ ನಂಬಿ ಕೂಡ್ರಬಾರದು. ಆದಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಾ ಮಾಡೂಣ. ನಾವೂ ಊರಾಗ ಅಡ್ಡ್ಯಾಡಿ ಪಟ್ಟೀ ಹಾಕಿ ರೊಕ್ಕಾ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಟ್ರ ಸರಕಾರದ ಸಹಾಯದಿಂದ ಎತ್ತರಂದು ದೊಡ್ಡ ಟ್ಯಾಂಕ ಕಟ್ಟಿಸಿ ನೀರು ಏರಿಸಿ ನಳಾ ಹಾಕಸಾಕ ಬರತೈತಿ' ಅಂದರು.

'ಹೂಂ ಪಟ್ಟೀ ಕೂಡಸದ ಏನ ಮಾಡ್ಯಾರು ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನೋರು, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.'

ಮುಖಂಡರಾಗಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಿ ಕೂಡಿಸಿದಾಗ ಅವರ ಹೇಣ್ತಿ ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿ ಕೊಳ್ಳಾಗ ಮೋಹನಮಾಳ ಮಾಡಿಸಿದ್ರು. ಗಂಡ ಈಗ ಟ್ಯಾಂಕ ಕಟ್ಟಿಸಿದರ ಪಾಟ್ಲಿ ಮಾಡಸ್ತಾಳೋ ಏನೋ ಹೇಣ್ತಿ. ನೀವೂ ಅದೀರಿ ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರಂತ, ನನಗ ಏನ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟೀರಿ?'

ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ಗಂಗಾಳ ಇಡುತ್ತ ಕೊಂಕು ಮಾತಾಡಿದ ಸೊಸೆಯ ಮಾತಿಗೆ ನಕ್ಕಳು ನಾಗವ್ವ. ಮಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಸದಸ್ಯನಾದಾಗ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮರೆಗೆ ನಿಂತು ಮಗ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಊರ ಹಿರಿಯರ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಉಬ್ಬಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಾಣದ ಗಂಡನನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಕಣ್ಣೀರು ಮಿಡಿದಿದ್ದಳು.

'ಯವ್ವಾ ಬೆಳಗಾಂವಿ ದೊಡ್ಡವ್ವಗ ಜಡ್ಡು ಜೋರಾಗಿ ನಿನ್ನ ನೋಡಬೇಕಂತ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸ್ಯಾಳ. ನಿನ್ನ ಭಾಳ ನೆನೆಸತಾಳಂತ. ಹೋಗಿ ಬಾರಲ್ಲ' ರೊಟ್ಟಿ ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವ್ವನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಶಪ್ಪ.

'ತಿಂಗಳ ಹಿಂದ ದವಾಖಾನ್ಯಾಗ ಹಾಕಿದಾಗ ಹೋಗಿದ್ನೆಲ್ಲ, ನಾ ಇನ್ನೇನ ಉಳಿಯೂದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಅತ್ತಳಪಾ. ಆತು, ಮಾಡೂ ಪ್ರಯತ್ನಾ ಮಾಡ್ಯಾರ ಡಾಕ್ಟರು. ಮುಂದಿಂದು ಅವನಿಚ್ಛಾ ಅಂದೆ. ಅಕೀನ ಸಾಯೂದರಾಗ ನೋಡಬೇಕಂತ ಜೀವ ಹರೀತೈತಿ, ನಾಳೇ ಮುಂಜಾನಿ ಬಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಲ್ಯಾ?'

'ನೀವೂ ಮಲ್ಲವ್ವತ್ತಿ, ಚಿಗದೊಡ್ಡವ್ವನ ಮಕ್ಕಳಾದ್ರೂ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಭಾಳ ಜೀಂವ. ಕೂಡೇ ಆಡಿ ಬೆಳೆದವರಂತ. ಇಷ್ಟ ನೆನಸತಾರ ಅಂದರ ಹೋಗಿ ಬಾರ ಯತ್ತೀ.'

ಕಾಶಪ್ಪ ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ಹಣ್ಣು, ಬಿಸ್ಕೀಟಿನ ಪ್ಯಾಕ್, ತನ್ನ ಸೀರೆಯ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಚಿಕ್ಕ ಮೊಮ್ಮಗಳು ಶೀಲಾನೊಡನೆ ಬಸ್‌ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿಗೆ ಹೊರಟ ಅಮ್ಮನ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ ಶಿವು.

'ಶಿವೂ, ನಾನು ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರೂತನಕಾ ಅತ್ತಿ ಕೂಡ ಜಗಳಾಡಬ್ಯಾಡಾ. ಅಕೀ ಕೈಯಾಗಿನ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಪ್ಪ. ಶಾಣ್ಯಾ ಆಗಿರು. ಆದಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಮಾವನ ಜೊತೀಗೆ ಉಣ್ಣಾಕ ಕುಂದ್ರು. 'ನಾದಿನಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಊಟ ಹಾಕದಷ್ಟು, ಸಣ್ಣ ಮನಸ್ಸು ಕಸ್ತೂರಿಗೆ.' ಯಮ್ಮಾ ನಾಳೆ ಸಂಜೀಕ ಬರ್ತೀಯೇನಬೇ' ಕಣ್ಣು ತಿಕ್ಕುತ್ತ ಕೇಳಿದ ಶಿವುನನ್ನು ನೋಡಿ ನಾಗವ್ವನ ಕರುಳು ಕಿವುಚಿತು. ಪರದೇಶಿ ಮಕ್ಕಳು. ಕುಪ್ಪಸಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿ ಚೀಲ ಬಿಚ್ಚಿ ಐದರ ನೋಟು ತೆಗೆದು ಅವನ ಕೈಗಿಟ್ಟಳು.

'ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಹ್ಯಾಂಗದಾಳೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲಪ್ಪ. ನಾಕು ದಿನಾ ತಡಾ ಆದ್ರೂ ಆದೀತು. ಅಳಬ್ಯಾಡ. ನಿನಗ ಹಸಿವ್ಯಾದಾಗ ಏನರೆ ತೊಗೊಂಡ ತಿನ್ನು. ಗಾಡಿ ಹಾಸಿಲ ಬಿಟ್ಟರ ನನ್ನ ಕೈಯಾಗೂ ಹೆಚ್ಚ ರೊಕ್ಕ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನಕೂಸs, ಲಗೂನ ಬರ್ತೀನಿ. ಹುಷಾರಾಗಿರು' ಅವನ ತಲೆ ಸವರಿ ಬಸ್ ಹತ್ತಿದಳು ಶೀಲಾನೊಡನೆ.

ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿದ್ದ ಶಿವೂನ ನೆನಪಾಗಿ ಸಂಕಟ ಪಟ್ಟಳು ನಾಗವ್ವ. ಗಂಡ ಸತ್ತ ದುಃಖ ಮರೆಯುವ ಮೊದಲೇ ಲೋಕಾಪುರದಿಂದ ಆಳು ಬಂದು ಅಳಿಯ ಗಂಗಣ್ಣ ಲೂನಾ ಟ್ರಕ್ ಆಕ್ಸಿಡೆಂಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಸತ್ತಿದ್ದ. ಗೌರಿಯ ದುಃಖ ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. ತನ್ನ ತೆಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದು 'ನಾನೂ ಸಾಯ್ತೀನಿ ಯವ್ವಾs, ನಡನೀರಾಗ ಕೈ ಬಿಟ್ಟ ಹ್ವಾದಾ ನನ ಗಂಡ, ಮುಳುಗಿ ಹೋತ ನನ ಸಂಸಾರ. ಈ ಮೂರ ಕಂದವ್ವಗೋಳ್ನ ಕಟಗೊಂಡ ಹ್ಯಾಂಗ ಬದಕಲಿ' ಎಂದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತನ್ನ ಎದೆಯೂ ಒಡೆದಿತ್ತು. ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ತಾನೂ ಅಳುತ್ತ 'ಸತ್ತವರ ಕೂಡ ಯಾರೂ ಹೋಗುದಿಲ್ಲಬೇ ಗೌರಿ. ಮಕ್ಕಳ್ನ ನೋಡಾಕ ನೀ ಇರಬೇಕವ್ವ. ಆ ಸ್ವಾಮಿ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡತಿರತಾನ. ಅವನ ಮ್ಯಾಲ ನಂಬಿಕೀ ಇಡು' ಎಂದಾಗ,

' ಆ ಸ್ವಾಮಿ ನನಗೇನ ಛೊಲೋ ಮಾಡ್ಯಾನ ಹೇಳ. ನನ ಗಂಡ ಇಷ್ಟ ಲಗೂ ಯಾಕ ಸತ್ತ. ನಾವ ಏನ ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡಿದ್ವಿ ಅವನಿಗೆ. ದಿನಾ ಪೂಜಿಸಿ ಕಾಯಿ, ಕರ್ಪುರಾ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡತಿದ್ವಿ. ನಮಗೇನಾತ. ನನ ಮಕ್ಕಳು ಭಿಕಾರಿ ಆದ್ವು.' ತನ್ನ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಗೋಳಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗೌರಿಯನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ಕಾಶಪ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದ್ದ.

'ತಂಗೆವ್ವ, ಈಗ ದಿನಾ ಆದ ಕೂಡಲೆ ಚಂದೂರಿಗೆ ನಡಿ. ಈ ಮನೀ ಬಾಡಿಗೀ ಕೊಡೂಣು, ಅಂಗಡಿ ಮುಚ್ಚಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲಾ ತೀರಸೂಣು' ಅಂದಿದ್ದ. ಊರಿಗೆ ಬಂದ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಹುಬ್ಬುಗಂಟು, ಕೊಂಕುಮಾತಿಗೆ ಬೇಸತ್ತ ಗೌರಿ ತಾಯಿ, ಅಣ್ಣನೊಡನೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಹಾಕಿದ್ದಳು.

'ಯಣ್ಣಾ ಇರಭದ್ರನ ಸಾಲಿ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಮುಗೀತೈತಿ. ಹತ್ತನೇ ಯತ್ತಾ ಪಾಸಾದರ ಅಂವಾ ಅಂಗಡಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಶಿವೂ ಸಾಲೀ ಕಲೀಲಿ, ಅಂವಾ ಖಾಲಿ ಆಗೂತನಕಾ ಅಂಗಡ್ಯಾಗ ನಾನs ಕುಂದ್ರತೇನಿ. ಒಮ್ಮೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಮ್ಯಾಲ ಮತ್ತ ತೆರಿಯೂದ ಕಷ್ಟ. ಆದದ್ದ ಆಗಲಿ. ಊಟ ದಿನಾ ಅಡಿಗಿ ಮಾಡೂದಟ ಕೆಲಸ ಇತ್ತು ನನಗ, ಇನ್ನ ಇದೊಂದ

ಆಗಲಿ, ಮಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಎತ್ತೆ ಸಾಲೀ ಕಲಿಸಿದ್ದೂ ಸಾರ್ಥಕ ಆಯ್ತು; ಲಗ್ನೂನ ತಿಳಿವಳಿಕಿ ಬಂತು.'

'ಆಗಲಿ ಗೌರವ್ವ, ಅವ್ವ, ನಾನು ಬಂದು ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಬರತೇನಿ. ಆದರ ನೀ ನಂದೊಂದ ಮಾತ ಕೇಳ' ಕಾಶಪ್ಪನ ಮನಸ್ಸು ದೊಡ್ಡದು.

'ಈಗ ನೀ ಹೇಳಿದಾಂಗ ಈರಣ್ಣನ ಸಾಲೀ ಕಲಿಸಿಕೋತ ಅಂಗಡೀ ನೋಡಿಕೋ. ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಅಂಗಡೀ ಸಾಮಾನು ಈರಣ್ಣನ್ನ ಕರಕೊಂಡು ಬೆಳಗಾಂವಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಾ ತಂದು ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಸಣ್ಣಾಂವ ಅಂವಗೂ ತಿಳೀಬೇಕಲ್ಲ. ಆದರ ಶಿವೂ, ಶೀಲಾನ್ನ ಇಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟ ಹೋಗು. ನಮಗೂ ಮನ್ಯಾಗ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗೂರಿಲ್ಲ. ಅವ್ವ ನೋಡಿಕೊಂತಾಳ. ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಬಿಟ್ಟು ಕರಕೊಂಡ ಹೋಗು' ಅವನ ಮಾತು ತಾಯಿ ಮಗಳಿಗೆ ಸರಿ ಎನ್ನಿಸಿದರೂ ಕಸ್ತೂರಿ ಮೂಗು ಮುರಿಯದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲಾರದೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು ಗೌರಿ ಲೋಕಾಪುರಕ್ಕೆ. ಅವಳ ನಸೀಬು ಕೆಟ್ಟದು.

ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದರೂ ಕಲಿತು ಜಾಣರಾಗಲಿ ಎಂದು ನಾಗವ್ವನ ಮನಸ್ಸು.

ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂದೇ ಊರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವರಾದ ತನ್ನ, ಮಲ್ಲಕ್ಕನ ನಸೀಬು ಹೇಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಯ್ತಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಇದ್ದ ಬೆಳಗಾಂವಿ ಪಾಟೀಲರ ಮನೆ ಸೊಸೆಯಾಗುವ ಯೋಗ ಅವಳಿಗಿತ್ತು. ಚಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತೆಕರೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ತಿನ್ನುಣ್ಣುವ ಮನೆಗೆ ತಾನು ಬಿದ್ದೆ. ಕೂತು ಉಣ್ಣುವ ಭಾಗ್ಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಪ್ರೀತಿಗೇನೂ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಗಂಡ, ಮಾವ, ಮೈದುನರು ಎಲ್ಲಾ ಒಳ್ಳೆಯವರೇ. ಅತ್ತೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆಯೇ ತಾನು ಹೊಲಗೆಲಸ, ಮಾಡಲು ಕಲಿತದ್ದು. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ರಾತ್ರಿವರೆಗೆ ಮೈಮುರಿದು ದುಡಿದ ಮೇಲೆ ಮಾದೇವನ ತೋಳಿನಲ್ಲಿ ದಣಿವೆಲ್ಲಾ ಮರೆತೇ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಈಗಲೂ ಗಂಡನ ನೆನಪಾಗಿ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿ ಬಂದು ಸೆರಗು ಒತ್ತಿದಳು ನಾಗವ್ವ. ಮಗ್ಗುಲ ಕುಳಿತವಳು 'ಕಣ್ಣಾಗ ಕಸಾ ಬಿತ್ತೇನಬೇ, ಆ ಕಿಡಿಕಿ ಗಾಳಿ ಜೋರ ಐತಿ ಮುಚ್ಚು ಅದನ್ನ' ಎಂದು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದಳು. ಅವಳ ಮಾತಿನತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯಕೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಗೋಣು ಹಾಕಿ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತಳು.

ಕಾಶೀನಾಥ ಮುಲ್ಕಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗಿ ಟ್ರೇನಿಂಗ್ ಓದಲು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ಗೌರಿ ಚೊಚ್ಚಲು ಮಗು ಹಡೆದಿದ್ದಳು. ಕೆಲಸ ಕೈಲಾಗದೆ ಆಗಾಗ ನರಳುತ್ತ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಹದೇವಪ್ಪ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತೋರಿಸೋಣ ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಹೇಳಿದರೂ ಅದೇ ಮಾತಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಲು ಇಬ್ಬರ ಕೈಗೂ ಬಿಡುವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಊರಲ್ಲಿಯೇ ಗುಳಿಗೆ ಔಷಧ ತಂದು ನುಂಗುತ್ತಿದ್ದ. ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಗುದ್ದಲಿ ಪೆಟ್ಟು ನೆವ ಆಗಿ ಗಾಯ ಮಾಯಲಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ ಮಣಿಯದ ಮೇಲೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಒಯ್ದಳು. ಗಂಡನಿಗೆ ಸಕ್ಕರೆ ಜಡ್ಡು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ತಡ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಕಾಲು ಕೊಳೀತಾ ಇದೆ. ಕಾಲನ್ನೇ

ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಡಾಕ್ಟರರು ಹೇಳಿದಾಗ ಅವನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ತಾನೇ ಅತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಮಾತು ಕೇಳಿದವ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು 'ಏನೂ ಬ್ಯಾಡ ಚಂದೂರಿಗೇ ಹೋಗೂಣು' ಎಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದ. ಬಂದವ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಮಲಗಿದವ ಏಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ತಿಂಗಳಲ್ಲೇ ಜೀವಾ ಬಿಟ್ಟ. ತಾನು ಪಾಪಿಷ್ಠ ಮೊದಲs ಜುಲುಮಿ ಮಾಡಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಒಯ್ಯಲಿಲ್ಲ. ತಡಾ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕ ಗಂಡ ಸತ್ತಾ. ನೆನಪಾದರ ಇನ್ನೂ ಜೀವ ಮರ ಮರ ಅಂದು ಗಂಡನ ಮರಣಕ್ಕ ತಾನs ಕಾರಣ ಅಂತ ಅನಸತೈತಿ.

ಗಂಡ ಸತ್ತರೂ ಮಕ್ಕಳು, ಮನೀ ನಡಿಯೂದs ಅಲ್ಲ. ಯಾವದ ನಿಲ್ಲತೈತಿ. ತನ್ನ ಅಪ್ಪ ಕೊಟ್ಟ ಬಂಗಾರ ಮಾರಿ ಮಗನ ಟ್ರೇನಿಂಗ್ ಮುಗಿಸಿದ್ದಳು. ಕಾಶಪ್ಪಗ ಚಂದೂರಾಗ ಮಾಸ್ತರಿಕಿ ಸಿಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಲಾ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಆಮೇಲೆ ಮದುವೀನೂ ಮಾಡಿದಳು.

ಚೆಂದನ್ನ ಸೊಸೆ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ನಡೆದರೆ ಕಾಲು ನೋಯುವದೋ ಕುಳಿತರೆ ಕೈ ನೋಯುವದೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಚೊಚ್ಚಲು ಬಸಿರಿಯ ಉಪಚಾರವೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಹಿಗ್ಗು ಬಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಮಗು ಸತ್ತು ಹುಟ್ಟಿತ್ತು. ಎರಡನೆಯದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗು. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಎಲ್ಲರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆಡಿ, ನಕ್ಕು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಎರಡು ದಿನ ಜ್ವರ ಬಂದು ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. ಕೂತರೆ, ನಿಂತರೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ನಾಗವ್ವನಿಗೆ. ಒಂದು ಕೂಸಾದರೂ ಉಳಿದೀತೆ ಈ ಮನೆಗೆ ಎನ್ನುವ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಸೋತು ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಮಗನ ಧೈರ್ಯ ಒಂದಿಷ್ಟು ಆಸೆ ಉಳಿಸಿತ್ತು.

ಆಗ ಉಳಿಸಿದ ನಮ್ಮಪ್ಪ ನಾಗಪ್ಪ - 'ಯಪ್ಪಾ, ನಮ್ಮಪ್ಪ ಬೇಡಿದವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಡತೀಯಂತ, ನಮಗೊಂದ ಕೂಸಿನ್ನ ಉಳಿಸಿಕೊಡಪ್ಪ. ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಾಯುವನೂ ನೀನs ಕೊಲ್ಲುವವನೂ ನೀನs; ನಮ್ಮ ಮನೀ ದೀಪಾ ಉಳಸೋ, ಸಾಯೂತನಾ ನಿನ್ನ ಹಾಡಿ ಹರಸತೇನಿ. ನನ ಕೈ ಬಿಡಬ್ಯಾಡ. ನನಗ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಪರದೇಶಿ ನಾನು. ನಿನ್ನ ಪಾದದಾಗ ಬಿದ್ದೇನಿ. ನನ್ನ ಮನೀ ದೀಪಾ ಆರಸಬ್ಯಾಡ. ಈ ಮುದಿಕೀನ್ನ ಬೇಕಾರ ಕರಕೋ. ಎಲ್ಲಾ ಅನುಭೋಗಿಸೇನಿ. ಇನ್ನ ಇದ್ದು ಏನು ಮಾಡುದೈತಿ. ಕೈ ಮುಗದು ಬೇಡಿಕೋತಿನಿ. ಇದೊಂದು ನಡೆಸಿಕೊಡಪ್ಪ. ನಾಗಪ್ಪಾ ಶಿವನ ಮಗಾ ನೀನೂ. ಅವನ ಹಂತೇಲಿ ಇರಾವ.'

ಶಿವಾ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದ. ಕಸ್ತೂರಿ ಮತ್ತೆ ತುಂಬಿದ ಬಸಿರಿ. ಇವತ್ತೋ ನಾಳೆಯೋ ಹೆರಿಗೆ. ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೊಸೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ ಮಲಿಗಿದ್ದ ತನಗೆ ಸರಿರಾತ್ರಿ ತಟ್ಟನೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿತ್ತು. ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ಕತ್ತಲು. ಆಗಿನ್ನೂ ಲೈಟ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಚಿಮಣಿ, ಕಡ್ಡಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಕೈ ಚಾಚಿದಳು, ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ತೆರೆದ ಕಿಡಕಿಯಿಂದ ಮಸಕು ಮಸಕು ಬೆಳಕು ಕಂಡಿತು. ಸೊಸೆಗೆ ಎಚ್ಚರಾದೀತೆಂದು ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡದೆ ನಡೆದು ಹಿತ್ತಿಲ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ಹೋಗಿ ಕಾಲು ಮಡಿದಳು. ಎದ್ದು ಇನ್ನೇನು ಹೊಸ್ತಿಲ ಒಳಗೆ ಕಾಲು ಇಡಬೇಕೆನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸರಕ್ಕನೆ ಏನೋ ಸರಿದಂತಾಯಿತು. ಕಾಲ ಹತ್ತಿರ ಬೆಳ್ಳಗೆ ಉದ್ದಕ್ಕಿತ್ತು. ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಸರಿಸದೆ ನಿಂತಲ್ಲೇ ನಿಂತಳು. ಎದೆ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು. 'ಕಾಶಪ್ಪ' ಅಂದಳು.

ಹೆಂಡತಿಯು ಹೆರಿಗೆಯ ಕನವರಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವನೂ ಕೂಡಲೆ ಎಚ್ಚರಾಗಿ 'ಓ' ಅಂದ.

'ಬುಡ್ಡಿ ಚಿಮಣಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡ ಓತ್ತಲಕ ಬಾರ ಯಪ್ಪಾ.'

ಅಪ್ಪನ ಆರ್ತದನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಬ್ಯಾಟರಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧಾವಿಸಿ ಬಂದ. ರಟ್ಟೆಗಾತ್ರದ ಎರಡು ಮಾರುದ್ದ ಹಾವು ಸರಸರ ಒಳಬಂದಿತ್ತು.

'ಯಪ್ಪಾ ದೊಡ್ಡ ಹಾವು, ಹೊಸ್ತಿಲಾ ದಾಟಿ ಬಂತಪೇ, ಭೀಮಣ್ಣನ್ನ, ಹಾಲಣ್ಣನ್ನ ಒದರಲ್ಯಾ, ಹೊಡೀತಾರ' ಹೆದರಿದ್ದ.

ಅಪ್ಪರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಲು ನಡುಗುವುದು ನಿಂತಿತ್ತು. 'ಒಳಗs ಬಂದನ ಸ್ವಾಮಿ. ಆಯ್ತು ಅವನಿಚ್ಛಾ. ಮೊದಲ ಬ್ಯಾಟ್ರಿ ಹಿಡಿ. ನಮ್ಮಪ್ಪ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ತಾನ ನೋಡೂಣು.' ಜಂತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಸರಿದು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ನಾಗೊಂದಿಗೆ ಹತ್ತಿ ಮಲಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು ಹಾವು. ಅದೂ ಕಸ್ತೂರಿ ಮಲಗಿದ ಜಾಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ. ಎದೆ ಗಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು ತಾನು. ಗಾಬರಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಗನಿಗೆ:

'ಸುಮ್ನಿರು, ಕಸ್ತೂರಿ ಎಚ್ಚರಾದಾಳು. ಜೋರ ನಿದ್ದಿ ಹತ್ತ್ಯೈತಿ. ಆಕಿ ಮಲಗಲಿ, ನಾನು ಹರಕೀ ಹೊತ್ತು ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗೆ ನಡಕೊಂಡ್ನೆಲ್ಲಾ ಆ ಸ್ವಾಮೀನ ಬಂದಾನ. ಹೆದರಬ್ಯಾಡಾ. ನೀ ಇಲ್ಲೇ ಇರು. ನಾನು ಬಸವಣ್ಣಾಗ ತುಪ್ಪದ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ಬರತೀನಿ.' ಅಂದು, ಬೆಳತನಕ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕೈಜೋಡಿಸಿ ಕಂಬಕ್ಕಾತು ಕುಳಿತೇ ಇದ್ದಳು ತಾನು. ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾನೆ ನೋವು ಸುರುವಾಗಿ, ನರಳುತ್ತ ಕಸ್ತೂರಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳದಂತೆ ಸ್ವಾಮಿ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದ. ನಾಗಭೂಷಣ ಹುಟ್ಟಿದ. ಆಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಗು ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತು ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನುಳಿಸಲು ಆಪರೇಷನ್ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಶೀಲಾನ್ನ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಬೆಳಗಾಂವಿ ಬಸ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡಿನಲ್ಲಿಳಿದ ನಾಗವ್ವ ನಡೆದುಕೊಂಡೇ ಬಸವನಗಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟಳು. ವಕೀಲನಾದ ಮೇಲೆ ಹಳೆಮನೆ ಕೆಡವಿ ದೊಡ್ಡ ಕಾಂಕ್ರೀಟು ಮನೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಮಂಜುನಾಥ.

ನಾಗವ್ವನನ್ನು ನೋಡಿ ಟಿವಿ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅಕ್ಕನ ಸೊಸೆ ಶಾರದಾ ಅವಳ ತಂಗಿ ಇಂದಿರಾ ಎದ್ದು ಬಂದರು. ಮಕ್ಕಳಿನ್ನೂ ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

'ಬರ್ರಿ, ಬರ್ರೀ ನಾಗವ್ವತ್ತಿ, ಅತ್ತೆವ್ವ ನಿಮ್ದುs ದಾರೀ ಕಾಯಾಕ ಹತ್ತ್ಯಾರ. ಕಣ್ಣು ತಗದಾಗೆಲ್ಲಾ ನಾಗೂ ಬಂದ್ಲೇನು ಅಂತಾರ' ಅಂದಳು ಶಾರದಾ.

'ಬಡಬಡಿಸಿದರೂ ನಿಮ್ಮದ ಸುದ್ದಿ. ಡಾಕ್ಟರರಂತೂ ಆಸೇ ಬಿಟ್ಟಾರ. ಅದಕ್ಕ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ್ವಿ.' ಗಂಡನ್ನ, ಎರಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಕನ ಮನೆ ಸೇರಿದ ಇಂದಿರಾ ತನ್ನ ಮನೆಯೇ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಳು. ಹಳ್ಳೀ ಜನರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಧಿಮಾಕಿನ ಮಾತು ಆಡುವ ಆ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ನಾಗವ್ವನಿಗೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ.

ಹಣ್ಣು, ಬಿಸ್ಕೀಟಿನ ಪ್ಯಾಕ್ ಡೈನಿಂಗ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಕಾಲು ತೊಳೆದು ಅಕ್ಕನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದಳು. ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಅಕ್ಕ ಕೂಸಿನಂತೆ ಕಂಡಳು. ಪಲ್ಲಂಗದ

ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು 'ಯಕ್ಕಾ, ಮಲ್ಲಕ್ಕಾ' ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ ಕೂಗಿದಾಗ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಳು. ಸಾವಿನ ನೆರಳಿತ್ತು ಮುಖದಲ್ಲಿ. ಜೀವವಿಲ್ಲದ ಕಣ್ಣು.

ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಮೂಗು, ಪೆಚ್ಚು ಬಿದ್ದ ಗಲ್ಲ, ಒಣಗಿದ ತುಟಿ-ಅಕ್ಕ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ರಗ್ಗು ಸರಿಸಿ ಕಾಲು ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟಾಗ ಪಾದ ತಣ್ಣಗಿದ್ದವು. ನಾಗವ್ವನ ಕಣ್ಣು ಹನಿಯಿತು. ಗುರುತು ಹತ್ತಿದವರಂತೆ ಕಣ್ಣು ಅರಳಿಸಿ ಪಿಸುದನಿಯಲ್ಲಿ 'ನಾಗೂ' ಅಂದಳು. ನಾಲಿಗೆ ತುಟಿ ಸವರಿತು. ತಕ್ಷಣ ನಾಗವ್ವ ಎದ್ದು ನೀರಿನ ತಂಬಿಗೆ ಹಣಿಕಿದಳು. ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಇರುವೆ ಬಿದ್ದು ತೇಲಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಫಿಲ್ಟರ ನೀರಿಗಿಷ್ಟು ಗ್ಲೂಕೋಜ ಸಕ್ಕರೆ ಹಾಕಿ ತಂದು ಸಣ್ಣ ಚಮಚದಿಂದ ಮೆತ್ತಗೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆಸಿ ಕುಡಿಸಿದಳು. ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಉಸಿರು ಎಳೆದು ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಳು ಮಲ್ಲಕ್ಕ.

ನಾಗವ್ವ ಎದ್ದು ಸೆರಗು ಕಟ್ಟಿ ಮೊದಲು ಉಚ್ಚೆ ತುಂಬಿದ ಬುಟ್ಟಿ ಹಿತ್ತಲಿಗೆ ಒಯ್ದು ಚೆಲ್ಲಿ ತೊಳೆದು ತಂದಿಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೊಂದು ಮುಚ್ಚಳ ಹಾಕಿದಳು. ಸುತ್ತ ಬಿದ್ದ ಹಣ್ಣಿನ ಸಿಪ್ಪೆ, ಗುಳಿಗೆಯ ಕಾಗದದ ಚೂರು ಕಸಕಡ್ಡಿ ಎಲ್ಲ ಗುಡಿಸಿ ಫಿನಾಯಿಲ್ ನೀರಿನಿಂದ ನೆಲ ಒರೆಸಿ, ಎರಡು ಊದುಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟಳು. ಶಾರದೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಡಿ ಬೆಡ್‌ಶೀಟ ತಂದು ಅಕ್ಕನನ್ನು ಹಗುರಾಗಿ ಸರಿಸಿ ಹಾಸಿದಳು. ಚಹ ಕೊಡಲು ಬಂದ ಶಾರದಾ

'ಅತ್ತೆವ್ವ ಚಹಾ ಕುಡೀರಿ. ನೀವು ಬಂದಿರಿ ನನಗ ನಿಶ್ಚಿಂತಿ ಆತು. ಮನೀ, ಮಕ್ಕಳು, ಕೆಲಸಾ ಅಂತ ನನಗೂ ಅತ್ತೆವ್ವನ್ನ ಸೂಧಾರಸೋದs ಆಗತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನಷ್ಟ ದಿನಾ ದವಾಖಾನ್ಯಾಗ ಇಡೂಣು ಅಂದ್ರ ಇವರು ಕೇಳಬೇಕಲ್ಲ. ಸತ್ರ ಮನ್ಯಾಗ ಸಾಯ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹಟಾ ಹಿಡದು ಬಂದಾರ' ಪಟ ಪಟ ಒದರಿ ಹೋದಳು.

ಆ ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂದರು ಸಂಜೆ ಬಂದು ನೋಡಿದ ಡಾಕ್ಟರರು. ನಾಗವ್ವ ಒಬ್ಬಳೇ ಅಕ್ಕನ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಗುಬ್ಬಿಯಂತೆ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟಾಗ ಒಂದು ಅರ್ಧ ಚಮಚೆ ನೀರು ಬಾಯಿಗೆ ಹನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಮಂಜುನಾಥ ಬಂದು ನೋಡಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ಚಿಗವ್ವ ಇದ್ದಾಳೆಂದು ಅವನಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ. ಸರಿರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳಾಡುತ್ತ ಮಲ್ಲವ್ವ ತಲೆಯತ್ತ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಬಾಗಿಲು ನೋಡಿದಳು. ನಾಗವ್ವ ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲು ಚಿಲಕ ಹಾಕಿ ಬಂದಳು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮಲ್ಲಕ್ಕ ದಿಂಬು ನೋಡಿದಾಗ ನಾಗವ್ವ ಅವಳ ತಲೆಯ ಕೆಳಗಿನ ದಿಂಬು ತೆಗೆದಳು.

ಇಷ್ಟು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ, ಗಂಟು ಗಂಟಾದ, ಹಳೆಯ ಹೊಲಸು ದಿಂಬನ್ನು ನಾಗವ್ವ ನೋಡಿದ್ದಳು. ಹಿಂದಿನ ಇತಿಹಾಸವೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತು. ಜಪ್ಪೋ ಎಂದರೂ ಯಾರಿಗೂ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತಿ ತೆಗೆದು ಹೊಸದು ಹಾಕಿಸಿಕೋ ಎಂದರೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಅದು ಹತ್ತಿರ ಇರಬೇಕು. ದವಾಖಾನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದು ಇತ್ತು ಬಿಳಿಗವಸಣಿಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು. ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಆಡಿಸ್ಯಾಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಲ್ಲಿ

ಏನೋ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವ ಸಂಶಯ ಈಗ ಬಂದಿತು ನಾಗವ್ವನಿಗೆ. ಹೊಲಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕಿದವಳು ಒಂದು ಮುಷ್ಟಿಯಷ್ಟು ಪುಟ್ಟ ಗಂಟನ್ನು ತೆಗೆದಳು. ತಲೆಗೆ ಒತ್ತದಂತೆ ದಪ್ಪ ಹತ್ತಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿತ್ತು ಅದು. ಹೊಲಸಾದ ಅರಿವೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಗೆಯ ತುಂಡು! ಚೊಕ್ಕ ಬಂಗಾರದ್ದು, ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿ ದುಂಡಗೆ ಆಗಿತ್ತು. ಆರು ತೊಲೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಬಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕಿವಿ ಇಟ್ಟಾಗ 'ಸೂಸವ್ವಗ ಗಂಗವ್ವಗ' ಎನ್ನುವ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾತು ಹೊರಬಂತು. ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬಾರದು ಅನ್ನುವಂತೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು. ನಾಗವ್ವನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಮಲಗಿದಳು. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕಾದಿದ್ದಳೇನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಜೀವ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಸರಿಗೆ ತುಂಡು ನಾಗವ್ವನ ಬಾಳೆಗಂಟಿಗೆ ಸೇರಿತ್ತು. ಸೀರೆಯ ನಿರಿಗೆಗಳ ನಡುವೆ ಇಟ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿ ಬಾಳೆಗಂಟು ಮಾಡಿ ಸಿಗಿಸಿದ್ದಳು. ಭದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದೇ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮೈಗೆ ಭಾರವಾಗಿತ್ತು ಅಷ್ಟೇ. ಯಾರ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೂ ಬಾರದಂತೆ ಇಷ್ಟು ಬಂಗಾರ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಮಲ್ಲಕ್ಕನ ಜಾಣತನಕ್ಕೆ ತಲೆದೂಗಿದಳು. ಸರಿಗೆ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಕತ್ತರಿಸಿ ಮಗನಿಗಿಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಅಷ್ಟು ಮುಟ್ಟಲಿ ಎನ್ನುವ ಆಸೆ ತಾಯಿಗೆ. ಮಗ ಸೊಸೆಯರಿಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಶಾರದಾ ಬಡಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಒಪ್ಪುವವಳಲ್ಲ. ' ಸೂಸವ್ವ ಗಂಗವ್ವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಆಗಿದೆಯಲ್ಲ. ಈ ಬಂಗಾರ ಮನೆಯ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇರಲಿ' ಎನ್ನುವವಳೇ ಆಸ್ತಿ ಎಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ಆಸೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ.

ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಟೊಂಗೆಗೆ ಜಿಗಿಯುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟು ಹತ್ತಿಕ್ಕಬೇಕೆಂದರೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮಲ್ಲಕ್ಕನ ಹತ್ತಿರ ಬಂಗಾರ ಇದ್ದದ್ದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವಳು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದೂ ಯಾರೂ ನೋಡಿಲ್ಲ. ಸೂಸಿ, ಗಂಗಿಯರೂ ಈ ಸುದ್ದಿ ಎತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಂದು ಮೂರು ದಿನವಾದರೂ ಅವ್ವನನ್ನು ನೆನೆಸಿ ಎದಿ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಅವ್ವ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಿದಳೇನು ಎಂದು ಕೂಡ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕ ಏನು ಹೊರಗಿನವಳೇ, ದೊಡ್ಡವ್ವನ ಮಗಳು. ತಂಗಿ ಎಂದು ಪ್ರೀತಿ ಅಂತಃಕರಣ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆಯೇ ಹೊರತು ತನಗೆ ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಹೊರಿಸಿಲ್ಲ. ಸೂಸವ್ವ, ಗಂಗವ್ವರಿಗೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಇದ್ದವರಿಗೇ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಯಾಕೆ ? ತಾನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ನಾಳೆ ನಾಗಭೂಷಣನಿಗೆ ಇಂಜಿನಿಯರ ಓದಿಸಲಾದರೂ ಆದೀತು. ಯೋಚಿಸಿದಷ್ಟೂ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅದೇ ಮಾತು ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ತೆಗೆದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ತಪ್ಪೇನು ?

ಗಣಾರಾಧನೆಗೆ ಬಂದ ಹೆಂಗಸರ ನಡುವಿನ ಗೇಣು ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು ನಾಗವ್ವ. ಮನೆ ತುಂಬ ಮಂದಿ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹಾಸಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕೀತು. ಸಿಮೆಂಟಿನ ಮೇಲಿನ ಜಮಖಾನೆ ತಣ್ಣಗಾಗಿತ್ತು. ಚಳಿ ಎನಿಸಿತು. ಕಾಲ ಹತ್ತಿರದ ಕೌದಿ ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು. ತಾನೇ ಅಕ್ಕನಿಗೆಂದು ಹೊಲಿದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು. ಸವೆದು ಸವೆದು ಸಿಂಪಿ ಆಗಿತ್ತು. ದಾರ ಹರಿದು

ಜೋಡಿಸಿದ ಚೂರುಗಳು ಜೋತಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ತೂತು ಬಿದ್ದು ಒಳಗಿನ ಸೀರೆಯು ಅರಿವೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಅಕ್ಕ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ರಗ್ಗಿನ ಒಳಗೆ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರುತ್ತಿದ್ದಳು. ರೇಶಿಮೆ ಹಾಂಗ ನುಣು ನುಣು ಅಂತದ. ಇದನ್ನ ಹೊತ್ತರ ನಿನ ಜೋಡಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಾಗ ಬೆಚ್ಚಗ ಆಗಿ ಕಣ್ತುಂಬ ನಿದ್ದಿ ಬರ್ತದ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಅಕ್ಕನ ಮಾತು ನೆನಪಾಗಿ ಅಳು ಉಕ್ಕಿ ಬಂದಿತು. ನಿನ್ನೆ ಇದ್ದ ಅಕ್ಕ ಇಂದು ಒಬ್ಬಳೇ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವದೂ ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ. ಕೊನೇತನಕ ಯಾರೂ ಇರೋದಿಲ್ಲ. ಬರುವಾಗ ಒಬ್ಬರೇ, ಹೋಗುವಾಗ ಒಬ್ಬರೇ. ಒಳ್ಳೇತನ, ಕೆಟ್ಟತನ ಎರಡೇ ಮಾತು. ಬದುಕಿ ಇರುವವರೆಗೆ ಆ ಸ್ವಾಮಿ ಮೆಚ್ಚುವ ಹಾಗಿರಬೇಕು. ಮನಸ್ಸು ಒಯ್ದತ್ತ ಹೋಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತ ನಿದ್ದೆ ಹಚ್ಚಿದಳು ನಾಗವ್ವ. ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆಡುತ್ತ ಉಣ್ಣುತ್ತ ಶೀಲಾ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದೇ ಬದಿಗೆ ಮಲಗಿದ್ದ ನಾಗವ್ವ ನಿದ್ದೆಗಣ್ಣಲ್ಲಿ ಹೊರಳಿದಳು. ತೋಳ ಮೇಲೆ ಏನೋ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಸರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ತೋಳು ದಾಟಿ ಕೊರಳು ಏರಿ ಗಲ್ಲಕ್ಕೆ ತಲೆ ಹಚ್ಚಿ ಪುಟ್ಟ ಮಗುವಿನಂತೆ ಮಲಗಿತು ಉದ್ದನ್ನ ಹಾವು. ಚಟ್ಟನೆ ಚೀರಬೇಕೆಂದವಳು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಳು. ಹತ್ತಿರ ಮಲಗಿದ ಹೆಂಗಸಿನ ತೋಳು ಇವಳ ಮುಖದ ಹತ್ತಿರವಿತ್ತು. ದನಿ ಒಳಗೇ ಅಡಗಿತು. ಮೈ ಬೆವೆತು ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಟಲು ಒಣಗಿ ಎದೆ ಡವ ಡವ ಎನ್ನುತ್ತಿತ್ತು. ಎದ್ದು ಬಚ್ಚಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಲು ತೊಳೆದು ಬಂದು ದೇವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು. 'ಸ್ವಾಮಿ ನಮ್ಮಪ್ಪಾ ನನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪ ಆಗೇತಿ, ಹೊಟ್ಟ್ಯಾದ ಹಾಕೋರಪಾ' ಎಂದು ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದಳು. ಬಾಳೆಗಂಟು ಚುಚ್ಚಿತು. ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪಾದ ಪೂಜೆ, ಪಾದೋದಕ, ಕರಣಪ್ರಸಾದ, ಜಂಗಮರಿಗೆ, ಬಂದವರಿಗೆ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಹೆಂಗಸರ ಪಂಕ್ತಿ, ಸೂಸವ್ವ, ಗಂಗವ್ವರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಿಲ್ಟ್ರಿ ಮಾದೇವನ ಗುಡಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕಾಯಿ ಒಡೆಸಿ, ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸರಿಗೆ ಅರ್ಧ ಭಾಗ ಮಾಡಿಸಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟು, 'ಅವ್ವ ಸತ್ಲಂತ ಚಿಗವ್ವನ್ನ ಮರಿಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಚಂದೂರಿಗೆ ಬರ್ರಿ' ಎಂದು ತಲೆ ಸವರಿ ಬಸ್ ಹತ್ತಿದಳು ನಾಗವ್ವ.

ಕೆಂಪು, ಕೇಸರಿ, ಹಳದಿ, ನೀಲಿ ತುಂಡುಗಳ ಮೋಡಗಳ ಆಕಾಶ ನೋಡಿ ತನ್ನ ಕೌದಿಯ ನೆನಪಾಗಿ ನಕ್ಕಳು. ಮನಸ್ಸು ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಹಗುರಾಗಿ ಬಸ್ಸಿಗಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು.

❧•❧

ಮಾಧುರಿ ಪರಿಣಯ

"ಏ ಅಲ್ನೋಡ್ರೇ ಮಾಧುರಿ ದೀಕ್ಷಿತ ನೀರಿಗೆ ಹೊಂಟಾಳ, ಆಕಿ ಹಿಂಬಾಲ ನಾವೂ ಹೋಗೋಣ ಬರ್ರೋ ಬರ್ರಿ." ತೆಂಗಿನ ಹೆಡೆಯ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಬ್ಯಾಟ್ ನೆಲಕ್ಕೆ ಒಗೆದ ನಿಂಗ ಓಡಿದ. ಅವನ ಹಿಂದೆ ಶಂಕ್ರಾ, ತಿಪ್ಯಾ, ಈಶ್ಯಾ ಎಲ್ಲರೂ. ಅನಾಥವಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಮೂರು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಒಲೆ ಉರಿಸಲು ಓಡಿದಳು ಪುಟ್ಟ ನೀಲಿ.

ಮಾದವ್ವ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗಿ. ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹೆಸರು ಮಾಧುರಿ ಎಂದು ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟ ಮುಗ್ಧ ಹೆಂಗಸರು 'ಇದೆಂತಾ ಹೆಸರ ನಮ್ಮವ್ವ' ಎಂದು ಮಾದವ್ವ ಎಂದೇ ಕರೆದರು. ಚಿಳ್ಳಿಪಿಳ್ಳಿಗಳ ಸಂಭ್ರಮವೇ ಬೇರೆ. ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಪುಢಾರಿ ಕೆರೆಮನಿ ನಿಂಗ. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರೋ ಅಣ್ಣಂದಿರ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಟಿ.ವಿ. ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿ ಹುಚ್ಚು ಹಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವ, ಅವನೇ ಮಾಧುರಿ ದೀಕ್ಷಿತ ಹೆಸರು ಕೂಗಿ ಖುಷಿ ಪಡುತ್ತಿದ್ದ.

ಹಿಡಿಯಷ್ಟು ಟೊಂಕದಲ್ಲಿ ಖಾಲಿ ಕೊಡ ಇಟ್ಟು, ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತ ಬಳುಕುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದ ಮಾದವ್ವ ಹೊರಳಿ ನೋಡಿ ಕಿಸಕ್ಕನೆ ನಕ್ಕಳು. ಹೊರಳಿದ ರಭಸಕ್ಕೆ ಉದ್ದ ಜಡೆ ತೂಗಾಡಿ ಟೊಂಕ ಸುತ್ತಿತು,. ಜೊತೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಶೇಕವ್ವ ತೆರವಿದ್ದ ಕೈ ಚಾಚಿ ಗೆಳತಿಯ ಜಡೆ ಸವರಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿದುಕೊಂಡಳು. ಬೋರಿನ ಹತ್ತಿರ ಕೂಡಿದ ಹೆಂಗಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಹುಡುಗರು ಬೇಗ ಬೇಗ ಜಾಗೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಮಾದವ್ವನ ಕೊಡಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ನಾ ಮುಂದು ತಾ ಮುಂದು ಎಂದು ಜಿಗಿಜಿಗಿದು ಪಂಪ್ ಹೊಡೆದರು. ಆ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಂದಿರೆಲ್ಲ ಒಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ಮನೆಯತ್ತ ಸಾಗಿದರು.

'ಈ ಹುಡುಗಿ ನಮ್ಮೂರಿಗಿ ಬಂದೇನ ಬೇಸಾಗಲಿಲ್ಲ ಬಿಡವ್ವ. ಸೀರಿ, ಸೆರಗು, ಜಂಪರು ನಾನಾ ನಮೂನಿ ತೊಟಗೊಂಡರೂ ಬತ್ತಲೆ ಇದ್ದಾಂಗ ಕಾಣತೈತಿ. ಹಾದ್ಯಾಗ ಹೋಗೂ ಗಣಸೂರು, ಹರೇದ ಹುಡುಗೂರು ಹೊಳ್ಳಿ ಹೊಳ್ಳಿ ನೋಡತಾರ ಅನೂ ಖಬರs ಇಲ್ಲ ಇದಕ್ಕ, ಕಿಸಿಕಿಸಿ ಹಲ್ಲ ಕಿಸಗೊಂತ, ತಿಕಾ ತೂಗ್ಯಾಡಿಸಿಕೊಂತ, ಸೀರಿ ನೀರಿಗಿ ತುಳಕೊಂತ ಅಡ್ಡಾಡತೈತಿ. ರಾಮಣ್ಣನ ಮನೀ ಮರ್ವಾದಿ ಕಳೀತೈತಿ ಬೇಬರ್ಸಿ."

'ಚಿಗವ್ವಾ ಆಕಿ ಮಾಡಕೊಂಡ ಗಂಡಾ ಮಾವಾ ನಾಲಿಗಿ ಹಲ್ಲಾಗ ಇಟಗೊಂಡ ಸುಮಾಕ ಇರೂ ಮುಂದ ನಮ್ಮದೇನ ಹೋಗತೈತೆಬೇ ಗಂಟು ? ನೀ ಯಾಕ ಬಯ್ಯುತೀ."

ತನ್ನ ಮಗ ರೇವಣ್ಣ ಮಾದವ್ವನ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು, ಬಾಯಿ ಬಿಟಗೊಂಡು ಜೊಲ್ಲು ಸುರಸ್ತಾನಂತ ಹ್ಯಾಂಗ ಒಡದಾಳು ನಾಗವ್ವ. "ಅಲ್ಲಬೇ ಆ ಗಂಗವ್ವತ್ತಿ ಅರೆ ಹೆಂತಾಕಿ. ಮನೀಗ ಬಂದ ಸೊಸೀನ್ನ ಹದ್ದಬಸ್ತನ್ಯಾಗ ಇಟಗೊಳ್ಳಾಕ ಬರಾಕಿಲ್ಲೇನ ಆಕಿಗೆ. ಆ ಮೂಳನ ಹಿಂಬಾಲ ಬಿದ್ದು ಉಳದ ಹುಡುಗೀರು ಕೆಡತಾವ. ಊರಾಗ ಬೇಕಾದಂತಾ ಮರ್ಯಾದಸ್ತ ಮನೀ ಹುಡುಗೀರು ಸಿಗೂ ಮುಂದ ಈ ಸೋಗಲಾಡಿ ಸುಬ್ಬೀನ ತಂದಾಳಲ್ಲ" ತನ್ನ ಮಗಳು ಸುಮ್ಮಿಯನ್ನು ಭೀಮ ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಉರಿ ಇತ್ತು ನಾಗವ್ವನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ. ಚಂದ್ರವ್ವನಿಗೂ ಇದು ತಿಳಿಯದ ಮಾತಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯ ಮಾತೂ ಬಲಯಲಿಗಿಟ್ಟಿದ್ದೇ.

'ಗಂಗವ್ವ ತಂದಿಲ್ಲಬೇ ಮಾದವ್ವ ನಿನಗೂ ಗೊಂತ ಐತಿ, ಪಟ್ಟಣದಾಗ ಬೆಳೆದ ಹುಡುಗೀ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳ್ಯಾಗ ಏನ ಹ್ವಾರೆ ಮಾಡೀತು ಮರ್ಯೋಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಬಡಕೊಂಡಳಂತ. ಭೀಮ ಇದರ ಥಳಕಿಗೆ ಮಳ್ಳ ಆಗಿ ನಾ ಇಕೀನ್ನ ಲಗ್ಗಣ ಆಗಾಂವಾ' ಅಂತ ಹಟಾ ಹಿಡಿದ್ನಂತ. ನೋಡಿದೆಲ್ಲ ನೀನೂ ಸೊಸಿ ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ರಾಮಣ್ಣ ಮಾವ ಮೀಸಿ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೈ ಎಳಕೊಂಡ ನಾಕ ದಿನಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಓಡ್ಯಾಡಿದಾ. ಅಲ್ಲಬೇ ಚಿಗವ್ವಾ ಗಂಗವ್ವತ್ತಿ ಕೈಯಾಗ ಸೊಸಿನ್ನ ಬಿಟ್ಟಿದ್ರ ಬೇಸ್ಯಾಗಿ ಜಡದು ನಾಕೇಟು ಕೊಟ್ಟು ಒಗತನಾ ಮಾಡಾಕ ಕಲಿಸತಿದ್ಲ. ಆದರ ಈ ಅಪ್ಪಾ ಮಗಾ ಸುಮ್ಮಕ ಇರಬೇಕಲ್ಲ. ಏನ ಮಾಟಾ ಮಾಡ್ಯಾಳೋ ಅವರ ಮ್ಯಾಲೆ, ಅವತ್ತ ನೀನೂ ನೋಡಿದೆಲ್ಲ ನೆಪ್ಪ ಐತಿಲ್ಲೊ."

"ಹಾಂ ನೆಪ್ಪೈತಿ ನಂಗೂ. ಮಾದವ್ವ ಹೊಸ ಮದಲಗಿತ್ತಿ ಆಗಿ ಬಂದಾಗಲ್ಲs....."

"ಏ ಏ ಮಾದಿ, ಹಾದರಗಿತ್ತೀ. ಇದೇನ ಪಾತರದವರಾಂಗ ಚವರಿ ಹಾಕಿ ಲಡ್ಡ ಬಿಟ್ಟೀ. ಬಿಚ್ಚ ಅದನ್ನ. ಛಂದಾಗಿ ಕೂದಲಾ ಗಟ್ಯಾಗಿ ಹಿಡದು ಬಿಗೀ ಆಗಿ ತುರಬಾ ಕಟಗೋ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೂದಲಾ ಹಣೀ ಮ್ಯಾಲೆ ಇಳಿ ಬಿಟ್ಟೀ ಅಂದರ ಕರಾಕರಾ ಕತ್ತರಿಸೇಬಿಡ್ತೇನಿ ನೋಡ" ನೀರಿಗೆ ಹೊರಟ ಹೊಸ ಸೊಸೆಯ ಮೇಲೆ ಗಂಗವ್ವ ಆರ್ಭಟಿಸಿದ್ದಳು. ಹೊಸ್ತಿಲ ಹೊರಗೆ ಬಂದ ಸೊಸೆ ಮುಖ ಮುರಿದು-

'ಹೋಗs ಯತ್ತೀ. ತುರುಬಾ ಕಟ್ಟಾಕ ನಾ ಏನ ಹಳ್ಳೀ ಗಮಾರ ಅಲ್ಲ. ನಾ ಹಿಂಗs

ಜಡೀ ಬಿಡೂವಾಕಿ, ನನಗ ಸೇರ್ತದ. ಸೀರಿ ಹಿಂಗ ಉಟಕೋ, ಕೂದಲಾ ಹಿಂಗ ಬಾಚಿಗೋ, ಸೆರಗು ತಲೀ ಮ್ಯಾಲs ಹಾಕ್ಕೋ, ಲೋಲಕ್ಕು, ಕಿಲಿಪ್, ಪಿನ್ ಹಾಕಬ್ಯಾಡಾ ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಕಿಟಿಕಿಟಿ ಹಚ್ಚಬ್ಯಾಡಾ. ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ವಟಾವಟಾ ಅನ್ನೂದ ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗೇತಿ ನನಗೂ. ಶಹಾರದಾಗ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳದಾಕಿ ನಾನು' ಎನ್ನುತ್ತ ಬೀದಿಗೆ ಇಳಿದಳು.

ತಿರುಗಿ ವಾದಿಸಿದ ಮಾದವ್ವನ ಕೂದಲು ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡದ ಗಂಗವ್ವ ಸೊಸೆಯ ಬಗಲಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಡ ಬಿದ್ದು ಹೋದರೂ ಲಕ್ಷ್ಯ ಕೊಡದೆ ಹಾದಿ ತುಂಬ ಎಳದಾಡಿ ದಬದಬ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಗುದ್ದಿದಳು.

"ಏ ಹೊಯ್ಮಾಲೀ ತಿರಿಗಿ ಮಾತಾಡತೀಯಾ ? ಹೊಸ್ತಲಕ ಮಳಿ ಬಡಕೊಂಡ ಬಂದ ನಾಕ ದಿನಾ ಆಗಿಲ್ಲ ಇನ್ನೂ, ಇಷ್ಟ ದಿಮಾಕ ಬಂತs ನಿನಗ? ನಾವೆಲ್ಲಾ ಹಳ್ಳೀ ಗಮಾರ್ರ, ನೀ ಭಾಳ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣದಾಕಿ. ನಾಕ ಮನೀ ಕಸಾ ಮುಸುರೀ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಮನೀ ಎಂಜಲಾ ತಿಂದ ಬೆಳದಾಕಿ ನೀ, ಹೊಲಾ ಮನೀ ಮಾಡಕೊಂಡ ಊರಾಗ ಮರ್ವಾದಿಯಿಂದ ಬಾಳೇ ಮಾಡವರು ನಾವು. ಹಿರ್ಯಾಳು ಏನೋ ನಾಕ ಬುದ್ದೀಮಾತ ಹೇಳ್ತಾಳ ಅಂತ ಕೇಳೂದು ಬಿಟ್ಟು ಕಿಟಿ ಕಿಟಿ ಹಚ್ಚಬ್ಯಾಡ ಅಂತೀಯಾ. ನಾ ಬಾಯಲೆ ಹೇಳೂದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಮೈಯಾಗಿನ ಎಲಬs ಮುರೀತೆನಿ ಹಿಂಗ.' ಮತ್ತೆ ಗುದ್ದಿದಳು. ಪೆಟ್ಟು ತಾಳದೆ ಲಬಲಬ ಹೊಯ್ಕೊಂಡಳು ಮಾದವ್ವ.

ಹೊಲದ ಕಡೆ ಚರಿಗೆ ಹಿಡದು ಹೋಗಿದ್ದ ರಾಮಣ್ಣ ತನ್ನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಕೂಡಿದ ಮಂದಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಓಡೋಡಿ ಬಂದ. ಹಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಭೀಮ ಓಡಿ ಬಂದು ಅವ್ವನ ಕೈಯಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯ ಜಡೆ ಬಿಡಿಸಿದ್ದ. ಕೂಡಿದ ಜನರೆದುರು ಹೋ ಎಂದು ಅರಚುತ್ತ ರಂಬಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಹಿಡಿದು ಸಂತೈಸುತ್ತಿದ್ದ. ರಾತ್ರಿ ಆಟವಾಡಲು ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಉದ್ದ ಜಡೆ ಎಂದರೆ ಭೀಮನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ. ಅವ್ವನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಉಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದರೂ ಧೈರ್ಯ ಸಾಲದೆ ತಡೆದು ಹಿಡಿದಿದ್ದ. ರಾಮಣ್ಣ ಭರಭರ ಬಂದು ಮುಡಚೆಟ್ಟಿನ ಕೈ ತೊಳೆಯುವುದನ್ನೂ ಮರೆತು ಮೊದಲು ಹೆಂಡತಿಯ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದ, ಕೆಟ್ಟ ಕೆಟ್ಟ ಬಯ್ಗುಳ ಕೇಳಲಾರದೆ.

'ಏ ಬಿಕನಾಸೀs ನಿನಗ ಬುದ್ದಿಗಿದ್ದಿ ಐತೇನ, ಏನ ತಲ್ಯಾಗ ಶೆಗಣಿ ತುಂಬೈತೊ? ಮಾದವ್ವ ಜಡೀ ಹಾಕ್ಕೊಂಡರ ನಿಂದೇನ ಗಂಟ ಹೋಯ್ತುs ಗಂಗೀ. ಮುದುಕಿ ಆಗಿ ಕೂದಲೆಲ್ಲಾ ಬೋಳಾಗಿ ನೀ ಲಡ್ಡ ಬಿ ಡತೀಯಾ, ಏನೋ ಸಣ್ಣಾಕಿ ಆಸೆ ಇದ್ದಾಂಗ ಇರತಾಳ. ಹೊಸತಾಗಿ ಬಂದ ಸೊಸೀನ ಹಾದಿಗೆ ಎಳೆದು, ಕೂಡಿದ ಮಂದ್ಯಾಗ ದನಾ ಬಡದಾಂಗ ಬಡಿಯೂದs? ನನ್ನ ಮರ್ವಾದಿ ಏನ ಉಳೀತ ಊರಾಗ. ನೀ ಇಂತಾ ಹಲ್ಕಟ್ ರಂಡಿ ಗಂಟ ಬಿದ್ದೀ ನನಗ. ಮಂದ್ಯಾಗ ನನ್ನ ನಗ್ಗೇಡು ಮಾಡತೀ. ನಿನ್ನಿಂದನ ನಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಸೋತದ್ದು ಗಂಗೀ ನಿನ್ನಿಂದನ." ರಾಮಣ್ಣ ಜಿಪುಣಾಗ್ರೇಸರ. ಪೈಸಾ ಪೈಸಾ ಕೂಡಿ

ಹಾಕುವವ. ಊರ ಜನರಿಂದ 'ಹೇಸಿಗ್ಯಾಗ ಹಣಾ ಬಿದ್ರರೂ ನಾಲಿಗಿ ಚಾಚತಾನ' ಅನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವ. ಕೈಬಿಟ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡದೆ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಸೋತಿದ್ದ. ಈಗ ತನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಿಚ್ಚನ್ನೆಲ್ಲ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾರಿಕೊಂಡ. ಅವನಿಗೆ ವೋಟು ಹಾಕದ ಜನವೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಸರಿಯತೊಡಗಿದರು. ಇಲೆಕ್ಷನ್‌ಗೆ ಸೊಸೆಯ ಜೆಡೆಗೆ ಏನು ಸಂಬಂಧ ತಿಳಿಯದೆ ಗಂಗವ್ವ ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಮೊದಲ ಜಟಾಪಟಿಯಲ್ಲೇ ಗೆದ್ದ ಸೊಸೆ ಬೀಗುತ್ತ ನೀರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು.....

ತನ್ನ ಅತ್ತೆತನ ತೋರಿಸಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆನ್ನುವ ಗಂಗವ್ವನೇನೂ ಕಡಿಮೆ ಜಗಳಗಂಟಿಯಲ್ಲ. ಆಗಾಗ ಇಂಥ ಜಗಳಗಳು ನಡೆದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದವ್ವ ಹೊಸದೊಂದು ಶಸ್ತ್ರ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಜಗಳವಾದ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಊಟ ಬಿಟ್ಟು ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ ಮಲಗಿಬಿಡುವಳು. ಪಟ್ಟಣವಾಸದ ಉಡುಪು, ಬಿನ್ನಾಣ, ಫ್ಯಾಶನ್ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವಿಸಿ ಸುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದ ಮಾದವ್ವ ರಾತ್ರಿ ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಪಾಪದ ಗಂಡನನ್ನು ಗೋಳು ಹೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಬೇರೆ ಏನು ಮಾಡಲೂ ತೋಚದ ಭೀಮು ಉಪವಾಸ ಮಲಗಿದ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಕದ್ದು ತಂದ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ತಿನ್ನಿಸಿ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಗಂಡನ ತೋಳಿನಲ್ಲಿದ್ದು ಕನಸು ಕಾಣುವಳು ಮಾದವ್ವ. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಟಿ.ವಿ. ಇತ್ತು. ಟಿ.ವಿ.ಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ನೋಡಿದ ಸಿನಿಮಾಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಸಿನಿಮಾ ಇರಲಿ, ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ರಾತ್ರಿವರೆಗೆ ಅಡಿಗೆ, ರೊಟ್ಟಿ, ಕಸ, ಮುಸುರಿ, ನೀರು. ಒಗ್ಯಾಣ, ಶಗಣಿ, ಕುಳ್ಳು ಕೆಲಸ ಕೆಲಸ ಕೆಲಸ. ರಾತ್ರಿ ಗಂಡನ ಹತ್ತಿರ ಮಲಗಿದಾಗಲೂ ಏನು ಸುಖ ಎಷ್ಟು ಸುಖ ! ಭೀಮನ ರಟ್ಟೆಯೊಳಗ ಅಷ್ಟು ಕಸುವು ಇಲ್ಲ. ದಿನಾ ಹಾಲ ಕುಡೀತಾನ, ಕೆನಿ ಮೊಸರು ಬೆಣ್ಣೆ ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂತಾನ. ಮುಟ್ಟಿದರ ಮೆತ್ತಮೆತ್ತಗೆ ಅದಾನ ಏನೇನೂ ಸುಖಾ ಇಲ್ಲ-

'ಸುಖಾ ಬೇಕಂದರ ಚಂಪಾನ ಅಣ್ಣ ಸುರೇಶನ ಆಗಬೇಕ. ಹಿಂತಿಂತಾ ತೋಳು ಎಟ್ಟದಿಪ್ಪ. ಏನ ಬಿಗಿತ. ಮೈಯಾಗಿನ ಎಲಬಽ ಮುರೀತಾನೇನೋ ಅನೂ ಹಾಂಗಿತ್ತು. ಅವತ್ತ ಮಾಲಕತಿ ಪ್ಯಾಟಿಯಿಂದ ಲಗೂನ ಬರದಿದ್ದರ ಇನ್ನೂ ಏನೇನ ಮಾಡತಿದ್ನೋ.... ಸುರೇಶನ ನೆಪ್ಪ ಆದರ ಹಕ್ಕೀ ಹಾಂಗ ಹಾರಿ ಹೋಗಲ್ಯಾ ಅನಸತೈತಿ..." ಮಾದವ್ವನ ಕನಸು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ... ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ.... ಕೊನೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

"ತಲೀ ಬಾಚಿಕೊಂಡ ಮಾರೀ ನೋಡೇನಂದರ ಛಂದನ್ನ ಕನಡಿಹಳ್ಳ ಇಲ್ಲ ಈ ದರಿದ್ರ ಮನ್ಯಾಗ. ತಂದ ಕೊಡಂದ್ರ ನೀ ಕೇಳಂಗಿಲ್ಲ." ಭೀಮನ ತೋಳಿನಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಸಿಟ್ಟಾದಳು ಮಾದವ್ವ.

"ಮಾದೀ ಅಲ್ಲಲ್ಲ ಮಾಧುರೀ ಚಿಕ್ಕೋಡಿಗಿ ಹೋಗಾಕ ಅಪ್ಪ ರೊಕ್ಕಾನ ಕೊಡವಲ್ಲ.

ಬೇಡಿದಾಗಲೊಮ್ಮೆ ಈಗೆಲ್ಲಿ ಅದಾವ ರೊಕ್ಕ ಸುಗ್ಗಿ ಆಗಲಿ ಅಂತಾನ."

"ಹೂಂ, ಮಳ್ಳ ಅಂದರ ಓ ಅಂತೀ ನೀನೂ. ಸುಗ್ಗಿ ಅಂತ ಸುಗ್ಗಿ. ಅದೆಲ್ಲಾ ನೆವಾ. ಉಗರಾನ ಮಣ್ಣ ಸಿಡಸಾಂವ ಅಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ, ಅಂವನ್ಯಾಕ ಕೇಳತೀ. ನೀನೂ ಹೊಲದಾಗ ದನದ ಕೂಡ ದನದಾಂಗ ಹರ್ಯಾಗಿಂದ ಸಂಜೀತನಾ ದುಡೀತಿ. ಕಾಳ ಮಾರಿ ರೊಕ್ಕಾ ಮಾಡಿಕೋ ಕೈಯಾಗ. ಅದನೂ ನಾನs ಕಲಸಬೇಕs, ಎಬರೇಸಿ, ನನಗಂತೂ ಕನಡಿ ಬೇಕs ಬೇಕ ನೋಡ" ಗಂಡನನ್ನು ಓರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ತಬ್ಬಿದಳು ಮಾದವ್ವ. ಅಷ್ಟೇ ಸಾಕಾಯಿತು ಭೀಮುನಿಗೆ. ಅಪ್ಪನ ಸರ್ಪಗಾವಲಿನಲ್ಲೂ ಹೆಂಡತಿಯ ಆಸೆ ಪೂರೈಸಿದ. ಹೃದಯಾಕಾರದ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಟ್ಟಿನ ಕನ್ನಡಿ ತಂದು ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತೂಗಿದಳು. ಅವ್ವ ಕೊಡಿಸಿದ್ದೆಂದು ಅತ್ತೆಗೆ ಹೇಳಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ.

"ಈ ಹುಚ್ಚುಮುಂಡಿಗೆ ಹಗಲೂ ಹನ್ನೆಡ್ಡ ತಾಸ ತಿದ್ದಿ ತೀಡಿಕೊಳ್ಳಾಕ ಭೇಶಾತು ಬಿಡು" ನೆರೆಯ ಅವ್ವಕ್ಕಗಳ ಮುಂದೆ ಚಿಟಿಕೆ ಮುರಿದುಕೊಂಡು ಬಯ್ದಳು ಗಂಗವ್ವ. ಮಾದವ್ವನನ್ನು ನೋಡಿ ಕಿಲಿಪ್, ಲೋಲಾಕು, ಪಿನ್ ಬೇಕೆಂದು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಂದಿರೂ ದನಿಗೂಡಿಸಿದರು.

ಮಾದವ್ವನ ಮನದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಧಿಂಧಿಂ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುರೇಶ ಅಲ್ಲಲ್ಲ. ಅವನಂಥವನೊಬ್ಬ ಒಂದು ದಿನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿಬಿಟ್ಟ ಅವಳ ಮನೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ.

'ರಾಮಪ್ಪಣ್ಣ ಅದಾರೇನಬೇ" ಗಡಸು ದನಿ ಕೇಳಿ ಬೆಚ್ಚಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿದಳು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಂಗಳಕಸ ಉಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಾದವ್ವ. 'ಅರೆ! ಯಾರಿಂವಾ. ಈಟ ದಿನಾ ಆತು ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ನಾ ನೋಡೇ ಇಲ್ಲಾ' ಪಿಳಿ ಪಿಳಿ ಕಣ್ಣುಬಿಟ್ಟಳು. ಬಂದವನೂ ನಸು ನಕ್ಕು ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಸುತ್ತ ಕಿರುಮೀಸೆ ಕುಣಿಯಿತು.

"ನಾನು ಪರಶ್ಯಾ, ಯಲ್ಲಪ್ಪನ ಮಗಾ. ರಾಮಪ್ಪಣ್ಣ ಅದಾನೇನ, ಒಂದ ಜರಾ ಕೆಲಸಿತ್ತು."

"ಮಾವ ಹೊಲದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗ್ಯಾನ, ಹಿರ್‍ಯಾ ಮಕ್ಕೊಂಡಾನ, ಎಬ್ಬಸಲ್ಯಾ?" ಕಣ್ಣು ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದು ನಾಚಿ ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದಳು.

'ಬ್ಯಾಡಾ, ಅಂವೇನ ಬ್ಯಾಡ. ನಮ್ಮಪ್ಪಗ ಜರಾ ಬಂದು ಮಕ್ಕೊಂಡಾನ, ನಾನ ಚಿಕ್ಕೋಡಿಗಿ ಹೊಂಟಿದ್ದೀ. ಇಂದ ಮರೆಪ್ಪಗೋಳ ಮನ್ಯಾಗ ಲಗ್ಗಣ ಇತ್ತಲಾ, ನಮಗೂ ಹೇಳಿಕೆ ಬಂದೈತಿ. ಅಲ್ಲೆ ಈ ಹತ್ರೂಪಾಯಿ ಮುಯ್ಯಿ ಮಾಡಾಕ ನಿಮ್ಮಾವಗ ಹೇಳ. ಇಕಾ ಹಿಡಿ" ನೋಟು ಮಾದವ್ವನ ಕೈಗಿಡುತ್ತ ಬೆರಳಿನಲ್ಲೆ ಜಾದೂ ಮಾಡಿದ್ದ ಪರಶುರಾಮು.

ಸೊಸೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊತ್ತು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೋ ನೋಡಲು ಬಂದ ಗಂಗವ್ವನಿಗೆ ಕಸಬರಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಗೊಂಬೆಯಂತೆ ನಿಂತ ಮಾದವ್ವ, ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವನ ಬೆನ್ನೂ, ಅಷ್ಟೇ ಕಂಡಿತು.

"ಬೆಳಕ ಹರ್ಯಾಣಾ ಯಾಂವನ್ನ ನೋಡಾಕ ನಿಂತೆ ಹೊಯ್ಮಾಲಿ. ಮನ್ಯಾಗ ರಾಶಿ ದಗದ ಬಿದ್ದೈತಿ ಇನ್ನೂ." ನಾಲ್ಕು ಮನೆ ಕೇಳುವಂತೆ ಚೀರಿದಳು ಗಂಗವ್ವ. ಕಳವು ಮಾಡುತ್ತ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದವಳಂತೆ ನಡುಗಿದಳು ಮಾದವ್ವ. ತಕ್ಷಣ ಕಣ್ಣುಮುಂದೆ ಅತ್ತೆಯ ಆಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಟು ಅವಳತ್ತ ಚಾಚಿದಳು.

'ಇಕಾ ಹಿಡಿ ಈ ರೊಕ್ಕಾ, ಅಂವ ಯಾರೋ ನನಗ್ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಪರಶ್ಯಾ ಅಂತ ಮರೆಪ್ಪಗೋಳಿಗೆ ಮುಯ್ಯ ಮಾಡಾಕ ಮಾವನ ಕೈಯಾಗ ಕೊಡು ಅಂತ ಅಂದ, ತಗೊಂಡೆ. ಹೊತ್ತ ಹೊಂಡೂತಲೆ ಜಗಳಾ ತಗೀಬ್ಯಾಡ ನೀ."

"ಹುಂ. ಇಂವಾ ಯಾವಾಗ ಬಂದಾ ಜೋಕುಮಾರಾ ಊರಿಗೆ. ಪ್ಯಾಟಿ ಅಡ್ಡಾಡುದೆಲ್ಲಾ ಮುಗೀತೇನ. ಕಲ್ತು ಸಾಯೇಬ ಆಗಾಕ ಹೊಂಟಿದ್ದಾ." ತನ್ನ ಕನಸಿನ ರಾಜಕುಮಾರನನ್ನು ಕಂಡ ಖುಷಿಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲೆ ನಗುತ್ತ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳು ಮಾದವ್ವ

ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರನ್ನೋ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವುದೇನೂ ಕಷ್ಟದ ಮಾತಲ್ಲ. ಹದ್ದಿನ ಕಣ್ಣಿನವರನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದರೆ ಸಾಕು. ಮಾದವ್ವನಿಗೆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಚರಗಿ ಹಿಡಿದು ಊರ ಹೊರಗಿನ ಗಿಡಗಂಟಿಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೋಗುವುದೊಂದು ಪಡಿಪಾಟಲು. ತನ್ನನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಅವ್ವನಿಗೆ ಹಿಡಿಶಾಪ ಹಾಕಲು ಅದೂ ಒಂದು ಕಾರಣ. ನಿಸರ್ಗಕ್ರಿಯೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲು ಬಿಟ್ಟೀತೆ ? ಸುಮಾರು ಹೊತ್ತು ಕತ್ತಲಾದ ಮೇಲೆಯೇ ತಾನು ಚರಿಗೆ ಹಿಡಿಯುವಳು. ಕೆಲವು ದಿನ ಅತ್ತ ನೆರೆ ಗೆಣಕಾರ್ತಿಯರು ಜೊತೆಗೆ ಬಂದರು. ದಿನಾ ಸಾಯುವವರಿಗೆ ಅಳುವವರು ಯಾರು ? ಒಬ್ಬಳೇ ಹೋಗುವ ರೂಢಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹಳಬಳಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಇಂಥ ಅವಕಾಶ ಬಿಟ್ಟಾನೇ ಪರಶುರಾಮ. ಸಂಧಿ ಸಾಧಿಸಿ ಅವಿತು ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳೂ ಮೈ ಹಸಿವು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ವಿಭೂತಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ದೇವರ ಪಟದ ಮುಂದೆ ಗಲ್ಲಗಲ್ಲ ಬಡಿದುಕೊಂಡು ಕೈ ಮುಗಿದಾಗ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ. ಪ್ರೀತಿಸುವ, ಮುಗ್ಧ ಅಮಾಯಕ ಗಂಡನಿಗೆ ಮೋಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಚಡಪಡಿಕೆ. ಅಂಥ ಸಂಜೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾತ್ರೀ ಭೀಮನನ್ನು ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಮುದ್ದಾಡಿ ಪ್ರೀತಿ ಉಕ್ಕಿಸುವ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸ್ವರ್ಗ ಕೈಗೆ ಬಂದಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗು ಭೀಮನಿಗೆ. ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆಯರ ಜಗಳ, ರಂಬಾಟ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಒಂದು ಹದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವಾಗ ಆ ಘಟನೆ ನಡೆಯಿತು.

ಆ ಸಂಜೆ ಮನೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಕೂಗಾಟ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಯಲ್ಲಪ್ಪ ರಾಮಣ್ಣನನ್ನು ಬಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ. ಪರಶ್ಯಾ ತೋಳೇರಿಸಿ ಹೊಡೆದಾಟಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಿದ್ದ. ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಮುಯ್ಯ ಮಾಡಲು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ರಾಮಪ್ಪ ಐದೇ ರೂಪಾಯಿ ಮುಯ್ಯ ಮಾಡಿ ಉಳಿದದ್ದು ಕಿಸೆಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ. ಆಯಾರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು

ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ನೋಡಿದ ಯಲ್ಲಪ್ಪನ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೇರಿತ್ತು. ಅಪ್ಪನ ಮುಂದೆ ತಾವು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದೆನೆಂದು ಪರಶ್ಯಾ ಕೆರಳಿ ಕೆಂಡವಾಗಿದ್ದ. ಆದರೂ ರಾಮಪ್ಪ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಪರಶ್ಯಾ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಐದೇ ರೂಪಾಯಿ ಎಂದು. ಕೆಟ್ಟ ಕೆಟ್ಟ ಬಯ್ಯುತ್ತ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಪರಶ್ಯಾ ಹೊಡೆಯಲು ಬಂದದ್ದು ನೋಡಿ ತಡೆಯದೆ ಭೀಮ ನಡುವೆ ಹೋಗಿ ಪರಶ್ಯಾನನ್ನು ನುಗಿಸಿದ. ಹೆಸರಿಗಷ್ಟೇ ಭೀಮ! ಪರಶ್ಯಾನ ತೋಳಬಲದ ಮುಂದೆ ಹೇಗೆ ಈಡಾದಾನು ಈ ನರಪೇತಲ. ಅಪ್ಪನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಗನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊಡೆಯತೊಡಗಿದ. ಮಾದವ್ವನ ಮನಸ್ಸು ಕೋಮಲ ಸ್ವಭಾವದ ಗಂಡ ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದು ನೋಡಿ ಚಡಪಡಿಸಿತು. ಏನು ಮಾಡಲೂ ತೋಚದೇ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾದಳು. ಬಿಡಿಸಲು ಹೋದ ರಾಮಪ್ಪನೂ ಏಟು ತಿಂದ. ಗಂಗವ್ವ ಬಯ್ಗುಳ ಮಳೆ ಸುರಿಸುತ್ತ ಮಣ್ಣು ತೂರಿ ಕೂಡಿದ ಮಂದಿಯೆದುರು ತಕತಕ ಕುಣಿದು ಶಾಪ ಹಾಕಿದಳು. ಬಾಗಿಲಲ್ಲೆ ನಿಂತು ಮಾದವ್ವ ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕಣ್ಣಲ್ಲೇ ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡೆಂದು. ಪರಶ್ಯಾ ಅದನ್ನು ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತೆ ಹುರುಪು ತುಂಬಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬಡಿದ.

"ಏ ಹುಡುಗೀs ಈ ಮನೀ ಸೊಸಿಯs ಮಾಧುರಿ ಅಂತಲ್ಲs ನಿನ್ನ ಹೆಸ್ರು. ಅಂದ ನಾನ ನಿನ ಕೈಯಾಗ ಹತ್ತರ ನೋಟ ಕೊಟ್ಟಿದ್ನೆಲ್ಲ ಮುಯ್ಯ ಮಾಡಾಕ ನಿಮ್ಮಾವಗ ಕೊಡು ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೆ ಹೌಂದಲ್ಲ. ನೀನರೆ ಕರೇವು ಏನೈತಿ ಹೇಳ. ಈ ಲುಚ್ಚಾ ನನ ಮಗಾ ಹಿಂತಾ ಹರಾಮಿ ರೊಕ್ಕಾ ತಿಂದs ಆಸ್ತಿ ಮಾಡ್ಯಾನ. ಎಂಜಲ ಕೈಲೆ ಕಾಗೀ ಹೊಡಿಯಾಂವ ಅಲ್ಲ ಅನೂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದು ಕೊಟ್ಟಾಂವ ನಾನs ಹುಚ್ಚಮಂಗ್ಯಾ. ಏನೋ ದೊಡಮನಿಶ್ಯಾ ನಮ್ಮದು ತಿನ್ನಾಕಿಲ್ಲ ಅಂತ ತಪ್ಪ ತಿಳಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನೀ ಆಟ ಒದರ ಕರೇವ ಏನ ಅನ್ನೂದು. ಕೂಡಿದ ಮಂದ್ಯಾಗ ನಿಮ್ಮಾವನ ಆಬ್ರೂ ಕಳೀ. ಹೇಳ ಮತ್ತ ಹತ್ತರ ನೋಟ ಕೊಟ್ಟಿದ್ನೋ ಇಲ್ಲೋ."

ಗಂಡನ ಶರಟು ಹಿಡಿದು ನಿಂತು ಅಟ್ಟಹಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಗಂಟಲು ಹರಿಯುವಂತೆ ಒದರುತ್ತಿದ್ದ ಪರಶ್ಯಾ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಹಾಭಾರತದ ದುಃಶ್ಯಾಸನನಂತೆ ಕಂಡ ಮಾದವ್ವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ. ಅವನ ರೂಪ, ತೋಳ್ಬಲ, ಕೊಟ್ಟ ಸುಖ ಬೆಳಗಿನ ಮಂಜಿನಂತೆ ಕರಗಿ ಹೋಯಿತು. ಪರಶ್ಯಾನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗಾಮುಗ್ಗಾ ಎಳೆದಾಡಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಮಾನಿತನಾಗಿದ್ದ ಭೀಮನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾದವ್ವನ ಕರುಳು ಚುರ್ ಎಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯಶಕ್ತಿ ತುಂಬಿತು. ದಡದಡ ಬಾಗಿಲು ದಾಟಿ ಅಂಗಳಕ್ಕಿಳಿದವಳೇ ಪರಶ್ಯಾನ ಕೈಯಿಂದ ಗಂಡನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ನಡುವೆ ನುಗ್ಗಿ ಟಪಾರನೆ ಅವನ ಕಪಾಳಿಗೆ ಒಂದೇಟು ಬಿಗಿದಳು. ಪರಶ್ಯಾ ಬೆಚ್ಚಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದ.

"ಏ ಪರಶ್ಯಾ ಯಾಕೋ ಬದ್ಮಾಶ್ ನನ ಮಗನ. ಮೈಯಾಗಿನ ಸೊಕ್ಕ ಭಾಳ ಆಗೈತಿ ನಿನಗ. ಊರಾಗ ಯಾರೂ ಹೇಳುವರು ಕೇಳುವರು ಆದಾರಿಲ್ಲೊ ನಿನಗ. ಹರೇ ಉಕ್ಕಿ ಹರ್‍ಯಾಕ ಹತ್ತೈತಿ. ಕಂಡ ಕಂಡ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕೈ ಹಿಡಿಯಾಕ ಬರತೀ, ಗರತಿ ಗಂಗವ್ವನ

ಸೊಸೀ ನಾನು. ನಿನ್ನ ಬಲೀಗೆ ಬೀಳತೇನ ಜೋಕುಮಾರಾ ? ಮೊನ್ನಿ ಕತ್ತಲ ಕಾವಳದಾಗ ಬಯಲು ಕಡೀಗೆ ಹೋಗೂ ಮುಂದ ನನ್ನ ಹಿಡಕೊಳ್ಳಾಕ ಬಂದಿದ್ದೆಲ್ಲೊ ಬೇಬರ್ಸಿ. ಚರಗೀಲೆ ನಿನಗೊಂದ ಏಟ ಕೊಟ್ಟು ಓಡಿ ಬಂದಿದ್ದೆ. ನಿನ ಕಚ್ಚೀ ಬದ್ರ ಇಟಕೋ. ಇಲ್ಲಾಂದರ ಹಾದೀ ಹೆಣಾ ಆಗಿ ಹೋದೀ. ಸುಳ್ಳ ಬ್ಯಾರೇ ಹೇಳತೀಯಾ. ನೀ ಅವತ್ತ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದs ಐದು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟು. ಅದೂ ಹರದು ಚಿಂದಿ ಆಗಿತ್ತ. ಸುಮಸುಮಕ ಜಗಳಾ ತಗದ ಬಡಿಯಾಕ ಬಂದೀಯಾ ನನ್ನ ಗಂಡನ್ನ ನಡೀ ಅತ್ತ."

ತೆರೆದ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚದೇ ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲು ಭೀಮನನ್ನು ಬಳಸಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ನಡೆದಳು ಮಾದವ್ವ. ಹೆಣದಂತೆ ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪರಶ್ಯಾ ಕಂಬದಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. 'ಸೂಳಿಮಗನ ನೀನs ನನಗ ಮೋಸಾ ಮಾಡಿ ರಾಮಣ್ಣನ ಕೂಡ ಜಗಳಾ ಹಚ್ಚಿದ್ಯಾ' ಯಲ್ಲಪ್ಪ ಗೊಣಗುತ್ತ ಜಾಗ ಬಿಟ್ಟ. ಕೂಡಿದ ಜನ ತಲೆಗೊಂದು ಮಾತಾಡುತ್ತ ಯಾರನ್ನೂ ನಂಬಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದ ಭ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಸೇರಿದರು. ಮಕ್ಕಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಂಗ 'ಜೈ ಮಾಧುರಿ ದೀಕ್ಷಿತ' ಎಂದು ಕೂಗಿ ಕುಣಿದ.

ಮಾದವ್ವ ತಾನೂ ಗೆದ್ದು ಸೋತ ಮಾವನನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲಿಸಿದ್ದಳು.

ನನಗೂ ಒಂದು ಸೀಟು

ಕೇಳಲು ಇಂಪಾಗಿದ್ದರೂ ತಂತಿಗಳ ಮೃದುವಾದ ಝೇಂಕಾರ ಮನೆ ತುಂಬಿದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಸರಸ್ವತಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಕರ್ಕಶವೆನಿಸಿ, ಬೆಚ್ಚಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ, ಮೋನಿಕಾ ಗಂಡನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಗೋಡೆ ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಸಿತಾರಿನ ರಿಯಾಜಿಗೆ ಅರ್ಧ ತಾಸು ತಡವಾಗಿತ್ತು. ಬೆರಳಿನ ಮೀಟುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಪ ತುಂಬಿತ್ತು.

ಎರಡು - ಮೂರು ವರ್ಷ ಸಿತಾರ ಕಲಿತರೂ ಒಂದು ರಾಗವನ್ನೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾರಿಸಲು ಬರದ ಮೋನಿಕಾ - ಒನಪು... ವಯ್ಯಾರ....ಚಂಚಲಕಣ್ಣಿನ ಹುಡುಗಿ. ದಿವಾಕರನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ತಾವರೆಯಂತೆ ಮುಖ ಅರಳಿ, ಬೆರಳು ಸಿತಾರಿನ ಮೇಲೆ ಓಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಲಿತದ್ದು ಸಾಕು ಎಂದು ದಿವಾಕರನೇ ಅವಳನ್ನು ನಯವಾಗಿ ತಿರುಗಿ ಕಳಿಸಿದ್ದ.....

ಗಡಿಯಾರದ ಪೆಂಡುಲಂನಂತೆ ಸರಸ್ವತಿ ಒಳಹೊರಗೆ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಭಸದಿಂದ ತಂತಿಯ ಮೇಲಿನ ಬೆರಳುಗಳು ಓಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಡೈನಿಂಗ ಟೇಬಲ್ ಒರೆಸಿ, ಹಾಲು ಹೆಪ್ಪಿಟ್ಟು, ಕಾಲು ಎಳೆಯುತ್ತ ಬಂದು ಬರಿದಾದ ದೊಡ್ಡ ಹಾಸಿಗೆಗೆ ಒರಗಿದಳು.

ತಡವಾದದ್ದು ತನ್ನ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಬಂದು ತಿನಿಸು- ಚಹಾ ಮಾಡಿ ಗಂಡನೊಡನೆ ತಿಂದು, ಅಡಿಗೆಗೆ ಇನ್ನೂ ವೇಳೆ ಇದೆ, ಮರುದಿನದ ಲೆಕ್ಚರ್ ಪ್ರಿಪೇರ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇ .... ಉಹುಂ ಮುಂಚೆ ಕೂದಲಿಗೆ ಮೆಹಂದಿ ಹಚ್ಚಲೇ, ತಡವಾದರೆ ಬಿಳಿಕೂದಲು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇಣುಕಿ... ಅಸಹ್ಯ....

ಸಿತಾರ ಪಂಡಿತ ದಿವಾಕರನನ್ನು ಮುತ್ತುವ, ಮಾತಿಗೆಳೆಯುವ, ಸ್ನೇಹ ಬಯಸುವ ಸಲಿಗೆ ಮಾಡುವ ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೇನು ಕಡಿಮೆ..... ಮಲಗಿದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊರಳಿದಳು. ಡ್ರೆಸ್ಸಿಂಗ್

ಟೇಬಲ್ ಕನ್ನಡಿ ಹೇಳುತ್ತಿದೆ, ದುಂಡು ಮುಖ, ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣು, ನೀಳರೆಪ್ಪೆಯ, ಆಕರ್ಷಕ ಮೈ ಕಟ್ಟಿನ ತಾನು ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸುಂದರಿಯೇ ಇದ್ದೆ ಎಂದು. ಇದ್ದೆ ಆದರೆ ಈಗ ...?

ತುಟಿ ಕೊಂಕಿತು. ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಆಗಿರುವ ಕಿರಣನ ತಾಯಿ ತಾನು. ನೋಡಿದವರೆಷ್ಟೊ ಜನ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, 'ನಿಮಗೆ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮಗ ಇದ್ದಾನೆಂದರೆ ನಂಬಲಿಕ್ಕೇ ಆಗೂದಿಲ್ಲ ಸರಸಕ್ಕಾ, ಚಿಕ್ಕವರಾಂಗ ಕಾಣ್ತೀರಿ.'

ಕುಲುಕುಲು ನಗು. ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಿ ಉಕ್ಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖ ರಂಗೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನ ಕಡೆಗೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಕಾಲು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಇಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಗುರಾಗಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲೇ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಬೇರೆಯವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸುಖಿ ತಾನು. ಸ್ವರ್ಗಸುಖ ಸೂರೆಗೊಂಡಿದೆ. ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ತನ್ನ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಹುದ್ದೆ, ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದ ದಿವಾಕರ, ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೋದ ಕಿರಣ, ಏನಿದೆ ಕೊರತೆ ? ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು? ಉಹುಂ, ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಹೌದಾ ? ಮನದ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋವಿನ ಎಳೆಯು ಸಣ್ಣ ಝೇಂಕಾರ ದಿವಾಕರನ ಸಿತಾರಿನ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಹೋಗುವಂತಿದೆ - ತನ್ನ ಒಳಗಿನ ದನಿ.

'ಪುಣ್ಯಾ ಮಾಡಿ ಬಂದೀರಿ ಸರಸ್ವತಿ. ಒಬ್ಬನs ಮಗಾ ಆದರೂ ಶಾಣ್ಯಾ ಅದಾನು' ಕಿರಣ ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ತನ್ನ ಕಲೀಗ್ಸ್ ಅಭಿನಂದಿಸಿದ್ದರು.

ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು, ತನ್ನ ಸುಖ ಸಂತೋಷ ಎಲ್ಲ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದು ಇವರಿಗೆಷ್ಟು ಅರ್ಥವಾದೀತು. ಪುಣ್ಯ ಅಂತೆ ಪುಣ್ಯ, ತನ್ನ ಒಳಗೇನೂ ಸಂತೋಷವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲು 'ಮಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಧಡ್ಡ ಆಗಿದ್ದರ ಛೊಲೋ ಆಗ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ' - ವಿಚಿತ್ರ ಆದರೆ ಅನಿಸಿದ್ದು ಸತ್ಯ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಈಗ ಕಾಣ್ತಿದೆ. ತನ್ನ ಭಯ ನಿಜವಾಗಿದೆ. ಎರಡು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋದ ಕಿರಣ, ಅಮೇರಿಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸೆಟಲ್ ಆಗುವ ತಯಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ತಾನು ಮದುವೆ ಆಗಲಿರುವ ಹುಡುಗಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದು ನಿನ್ನೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ದ. ನಾಳೆ ಅವನ ಫೋನ್ ಬರಬಹುದು...... ಉಸ್....

ನೋವಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಎಳೆ ಸದಾಕಾಲ ತಾನು ಇದ್ದೇನೆಂದು ಸಾರುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಕಿರಣ ಹುಟ್ಟಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಮೇಲೆ ಕೈಗೆ ಬಂದ ಕರ್ಪೂರದ ಗೊಂಬೆ ಯಾಮಿನಿ. ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷ ಆಟವಾಡಿ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಕರಗಿಹೋಯಿತು. ದಿವಾಕರ ನೌಕರಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಮೂರು ತಿಂಗಳಾಗಿತ್ತು. ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಊರೂರು ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮಗಳ ಕೊನೆಯ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇರಲಾರದ್ದಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಸಂಕಟಪಟ್ಟಿದ್ದ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಂತೆ ಮನದಲ್ಲೇ ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮಾಡಲು ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಲ ಕಳೆಯಲು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ದಿನ ನೂಕುತ್ತಿದ್ದರು, ಅಷ್ಟೆ. ಮರೆವು ಮನುಷ್ಯನಿಗೊಂದು ವರ. ಕ್ರಮೇಣ ಮನಸ್ಸು ಸ್ಥಿಮಿತಕ್ಕೆ

ಬಂದು ಸುಧಾರಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸಿತಾರಿನ ಧೂಳು ಝಾಡಿಸಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ದಿವಾಕರ.

....ಸಂಜೆ ತಲೆಗೆ ಮೆಹಂದಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಜಾನಕಿ, ತನ್ನ ಅಕ್ಕನ ನಾದಿನಿ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಇರುವುದು ವಿನಾಯಕ ನಗರ, ತುಂಬಾ ದೂರ. ಅಪರೂಪಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬರುವವಳು. 'ಸಂಜೆ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಬಂದಿರ್ತೀರಿ, ಕೂತು ಮಾತಾಡಬಹುದು ಅಂತ ತಡವಾಗಿ ಬಂದೆ, ಅಂತ ಮಾತು ಸುರುಮಾಡಿದವಳು ಏಳೂವರೆ ಆದರೂ ಏಳಲಿಲ್ಲ. ತಿನಿಸು ಚಹಾ ಆಯಿತು. ಯಾರ್‍ಯಾರದೋ ಸುದ್ದಿ, ಮದುವೆ, ಮುಂಜಿ, ಓಡಿ ಹೋದದ್ದು, ಕಳುವು ಆದದ್ದು ಎಲ್ಲಾ. ಬೇರೆಯವರ ಮನೆ ಕಳುವಾದಾಗ ಮಾತು ರಂಜನೀಯ. ಕೊನೆಗೆ ತಮ್ಮ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಳದವರೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಮೌಂಟ್ ಅಬು ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋದದ್ದು, ಇನ್ನೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಹೋಗುವ ಪ್ಲಾನ್ ಹಾಕಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದಳು.

"ಹಾಂಗೆಲ್ಲಾ ಟೂರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಬಿಡ್ತೀ'? ಮನೆ, ಗಂಡ, ಮಗ, ನಾಯಿ.... ಸರಸ್ವತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ.

'ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಅವ್ವನಲ್ಲಿ ಕಳಿಸಿದ್ದೆ. ಇವರಿಗೆ ಕುಕ್ಕರ್ ಇಟಕೊಳ್ರಿ, ಇಲ್ಲಾಂದರ ಹೋಟೆಲ್ ಊಟಾ ಮಾಡ್ರಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲ ಸರಸಕ್ಕಾ, ಬರೇ, ಮನೀ ಕೆಲಸಾ ಅಂತ ಕೂತರ ನಮಗ ಬಿಡುಗಡಿ ಯಾವಾಗ ? ನಾವು ಎಂದ ನೋಡುದು ಹೊರಗಿನ ಜಗತ್ತು ? ಅವರೇನ ತಾವಾಗೇ ಕಳಿಸಿಕೊಡ್ತಾರ ? ಜಗಳಾ ಮಾಡಿಯೇ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಸುಮ್ಮನ ಇದ್ದರ ನಿಮಗ ಏನು ಬೇಕು ಅಂತ ಕೇಳುವವರು ಯಾರು? ಆದರ ಒಮ್ಮೆ ಮನಿಯಿಂದ ಹೊರಗ ಹೋದಮ್ಯಾಲೆ ಭಾರಿ ಗಮ್ಮತ್ ಇರತ್ತ ಹಾಂ. ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರ ಹಾಂಗ ಕುಣಿತೀವಿ, ಹಾಡ್ತೀವಿ, ಬೇಕಾದ್ದು ಕೊಂಡು ತಿಂತೀವಿ, ಲೈಫನಾಗ ಒಂದು ನಮೂನಿ ಹುರುಪು ಬರ್‍ತದ, ಎಂಜಾಯ್ ಮಾಡಿ ತಿರುಗಿ ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಒಂದಕ್ಕೆರಡರಷ್ಟು ಕೆಲಸಾ ಮಾಡ್ತೀವಿ."

ಜಾನಕಿಯ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತ ಮೈ ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ ಸರಸ್ವತಿ. 'ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ರೊಕ್ಕ ಬೇಕಲ್ಲ ಜಾನಕೀ, ನೀವೆಲ್ಲಾ ಗೃಹಿಣಿಯರು ಕಾಣ್ತದ, ವರ್ಕಿಂಗ್ ವಿಮೆನ್ ಅಲ್ಲ?' 'ಹೌದಕ್ಕಾ, ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಅಷ್ಟ ವರ್ಕಿಂಗ್ ಅದಾರ, ನಾವೆಲ್ಲಾ ತಿಂಗಳಾ ತಿಂಗಳಾ ಚೀಟಿ ತುಂಬಿದ ರೊಕ್ಕ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಿತೀವಿ. ಅದನ್ನ ಬಂಗಾರಾ ಕೊಂಡೆ, ಸೀರಿಕೊಂಡೆ, ಪಾತ್ರಿಕೊಂಡೆ ಅಂತ ಉಳದ ಹೆಂಗಸರ ಹಾಂಗ ಖರ್ಚು ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕ ಅದs ರೊಕ್ಕ.'

ಕೊನೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಜೋರಾಗಿಯೇ ನಕ್ಕಿದ್ದರು. ತಾವು ಉಳಿದ ಹೆಂಗಸರ ಹಾಗಲ್ಲ - ಮಾತು ಖುಷಿ ತಂದಿತ್ತು. ಇವರ ಮಾತಿನ ನಡುವೆ ಎರಡೆರಡು ಸಲ ದಿವಾಕರ ಹಾದು ಹೋಗಿದ್ದ. ಅವನ ಅಸಹನೆಯ ಕಾರಣ ತಿಳಿದಿತ್ತು ಸರಸ್ವತಿಗೆ. ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಕ್ಕರ್ ಇಟ್ಟು, ಬಂದಿದ್ದಳು. ಎಂಟೂವರೆಗೆ ತಪ್ಪದೇ ದಿವಾಕರನ ರಾತ್ರಿ ಊಟವಾಗಲೇ ಬೇಕು. ನಂತರ ವಿಶ್ರಾಂತಿ, ಹತ್ತಕ್ಕೆ ಸಿತಾರ ಎತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ರಾತ್ರಿ

ಹನ್ನೆರಡರವರೆಗೆ ಎರಡು ತಾಸು ಭರಪೂರ ಪ್ರ್ಯಾಕ್ಟೀಸ್....

ಮದುವೆಯಾದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಬೆಡ್ ರೂಮಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಿತಾರ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿವಾಕರ. ಝೇಂಕಾರ ಕಿವಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು, ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಆಲಿಸುತ್ತ ತಾನು ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒರಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಐದಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ಕಣ್ಣುಗಳು ಯಾವ ಮಾಯದಲ್ಲೋ ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಿಸಿ ಉಸಿರು, ಬೆಚ್ಚನೆಯ ದೇಹ, ಕಣ್ಣುಗಳ ಮೇಲೆ ಒರಟು ತುಟಿಗಳು, ಸಿಗರೇಟಿನ ವಾಸನೆ.... ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯದೆ,

'ರಿಯಾಜ ಮುಗಿತೇನ? ಸಾರಿ ದಿವೂ, ನನಗೆ ನಿದ್ದಿ ಹತ್ತಿತ್ತು'.

'ಇಷ್ಟು ಛಂದನ್ನ ಹುಡುಗಿ, ಕೈಗೆ ಸಿಗೂ ಹಾಂಗ ಮಲಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಾ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದರ ಸಿತಾರ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಹ್ಯಾಂಗ ಉಳೀತದ? ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದರೂ ಛಂದ, ಮುಚ್ಚಿದರೂ, ಕಣ್ಣಿನ ಉಬ್ಬು, ತಗ್ಗು, ನೀಳ ರೆಪ್ಪಿ. ಇದಕ ಒಂದು ಅಂಚು ಕೊಟ್ಟಾಂಗ ಎಸಳು ಹುಬ್ಬು, ಈ ಮೊಂಡ ಮೂಗು....' ಮೂಗು ಹಿಂಡುತ್ತಿದ್ದ ದಿವಾಕರನೊಡನೆ ಕೊಸರಾಡಿ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಗುದ್ದುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ....

ಸುಖದ ಸಂವೇದನೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಳು ಸರಸ್ವತಿ. ಅಲ್ಲೇನಿತ್ತು? ಬರಿದಾದ ಹಾಸಿಗೆ. ಬೇರೊಂದು ಕೋಣೆಯಿಂದ ತಂತಿಗಳ ಝಣತ್ಕಾರ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಗೀತ ತೀವ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಇನ್ನೇನು ಮುಗೀತು. ರಿಯಾಜ ಮುಗಿದರೂ ದಿವಾಕರ ಈ ಕೋಣೆಗೆ ಈಗಲೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಡ್ರಿಂಕ್ಸ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಸಿಗರೇಟು ಹಚ್ಚಿ ಓದುತ್ತಾ ಕೂಡ್ರುತ್ತಾನೆ. ಯಾವಾಗ ಬಂದು ಮಲಗುತ್ತಾನೋ. ತನಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ಮರುದಿನ ಅವನು ಏಳುವುದೇ ಒಂಬತ್ತರ ಮೇಲೆ; ತಾನು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುವ ಗಡಿಬಿಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಸ್ನಾನ, ಊಟ ತಿಂಡಿ ನಾಲ್ಕಾರು ಮಾತು. ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಜೋಡಿಸಿ ಇಟ್ಟರೆ ಹಸಿವಾದಾಗೆದ್ದು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅಷ್ಟೇ. ಹತ್ತಿರವಿದ್ದೂಎಷ್ಟೋ ದೂರ .... ಕೈಗೆ ನಿಲುಕಲಾರದಷ್ಟು.

ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಸುಕು ಜಾರಿಹೋಗುವಂತೆ, ಕ್ಷಣ, ತಾಸು, ದಿನಗಳು ಕೆಳಗೆ ಸುರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿವೆ ಮತ್ತೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಾರದಂತೆ. ಮಗನ ನೆನಪು ತೀವ್ರವಾದಾಗ, ದಿವಾಕರನ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಸಿಗದೆ ಒಂಟಿಯಾದಾಗ, ಖಾಲಿಯಾದ ಮನಸ್ಸು ಖಿನ್ನವಾದಾಗ, ಕೊಡ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸೋರುತ್ತದೆ. ಮನದ ಅಳಲನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಕಲೀಗ್ಸ್ ಶಾಂತಾ, ಜಲಜ ಅವರೊಡನೆ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಹುಚ್ಚಿ ಎಂದು ನಗುವವರೇ. ಹತ್ತಿರದ ಸ್ನೇಹಿತರಂತೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ 'ಹಾಯ್' 'ಹಲೋ'ಗಳೇ. ಯುವಜನೋತ್ಸವದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಕೂಡಿ, ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿ, ಓಡಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರೊ. ಸುದರ್ಶನಗೂ ತನಗೂ ಜೋಡಿಸಿ ಕತೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದರಲ್ಲ, ಅಬ್ಬಾ! ನೆನಪಾದರೆ ಈಗಲೂ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯಾಗ್ತದೆ. ಕಟ್ಟುಕತೆಗೆ ಕೈಕಾಲು ಹುಟ್ಟಿ ದಿವಾಕರನವರೆಗೂ ಬಂದೀತೆಂದು ಹೆದರಿ

ತಾನೇ ಒಂದು ದಿನ ಎಲ್ಲ ಅವನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿ ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. 'ಶಿಟ್ ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮರತ್ಬಿಡು' ಅಂದಿದ್ದ. ಅಂದಿನಿಂದ ತನ್ನ ಬದುಕು ಮತ್ತೂ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿದೆ. ಕಾಲೇಜು, ಮನೆ, ಕೆಲಸ ಲೆಕ್ಚರ್, ಪೇಪರ್ ಅಷ್ಟೇ.

ಛೀ. ಇವತ್ತೇನಾಗೇದ ತನಗ, ಏನೇನೋ ನೆನೆಸಿಕೊಳ್ತೀನಿ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅಳು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತೇದ. ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತಾಗ ದಿವಾಕರ ಸಿಟ್ಟಿಲೆ ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಅಂದರ ಇಷ್ಟ್ಯಾಕ ಹಚಿಕೋಬೇಕು? ಸಿತಾರ ರಿಯಾಜಕ ತಡಾ ಆತಂತ ಅವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. ಆದರ ನಾ ಬೇಕೂಂತ ತಡಾ ಮಾಡ್ಲಿಲ್ಲ. ಮನೀ ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ ನಾಕ ಜನಾ ಬರೋವರು ಹೋಗೋವರು ಇದ್ದs ಇರತಾರ. ಮಂದಿ, ಬಳಗ, ಸಮಾಜ ಬಿಟ್ಟು ಬದಕಲಿಕ್ಕೆ ಆಗ್ತದೇನು? ದಿವಾಕರ ಮೊದಲ ಹಿಂಗ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಸಿತಾರ, ಸಂಗೀತ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ, ಪತ್ರಿಕೆ, ಫೋಟೋ, ಪ್ರಚಾರ ಬಿಟ್ಟರ ಅವನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೇರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಬಿಟ್ಟಾವ. ಜನರ ಆದರ, ಸ್ವಾಗತ, ಸತ್ಕಾರದಿಂದ ಪೂರ್ಣ ತೃಪ್ತಿ ಅದ ಅವನಿಗೆ, ಆದರ ನನಗ ... ಏನದ?

ದಿವಾಕರನ ಜೊತೆ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲ ತಾನೊಂದು ಬೇರೆ ಲೋಕದ ಪ್ರಾಣಿ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ವಿನಯ ಗೌರವದಿಂದ ದೂರ ನಿಂತು ಕೆಲವರು ನೋಡಿದರೆ, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಇವಳಿಗೆ ಇಂಥ ಗಂಡ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಾನಲ್ಲ ಅಂತ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡ್ತಾರೆ.

'ಏನ್ರೀ ನೀವು ಸಿತಾರ ಬಾರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಲೀಲಿಲ್ಲೇನು ?' ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ ಇನ್ನು ಕೆಲವರು. ಇಬ್ಬರೂ ಸಿತಾರ ಬಾರಿಸ್ತಾ ಕೂತರೆ ಮನೆ ನಡಸೋರು ಯಾರು ಅಂತ ಯೋಚಿಸೋದೆ ಇಲ್ಲ ಈ ಜನ, ತಾನಾದರೂ ಏನು ಕಡಿಮೆ? ಗಂಡನನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲ ಹೊಗಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಮುಗುಳ್ನಗುತ್ತ, ಎಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿ, ಅಭಿಮಾನ ಅಂತ ಕೈ ಮುಗಿದು, ನಾಟಕೀಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ, ಒಳಗೊಳಗ ಬೇಗ ಈ ಗದ್ದಲದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋದರೆ ಸಾಕು ಅಂತ ಚಡಪಡಿಸ್ತಿರ್ತೇನೆ.

'ಓ ಸರಸ್ವತಿ ಬರ್ರಿ. ಇಲ್ಲಿ ಬರ್ರಿ, ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿನ್ಯಾಗ., ಇವರು ದಿವಾಕರರ ಹೆಂಡತಿ.'

'ಹೆ ಹ್ಹೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯ್ತು ನಿಮ್ಮ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ. ದಿವಾಕರರ' ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಪುಣ್ಯ ಮಾಡೀರಿ. ದಿನಾ ಮನಿಯೊಳಗ ಇಂಥಾ ದಿವ್ಯ ಸಂಗೀತ ಕೇಳ್ತೀರಿ. ಹೆ ಹ್ಹೆ ನಮಸ್ಕಾರ.'

'ಇಲ್ನೋಡ್ರಿ ದೇಸಾಯರ, ಇವರs ಸಿತಾರ ಪಟು ಪಂಡಿತ ದಿವಾಕರರ ಪತ್ನಿ.

ದಿವಾಕರರ ಪತ್ನಿ ಹೆಂಡತಿ, ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿ, ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಇದೇ ನನ್ನ ಐಡೆಂಟಿಟಿ. ತಲೆಚಿಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿದೆ. ಯಾಕೆ? ತಾನೂ ಪ್ರೊಫೆಸರ್, ನೂರಾರು ಜನ ಸ್ಟೂಡೆಂಟ್ಸ್‌ಗೆ ಕಲಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿ, ಗೌರವ ತನಗಿದೆ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಲೇಖನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲೂ ಬಂದಿದೆ. ತನಗೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿದೆ, ಅಭಿರುಚಿ, ಆಲೋಚನೆಗಳಿವೆ. ಮನೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಇದೆ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಜನರಿಗೆ ಕಾಣೋದೇ ಇಲ್ಲವೇ?

ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಮನಸ್ಸು ಬಂಡೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತ ಮತ್ತೆ ಇದರ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ತನ್ನ ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಈಗೀಗ ಗಂಡನೊಡನೆ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ.

ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಗುರುತುಸಿದ ಜನ ತಮ್ಮ ಕುಹಕ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದಿವಾಕರನೊಡನೆ ಯಾರ್‍ಯಾರೋ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಆಡಿಕೊಳ್ತಾರ. ಗಂಡಸಿನ ಬುದ್ಧಿ ಹೀಗೆ ಅಂತ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಗೂದಿಲ್ಲ. 'ಹಾವು ಸಣ್ಣದು ಅನಬಾರದು. ಗಂಡಸು ನನ್ನವ ಅನಬಾರದು' ಅಂತ ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳತಿದ್ದ ಮಾತು ಈಗೂ ನೆನಪದ ನನಗ. ಆದರೂ... ದಿವಾಕರನ ಬಗ್ಗೆ ಇಂಥಾ ಮಾತು ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಯಾಕೋ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪೂದಿಲ್ಲ.... ದಿವಾಕರ, ದಿವೂ ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ಮಲಗಲಿಕ್ಕೆ. ಹೋಗಿ ಕರೀಲೇನು? ಹುಂ.... ಉಹುಂ..... ಅಭಿಮಾನ ಅಡ್ಡ ಬರ್‍ತದ. ಬಂದಾಗ ಬರಲಿ....

.... ದಿನದಂತೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡಿದ್ದ ಸರಸ್ವತಿ ಗಾಢ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗಂಡನ ಮುಖ ನೋಡಿದಳು. ಕಾಲನ ದಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಮುಖ, ಉಬ್ಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಕೆಳಗಿನ ತಪ್ಪು ವರ್ತುಲ, ಬಿಳಿ ತಲೆ, ಪೆಚ್ಚು ಗಲ್ಲ. ದಿಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಜೊತೆಗೇ ಇದ್ದರೂ ದಿವಾಕರನನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಲ್ಲವೇ ? ಎಷ್ಟು ಸೊರಗಿದ್ದಾನಲ್ಲ! ಬತ್ತಿ ಹೋದ ಹಣ್ಣಾಗಿದ್ದಾನೆ ಪಾಪ! ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಇಲ್ಲದ ದುಡಿತ ಯಾತಕ್ಕಾಗಿ ? ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಂತೂ ಅಲ್ಲ. ಆರಾಮವಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಇಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಗಿದ್ದರೆ ಒಂಟಿತನ ಕಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮನದ ತಳಮಳದಿಂದ ತಲೆ ಬಿಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನದೇ ಹುಚ್ಚುತನ. ದಿವಾಕರನಿಗೆ ಒಂಟಿತನ ಕಾಡೋದಿಲ್ಲ. ಸಿತಾರ ಜೊತೆಗೆ ಇದೆಯಲ್ಲ. ತಾನು.... ಸರಸ್ವತಿ.... ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ... ಹುಂ ಅವನ ಪಾಲಿಗೆ ತಾನು ಇಲ್ಲ.

ಕೈ ಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಗಂಡನನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು, ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟಳು ಸರಸ್ವತಿ. ಅರೆನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ನೋಡಿದ ದಿವಾಕರ ಮುಖ ಕಿವುಚಿ, ಅವಳನ್ನು ಕೊಸರಿ, ದೂರ ತಳ್ಳಿ, 'ಥೂ ಎದ್ದ ಹೋಗ ಅತ್ಲಾಗ' ಎಂದು ಕಿರುಚಿ ಹೊರಳಿ ಮಲಗಿದ.

ಅಳು ಉಕ್ಕಿ ಬಂದು ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಿದಳು. ಬೆರಳ ಸಂದಿಯಿಂದ ನೀರು ಜಾರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆನ್ನ ಮೇಲಾಡಲು, ತಲೆ ನೇವರಿಸಲು ಹತ್ತಿರ ಯಾವ ಕೈಯೂ ಇಲ್ಲ. ಗಂಡ, ಮಕ್ಕಳು ತನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನೆ ಬಿಟ್ಟು, ಎಲ್ಲಾ ದೂರ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ತನಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ, ಈ ಮನೆಯೂ ತನ್ನದಲ್ಲ. ತಾನೂ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ಗೊರಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದಿವಾಕರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹಾಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟೆದ್ದು ಚಹಾ ಕುಡಿದ ಸರಸ್ವತಿ ಡೈರೆಕ್ಟರಿ ತೆಗೆದು ನಂಬರ್ ಹುಡುಕಿದಳು.

'ಹಲೋ, ಜಾನಕೀ, ಗುಡ್‌ಮಾರ್ನಿಂಗ್, ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಮಾತಾಡ್ತೀನಿ ಅಂದ್ಯಾ ?

ಹೌದ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸ ಅದ. ನಿಮ್ಮ ಮಂಡಳದ ಮುಂದಿನ ಟೂರು ಎಲ್ಲಿಗೆ ? ಕೊಡೈಕೆನಾಲ್? ಗುಡ್, ಎಂದು ಹೋಗ್ತೀರಿ? ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳ ? ಸರಿ, ನಿಮ್ಮ ಜೋಡಿ ನನಗೂ ಒಂದು ಸೀಟು ಬುಕ್ ಮಾಡ್ತೀಯಾ? ಪ್ಲೀಸ್, ಅಯ್ತು ಥ್ಯಾಂಕ್ ಯು.'

ಸುತ್ತ ಹಸಿರು ಗುಡ್ಡಗಳು, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ನೀಲಿ ಸರೋವರ, ಬೊಟಾನಿಕಲ್ ಗಾರ್ಡನ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಬಯಲಾಟ. ಆಳವಾದ ಕೊಳದಿಂದ ಕೈಗೆ ಎಟಕುವಂತೆ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಬಿಳಿ ಮಂಜಿನ ಮಾಯಾಜಾಲ.

'ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ಇದೇ ಬೇರೆ ಲೋಕ. ಮಧುರೈಯಿಂದ ಕೊಡೈಕೆನಾಲ್ ಉರಿಯುವ ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಕೆಯಿಂದ ಹಸಿರು ಫ್ರಿಜ್ಜಿಗೆ. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೋಜಿಗ. ಬಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಮೈ ಕಮರುತ್ತದೆ. ತಂಪು ಅತಿಯಾದರೆ ಈ ದೇಹ ಮಂಜಿನ ಗಡ್ಡೆ. ಯಾವುದೂ ಅತಿಯಾದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಮಿತಿಯಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕು. ಈ ಬದುಕೂ ಹಾಗೆಯೇ.

ಎತ್ತರವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಟಾಂಜನಕ್ಕೆ ಆತು ಒಬ್ಬಳೇ ನಿಂತಿದ್ದಳು ಸರಸ್ವತಿ. ಅವಳು ತನ್ನ ಯೋಚನೆಗಳ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಏಕಾಂಗಿ.

'ಆಹಾ! ನನ್ನ ಮದುವೆಯಂತೆ, ಓಹೋ !ನನ್ನ ಮದುವೆಯಂತೆ. ಟಾಂ ಟಾಂ ಟಾಂ' ಗೊಗ್ಗರದನಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಪದ್ಮಾ ಹಾಡಿದಾಗ ಗುಂಪು ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕಿತು. ಹಿಂದೆಯೆ ಚಪ್ಪಾಳೆ, ಕೇಕೆ, ಅತ್ತಿತ್ತ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಹೊರಳಿ ನೋಡಿ ನಕ್ಕರೂ ಈ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ಹಾಡಿ, ನಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎಷ್ಟು ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾದ ನಡತೆ, ಮುಕ್ತಮನಸ್ಸಿನ ನಗು. ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತಲೂ ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳು. 'ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟು ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ' ಅಂದಿದ್ದಳಲ್ಲ ಜಾನಕಿ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನೇ ತಂದರೆ ಉತ್ಸಾಹ, ಉಲ್ಲಾಸ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತು? ಹೌದು, ಅವಳು ಅನ್ನುವುದೂ ನಿಜ. ಆದರೆ ತಾನು ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟುಬಂದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ತನಗೇಕೆ ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ?

'ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಾ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರ್ತೇನಿ,' ಪ್ರವಾಸದ ತಯಾರಿ ಎಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ದಿವಾಕರನಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು.

'ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತಿ? ನೀ ಒಬ್ಬಾಕೀನ' ನಂಬದಂತೆ ಸಂಶಯದಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದ. ತನ್ನನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಇವಳೆಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ತಾಳೆ ಎನ್ನುವ ಭಾವವಿತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ.

'ನಾ ಒಬ್ಬಾಕಿನ ಹೋಗೂದಿಲ್ಲ. ಜಾನಕಿಯ ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಲದವರ ಜೊತಿಗೆ ಮಧುರೈ, ಕೊಡೈಕೆನಾಲ್, ಪಳನಿ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರ್ತೀನಿ.'

'ನಾನೂ ಭೂಪಾಳಕ್ಕ ಸಂಗೀತ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕ ಹೊಗಬೇಕು. ನೀನು ಈಗ ಯಾಕ ಹೋಗ್ತೀ?' ಅಸಮಾಧಾನವಿತ್ತು ದನಿಯಲ್ಲಿ.

'ನಿಮ್ಮ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿ, ಟೂರು, ಸಮ್ಮೇಳನ ಯಾವಾಗಲೂ ಇದ್ದS ಇರತಾವಲ್ಲ.

ನಿಮಗ ಬಿಡುವು ಇರೂದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಎಲ್ಲಿಗೂ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗೂದಿಲ್ಲ. ನಾ ಇನ್ನ ಯಾವಾಗ ನೋಡಬೇಕು ? ಯಾರ ಜೊತೀಗೆ' ದೃಢವಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದಳು ತಾನು.

ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಸಿತಾರಿನ ತಂತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆರಳು ಆಡಿಸುತ್ತ, ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತ ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಿಟ್ಟು ಉಕ್ಕಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

'ಏನರೆ ಹೇಳ್ರಲಾ, ಹಿಂಗ ಸುಮ್ಮನ ಕೂತರ ಹ್ಯಾಂಗ.'

'ನನಗ ತ್ರಾಸ ಆದರೂ ಚಿಂತಿಲ್ಲ. ಟೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಅಂತ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡೀ ಅಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಅದಕ್ಕ ನಾ ಏನ ಹೇಳಲಿ? ನಿನ್ನ ಮರ್ಜಿ ಬಂದಾಂಗ ಮಾಡು.' ಉದಾಸೀನವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದ.

'ನಿಮಗ ಊಟದ್ದ ತ್ರಾಸ ಹೌದಲ್ಲೊ, ಗೆಳೆಯರ ಮನ್ಯಾಗ ಮಾಡ್ರಿ. ಇಲ್ಲಾ ಹೊಟೆಲ್‌ನ್ಯಾಗ ಊಟಾ ಮಾಡ್ರಿ, ಮನಿಗೆ ಬಂದು ಖೋಲಿ ಬಾಗಿಲಾ ಹಾಕಿ ಸಿತಾರ ಬಾರಿಸಿಕೋತ ಕೂಡ್ರಿ. ಯಾರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನ ಡಿಸ್ಟರ್ಬ್ ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ, ನಿಮಗೂ ಅಷ್ಟs ಬೇಕಲ್ಲ' ಅಕ್ಕಸದಿಂದ ಹೇಳಿ ಎದ್ದು ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಅದು ಅವಳಿಗೆ ದೊರೆತ ಮೊದಲ ವಿಜಯ. ಆದರೂ ದಿವಾಕರನ ಮೌನ ಅವಳ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿತ್ತು.

ಮನೆ, ಗಂಡ, ಮಗ ಇಷ್ಟೇ ತನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವ. ಅವರೂ ತನ್ನನ್ನ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಬಯಸ್ತಾರೆ. ಅಂತ ತಿಳಿದದ್ದೇ ತನ್ನ ತಪ್ಪು. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಒಂದೊಂದು ದ್ವೀಪ. ಅವರಿಗೆ ಅವರವರದೇ ಜಗತ್ತು. ತನ್ನದೂ ಅತಿಯಾಯಿತು. ಯಾಕೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದುಕು ನಡೆಸಬೇಕು? ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ವಯಸ್ಸು ಆಗ್ತಾ ಇದೆ. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ದಿನ ಮುಂದೆ ಇರೋದಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ ಕೂಡಿ ಇರ್ತೀವಿ? ಸಾವು ಯಾರನ್ನ ಯಾವಾಗ ಒಯ್ತದ ಅನ್ನೂದು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಗೋದಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಆದರೂ ಒಬ್ಬರೇ ಬದುಕಬೇಕಲ್ಲ. ಅದನ್ನ ಇಬ್ಬರೂ ರೂಢಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋದು ಒಳ್ಳೇದು. ಅದಕ್ಕಾದರೂ ದಿವಾಕರನ್ನ, ಮನೀನ ಬಿಟ್ಟು ಅಡ್ಡಾಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರ ನಾನು ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದದ್ದು ತಪ್ಪು ಅಂತ ಅನಿಸೂದಿಲ್ಲ. ಹಂ, ಹೌದು. ಈ ಸಲ ತಿರುಗಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಇದs ಮಾತ ದಿವಾಕರಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಇಬ್ಬರೂ ಸಿಟ್ಟು ಸೆಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನಸು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೂ, ಕಾರಣಾನ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬರನ್ನ ಒಬ್ಬರು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡರ ಮನಸ್ಸೂ ಹಗುರ ಆಗ್ತದ....

"ಹುಂ ಸಾಕು, ಸಾಕು ರಜನೀ, ಬಹಾಳ ಬಗ್ಗಬ್ಯಾಡಾ, ಈ ಮಂಜು ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಸಿಗೂದಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗ ಬಿದ್ದರ ನೀನs ಕೈ ಬಿಟ್ಟುಹೋಗ್ತೀ." ಹೊಸ ಮದುಮಗ ಹೆಂಡತಿಯ ಸುತ್ತ ಕೈ ಹಾಕಿ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಸರಸ್ವತಿಯಲ್ಲಿ ಅಸೂಯೆ ನೆರಳಾಡಿತು. ಆ ಜೋಡಿ ನೋಡಿ. ಮನಸ್ಸು ಚೀರುತ್ತಿತ್ತು.

"ದೀವೂ, ನನ್ನ ದಿವೂ. ಈ ಬಿಳಿ ಮಂಜಿನೊಳಗ ಅಡಗ್ಯಾನೇನು ನನ್ನ ದಿವೂ? ಕೈಗೆ

ಸಿಕ್ಕಾನೇನು? ಬಗ್ಗಿ ಕೈ ಚಾಚಿದಳು ಸರಸ್ವತಿ."

ಬಲಿಷ್ಠ ತೋಳುಗಳೆರಡು ಅವಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡವು.

'ಅಹಾ! ಸಿಕ್ಕ, ನನ್ನ ದಿವೂ ಸಿಕ್ಕ" ತೋಳು ಚಾಚಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ರಕ್ತಚಲನೆಯ ಜೋರು. ಹಿತವಾದ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಸ್ಪರ್ಶ, ಹರವಾದ ಎದೆ. ಮೈ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಹರಿತ. 'ದಿವೂ, ದಿವೂ'

'ಮೇಡಂ, ಏನಾಯ್ತು ಮೇಡಂ, ಮೈ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲವೇ ?'

ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿನೊಡನೆ ಕನಸೂ ಹರಿಯಿತು. ಅಪರಿಚಿತ ಗಂಡಸು. 'ನೀವು ಜೋಲಿ ಹೋಗಿ ಕೊಳ್ಳಕ್ಕ ಬಿದ್ದೀರಿ ಅಂತ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆ ಏನಾಯ್ತು? ತಲೆ ಸುತ್ತು ಬಂತಾ?' ಗಂಟಲು ಒಣಗಿ ಮಾತು ಬರಲಿಲ್ಲ. 'ಒಬ್ಬರೇ ಇದ್ದೀರಾ? ಕೆಳಗೆ ಇಳೀತೀರಾ ? ಹಾಗೇ ನನ್ನ ತೋಳು ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಿ.'

ಅವನ ಆಸರೆಯಲ್ಲೇ ನಾಲ್ಕಾರು ಪಾವಟಿಗೆ ಇಳಿದಳು. ಒಂದು ಕಡೆ ನಿಂತು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ, ಮುಖ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಉಸಿರು ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಮೈ ನಡುಕ ನಿಂತಿತ್ತು. ಕಾಲು ದೃಢವಾಗಿದ್ದವು. ಸರಿದು ನಿಂತು ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ.

'ಬಹಳ ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್, ಏನಾತೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಆರಾಮ ಅದೀನಿ. ಜೊತೀಗೆ ಗೆಳತೇರು ಅದಾರ. ಬರ್ತೀನಿ, ನಮಸ್ಕಾರ,' ಹೋಗೋಣು' ಜಾನಕಿ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಕೂಗಿದಳು.

ಅಬ್ಬಾ! ಎಷ್ಟು ಶಕ್ತಿ ಆ ತೋಳಿನಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲೇ ಕರಗಿ ಹೋಗ್ತಿನೇನೋ ಅನಿಸಿತ್ತು. ಎಂಥಾ ಅದ್ಭುತ ಅನುಭವ. ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಕೆಳಗೆ ಜಿಗಿಯುತ್ತ ಹೋಗುವ ಆಸೆ. 'ಮನೀಗೆ ಹೋದ ಮ್ಯಾಲೆ ದಿವಾಕರನ ಮುಂದ ಮನಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಇಡೂ ಮುಂದ ಈ ಅನುಭವಾನೂ ಹೇಳಲೇನು, ಹೇಳಿದರ ಏನರೆ ತಿಳಕೊಂಡಾನೇನು ? ಅಲ್ಲಾ, ನಮ್ಮ ಮದುವಿ ಆಗಿ ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಆದವು. ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನು ? ಆಂ ಇರಲಿ, ಹೇಳೂದು ಬಿಟ್ಟರಾತು. ಸುಮ್ಮನs ಇಲ್ಲದ ಹೊಲಾ ಸಮಸ್ಯಾ ಯಾಕ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೋಬೇಕು ? ಇದು ನನ್ನಲ್ಲೇ ಇರಲಿ, ಬಿಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟರ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಉಳಿಯೂದಿಲ್ಲ ನಿಂತು ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದಳು ಸರಸ್ವತಿ. ಅಪರಿಚಿತ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದ್ದ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಳಿದು ಬಂದಳು. ತನ್ನ ಸೀಟಿಗೆ.

~•~

ಭೂತ

ತುಂಬಾ ಜಾಗರೂಕತೆಯಿಂದ ಒಂದೇ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಕೆನೆಟಿಕ್ ಓಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಉಮಾ. ಪೇಟೆ, ಥೇಟರುಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಇದ್ದರೂ ಸಾಲದು. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅಪಘಾತ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಹಾಗೆಯೇ ಗಾಡಿಗೂ.

ಬರಬರುತ್ತ ಜನದಟ್ಟಣೆ ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ವೇಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿದಳು. ಆರೂವರೆಗೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪ್ರಾರಂಭ. ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಅಲ್ಲಿದ್ದು ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಿಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ನಾನು ಓದಿದ್ದೇನೆ, ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಮಾನಿ ನಾನು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಸೆ.

'ಓs ಸಿನಿಮಾ ಬಿಟ್ಟಿತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಈ ಗದ್ದಲ ಕರಗಲು ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷ ಬೇಕು, ಚಡಪಡಿಸಿದಳು. ಇದೇನು ಜನ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲೊಲ್ಲದು. ಇನ್ನೂ ಗುಂಪಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರಲ್ಲ ಯಾಕೆ? ನಡುಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಜಗಳವೋ ಅಪಘಾತವೋ. ಹೋಗುಬರುವವರೂ ಹಣಿಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಏನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಸುದ್ದಿ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿರುವ ತಾನು ಏನೆಂದು ನೋಡದೇ, ಕೇಳದೇ ಹೇಗೆ ಹೋಗುವುದು ? ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿ ಒಳಹೊಕ್ಕಳು ಉಮಾ.

'ಅರೇ, ಇದೇನು ? ಏನಾಯಿತು ಇವರಿಗೆ?' ಒಮ್ಮೆಲೆ ಉದ್ಗಾರ ಹೊರಬಿತ್ತು.

"ಅಲ್ಲಾ ಮೇಡಂ, ಇವರು ನಿಮ್ಮ ಗುರ್ತಿನವರ ಏನ್ರಿ ? ಸಿನಿಮಾದ ಗೇಟ ದಾಟಿ ಹೊರಗ ಬಂದವ್ರು. ಹಾಂಗ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದಾರ ನೋಡ್ರಿ. ಜೊತಿಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಾ" ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಹೇಳಿದ. ಮಜಾ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಜಾಗ ಖಾಲಿ ಮಾಡಿದರು.

ಮಂಡಿ ಊರಿ ಕುಳಿತ ಉಮಾ 'ಕಸ್ತೂರೆಕ್ಕಾ' ಎನ್ನುತ್ತ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವಳ ಮೂಗಿನಡಿ ಬೆರಳಿಟ್ಟು ಬೆಚ್ಚಿದಳು. ತಕ್ಷಣ ಜಾಗೃತಳಾಗಿ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತ ಜನರ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಿಕ್ಷಾ ತರಿಸಿ ಅವಳನ್ನೆತ್ತಿ ಕೂರಿಸಿ ಪತ್ರಿಕಾ ಕಚೇರಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದಳು. ಸಂಪಾದಕರು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

'ಮಾಲಾ, ನಾ ಭಾಳ ಅವಸರದಾಗ ಅದೀನಿ, ಇವತ್ತಿನ ಸಮಾರಂಭದ ವರದಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನೀನs ಹೋಗು, ಸರ್ ಪರ್ಮಿಶನ್ ತೊಗೊ.'

ಹಾಸ್ಪಿಟಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರರು ಹೇಳುವ ಮೊದಲೇ ಊಹಿಸಿದ್ದಳು ಕಸ್ತೂರಿ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆಂದು. ಹಾರ್ಟ್‌ಫೇಲ್ ! ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಬಂದ ಜನರಿಗೆ ಶಾಕ್ ಕೊಡುವಂಥ ಸುದ್ದಿ. ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಫೋನ್ ಮಾಡಿ ಕರೆಸಿ ತಾವೇ ಬಂಧುಗಳೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಕಸ್ತೂರಿಯ ಅಂತ್ಯ ಸಂಸ್ಕಾರ ಮುಗಿಸಿದಳು. ತುಂಬ ದುಃಖವಾಗಿತ್ತು. ಕಸ್ತೂರಿ ಯಾರೋ ತಾನು ಯಾರೋ. ಆದರೂ ವಿಧಿಯ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ, ಅವನ ಲೀಲೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತು ನೆನಪಾಗಿ ದಂಗು ಬಡಿದು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹಸಿವೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ಹೇಳಿ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ....

'ಮುದುಕಿ ಆಗಿ ಓಡಿ ಬಂದು ಬಸ್ಸು ಹತ್ತುವಂಥಾ ಅವಸರ ಏನ್ರೀ, ಇನ್ನೊಂದು ಬಸ್ಸಿಗೆ ಬರಬಾರದೇನು?' ಕಂಡಕ್ಟರ ಯಾರನ್ನೋ ಜಬರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. 'ಹುಂ, ಕಾಲ ಜಾರಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಖತಂ ಆದರ ಎಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ತಲೀಗೇ ಅಪಾಯ ಬರೂದು' ಡ್ರೈವರ್ ದನಿಗೂಡಿಸಿದ.

ಅವಳೇನು ಹೇಳಿದಳೋ ಉಮಾಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ಇಷ್ಟು ಅಪಮಾನ ಸಹಿಸಿದವಳನ್ನು ನೋಡಲು ಆಸೆಯಾಗಿ ನಿಂತವರ ನಡುವೆ ಇಣುಕಿದ್ದಳು. ಕಂಡದ್ದು ಸೀರೆಯ ಸೆರಗು, ಕರಿಬಿಳಿ ತಲೆ ಅರ್ಧ ಮುಖ ಅಷ್ಟೇ. ನಡುವೆ ಯಾವಾಗಲೋ ಇಳಿದು ಹೋಗಿದ್ದಳು ಆ ಹೆಂಗಸು.

'ಚಿಲ್ಲರೆ ಇಲ್ಲದ ಬಸ್ ಯಾಕ ಹತ್ತತೀರಿ ನೀವು ? ಎಷ್ಟ ಸಾರೆ ಹೇಳಬೇಕ ಈ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ತಿಳಿಯೂದೇ ಇಲ್ಲ. ಇವತ್ತಂತೂ ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಚಿಲ್ಲರ ಇಲ್ಲ. ಇದ್ದರೂ ನಾ ಕೊಡೂದಿಲ್ಲ. ಚೀಟಿ ಹಿಂದ ಬರದ ಕೊಟ್ಟರೂ ಪಠಾಣರ ಹಾಂಗ ವಸೂಲ ಮಾಡಾಕ ನಿಂದರತೀರಿ. ತೊಗೊಳ್ರಿ ನಿಮ್ಮ ಐವತ್ತರ ನೋಟು. ಮುಂದಿನ ಸ್ಟಾಪಿನ್ಯಾಗ ಇಳದ ಬಿಡ್ರಿ.' ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ದಯಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಒದರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಹೆಂಗಸಿಗೆ. ಉಮಾಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಉಕ್ಕಿತು.

"ರೀ ಕಂಡಕ್ಟರ, ಹಿಡೀರಿ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ, ಅವರಿಗೊಂದ ತಿಕೀಟು ಕೊಡ್ರಿ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕೂಡ ಛಂದಾಗಿ ಮಾತಾಡೂದ ಕಲೀರಿ ಮೊದಲ" ಈ ಪೇಪರಿನ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಿಕ್ಕಿ ಬೆಲ್ ಬಾರಿಸಿದ ಕಂಡಕ್ಟರ. ಒಂದೇ ಒಂದು

ಸಲವೂ ತಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಆ ಹೆಂಗಸು ತನ್ನ ಸ್ಟಾಪಿನಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಇಳಿದುಹೋದಳು.

ಉಮಾಳ ಕುತೂಹಲ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಇವಳು ಎಲ್ಲರ ಹಾಗಲ್ಲ. ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತಾಳೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳುಗಳು ಕಳೆದಿದ್ದವು. ಸಿನಿಮಾಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ಹೆಂಗಸೇ ಒಂದು ಒಗಟಾದಳು. ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಹೊರಟ ಉಮಾ ಒಂದು ದಿನ ರಜ ಹಾಕಿ ಅವಳು ಇಳಿದ ಸ್ಟಾಪಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದು ಸಹಜವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಳು. ಬುಕಿಂಗ್ ಆಫೀಸ ಮುಂದೆ ದೊಡ್ಡ ಕ್ಯೂ ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಹೆಂಗಸಿನತ್ತ ನೋಟು ಚಾಚಿ ಉಮಾ 'ನನಗೊಂದು ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡ್ರಿ' ಎಂದಳು. ಸೊರಗಿದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ದಿಟ್ಟಿಸಿದಳು ಹೆಂಗಸು. ಏನಿತ್ತು ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ? ಪ್ರೀತಿ, ನೋವು, ದುಃಖ, ಶಾಂತಿ , ಸಂತಸ ಏನಿತ್ತು! ಉಹುಂ, ಅಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ದೃಷ್ಟಿ, ಎಲ್ಲೋ ಒಂದು ಕಡೆ ಅಲ್ಲ. ಶೂನ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇತ್ತು. ಅಂಥ ನೋಟವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ನೋಡಿರದ ಉಮಾ ಚಕಿತಗೊಂಡು ನಿಂತು 'ನಡೀರಿ' ಎಂದು ಅವಳೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ ಒಳಗೆ ನಡೆದಳು.

"ಈ ಸಿನಿಮಾ ಭಾಳ ಸೇರಿತೇನ್ರಿ ನಿಮಗ" ಹೊರಗೆ ಬರುವಾಗ ಸಹಜವೆನ್ನಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದಳು ಉಮಾ.

"ಅಂ ಏನು ? ಸಿನಿಮಾನ ನಾ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ" ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತು, ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸ ಸಾಕು ಎನ್ನುವಂತೆ. ಉಮಾಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಳು ಹರಿದಾಡಿದವು. ಮೂರನೆಯ ಸಲ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆಯೂ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಇವಳ ತಲೆ ಕೆಟ್ಟಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ. ತಾನು ಹುಚ್ಚಿಯ ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದಿದ್ದೇನಾ ? ಆದರೆ ತಾನು ನೋಡಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ಮಾದವಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆ ಇತ್ತು. ತಾನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದು ತಪ್ಪು ಎನ್ನಿಸಿ ಮೆಲುವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

" ಸರಿ, ಬರ್ತೀನ್ರಿ, ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಕಂಪನಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆ ನೀವು ಮನೀಗೆ ಹೋಗಬೇಕೇನು?'

"ಹೌದು" ಎಂದು ಮುಖ ತಿರುವಿ ಹೋದ ಹೆಂಗಸು ಬಿಟ್ಟೂ ಬಿಡದೆ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳಲೊಲ್ಲಳು. ಇವಳದೋ ಬಿಡದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಛಲ. ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟ ಹೆಂಗಸನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಅವಳ ಮನೆ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಿದಳು. ತನ್ನದೇ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಹಾಗೆ. ಅವಳು ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ಮರೆಯುವಷ್ಟು ದಿನ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಉಮಾ ಒಂದು ದಿನ ಅವಳ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲು ತಟ್ಟಿದಳು.

ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಎಂದೂ ಮನುಷ್ಯರ ಮುಖವನ್ನು ಕಾಣದಂತೆ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಹೆಂಗಸನ್ನು ನೋಡಿ "ದಯಮಾಡಿ ಈ ಅಡ್ರೆಸ್ ನೋಡಿ ಹೇಳ್ರಿ ಸ್ವಲ್ಪ.

ಅವಳ ಚೀಟಿಯತ್ತ ತಿರುಗಿಯೂ ನೋಡದೆ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದವಳನ್ನು ತಡೆದು

"ಎಷ್ಟೋತ್ತಾನ ಈ ಮನೀ ಹುಡುಕಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ್ಯಾಡಿನಿ. ಬಾಯಾರಿಕೆ ಆಗೇದ ಒಂದಿಷ್ಟ ನೀರ ಕೊಡಿರಿ" ಎನ್ನುತ್ತ ಹೆಂಗಸಿನ ಬೆನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಒಂದೇ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಳು ಭಂಡ ಧೈರ್ಯದಿಂದ. ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದು ದಬ್ಬಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಭರವಸೆಯ ಮೇಲೆ. ಕೈಚಾಚಿ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದಳು. ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್‌ನ 'ಕಿಂಗ್ ಲಿಯರ್' ನಾಟಕ, ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಗೋಡೆಯ ಕಪಾಟಿನ ತುಂಬಾ ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಎರಡೇ ಕೋಣೆ. ಒಂಟಿ ಜೀವ, ವಿದ್ಯಾವಂತೆ, ಏಕಾಂತಪ್ರಿಯೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಕೆಳ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗ. ಆ ಪುಟ್ಟ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಯಾತನೆಯ ಸಮುದ್ರವಿದೆ. ಕಣ್ಣುಗಳ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಭಾವ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗೋಡೆ. ಪಾತಾಳ ಗರಡಿ ಹಾಕಿದರೆ ಏನಾದರೂ ಸಿಗಬಹುದು. ಅಷ್ಟೊಂದು ನಿಗೂಢ ಅಂತರಾಳ. ಒಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅಳೆದು ಸುರಿದ ಉಮಾಳ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ಪೂರ ಬಂದಿತ್ತು. ನಿಧಾನವಾಗಿ ನೀರಿನ ಲೋಟ ತುಟಿಗಿಟ್ಟಳು. ಇವಳು ಎದ್ದು ಹೋಗುವದನ್ನು ಅಸಹನೆಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ನಿಂತವಳನ್ನು ನೋಡಿ, ರಮಿಸುವ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ.

"ಕಸ್ತೂರೆಕ್ಕಾ, ನಿಮ್ಮನ್ನ ಎಲ್ಲೋ ನೋಡಿದಾಂಗ ಆಗೇದ"

"ನನ್ನ ಹೆಸರ ಹ್ಯಾಂಗ ಗೊತ್ತಾತು ನಿಮಗ" ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರಳಿದ್ದವು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲುವೆ ಇರಬೇಕು. ಈಗ ಚಿಂತೆ, ಅನಾರೋಗ್ಯ, ಮುಪ್ಪು ಕೂಡಿವೆ. ಮುಗುಳ್ನಕ್ಕು ಮೃದುವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿದಳು ಉಮಾ.

"ಸಾರಿ, ನಿಮ್ಮ ಪರ್ಮಿಶನ್ ಇಲ್ಲದ ಪುಸ್ತಕಾ ನೋಡಿದೆ. ಎಮ್.ಎ. ಆಗೀರಿ. ಬಹಾಳ ಓದಿಕೊಂಡೀರಿ. ಈಗ ನೌಕರಿ ಎಲ್ಲಿ ಮಾಡ್ತೀರಿ?"

"ನಾನು ನೌಕರಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈಗ ಬಿಟ್ಟೇನಿ. ಒಬ್ಬಳs ಅದೀನಿ, ಹೊತ್ತ ಕಳೀಲಿಕ್ಕೆ ಸಿನಿಮಾಕ್ಕ ಹೋಗ್ತೀನಿ. ತಿಳೀತಲ್ಲ ನಾ ಯಾರೂ ಅಂತ, ಸಾಕೋ ಇನ್ನೂ ಬೇಕೋ" ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದಂತೆ ಹೇಳಿ ಹೊರಗಿನ ಬಾಗಿಲು ತೋರಿದ್ದಳು.

ಕಸ್ತೂರಿ ದೂರ ಮಾಡಿದಷ್ಟು ಆಕರ್ಷಣೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಹತ್ತಿರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಅಸಹನೆ ಮೂಡುವ ಬದಲು ಅವಳ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಪಡೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಸೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪುನರ್ಜನ್ಮ ನಂಬಲಾರದ ತನಗೂ ಇದು ಯಾವ ಜನ್ಮದ ಮೈತ್ರಿ ಎನ್ನುವ ಆಲೋಚನೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ತನ್ನ ಮನದ ಮೂಲೆಯ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಪತ್ರಿಕಾ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಳು. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಡವಾದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ಚಂದ್ರಭೂಷಣರ ತಂದೆಯ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ತಂದಿದೆ. ಕೆಲಸಕ್ಕ ಸೇರಿದಾಗಿನಿಂದ ಇದುವರೆಗೆ ಎಂದೂ ತನ್ನನ್ನು ಸಂಪಾದಕರು ಗದರಿಸಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಸಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ನೈತಿಕ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ತಾನು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ

ಮುನ್ನುಗ್ಗುತ್ತಾಳೆ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಉಜ್ವಲ ಭವಿಷ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆಯವರು ತನ್ನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಸ್ತೂರಿಯ ಕಥೆಯು ತನ್ನ ಪತ್ರಿಕೆಗೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ಟೋರಿ ಆಗಬಹುದು.

ಗಾಡಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆ ಖರೀದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಳು. " ಹಲೋ" ಎಂದಳು.

ಕಸ್ತೂರಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿದಳು. ಇಷ್ಟು ತಿರಸ್ಕಾರ ತೋರಿಸಿ, ದೂರ ಇಟ್ಟರೂ ಮತ್ತೂ ಬಂದು ಗಂಟು ಬೀಳುತ್ತದಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಪ್ರಾಣಿ "ಹಲೋ, ನಿಮಗ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲೇನು" ತುಸು ಸೌಮ್ಯವಾಗಿತ್ತು ದನಿ.

"ನಮ್ಮದು ಆಫೀಸ ಕೆಲಸ ಅಲ್ರೀ, 'ಸಮರಸ' ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ವರದಿಗಾರ್ತಿ ನಾನು. ನನಗ ಜರ್ನಲಿಜಂ ಭಾಳ ಸೇರತದ ಅಂತ ಇದಕ್ಕs ಬಂದೇನಿ. ನಮ್ಮ ಕೆಲಸ ಕಚೇರಿಗಿಂತ ಹೊರಗ ಭಾಳ ಇರತದ ಅಂತ ನಿಮಗೂ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮನ್ನ ನೋಡಿ ಭಾಳ ದಿನಾ ಆಗಿತ್ತು ಅದಕ್ಕs ನಿಂತೆ" ಕಸ್ತೂರಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಉತ್ತೇಜಿತಳಾಗಿ ಅತ್ಯುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟಳು. ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸದೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೊರಟುಬಿಡುತ್ತಾಳೋ ಎನ್ನುವ ಆತಂಕ ಅವಳಿಗೆ. ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಈ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಸುವ ಚಾನ್ಸ ಬಿಡಬಾರದೆನ್ನುವ ಹಟ. "ನೀವು"....

ಬಗ್ಗಿ ಪಲ್ಲೆ ಆರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಸ್ತೂರಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲದೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಆಸರೆ ನೀಡಿ ಅವಚಿಕೊಂಡಳು. 'ಅಕ್ಕಾs ಏನಾತ್ರಿs, ಯಾಕ್ರೀ, ಕಣ್ಣು ಬಿಡದ ಕಸ್ತೂರಿಗೆ ಬಾಗವಾನಳ ನೀರು ಚಿಮುಕಿಸಿದಳು. ಎದೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು 'ಹಾ' ಎಂದು ಕಸ್ತೂರಿ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಉಮಾಳಿಗೆ ಹಾಯ್ ಎನಿಸಿತು.

"ನನ್ನ ಗಾಡೀ ಮ್ಯಾಲೆ ಗಟ್ಟ್ಯಾಗಿ ಕೂಡ್ರಿ. ಹತ್ತರದ ಡಾಕ್ಟರರ ಕಡೆ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತೀನಿ, ಹಾರ್ಟ್‌ಟ್ರಬಲ್ ಅದ ಏನು ? ಭಾಳ ತ್ರಾಸ ಆಗಾಕ ಹತ್ತೈತೇನು ?"

"ನನ್ನ ಪರ್ಸಿನ್ಯಾಗ ಗುಳಿಗಿ ಅದಾವ, ತಗದ ಕೊಡ್ರಿ. ಅಂದರ ಆರಾಮು ಅನಸ್ತದ. ಡಾಕ್ಟರ ಬರದ ಕೊಟ್ಟಾರ."

ಗುಳಿಗೆ ನುಂಗಿಸಿದ ಮೇಲೆಯೂ ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸದೆ, "ನಿಮ್ಮನ್ನ ಮನೀಗೆ ಬಿಡ್ತೇನಿ ಬರ್ರಿ" ಅವಳ ಭುಜದ ಸುತ್ತ ಕೈ ಹಾಕಿ ನಡೆಸಿದಳು. ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರೂ ಉಮಾ ಮಾಡಿದ ಚಹಾ ಕುಡಿದು ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಅವಳ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕಸ್ತೂರಿ ಹಾಗೇ ಮಲಗಿದಳು. ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಒರತೆ ಇತ್ತು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ ಚಕಿತಳಾದವಳು ಉಮಾ. ನನಗ ಈ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ ಉಮಾ. ನಾನು ಸತ್ತರ ಅನಾಥ ಹೆಣಾ ಅಂತ ಯಾರಾದರೂ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಹಾಂಗಂತ ಒಂದು ವಿನಂತಿ ಪತ್ರಾ ಬರದು ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಪರ್ಸಿನ್ಯಾಗ ಇಟ್ಟರತೇನಿ.

ಈ ಕೀಲಿಕೈ ಮನೀದು. ನೀನs ಇಟಕೋ, ನಾನು ಸತ್ತ ಮ್ಯಾಲೆ ನೀನು ಈ ಮನೀಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಕಪಾಟಿನೊಳಗಿನ ಪತ್ರಾ ತಗದು ಓದಿ ಅದರಂತ ಮಾಡಬೇಕು. ಪತ್ರಾ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಲೆ ಬರದಿರತೀನಿ. ನೀ ಒಬ್ಬ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ, ಸಾಹಸಿ, ಸರಳ-ಸ್ವಚ್ಛ ಮನಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿ ಅಂತ ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸೇನಿ. ಆಯ್ತು. ನನ್ನ ಮಾತಾಡೂ ಶಕ್ತಿ ಮುಗೀತು. ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್" ಬಳಲಿದವಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದಳು ಉಮಾ. ಅಂದೇ ಕಡೆ ಕಸ್ತೂರಿಯನ್ನು ನೋಡಿದ್ದು.

ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ತಾನು ಊಹಿಸಿರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬಂದಿದ್ದಳು ಭಾರವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ. ಒಂಟಿ ಜೀವ, ಅನಾಥೆ, ಸತ್ತರೆ ಅಳಲು ಹಿಂದೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಭಾವನೆಯೇ ತನ್ನನ್ನು ನಡುಗಿಸಿತ್ತು. ತಾನು ಯಾಕಾದರೂ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಕಥೆಗೆ ಹಾತೊರೆದೆ, ಅವಳ ಬೆನ್ನು ಬಿದ್ದೆ, ಅಂತರಾಳ ಜಾಲಾಡಿಸಲು ಹೋದೆ. ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದ ಮೌನ ಕದಡಿದೆ. ಹೋಗದಿದ್ದರೆ ಅವಳ ಸಾವನ್ನು ಕಂಡ ತನಗೆ ಈ ತಳಮಳ, ನೋವು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಯ್ಯೋ ಪಾಪ! ಯಾವಳೋ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತು ಹೋದಳಲ್ಲ ಎಂದು ಕನಿಕರಿಸಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿಭಾಯಿಸಿ ಗಾಡಿ ಹತ್ತಿ ಹೊರಟು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಾನು ಯಾಕೆ ಈ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಹೊಯ್ದಾಟಕ್ಕೆ ಬೆಚ್ಚಿದಳು. ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ನೊಂದ ಜೀವಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹನಿ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕದಷ್ಟು ಕಠಿಣಳಾದೆನೇ, ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಾದೆನೇ ? ಬೆಳಗಿನವರೆಗೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಚ್ಚದೆ ಒದ್ದಾಡಿದಳು. ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದರೂ ನಾನು ಒಂಟಿ, ಅನಾಥೆ, ನನಗಾಗಿ ಅಳುವವರು ಯಾರು ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಕಸ್ತೂರಿಯ ಮುಖ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಉಮಾ, ನಾನು ಅಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಅಕ್ಕಾs ನಿನಗಾಗಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಜೀವಗಳೂ ಇವೆಯೇ ಅಚ್ಚರಿಪಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ. ಅಂತೂ ಒಮ್ಮೆ ಬೆಳಗಾಯಿತು.

•

ಪತ್ರ ಬಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉಮಾಳ ಕೈ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಪ್ರೀತಿಯ ಉಮಾ.

ನನಗೂ ಒಂದು ಮಗ ಅಥವಾ ಮಗಳು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ನಿನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನದು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಕು ಕಾಣುವ ಮೊದಲೇ ಕನಸಿನಂತೆ ಕರಗಿಹೋಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನನ್ನ ಗಂಡ. 'ಸಮರಸ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮಾಲಿಕ, ಮುದ್ರಕ, ಪ್ರಕಾಶಕ, ಸಂಪಾದಕ ಎಲ್ಲವೂ ಆಗಿರುವ ಚಂದ್ರಭೂಷಣ. ನಮ್ಮದು ಪ್ರೇಮ ವಿವಾಹ. 'ಸಮರಸ' ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ನನ್ನದೂ ಪಾಲಿದೆ. ನನ್ನ ಪ್ರತಿಭೆ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಬರವಣಿಗೆ ಭೂಷಣನಿಗೆ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತು ಆದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ. ಅಪಮಾನಿಸಿದ. ಒಬ್ಬ ಉತ್ಸಾಹಿ ತರಳೆ, ವರದಿಗಾರ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಾಡಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅನ್ಯಾಯ ಸಹಿಸದೆ ಅವನ ವಿರುದ್ಧ

ಸಿಡಿದೆದ್ದೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ನನಗೆ ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆ. ಮಗು ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತುಹೋಯಿತು. ನನ್ನ ಸಹನೆಯೂ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಡೈವೋರ್ಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏಕಾಂಗಿಯಾದೆ. ತನ್ನ ವಿರುದ್ಧ ಬರೆದು ಬಯಲಿಗೆಳೆದಾಳೆನ್ನುವ ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಜೀವನಾಂಶ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಪತ್ರಿಕೆಗಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದ ನನಗೆ ಹಕ್ಕೂ ಇತ್ತು. ಮನರಂಜನಾ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯಲು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡೆ. ಎಲ್ಲರನ್ನು ದೂರವಿಟ್ಟರೂ ಯಾವದೋ ಅನುಬಂಧಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ನೀನು ಹತ್ತಿರ ಬಂದೆ. ನನ್ನ ಭಾರ ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ದಿನ ನಾನು ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಸಾಯಲು ಸಿದ್ಧಳಾದೆ. ಮನೆ ಬಾಡಿಗೆಯದು. ಸಾಮಾನು, ಪುಸ್ತಕಗಳೆಲ್ಲ ನಿನ್ನವು. ನಿನಗೆ ತೋಚಿದಂತೆ ಮಾಡು. ಪುಸ್ತಕ ಸಂಗ್ರಹ ನಿನಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗಬಹುದು. ನೀನೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ಹೊರಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂಟಿಯಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟ ನಿನಗ ತುಂಬಾ ಕೃತಜ್ಞಳು.

ನಿನ್ನ ಅಕ್ಕ

ಕಸ್ತೂರಿ

ಉಮಾ ಗಡಗಡ ನಡುಗಿ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತಳು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇನ್ನೊಂದು ಭೂತ ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

~•~

ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ

ಊರಿಗೇ ಮಾವನಾಗಿದ್ದ ನಾಗಪ್ಪ ವಯಸ್ಸಾಗಿ, ಜಡ್ಡಾಗಿ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ನರಳಿ ಸತ್ತ. 'ಪೀಡಾ ಹೋತು ಹಿಡಿ ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿ ಬರೂಣ' ಎಂದು ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರು ಊರ ಜನ. ಕೂಡಿದ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಿಡಿಗೇಡಿ ಒಬ್ಬ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದ್ದ. 'ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಹಾಕಿ ಗಟ್ಟ್ಯಾಗಿ ತುಳೀರಿ, ಎದ್ದ ಬಂದಾನು.' ಅಂತ. ಯಾರ ಬಾಯಿಂದಲೂ ಒಂದು ಒಳ್ಳೇ ಮಾತು ಬರಲಿಲ್ಲ, 'ಶರಣರ ಸಾವು ಮರಣದಲ್ಲಿ' ಅನ್ನಲು ಅವನು ಶರಣನೂ ಅಲ್ಲ. ಸಭೆ ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಭಾಷಣ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಧುರೀಣನೂ ಅಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದ, ಬಾಳಿದ, ಸತ್ತು ಹೋದ. ನಾಗಪ್ಪ ಮಾವ ಹೇಗಿದ್ದ ಏನು ಮಾಡಿದ? ಕುತೂಹಲವಿದೆಯೆ ನಿಮಗೆ? ಬನ್ನಿ ನಮ್ಮ ಜೊತೆ ಅವನ ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ಮಗ, ಮಗಳು, ಹೆಂಡತಿ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಮಾತಾಡಿಸೋಣ.

ಬಸವರಾಜ : ನಮ್ಮಪ್ಪಗ ನಾ ಒಬ್ಬನs ಗಂಡು ಮಗಾ. ಆದೂ 'ಗಂಡು ಹುಟ್ಟಿತs ಬಂಗಾರ ಗುಂಡು ಹುಟ್ಟಿತs' ಅನ್ನೂ ಹಾಂಗ ಇಬ್ರು ಹೆಣಮಕ್ಕಳ ಮ್ಯಾಲೆ ಹುಟ್ಟಿದಂವಾ. ಆಮ್ಯಾಲೆ ನಮ್ಮವ್ವ ಹಡೀಲೆ ಇಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ಪ್ರಪಂಚಾ ಸುತ್ತಿದಂವಾ. ಕಾಯಿದೆ ಕಾನೂನು ಗೊತ್ತಿದ್ದಾಂವಾ ಏನಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನು. ಒಬ್ಬನ ಮಗಾ ಅಂತ ಅಂವೇನ ಒಂದಿನಾನೂ ತೊಡಿಮ್ಯಾಲೆ ಕುಂದ್ರಿಸಿಕೊಂಡ ಕಿರೀಟಾ ಹಾಕಲಿಲ್ಲಾ. 'ಲೇ. ಮಗನ ಹಲ್‌ಕಟ್ ಸೂಳಿ ಮಗನ ಬಾರಲೇ ಇಲ್ಲಿ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹಿಂಗ ಮಾಡಿದಿ ಅಂದರ ಕಾಲ್ಮರಿಲೆ ಹೊಡೀತಿನಿ ನಿನ್ನ' ಅಂತ ಎದ್ದರ ಕುಂತರ ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳಾಂವಾ.

ನನಗಂತೂ ದುಡದ ದುಡದ ಸಾಕಾಗಿ ವಾರಿಗೀ ಗೆಳೆಯಾರ್ನ ನೋಡಿ ಹೊಟ್ಟಿಕಿಚ್ಚಾಗಿ

ಮನೀ ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲ್ಯರೇ ಓಡಿ ಹೋಗಲ್ಯಾ ಅಂತಿದ್ದೆ.

ಒಂದೆರಡ ಸಾರೆ ಪ್ಲ್ಯಾನೂ ಹಾಕಿದ್ದೆ. ನಮ್ಮವ್ವ ಅಳೂದು ಕರಿಯೂದು ನೋಡಲಾರದ ಸುಮ್ಮನಾದೆ. ಅವ್ವ ಕದ್ದು ಮುಚ್ಚಿ ನೂರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಕೈಯ್ಯಾಗ ತುರುಕಿ, ಹೋಗ ಬೆಳಗಾಂವ್ಯಾಗ ಸಿನೇಮ, ಚಾದಂಗಡಿ ತಿರಗ್ಯಾಡಿ ತಿರಗ್ಯಾಡಿ ಬಾ ಅಂತ ಕಳಸತಿದ್ಲು. ಒಂದಿನಾನೂ ಅಕಿ ನನಗ ತಿನ್ನಾಕ ಉಣ್ಣಾಕ ಕಡಿಮಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲಾ. ನನ್ನ ಒಬ್ಬನ್ನs ಉಣ್ಣಾಕ ಕುಂದರಿಸಿ ಹಾಲು ಬೆಲ್ಲ ತುಪ್ಪ ಮಸರು ಮಜ್ಜಿಗಿ ಕೈ ಜಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟ ನೀಡತಿದ್ಲು. ಗರಡೀ ಮನೀಗಿ ಹೋಗಿ ಬಾ ಅಂತಿದ್ಲು. ಅದಕ್ಕs ನಾನೂ ಅಪ್ಪನಾಂಗ ಧಾಂಡಿಗ್ಯಾ ಆಗಿ ಮಸ್ತಾಗಿ ಬೆಳೆದೆ. ಅಪ್ಪನ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಹೆದರಿ ನಾ ದುಡಿಯಾಕ ಕಲಿತೆ. ಹೊಲಾ ಕೊಂಡ್ವಿ, ಆಸ್ತಿ ಬೆಳೀತು. ಒಂದ ವ್ಯಾಳೆ ಅಚ್ಚಾ ಮಾಡಿದ್ದರ ನಾನೂ ರಾಮ್ಯಾ, ಎಂಕ್ಯಾ, ಸಿದ್ಯಾರ ಹಾಂಗ ಗುಟಕಾ ತಿನಕೊಂತ ಸೆರೇದ ಅಂಗಡಿ ಮುಂದ ಬಿದ್ದಿರತಿದ್ದೆ.

ಅಪ್ಪನೂ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳೀಲಾರದಂಗ ಕುಡೀತಿದ್ದಾ. ಅದೂ ಒಂದು ಅಳತ್ಯಾಗ. ಕುಡದರೂ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತ ಆಗತಿದ್ದಿಲ್ಲಾ ಅವ್ವನ್ನ ಬಿಟ್ಟು. ಯಾಕಂದರ ಅಂವಗ ಅವರ ಹೆದರಿಕಿ ಇತ್ತಲ್ಲ. ಯಾರರೆ ತನ್ನ ಕಾಡಿದರ ಬಾರಿಗೀಲೆ ಝಾಡಿಸಿ ಬಿಡತಿದ್ಲು ಗಂಗವ್ವಾಯಿ. ಅಪ್ಪ ಮೂಬೆರಕಿ. ಆಕಿಗೆ ಗೊತ್ತ ಆಗದಾಂಗ ಹಾದರ, ಕುಡತಾ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡತಿದ್ದಾ. ಚೆಂಜಿ ಆದ ಕೂಡಲೆ ಮಕಾ ತೊಳಕೊಂಡ, ಮೂರ ಬಟ್ಟ ಈಬೂತಿ ಪಟ್ಟಾ ಬಡಕೊಂಡ, ಈರಭದ್ರದೇವರ ಮುಂದ ಊದಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚಿ ತನ್ನ ಅವ್ವನ ಕಾಲ ಬೀಳತಿದ್ದಾ. ಆಯಿಗೆ ಖುಷೀನ ಖುಷಿ. ಮನಸ ತುಂಬಿ ಹರಕೀ ಕೊಡತಿದ್ಲು. ಅಪ್ಪಗ ಅವ್ವ ಅಂದರ ದೇವ್ರು. ಆಕೀ ಮಾತು ಹಸೀಗ್ವಾಡ್ಯಾಗಿನ ಹಳ್ಳು. ಬದಿಕಿ ಇರೂತನಾ ಆಕೀದs ರಾಜ್ಯ ನಮ್ಮನ್ಯಾಗ. ನಮ್ಮ ಅವ್ವನ್ನೂ ನಾ ಹಾಂಗs ಇಟಗೋತೀನಿ ಅಂದಿದ್ದೆ. ಆದರ ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಮುಂದ ನಂದೇನೂ ಆಟ ನಡೀತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಗೆಳೆಯರೆಲ್ಲಾ ಹುಲೀ ಹೊಟ್ಟ್ಯಾಗ ಒಂದ ಇಲೀ ಹುಟ್ಟೈತಿ' ಅಂತ ನಗಚಟಾಕಿ ಮಾಡತಿದ್ರು. 'ಅಗಸರ ಕತ್ತೀ ಹಾಂಗ ದುಡಿಯೂದ ಒಂದs ಗೊತ್ತೈತಿ ನಿನಗ, ತಲ್ಯಾಗ ಬುದ್ಧೀನ ಇಲ್ಲಾ ಮಣ್ಣ ತುಂಬೈತಿ' ಅಂತ ಪಿರೀತೀಲೆ ಬಯ್ಯುತಿದ್ದರು. ಅಪ್ಪ ನನ ಮದುವೀ ಮಾಡಿತೀನಿ ಅಂತ ಓಡ್ಯಾಡಾಕ ಹತ್ತಿದಾ. ಒಂದಿನಾ ಅವ್ವನ ಕೈ ಹಿಡಕೊಂಡು ಹಿತ್ತಲದಾಗ ಅತ್ತೆ. ಅಪ್ಪ ನನ್ನ ಇಷ್ಟ ದ್ವೇಷಾ ಮಾಡತಾನ. ನೀ ಅದೀ ಅಂತ ಬದಕೇನಿ. ನನ್ನ ಯಾಕ ಹುಟ್ಟಿಸಿದೆಬೆ' ಅಂತ ಗೋಳಾಡಿದೆ.

'ಹುಚ್ಚ ನನ ಮಗನ. ಅವರ ಗುಣಾ ನಿನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಭಾಳ ಪಿರೀತಿ ಮಾಡತಾರೊ. ಹೊಲದಾಗ ಮನ್ಯಾಗ ನನ ಮಗಾ ಇಷ್ಟು ದುಡೀತೈತಿ. ಅದಕ್ಕ ಹೊಟ್ಟಿಗಿ ಏನೂ ಕಡಿಮಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಾ ಅಂತಾರ. ನಾ ನಿನಗ ಕೊಡೂದು ಅವರ್ದs ರೊಕ್ಕ, ನನ್ನ ಹಂತ್ಯಾಕ ಒಂದ ದಮಡಿ ಇಲ್ಲಾ. ಎಲ್ಲಾ ಅವರ ಹೇಳಿದಾಂಗ ನಾ ಮಾಡತೀನಿ' ಅಂದು ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದ್ಲು. ನನಗ ನಂಬಾಕ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಏನ

ವಿಚಿತ್ರ ಇದು ಅಂದುಕೊಂಡೆ. ಅಂವಾ ಏನು ಮಾಡಿದ್ರೂ ನನ್ನ ಹಿತಕ್ಕ ಮಾಡತಾನ ಅಂದು ಅಂವನ್ನs ನಂಬಿದೆ. ಈಗ ಇಂಥಾ ಅಪ್ಪನ್ನ ಕಳಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದ ಕತ್ತಲs ಐತಿ. ಅಯ್ಯೋ ಯಪ್ಪಾs. ನಮ್ಮಪ್ಪಾs.....

ಬಸವರಾಜನ ಅಳು ನಿಲ್ಲುವ ಮೊದಲೆ-

ಗಿರಿಜವ್ವ : ಅಪ್ಪನ ದೊಡ್ಡ ಮಗಳು ನಾನು. ಚೊಚ್ಚಲ ಹೆಣ್ಣ ಹುಟ್ಟಿತಂತ ಅಪ್ಪಗ ಸಿಟ್ಟ ಬಂದಿತ್ತಂತ. ಮನೀ ಹೆಣ್ಣಮಗಳ ಅಂದರ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಇದ್ದಾಂಗ. ಹುಟ್ಟಿದ ಮನೀಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮನೀಗೆ ಹೆಸರ ತರತಾಳ. ಮುಂದಿಂದು ಗಂಡs ಅಕ್ಕೈತೇಳ. ಈಗೇನ ಮುದುಕ ಆಗಿ ಹ್ವಾದೇನ ಅಂತ ಆಯಿ ಮೂತಿಗೆ ತಿವದ ಮ್ಯಾಲೆ ಕೂಸಿನ ನೋಡಾಕ ಬಂದನಂತ. ತಿಂಗಳ ಕೂಸಿನ್ನ ಕೈಯಾಗ ತೊಗೊಂಡು ಸಂಸ್ಕೃತದಾಗ ಮಂತ್ರಾ ಅಂದು ಆಸೀರ್ವಾದಾ ಮಾಡಿ "ಬಣ್ಣ ಕಡಿಮಿ ಇದ್ದರೂ ಕಣ್ಣು ಮೂಗಿಲೆ ನಿನ್ನಾಂಗ ಚೆಲುವಿ ಅದಾಳ ನಿನ್ನ ಮಗಳು" ಅಂದನಂತ. ಅವ್ವ ಹಿಗ್ಗಿ ಹಿರೀಕಾಯಾಗಿ ಅವತ್ನಿಂದ ಕಣ್ಣೀರ ಹಾಕೂದ ಬಿಟ್ಟಳಂತ.

ನನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ತಂಗಿ ಸುಮ್ಮಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಬಾಣಂತೀನ ಹಿಡದು ಎಳದು ಹೊಡ್ಯಾಕ ಹೋಗಿದ್ನಂತ. ಗಂಗವ್ವಾಯಿ ಸೊಸಿ ಸತ್ತಗಿತ್ತಾಳಂತ ಅಪ್ಪನ್ನ ನುಗಿಸಿ ಈ ಸುಂದ್ರಿ ಮುಂದಿಂದು ಗಂಡ ಹಡಿದೀದ್ರ ಇಕೀನ್ನ ಬಿಟ್ಟ ಬ್ಯಾರೆ ಮದವೀ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಬಾ ಮಗನ ಅಂತ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ಬಿಡಿಸಿದಳಂತ. ಅವ್ವ ಹೆದರಿ ಕಂಗಾಲಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆಗಿ ತಿನ್ನದ, ಕೂಸಿಗಿ ಮಲೀ ಕುಡುಸದ ಅತಗೊಂತ ಮಲಗಿದ್ಲು. ಅಪ್ಪ ಗುಡಾರ ಸರಿಸಿ ಬಂದು "ಸುಮ್ಮಿ ಸತ್ತಗಿತ್ತೀತು ಎದ್ದು ಮಲೀ ಕುಡಸು ಸುಂದ್ರಿ ಅಂತ್ಹೇಳಿ ಅವ್ವನ ಬಾಯಾಗ ಎರಡ ಪೇಡೆ ಹಾಕಿದ್ದು ಕತ್ತಲ ಮೂಲ್ಯಾಗ ಕುಂತಾಕಿ ನಾನs ನೋಡಿ ಪಿಳಿ ಪಿಳಿ ಕಣ್ಣ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಆಯೀ ಮುಂದ ಹೇಳಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಅವ್ವ ನನಗೂ ಪೇಡೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ಲು."

ನಾ ನೆರತ ಎರಡು ವರ್ಷದ ಮ್ಯಾಲೆ ಐದು ತೊಲಿ ಬಂಗಾರಾ ಹಾಕಿ ದುಮ್ಮಿಹಾಳ ನಿಂಗಪ್ಪಗ ನನ್ನ ಮದುವಿ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಾ. ಒಟ್ಟ ಕುಟುಂಬಾ. ಮನೀ ತುಂಬ ಮಂದಿ. ದಿನಾ ನಾಲ್ವತ್ತು ರೊಟ್ಟೀ ಬಡೀತಿದ್ದೆ. ಹೊಲಕ್ಕೂ ಹೋಗತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಗಂಡಗ ಒಂದೀಟ ಹೊರ ಚಾಳಿ ಇತ್ತ. ನನಗ ಸುಳವ ಬಡದ ಕೂಡಲೆ 'ಅಪ್ಪನ ಮುಂದ ಹೇಳ್ತೀನಿ ನೋಡ್ರಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನ ಆಕಿನ್ನ ಕೂಡೇ ಕಾಲ್ಮರೀಲೆ ಬಡೀತಾನ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಭಾಳ ಸಿಟ್ಟಿನಾಂವ' ಅಂತ ತಾಕೀತ ಮಾಡಿದೆ.

"ಹೋಗಲೇ ಏನ್ಹೇಳ್ತಿ ನಿಮ್ಮಪ್ಪಂದು. ಬಾಳ ಶುದ್ಧ ಮನಿಶ್ಯಾ. ಊರಿಗೊಂದ ಹೆಂಗಸನ್ನ ಇಟ್ಟಾನಂವ. ಊರಾಗ ಸಾಜೂಗ ಆಗಿ ಮಂತ್ರಿ ಕೊಟ್ಟಾರ, ಎಮ್ಮೆಲ್ಲೆ ಕೊಟ್ಟಾರ ಅಂತ ತಾನs ಕೊಡಿಸಿದ ಶಾಲ ಹೊತಕೊಂಡ ದಿಮಾಕಿಲೆ ಅಡ್ಯಾಡತಾನ. ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಐದೇಶಿ ಬಲ್ಲೆ ನಾನು" ಅಂತ ತಿರಿಗಿ ತದಕಿದಾಗ ಗಪ್ಪಗಾರಾದೆ.

ಚೊಚ್ಚಲ ಹಡ್ಯಾಕ ತವರ್ಮನಿಗೆ ಬಂದೆ. ಮೊಮ್ಮಗಾ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಂತೋಸಾ ಅಪ್ಪಗ

ಭಾಳ ದಿನಾ ಉಳೀಲಿಲ್ಲಾ. ಒಂದಿನಾ ಬೆಳಗಾಂವಿಗಿ ಹೋಗೂ ಮುಂದ ಟ್ರಕ್ ಎಕ್ಸಿಡೆಂಟ್ ಆಗಿ ಅಪ್ಪನ ಕೈಕಾಲು ಮುರದ್ವು. ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಬೆಳಗಾಂವಿ ದೊಡ್ಡ ದವಾಖಾನ್ಯಾಗ ಇದ್ದಾ. ಕರ್ಚ ಬಾಳಾತು. ಮನ್ಯಾಗಿನ ಬಂಗಾರಾ ಒತ್ತೀ ಇಟ್ಟಾ. ಅದರಾಗ ನಂದೂ ಕೂಡಿತ್ತು. ಗಂಡನ ಮನೀಯವರು ದಯಾ ಮಯಾ ಇಲ್ಲದ ಬಂಗಾರ ತಂದರ ಮನ್ಯಾಗ ಕಾಲಿಡು ಅಂದ ಬಿಟ್ಟರು. ತೊಟ್ಟಿಲ ನಿಬ್ಬಣ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲಾ. ನಾ ಮಗನ್ನ ಕಟಗೊಂಡ ಇಲ್ಲೇ ಉಳದ ಬಿಟ್ಟೆ. ಗಂಡಮಗನ ಜೋಡಿ ಹೊಲದಾಗ ಮನ್ಯಾಗ ದುಡಿಯಾಕ ಒಂದ ಆಳಾತ ಅಂತ ಅಪ್ಪನೂ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಬಿಟ್ಟಾ. ಹಾಸಿಗೀ ಹಿಡಿದ ಗಂಗವ್ವಾಯಿ ಹೇಲು ಉಚ್ಚಿ ಬಳದೆ. ಸಾಯೂತನಾ ಸೇವಾ ಮಾಡಿದೆ. ನನಗೇನ ಗಂಡನ ಗರಜೂ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲಾ.

ಮೊಮ್ಮಗ ಎದೀ ಉದ್ದs ಬೆಳೆದಾ. ಅಪ್ಪನ ಜೀವ ಕುಟು ಕುಟು ಅಂತಿತ್ತೋ ಏನೋ. ದುಮ್ಮೀ ಹಾಳದವರ ಮ್ಯಾಲೆ ಮೊಮ್ಮಗಳ ಪಾಲಿಗೆ ಕೋರ್ಟ ಕೇಸ ಹಾಕಿದಾ. ಬೆಳಗಾಂವಿಗೆ ಓಡ್ಯಾಡಿ ಅವರ ಇವರ ಕೈಕಾಲ ಹಿಡಕೊಂಡು ಕೇಸ ಗೆಲ್ಲಿಸಿದಾ. ರಿಜಿಸ್ಟ್ರಿ ಕಾಗದಾ ನನ್ನ ಕೈಯಾಗ ಕೊಟ್ಟು ಹೋಗ ನನ ಮಗಳ ಮಗನ್ನ ಕರಕೊಂಡ ನಿನ್ನ ಮನ್ಯಾಗ ಇರಹೋಗ ಅಂದಾ. ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಬಾಳೇ ಹಾಳಾತು ಅಂತ ಕಣ್ಣೀರ ಹಾಕಿದ್ನಂತ ಅವ್ವ ಹೇಳಿದ್ಲು. ನೋಡಾಕ ಹೊರಗ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಕಲ್ಲಬಂಡಿ ಆದ್ರೂ ಒಳಗ ನೀರ ಸೆಲಿ ಇತ್ತು. ಹಂತಾ ಅಪ್ಪನ ಕಳಕೊಂಡ ನಾ ಪರದೇಶಿ ಆಗೀನ್ರೇs ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ನಮ್ಮಪ್ಪ ನಮ್ಮನ್ನ ಬಿಟ್ಟ ಹ್ವಾದನ್ರೇ .....

ಗಿರಿಜವ್ವನ ಕಣ್ಣೀರು ಆರುವ ಮೊದಲೇ ....

ಸುಮಿತ್ರಾ : ನಾ ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಎರಡ್ನೇ ಮಗಳು ಅನ್ನೂದಕಿಂತ ಅವ್ವನ ಮಗಳು ಅನ್ನೂದs ಖರೇ. ಕ್ಯಾದಿಗಿ ಬಣ್ಣ, ನೆಟ್ಟನ್ನ ಮೂಗು, ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣು, ತುಂಬಿದ ಗಲ್ಲ, ಕಪ್ಪನ ದಟ್ಟ ಕೂದಲಾ ಎಲ್ಲಾ ಥೇಟ ಸುಂದ್ರವ್ವನ ಹಾಂಗs ಅಂತಿದ್ರು ಮಂದಿ. ಆದರ ಚಂದ್ರಗ ಒಂದ ಕಪ್ಪ ಕಲೆ ಇದ್ದಾಂಗ ನನ್ನ ಹಣೀ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಲಕ್ಕ ಒಂದ ಕಲೀ ಐತಿ. ನಮ್ಮನೀ ತಲಬಾಗಲಾ ದಾಟಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಲಕ್ಕ ಗ್ವಾದಲಿ, ನಾಕೆತ್ತು, ಎರಡೆಮ್ಮಿ ಆಕಳಾ, ಉಚ್ಚಿ-ಶೆಗಣೀ ನಾತಾ -ಎಡಕ್ಕ ನಾಕೈದ ಪಾವಟಿಗಿ ಏರಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಸಾಲ ಆರ ಕಂಬದ ಪಡಸಾಲಿ. ಅಪ್ಪ ಚಾಪೀ ಮ್ಯಾಲೆ ಗ್ವಾಡಿಗೆ ಆತ ಕುಂತ, ಬಂದ ಮಂದೀ ಕೂಡ ಮಾತಾಡಿಕೊಂತ ತನ್ನ ದರಬಾರಾ ನಡಸೂ ಜಾಗಾ ಅದು. ನನಗಿನ್ನೂ ಚೂರ ಚೂರ ನೆನಪೈತಿ. ನನಗ ತಿನ್ನಾಕ ಉಂಡೀ ಕೊಟ್ಟ ಆಯೀ ಅವ್ವ ಕೂಡಿ ಬಸ್ಸೂನ್ನ ಎರ್‍ಯಾಕ ಹೋಗಿದ್ರು. ನನ್ನ ಕೈಯಾಗಿನ ಉಂಡಿ ಪಡಸಾಲಿ ಕಟ್ಟೆಕೆಳಗ ಬಿತ್ತು. ಅದನ್ನ ತೊಗೊಳ್ಳಾಕ ಹೋಗಿ ನಾನು ಕೆಳಗ ಬಿದ್ದೆ. ಫರಸಿ ಹಣೀಗೆ ಬಡದು ರಕ್ತ ಪುಟಿಯಾಕ ಹತ್ತು. ಮುಂದಿನ ಮನೀ ಸತೀಶ ಓಡಿ ಬಂದು ಎಬ್ಬಿಸಿದಾ. ಅಪ್ಪ ಓಡಿ ಬಂದು ದೋತರಲೆ ನನ್ನ ಮಾರೀ ಮ್ಯಾಲಿನ ರಕ್ತಾ ಒರಿಸಿ ಎತ್ತಗೊಂಡ ಡಾಕ್ಟರ ಕಡೆ ಒಯ್ದಾ. ನಾ ಹುಟ್ಟಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಅದs ಮೊದಲನೇ ಸಾರೆ

ಅಂವಾ ನನ್ನ ಎತ್ತಿದ್ನು. ಅದಕ್ಕs ನೆನಪೈತಿ ನನಗ.

ದೊಡ್ಡಾಕಿ ಆದಂಗ ಸತೀಶನ ಕಣ್ಣು ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದರೂ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೇ ಇರತಾವ ಅನ್ನೂದ ತಿಳಿಯಾಕ ಹತ್ತಿತು.

'ಸೂಮೀ, ಹಿಡಿ ಈ ಕೆಂಪ ಗುಲಾಬಿ, ನಿನ್ನ ಜಡ್ಯಾಗ ಛಂದ ಕಾಣತೈತಿ' ಅಂವಾ ಅಂದಾಗ ನಾನು ಅತ್ತಾಗ ಇತ್ತಾಗ ನೋಡಿ ನೀನs ಮುಡಸು ಅನ್ನೂ ಹಾಂಗ ತಲಿ ತೋರಿಸಿ ತಿರಿಗಿ ನಿಲ್ಲತಿದ್ದೆ. ಅವನ ಬೆರಳು ಕುತಿಗಿ ಸುತ್ತ ಆಡಿದಾಗ ಕಚಗುಳಿ, ಮೈ ಜುಂ ಅಂತಿತ್ತು. ಅವನ ಕಣ್ಣಾಗಿನ ಪ್ರೀತಿ, ತುಂಟಾಟ ನನಗ ಭಾಳ ಸೇರತಿತ್ತು.

ಎಲ್ಲಾರ ಕಣ್ಣುತಪ್ಪಿಸಿ ಜಡೀ ಜಗ್ಗೂದು, ಮೈ ಮುಟ್ಟೂದು, ಗಲ್ಲಾ ಹಿಂಡೂದು ಮಾಡಿದಾಗ ನನ್ನ ಮೈ ಬಿಸಿ ಆಗಿ ಅಂವಗ ಅಲ್ಲೇ ಅಂಟಿಕೊಂಡ ಬಿಡಬೇಕ ಅನಸ್ತಿತ್ತು. ಗಿರಿಜಕ್ಕ, ಗಂಗವ್ವಾಯಿ ಕಣ್ಣ ತಪ್ಪಿಸಿ ಸಿನಿಮಾದಾಗ ನೋಡಿದಾಂಗ ಪ್ರೀತಿ ಆಟಾ ಆಡೂದಂದರ ಹುರುಪ ತುಂಬತಿತ್ತು. ಸತೀಶನ್ನs ಮದುವಿ ಆಗಬೇಕು ಅಂತ ಭಾಳ ಆಸೇ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅವನೂ ಮುದ್ದು ಕೊಟ್ಟ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಂಗs ಹೇಳಿದ್ದಾ.

ಹಳ್ಳ್ಯಾಗ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಮಾಡೂ ಕಿತಾಪತಿ ಏನತುಸಾ ಅಲ್ಲ. ಸತೀಶನ ಅಪ್ಪ ಸದಾಶಿವಪ್ಪನ ಹೊಲದ ಬಾಂದಕಲ್ಲ ರಾತ್ರೋರಾತ್ರಿ ಕಿತ್ತಿ ಒಳಗ ಸರಿಸಿಬಿಟ್ಟಾ. ತೊಗೋ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಜಗಳ ಆತು. ಹೊಡೆದಾಟಕ್ಕ ಸದಾಶಿವಪ್ಪ ಆಳಲ್ಲ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮನಿಶ್ಯಾ. ಮಕ್ಕಳ್ನ ಕಲಸೂ ನೆವಾ ಮಾಡಿ ಊರ ಬಿಟ್ಟ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಾ. ನಾ ಹುಚ್ಚೀ ಹಾಂಗ ಸತೀಶನ ದಾರಿ ನೋಡೇ ನೋಡ್ದೆ. ಕಾದೂ ಕಾದೂ ಮೈ ಮನಸು ಎಲ್ಲಾ ಸೋತ ಹ್ವಾದು. ದಿನಕ್ಕ ದಿನಾ ಸತೀಶ ಮಸಕ ಆಕ್ಕೋತ ಹ್ವಾದಾ. ಮಾಯ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಾ....

ಅಪ್ಪ ನನ್ನ ಮದುವಿ ಮಾಡಾಕ ತಯಾರಾದ. ಬಂದವರ ಮುಂದ ಗೊಂಬಿ ಹಾಂಗ ಸಿಂಗಾರಾಗಿ ಕೂತೆ. ಎದ್ದೆ. ಯಾರಾರೋ ಹುಂ ಅಂದ್ರು. ಯಾರ್ವಲ್ಲೆ ಅಂದರು. ನಾ ವಿಚಾರಾ ಮಾಡಾಕ ಹೋಗಲಿಲ್ಲಾ. ಕುಡಗೋಲು ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಅಪ್ಪನ ಕೈಯಾಗ ಕೊಟ್ಟು ಕುಂತ ಬಿಟ್ಟೆ. ನೀ ಏನಂತೀ ಅಂತ ಅಪ್ಪ ಎಂದೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಸಾಲೀನೂ ಮುಗದಿತ್ತು. ಜೋಡಿಯವರೆಲ್ಲಾ ಮದಿವ್ಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ರು. ಶೇಂಗಾ ಹರ್‍ಯಾಕ, ಕಸ ತಗ್ಯಾಕ ಅಕ್ಕ ತಮ್ಮನ ಕೂಡ ಹೊಲಕ್ಕ ಹೋಗಿ ಮುಂಜಾನಿಂದ ಸಂಜೀತನಾ ಇದ್ದ ಬರತಿದ್ದೆ.

ಬದುಕು ಯಂತ್ರದಾಂಗ ಹ್ಯಾಂಗ ನಡೀತದ, ಎಷ್ಟ ದಿನಾ? ಉಪ್ಪು, ಹುಳಿ ಉಂಡ ದೇಹಾ ಏನೇನೋ ಬೇಕ ಅನಸತಿತ್ತು. 'ಸುಮಿತ್ರಾ' ಯಾರೋ ಕಿವೀ ಹತ್ತರ ಕರದರು, ಸಟ್ಟನ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಹುರಕಡ್ಲಿ ಶಂಭೂ ಹೆಗಲಿನ ಹತ್ತರ ನಿಂತಿದ್ದಾ. ಅವನ ಉಸರು ನನ್ನ ಗಲ್ಲಕ್ಕ ಬಡೀತಿತ್ತು. ಮೈಯಾಗ ಒಂಥರಾ ಆಗಿ ಮೈ ತುಂಬ ಹರಿದಾಡಿದಾಂಗ ಆತು. ಅಂವೇನ ನನಗ ಅರೇದಂವ ಅಲ್ಲ. ದಿನಾ ನಮ ಜೋಡಿ ಹೊಲದ ಕೆಲಸಕ್ಕ ಬರತಿದ್ದ. ಕಪ್ಪ ಇದ್ದರೂ ಕಳಾ ಇದ್ದ. ಕಣ್ಣಾಗ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡಿದಾ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲಿ ಬಂದಂಗಾತು.

'ಗಿರಿಜಕ್ಕಾ ಬಂದಿಲ್ಲಾ' ಅಂದ. ನನ ಗಂಟಲು ಒಣಗಿತ್ತು. ಕೈ ಹಿಚಕಿ ಕಿವ್ಯಾಗ ಪಿಸಿ ಪಿಸಿ ಅಂದಾ. ಯಂತ್ರದಾಂಗ ಗೋಣು ಹಾಕಿದೆ.

ಅಂದ ಮನೀ ಮುಟ್ಟೂದರಾಗ ದೀಪ ಹತ್ತಿತ್ತು. ಅವ್ವ ಹೊರಗs ಇದ್ಲು. 'ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಇನ್ನೂ ಮನೀಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಸಪ್ಪಳಾ ಮಾಡದಾಂಗ ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಲದಾಗ ಬಾ ಯಾರರೆ ಕೇಳಿದರ ಹಣಮಪ್ಪನ ಗುಡೀಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆ ಅಂತ್ಹೇಳೆ.' ಹಾದರದ ಜೋಡಿ ಸುಳ್ಳ ಹೇಳಾಕೂ ಕಲಿಸಿದ್ಲು ನಮ್ಮವ್ವ. ಹಾಂಗs ಮತ್ತ ಮತ್ತ ಗುಡೀಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದೆ. ಮುಟ್ಟ ನಿಂತ ಹೊಟ್ಟಿ ಮುಂದ ಬಂತು. ಶಂಭ್ಯಾ ನಮ್ಮ ಜಾತಿ ಅಲ್ಲ. ಅಪ್ಪಗ ಹೆದರಿ ಮಾರಿ ತಪ್ಪಸಾಕ ಹತ್ತಿದಾ. ಅಪ್ಪಗ ಗೊತ್ತಾದರ ಹೊಡದ ಕೊಂದ ಬಿಟ್ಟಾನ ಮಗಳ್ನ ಅಂತ ಚಿಂತೀ ಮಾಡಿ ಅವ್ವ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಚ್ಚಿ ಇಟ್ಲು. ಗೊತ್ತ ಆದ ದಿನಾ 'ಘಾತಾ ಮಾಡಿದ್ಯ ರಂಡೀ' ಅಂತ ಚೀರ್‍ಯಾಡಿ ಕ್ವಾಣಿ ಬಾಗಲಾ ಹಾಕಿ ಹೊಡದಾ. ಹೊಡದಷ್ಟು ಹೊಡೀಲಿ ಹೊಟ್ಟ್ಯಾಗಿಂದು ಸತ್ತ ಹೋಗಲಿ ಅಂತ ನಾನೂ ಹಲ್ಲ ದವಡೀ ಕಚ್ಚಿ ಹೊಡಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅವನ ಸಿಟ್ಟು ಇಳೀಲಿಲ್ಲ. ನೀರೊಲಿ ಕೊಳ್ಳೀ ತಂದು ಬರೀ ಕೊಡಾಕ ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅವ್ವನ ಜೀವ ತಡೀಲಿಲ್ಲ. ಓಡಿ ಬಂದು ನನ್ನ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಾಳೇಕ ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಮದಲ ಸಾರೆ ಅಪ್ಪಗ ತಿರಿಗಿ ನಿಂತ್ಲು.

"ಇಟ್ಟ ವಯಸ್ ಆದರೂ ಮನೀ ಹೆಂಡ್ತಿ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಸಾಲೂದಿಲ್ಲ ನಿನಗ. ನಾಯೀ ಹಾಂಗ ತಿಪ್ಪೀ ಮೂಸಾಕ ಹೋಗ್ತಿ. ಅದು ಹರೇದ ಹುಡುಗಿ. ನೀನು ನಿಂತ ಮದುವೀ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟದ್ದರ ಗಂಡನ ಮನ್ಯಾಗ ಸುಖದಿಂದ ಇರತಿದ್ಲು. ತಿಳೀಲಾರದ ತೆಪ್ಪ ಮಾಡಿದರ ಜೀವಾನ ತಗೀತಿ ಏನು ? ಅಕೀಕಿಂತ ನನಗ ಮದಲ ಬರೀ ಕೊಡು, ಈ ಹೆಣ್ಣ ಹಡದೀನಂತ."

ಅವ್ವನ್ನ ದುರು ದುರು ನೋಡಿ ಅಪ್ಪ ಉರಕೊಂತ ಹೊರಗ ಹೋದಾ. ಬೆಳತನಕ ಅವ್ವ ಎಣ್ಣೀ ಹಚ್ಚಿ ನನ್ನ ಮೈ ತೀಡಿ ನೀರಿನ ಕಾವು ಕೊಟ್ಲು. ಮರದಿನಾ ಹೊಡತಕ್ಕ, ಜ್ವರಕ್ಕ ನನ್ನ ಮೈ ಇಳದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಡಾಕ್ಟರ ಕಡೇಂದ ಔಷಧ ಗುಳಿಗಿ ತಂದ ಅಪ್ಪ ಮಗಳಿಗೆ ಕಟ್ಟಿನ ಜ್ವರಾ ಅಂತ ದೊಡ್ಡ ದನ್ಯಾಗ ಹೇಳಕೊಂತ ಬಂದಿದ್ದ. ನೆಲಕ್ಕ ಬಿದ್ದರೂ ಮೀಸಿ ಮಣ್ಣ ಆಗಲಿಲ್ಲಾ ಅನ್ನೂವಂವಾ ಅಪ್ಪ.

ಮುಂದ ಆರ ತಿಂಗಳದಾಗ ಅಪ್ಪ ನನ್ನ ಮದುವೀ ಮಾಡಿ ಕೈ ತೊಳಕೊಂಡ. ಬೆಳಗಾಂವ್ಯಾಗ ಸಣ್ಣ ರೆಡಿಮೇಡ ಅಂಗಡಿ ಇಟಕೊಂಡ ಅದಾನ ರಾಜಶೇಖರಾ. ಶುಭಕಾರೇಕ ಊರವರ ಯಾರರೇ ಕಲ್ಲ ಹಾಕ್ಯಾರಂತ ಬೆಳಗಾಂವಿ ಗುಡ್ಯಾಗ ಮದುವೀ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಾ. ನನ್ನ ಗಂಡ ಭಾಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಂತಾನ. ನಾನೂ ಹಿಂದಿಂದೆಲ್ಲಾ ಮರತು ಸಿಕ್ಕದ್ದ ಶಿವಾ ಅಂತ ಬಾಳೆ ಮಾಡತೇನಿ, ಮಗನಿಗೆ ಅಪ್ಪನ ಹೆಸರು ನಾಗಭೂಷಣಾ ಅಂತ ಇಟ್ಟೇನಿ.

ಎಂದೂ ಕಣ್ಣೀರ ಹಾಕದ ಅಪ್ಪ ನಾ ತೊಟ್ಟಿಲ ನಿಬ್ಬಣದ ಜೋಡಿ ಬೆಳಗಾಂವಿಗಿ ಬರೂ ಮುಂದ ದೋತರಾ ಮರೀ ಮಾಡಿ ಅತ್ತಾ. ಮನಸ್ಸಿಗಿ ಹಳಹಳಿ ಆತು. ಇದ್ಯಾಕೋ

ಅಪಶಕುನ. ಅಪ್ಪನಂಥಾ ಗಂಡಸು ಅಳಬಾರ್ದು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅಪ್ಪನ್ನ ನೋಡ್ತೀನೋ ಇಲ್ಲೊ ಅನ್ನಿಸ್ತು. ಹಾಂಗs ಆತು. ನಮ್ಮಪ್ಪನ ಕಳಕೊಂಡ ದಿಕ್ಕೇಡಿ ಆದೆ. ಅಯ್ಯೋ ಅಪ್ಪ .... ನಮ್ಮಪ್ಪಾ ಹೋಗೇ ಬಿಟ್ಯಲ್ಲೊ..... ನಮ್ಮ ಕೈ ಬಿಟ್ಟ್ಯೊ....

ಸುಂದರವ್ವ : ಸುಂದ್ರವ್ವಾ ಏs ಏಳs ಸುಂದ್ರೀ ಏಳs ಮೂಳಾ. ಏಟೊತ್ತ ಗಂಡನ ಮಗ್ಗಲಾಗ ಬಿದ್ದಕೋತಿ. ಹೆಣಮಕ್ಕಳು ಸೂರ್‍ಯಾ ಮೂಡುತನಾ ಮಲಗಬಾರ್ದು ಏಳ. ಅರಿಷ್ಟತನಾ. ಮನಾರ ಹ್ವಾರೇ ಕುಂತೇತಿ. ಏಳs ಸುಂದ್ರೀ ಚುಚುಂದ್ರೀ.

ನಮ್ಮತ್ತಿ ಗಂಗವ್ವಾಯಿ ನಾ ನಡ್ಯಾಕ ಬಂದಾಗಿಂದ ಹಿಡದು ಅಕೀ ಸತ್ತು ಬಾಯಿ ಬಂದ ಆಗಿ ಗ್ವಾಡಿಗೆ ಕುಂಡ್ರೂತನಾ ದಿನಾ ಹಾಡಿದ ರಾಗ ಇದು. ಈ ಮನೀಗಿ ಬಂದಾಗ ಹನ್ನೆಡ್ಡು ವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿ ನಾನು. ಅದs ವರ್ಸ ನೆರತಿದ್ದೆ. ರಾತ್ರೆಲ್ಲಾ ಗಂಡನ ಕಾಟಾ. ಬೆಳಗಾದರ ಅತ್ತೀ ಕಾಟಾ. ಮಾರೀತೊಳ್ಕೊಂಡು ನೀರೊಲಿಗೆ ಉರೀ ಹಾಕಿ ಜ್ವಾಳ ಬೀಸಾಕ ಕುಂದ್ರತಿದ್ದೆ. ಹಿತ್ತಲಕ ಹೋಗಾಕೂ ಹೆದರಿಕಿ, ಕತ್ತಲ ಗವ್ ಅಂತಿತ್ತು.

ಮನೀ ಕೆಲಸ ಮುಗದ ಮ್ಯಾಲೆ ಚೆಂದುಳ್ಳಿ, ಚೆಲುವಿ ಸೊಸಿನ್ನ ಮುಂದ ಹಾಕ್ಕೊಂಡ ಹೊಲಕ್ಕ ಒಯ್ಯಾಕಿ. ದುಡದ ದುಡದ ಸಾಕಾಗಿ ತವರ್ಮನಿ ನೆನಿಸಿ ಕಣ್ಣೀರ ತಗದರ, ಸ್ವಾಟಿಗೆ ತಿವೀತಿದ್ಲು.

'ಹೊಯ್ಮಾಲೀ, ಹುಲಿಯಂಥಾ ಅತ್ತಿ ಅದೀನಿ. ಬಾಳೆ ಮಾಡಾಕ ಗಂಡ ಅದಾನ. ಗಂಡ ಸತ್ತ ರಂಡಿ ನಾನು. ಮಗನ್ನ ಹೊಟ್ಯಾಗ ಇಟಗೊಂಡ ಕೂಲೀಮಾಡಿ ಇಟ್ಟೆಲ್ಲಾ ಬದುಕ ಮಾಡೀನಿ. ನಿನಗ ಏನಾಗೇದ ಮೂಳಾ. ಯಾಕ ಅಳತೀ ಬಾಯ್ತುಂಬ ಹಲ್ಲ ಇಟಗೊಂಡ' ಮಗನ ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚಿದರ ಸಾಕು ಅವನೂ ಬಂದು ದಬಾ ದಬಾ ನಾಕೇಟು ಹಾಕವನ. ಹೊಟ್ಟಿ ಹಸದರೂ ಒಂದ ರೊಟ್ಟಿ ಸಿಗತಿದ್ದಿಲ್ಲಾ, ಎಲ್ಲಾ ಮುದುಕಿ ಕೈಯ್ಯಾಗ.

ಕೂಸು ಹೊಟ್ಯಾಗ ಮೂಡಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ನನಗೂ ಒಂದೀಟ ಅರವು ಬಂತು. ಹೊಲದಾಗ ಬೌಚಿಕಾಯಿ, ಸವತಿಕಾಯಿ, ಬೇಣ್ಸ ಮೆತ್ತಗ ಹರಕೊಂಡ ಬಂದ ನೆರಿ -ಹೊರಿ ಅವ್ವಕ್ಕಗೋಳಿಗಿ ಕೊಟ್ಟ, ಬಾಳಿಹಣ್ಣ, ಪೆಪ್ಪರಮಿಂಟ, ಕಲಸಕ್ರಿ ತರಿಸಿ ತಿಂತಿದ್ದೆ. ಅತ್ತಿ ಕಳವು ಕಲಸಿದ್ಲು. ಗಂಡ ಹಾದರಾ ಕಲಿಸಿದಾ ಅಂತ ರೂಢಿ ಮಾತ ಐತೆಲ್ಲ.

ಅಡಿಗೀ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿ ಮಣೇ, ಅಡ್ಡಣಿಗಿ, ಗಂಗಾಳಾ ಚರಿಗಿ ಇಟ್ಟ, ನಾ ಹೊರಗ ಹ್ವಾದ ಮ್ಯಾಲೆ ಮುದುಕಿ ಮಗನ್ನ ಕರದು ಉಣ್ಣಾಕ ನೀಡಾಕಿ. ಅಲ್ಲೆ ಯಾರೂ ಇರಬಾರ್ದು. ಮಗ್ಗ ಕಾಲಧೂಳಿ ಆದೀತಂತ ಅವ್ವಗ ಚಿಂತಿ. ಪಿರೀತಿ ಮಾಡಿ ಅನ್ನಾ, ತುಪ್ಪಾ, ಹಾಲಾ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಳ ಭಾಳ ಹಾಕಾಕಿ. 'ಯವ್ವಾ ಹೊಟ್ಟಿ ತುಂಬಿತ ನನಗ ಸಾಕಬೇ' ಅಂತ ತಾಟ ಬಿಟ್ಟು ನನ ಗಂಡ ಏಳಾಂವಾ.

"ಯಾವಾಕೀ ಸುಡಗಾಡ ಕಣ್ಣ ಹತ್ತಿತೋ. ಏs ಸುಂದ್ರೀ ಬಾ. ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಬಿಟ್ಟಾನ ಉಣ್ಣಬಾ" ಅನ್ನಾಕಿ ಅತ್ತಿ. ಹಿಂಗs ನನಗ ಪಕ್ವಾನ್ನ ಉಣ್ಣಾಕ ಸಿಗತಿತ್ತ. ಗಂಡನ್ನ ದರ್ಮಿಂದ

ಊಟಂತ, ಮಕ್ಕಳ ದರ್ಮಿಂದ ನಿದ್ಯಂತ ಕೇಳಿರಲ್ಲ ನೀವೂ. ರಾತ್ರಿ 'ಯಾಕೋ ಮಾರಿ ಸಣ್ಣ ಮಾಡೀಯಲ್ಲ ಸುಂದ್ರೀ. ಇಕಾ ಉತ್ತತ್ತಿ ತಂದೀನಿ ತಿನ್ನು. ಅವ್ವನ ಮನಸಿನ ಸಮಾಧಾನಕ ನಾ ನಿನ್ನ ಬಯ್ಯೂದು ಹೊಡಿಯೂದು. ಇಲ್ಲಾಂದರ ಅಕಿ ನನಗೂ ಕಾಸದಾರ ಅಂತಾಳ ನಿಮ್ಮಣ್ಣ ಶಿವಣ್ಣಗ ಅಂದಾಂಗ' ಅಂತ ಗದ್ದಾ ತುಟಿ ಹಿಡದು ರಮಸಾಂವ. ಹಿಂಗs ಬಾಳೇ ಅಂದರ ಏನ ಮತ್ತೆ ಒಂದಿನಾ ಅಳೂದು ಒಂದಿನ ನಗೂದು.

ಅತ್ತಿ ಸತ್ತ ಮ್ಯಾಲೆ ಗಂಡನ ಅರ್ದಾ ಸಿಟ್ಟು ಕಡಿಮಿ ಆತು. ಸೂಳಿ ಪಾಪ ಸನ್ನೇಸಿಗೆ ಅನ್ನೂ ಹಾಂಗ ಇಂವನ ತಪ್ಪಿಗೆ ಗಿರಿಜಿ ಬಾಳೆ ಹಾಳಾತು. ತಿರ್ಲಾಪೂರದಾಗ ಯಾವಾಕಿನ್ನೊ ಹಿಡಕೊಳ್ಳಾಕ ಹೋಗಿ ಅಕಿ ಮನೀ ಮುಂದಿ ಈ ಗೆಣೆಕಾರನ್ನ ಜಜ್ಜಿ ಕೈ ಕಾಲ ಮುರದ ಇಟ್ಟಿದ್ರು. ದವಾಖಾನಿ ಕರ್ಚಿಗೆ ಗಿರಿಜಿ ಬಂಗಾರಾನೂ ಹೋತು. ಹೋಡೀಲಿ ಬಡೀಲಿ ಗಂಡನ ಮನೀಗಿ ಹೋಗ ಅಂತಾನಾ ಹೇಳಿದೆ. ಇಕೀದೂ ಘುಮಿಂಡಿ, ಹಟಾ ಮಾಡಿ ಹೋಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಚಿಂತಿನೂ ಗಂಡನ್ನ ಕಾಡತಿತ್ತ. ಈರಣ್ಣನ ದಯಾ. ಅದೂ ಬಗೀ ಹರೀತು ಅನ್ನೂದರಾಗ ಸುಮ್ಮ ಹಲಿವುಳಿದ್ಲು.

ನನ ಮಗಳು ಎದ್ದ ಕಾಣೂವಂತಾ ಚೆಲುವಿ. ಕಲತಾಕಿ, ದೊಡ್ಡ ನೌಕರದಾರಗ, ಎಂಜಿನೀರು ಡಾಕ್ಟರಗ ನೋಡಿ ಮದುವೀ ಮಾಡಿ ದೊಡ್ಡ ಮಂದ್ಯಾಗ ಅಡ್ಡಾಡಬೇಕಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಆ ಸೂಳೆಮಗಾ ಸಂತೀಶ ಕಲತಾನಂತ ಅಂವಾ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೂ ಮದುವೀ ಮಾಡತಿದ್ದೆ, ಕೆಲಸ ಕೆಟ್ಟಿ ಹೋತಲ್ಲ ಅಂತ ನನ್ನ ಮುಂದ ಗೋಳಾಡತಿದ್ರು.

ಬಿಸಿ ತುಪ್ಪ ಉಗುಳು ಹಾಂಗಿಲ್ಲ ನುಂಗೂ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ. ಇಬ್ರೂ ಒಳಗೊಳಗ ಒದ್ದಾಡತಿದ್ವಿ. ಅವರಂತೂ ಕೈ ಕಾಲ ಕಳಕೊಂಡs ಬಿಟ್ಟಿದ್ರು. ಗಂಟಲದಾಗ ತುತ್ತು ಇಳೀತಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ದಿನ ದಿನಕ ನವೀತಿದ್ರು. ನಾನ ಒಂದಿನಾ ಧೈರ್ಯಾ ಹೇಳಿದೆ.

"ನಿಮಗ ಏನೋ ಕಾಡಾಟ ಇದ್ದಾಂಗ ಐತಿ. ಯಾರ್ನರೆ ಕೇಳಿ ನೋಡ್ರಿ. ಪೂಜಾ ಶಾಂತಿ ಏನರೆ ಹೇಳತಾರೇನ. ಬೆಳಗಾಂವಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀಗೋಳು ಗೊಂತ ಅದಾರಲ್ಲ. ಹೋಗ್ರಿ ಕೇಳ್ರಿ ಹಾಂಗs ನಿಮ್ದು ಕುಂಡಲಿ ಒಯ್ಯರಿ." ಅವರ ಮಾರ್‍ಯಾಗ ಒಂದೀಟ ಕಳಾ ಬಂತು. ಕೇಳಾಕ ಹ್ವಾದ್ರು. ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಅವರ ಹೇಳಿದ್ದ ಕೇಳಿದಂಗ ಆದೆ. ಬಾಯೆ ಬಂದಾತು ನಂದು.

"ಶನಿದೇವರ ಕಾಟ ಐತೆಂತ ನನಗ. ಐದು ಶನಿವಾರ ಹಣ್ಣುಕಾಯಿ ಒಯ್ದು ಗುಡೀಗ ಹೋಗಿ ಪೂಜಾ ಮಾಡಿ ಬರಬೇಕಂತ. ದಾರ್‍ಯಾಗ ಮಾತಾಡಬಾರದಂತ. ಮಂತ್ರಾನೂ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಾರ ಜಪಾ ಮಾಡಬೇಕಂತ" ಅಂತ ಮೊದಲ ಅಂದ್ರು. 'ಮಾಡಿದರ ಆತು ಬಿಡ್ರಿ. ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳೂದರಾಗ ಮಾಡೇ ಮಾಡತೀನಿ. ನಾ ಪೂಜಿ ಮಾಡಿ ಆ ಶನಿದೇವರ ಸಿಟ್ಟು ಇಳಸತೇನಿ. ಮನೀ ಮುಂದಿಗೆ ಛಲೋ ಆದರ ಸಾಕು. ಆದರ ಇನ್ನೊಂದ ಮಾತ ಹೇಳ್ಯಾರ ಅವರು. ಕೇಳಿದರ ವಿಚಿತ್ರ ಅನಸಬೌದು. ಪೂಜಾ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಯೂತನಾ ಮೈಮ್ಯಾಲೆ ಒಂದು ಚೂರು ಅರಿವಿ ಇರಬಾರದಂತ. ಅದಕ್ಕ ನಾ ಹಿಂಗ ವಿಚಾರ ಮಾಡೀನಿ. ಮುಂದಿನ

ಶನಿವಾರದಿಂದ ಪೂಜಾ ಸುರೂ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದರ ಮ್ಯಾಲೆ ನೀ ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರ ಮಾಡಿ ಪಡಸಾಲ್ಯಾಗ ಇಟ್ಟ ನೀ ಮಕ್ಕೊಂಡ ಬಿಡು. ನಾ ಜಳಕಾ ಮಾಡಿ ಹಾಂಗs ಹೊಕ್ಕೀನಿ.'

ದೇವರಾ ಕೇಳಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಬ್ಯಾಡ ಬಿಡ್ರಿ ಅಂತ ಹೇಳೂದು ಹ್ಯಾಂಗ. ಅವರು ಬಿಡೂ ಹಾಂಗs ಕಾಣಲಿಲ್ಲಾ. ಐದೂ ಶನಿವಾರ ಅವರು ಗುಡೀಗೆ ಹೋಗಿ ಬರೂತನಾ ಜೀವಾಮುಟಗ್ಯಾಗ ಹಿಡಕೊಂಡ ಇರ್ತಿದ್ದೆ. ಬಂದ ಕೂಡ್ಲೆ ಅವರ ಮಾರೀನ ನೋಡತಿದ್ದೆ. ತಿಂಗಳ ಮುಗಿಯೂದರಾಗ ಕರಿಮನಿ ರಾಯಪ್ಪ ದೆವ್ವ ಆಗಿ ಓಣ್ಯಾಗ ಅಡ್ಡ್ಯಾಡತನಾ ಅಂತ ಊರಾಗ ಸುದ್ದಿ ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ಸುದ್ದೀ ಹಬ್ಬಿಸಿದವರಿಗೆ ಹರಕೀ ಕೊಟ್ಟೆ. ಪೂಜಾ ಮುಗದ ಮ್ಯಾಲೆ ಶನಿ ಇವರ್ನ ಹಿಡಕೊಂಡ ಬಿಟ್ಟಾಂತ ಕಾಣತೈತಿ. ಜಳಿಜರ ಅಂತ ಹಾಸಿಗಿ ಹಿಡಿದ ಮೂರ ತಿಂಗಳದಾಗ ಸತ್ತs ಹ್ವಾದ್ರು. ಅಯ್ಯೋ, ನಾ ಏನ ಮಾಡಲಿ. ಅಯ್ಯೋ ಒಬ್ಬs ಮನಿಶ್ಯಾ ದೇವರಾನೂ ಆಗ್ತಾನ, ದೆವ್ವಾನೂ ಆಗ್ತಾನ. ಈ ಜಗತ್ತಿನ್ಯಾಗ ಇದs ದೊಡ್ಡ ಚೋಜಿಗ.

ಒಳಸುಳಿಗಳು

ಸೂಟಕೇಸಗಳು, ತಿಂಡಿ-ತರಕಾರಿಗಳ ಚೀಲಗಳು, ಊಟದ ಡಬ್ಬಿ, ನೀರಿನ ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಹೂಜಿ ಎಲ್ಲ ತಯಾರು ಮಾಡಿ ಕಾರಿನ ಡಿಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸಿದ್ದ ಸಿದ್ದಪ್ಪ. 'ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಏನೂ ದೂರ ಇಲ್ಲ ಅತ್ತಿಗೀ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಯಾಕ ಹಾಕ್ತೀರಿ' ಸುಮಾ ಹೇಳಿದರೂ ಮಾವಾರು ಹೇಳ್ಯಾರ ಸುಮಾ, ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಆಗಾಕಬೇಕು ಅಂದಿದ್ದಳು. ಗಂಗೂ.

ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಬಂದು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸುರೇಶ ಕಾಯುತ್ತಾ ಕೂತಿದ್ದ. ಮುಖಕ್ಕೆ ಪೇಪರ ಅಡ್ಡವಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಗಂಡನ ಮುಖ ಓದಲಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಸುಮಾಗೆ. ಬಂದ ಕೆಲಸ ಆಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಗಂಡನನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೇಳುವುದು. ಅರ್ಜೆಂಟಾಗಿ ಮಾವಾ ಅವರನ್ನ ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗಬೇಕು, ನೀನೂ ನನ್ನ ಜೋಡಿ ಬಾ ಅಂತ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದಾರ. ಮಕ್ಕಳ ಸಾಲಿ ತಪ್ಪತದ ಅಂತ ಅವರ್ನ ಹಾಸಿಗಿ ಹಿಡಿದ ಅತ್ತಿ ಮತ್ತ ಕೆಲಸದ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದದ್ದು ಇದs ಮೊದಲನೇ ಸಾರೆ. ಕಾರಣಾನ ಊರೊಳಗs ಹೇಳಿದರ ತಾನು ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಅನ್ನೂ ಸಂಶಯ ಇತ್ತೇನೋ ಅವರಿಗೆ.

ಸುಮಾನ ಸ್ವಭಾವ ಭಾಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮ,. ಸಂಕೋಚದ್ದು. ಅಳಿಯನಾಗಿ ಅವನಿಗೇನು ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲವೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಹಾಗಿದೆ. ಹೆಸರಿಗೆ ಇನಾಮದಾರ. ಆದರೂ ಅಪ್ಪನ ಉದಾರ ಬುದ್ಧಿ, ಜನಸೇವಾ ವ್ಯಸನಗಳಿಗೇ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಳೆದು ಹೋಗಿದೆ. ತಾನು ಹಿಡಿದ ಕಂಟ್ರ್ಯಾಕ್ಟರಗಳಿಗೆ ಹಣ ಸರಿಯಾಗಿ ಸರಕಾರದಿಂದ ಪಾವತಿ ಆಗೂದಿಲ್ಲ. ದಿನದಿನಕ್ಕ ಸಾಲದ ಹೊರಿ ಹೆಚ್ಚ ಆಗೇದ. ಹಿಂಗs ಆದರ ಮುಳಗೇ ಹೋಗ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೆದರಿಕಿ. ಮಾವ ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು ಅಂತ ದೂರದ ಆಸೆ. ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಹತ್ತರ ನಮ್ಮ

ಕಷ್ಟಾ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ದುಡ್ಡು ಅಥವಾ ವಕೀಲಿ ಯಾವದಾದರೂ ಆಗಲಿ ನಮಗ ಸಹಾಯ ಆಗ್ತದ. ಅವರ ಹೆಸರೂ ದೊಡ್ಡದದ, ಒಂದ ಮಾತು ಕೇಳು ಅಂದಾಗ ಸುಮಾ ಮಾರಿ ಕೆಳಗ ಹಾಕಿ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಮಾತ ಆಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮೌನ ಅರ್ಥವಾದರೂ ಸುರೇಶ ಅಸಹಾಯಕ. 'ಮದುವ್ಯಾಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟಾರ, ಮತ್ತ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮ್ಯಾಲೆ ಸುದ್ಧಾ ಕೈ ಬಿಚ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟಾರ ಅಪ್ಪ, ಇನ್ನೂ ಹ್ಯಾಂಗ....' ಮಾತು ಅರ್ಧಕ್ಕೇ ನಿಂತಾಗ ಸುರೇಶ ತಾನೇ ಆ ಕೆಲಸ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದ.

ದೇವರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರದ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ನಿಂತು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಸುಮಾ ಶಿವಶಂಕರಪ್ಪ ಹೊರ ಬರುವದನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತ. ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ, ಥಾಳಾಗಿ ವಿಭೂತಿ ಪಟ್ಟಿ, ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ ಹಾರ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ ತಾಯಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿಯ ಫೋಟೋ ಕಾಣದೆ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾದಳು ಒಂದು ಕ್ಷಣ. ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದರೆ 'ಅವಳು ಎಂದೂ ತನ್ನೊಡನೆ ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಒಳಗೊಂದು, ಹೊರಗೊಂದು. ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟವಳಂತೆ ಗೊಣಗ್ತಾ ಇರ್ತಾಳೆ' ಸುಮಾನ ಸೆರಗು ತಾಕಿ ಬಾಗಿಲಿನ ಕಿರುಗಂಟೆಗಳು ಮಧುರನಾದ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ.

ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಿಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾಗಿದ್ದ ಅಪ್ಪ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟರು. ಹೂವು ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮಜ್ಜನಸಾಲೆಗೆ ಹಾಕಿ, ಹಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಧೂಳಪಾವಡದಲ್ಲಿ ಮರೆಮಾಡಿ, ಬಂಗಾರದ ಕರಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸಿ, ಶಿವದಾರದಿಂದ ಮೆಲುಕು ಹಾಕಿ 'ಶಿವ ಶಿವಾ' ಅನ್ನುತ್ತ ಬೆಳ್ಳಿ ಹೂವಿನ ಕರಿಮಣೆಯಿಂದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದರು ಶಿವಶಂಕರಪ್ಪ.

ಅಜಾನುಬಾಹು ಆಕಾರ, ಸುತ್ತ ಪರಿಮಳ ಪೂಸಿಕೊಂಡು ದೇವರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ನೊಸಲ ತುಂಬ ಮೂರು ಬೆರಳು ವಿಭೂತಿ, ಮುಂಗೈ ರಟ್ಟೆ, ಭೂಮಧ್ಯೇ ಗಂಧದ ಬೊಟ್ಟು, ಶುಭ್ರ ಬಿಳಿಯ ದೋತರ, ಹೆಗಲಮೇಲೊಂದು ತುಪ್ಪಡದಂಥ ಅಂಗವಸ್ತ್ರ. ಸುಮಾ ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ಅಪ್ಪನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಹಣೆಹಚ್ಚಿದಳು.

"ಹೊರಟ್ರೇನವ್ವಾ, ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರಿ ಆತs ಏನೂ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಸದಾಶಿವಪ್ಪಗೂ ಕೇಳಿದೆ ಅಂತ ಹೇಳು. ಕುಡಿಯೂದು ಬಿಡು ಅನ್ನು. ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ನಿಂತ ಮಗಳ ಮನಸ್ಸು ಅರಿತ ಮಾತುಗಳು. 'ಗಂಗೂ, ಬಾರವ್ವ, ಸುಮಕ್ಕ ಹೋಗ್ತಾಳಂತ, ಹಬ್ಬಕ್ಕ ನಿಲ್ಲೂ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ. ಆಕೀಗೆ ಉಡೀ ತುಂಬಿ ಕಳಸು."

ಉಡಿ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡ ಸುಮಾ ತಾಯಿಯ ನೆನಪಾಗಿ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿಕೊಂಡಳು. 'ಅಪ್ಪಗ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮಾತೂ ಮರಿಯೂ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ' ಅತ್ತಿಗೆಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ಸಣ್ಣ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಉಸುರಿದಳು.

"ಈ ಮುದುಕ ಹೇಳದ ಒಂದ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ ಅಲ್ಲಾಡೂದಿಲ್ಲಲ್ಲ. ಈ ಮನ್ಯಾಗ ನಮ್ಮ

ಜೀವಕ್ಕ ಏನ ಸೊತಂತ್ರ ಐತಿ, ಸುಖಾ ಐತಿ ಅನುಭೋಗಿಸಿದವರಿಗೇ ಗೊತ್ತದು" ಅತ್ತಿಗೆ ಗೊಣಗುಟ್ಟಿದ್ದು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ. ಅಪ್ಪನ ಋಣಭಾರದಿಂದ ಬಗ್ಗಿ, ಸಂಕೋಚದ ಪರದೆಯೊಳಗೆ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಸುಮಾ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಅತ್ತಿಗೆಯ ಅತಂತ್ರ ಸ್ಥಿತಿ ಕಾಣುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಯಾಣ ಮುಂದುವರೆದಾಗಲೂ ಗಂಡ ನಿರ್ಭಾವುಕನಾಗಿ ಮೌನಿಯಾಗಿದ್ದ. ಸುಮಾ ಮಾತಾಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಸೋತು ಸೀಟಿಗೆ ಒರಗಿದಳು.

•

"ಗಾಡಿ ಬಂತಂತ ಕಾಣಸೈತೆ ನೋಡು ಬಾ" ಮೈ ತುಂಬ ಶಾಲು ಹೊತ್ತು ವರಾಂಡದ ಆರಾಮು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಚಂದ್ರಮ್ಮ ಹೇಳಿದರು.

ಕಾಗದ ಪತ್ರ ಸರಿಸಿಟ್ಟು ಎದ್ದು ನಿಂತ ಸುರೇಶ 'ಹೌದವ್ವಾ, ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಬಂದರು. ಈ ಸಾರೆ ಕಾಳು ಟ್ರಕ್ಕಿನ್ಯಾಗ ಅಲ್ಲ, ಮಿನಿ ಲಾರಿಯೊಳಗ ಬಂದಾವ. ಅವ್ವಾ ನೀ ಒಳಗ ನಡೀ. ಅಪ್ಪ ನೋಡಿದರ ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳತಾರ. ಹೊರಗ ಥಂಡ್ಯಾಗ ಯಾಕ ಬಂದೀ ಅಂತ. ಮಲ್ಲವ್ವಾs ಉಗ್ರಾಣದ ಬಾಗಲಾ ತಗೀ. ಭೀಮಾ, ರಾಮಾ ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲಕ ಹೋಗಿ ಚೀಲದ ನಿಟ್ಟು ಹಚ್ಚರಿ ಉಗ್ರಾಣದಾಗ' ಅವ್ವನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಒಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದ.

"ಯೋಗೀs ನಂದೂ ಬರ್ರಿಲ್ಲೆ. ನಿಮಗೊಂದು ಮಜಾ ತಂದೀನಿ ಲಗೂ ಬರ್ರಿ" ಹಣ್ಣು ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿಯ ಬುಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಸುಮಾನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದು ಚೀಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಾವೇ ಒಯ್ದು ರೂಮಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಬಂದರು.

"ನಿಮ್ಮವ್ವ ಹ್ಯಾಂಗದಾಳ, ಶುಗರ, ಬಿ.ಪಿ. ನಾರ್ಮಲ್ ಅದಾವಿಲ್ಲೋ. ಡಾಕ್ಟರರು ಬಂದಿದ್ರೇನು. ನಾನೂ ಸುಗ್ಗಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಳ ದಿವಸಾದ್ವು. ಎಲ್ಲಾ ಬರೋಬ್ಬರಿ ನಡದೈತಿಲ್ಲೋ" ಮಾತಾಡುತ್ತಲೇ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಚಪ್ಪಳಗಾಲು ಹಾಕಿ ಕುಳಿತು ಸದಾಶಿವಪ್ಪ ಸೆಲ್ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ರೇಲ್ವೆ ಎಂಜಿನ್ ಆಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ಅದು 'ಕೂ' ಎಂದು ಕೂಗುವುದು, ಹೊಗೆ ಬಿಡುವುದು. ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಸರಿದು ಓಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ ನಗುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಯೋಗಿ ನಂದೂರೊಡನೆ ಮಗುವಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಆಗ ಅವರೊಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿ, ಮಾಜಿ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ. ಧಣಿ, ಉಹೂಂ.... ಏನೂ ಅಲ್ಲ, ಮಗು ಮುಗ್ಧ ಮಗು ಅವರು. ಇವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಹೀಗೇ ಇರಬಾರದೇ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಹತ್ತಿರದ ಜೀವಗಳಿದ್ದವು ಮನೆಯಲ್ಲಿ. ಹಾಗೆಂದು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂದೂ ತಪ್ಪಿಸಿದವರಲ್ಲ.

"ಸುರೇಶಾ, ಆ ಗದಗಿನ ಶಿವಶಂಕರಪ್ಪ ತನ್ನ ಮಗಳ್ನ ನೋಡಾಕ ಬರ್ರಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸ್ಯಾನಲ್ಲಪಾ, ಇದೇನ ಸೋಜಿಗ ಅಂತೀನಿ" ದಿನಚರಿಯ ಭಾಗವಾದ ಅಪ್ಪನ ಜೊತೆ ಒಂದರ್ಧ ತಾಸು ಕುಳಿತು ಆಡುವ ಮಾತು ಕತೆಗಳ ನಡುವೆ ಬಂದಿತ್ತು ಈ ಉದ್ಗಾರ. ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಉಸ್ತುವಾರಿ, ಮೆಟೀರಿಯಲ್ ಕೊರತೆ, ಬಗ್ಗೆ

ಮಾತಾಡುವಾಗ ತಟ್ಟನೆ ಈ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದರು ಅಪ್ಪ, ಬಿ.ಇ. ಮುಗಿಸಿ ಮೂರು ವರ್ಷವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾಲು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮೊದಲು ಊರಬೇಕು. ಬೇರೆ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಜಾಗವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

"ಈಗ್ಯಾಕಪ್ಪ ಮದುವೀ ಮಾತು. ನನಗಿನ್ನೂ ಭಾಳ ಕೆಲಸ ಅದಾವು."

"ಮದುವೀ ವಯಸ್ಸಿಗಿ ಬಂದ ಮಗಾ ಅದಾನ ಅನ್ನೂದ ನೆನಪ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಶಿವಶಂಕರಾ, ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಹೇಳ್ಬೇಕ ಅವಂಗ. ತಮ್ಮಾ s ನಿನಗೂ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಮುಗದೂವಪಾ. ನಿಮ್ಮವ್ವಗೂ ಸೊಸಿನ್ನ ನೋಡಬೇಕನ್ನೂ ಆಸೆ ಇರೂದಿಲ್ಲೇನು. ನೀ ದುಡಿಯಾಕ ಗಟ್ಟಿ ಅದೀ ಅನ್ನೂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಚಿಂತಿ ತಪ್ಪಿತು. ಇನ್ನ ಹೋಳಿಗಿ ಹಾಕಸೂ ವಿಚಾರಾ ಮಾಡು, ತಡಾ ಮಾಡೂದು ಬ್ಯಾಡ"

ಹಾಗೇ ಮಾತು ಮುಂದುವರೆದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ ಮಾವನ ಮನೆಯ ಮೆಟ್ಟಲೇರಿ ಸುಮಾನ್ನ ಒಪ್ಪಿ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಹತ್ತು ವರುಷ ಉರುಳಿ ಹೋಗಿದ್ದವು.

ಮೊದಲ ದೀಪಾವಳಿಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ಹೋದದ್ದೇ ಕಡಿಮೆ. ಆ ದೊಡ್ಡ ಬಂಗಲೆ, ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಆಡಂಬರ, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶಿವಭಕ್ತನ ಅಪರಾವತಾರ ನಾಟಕದ ರಾವಣನನ್ನು ನೆನಪಿಸುವ ಮಾವನನ್ನು ನೋಡಿದರೇ ಏನೋ ಒಂಥರಾ ಕಸಿವಿಸಿ. ಉಸಿರುಗಟ್ಟುವ, ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟಂತೆ ಆಗುವ ವಾತಾವರಣ.... ಮಗ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಜತೆ ಮಾತಾಡಿದ್ರೂ ಮಾವಂದು ಅದೇ ಧಾಟಿ ಆಳಿನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದಂತೆ. ಬಾಲ ಮುದುರಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿರುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶ್ವನ್ನ ನೋಡಿ ತನಗೆ ಒಳಗೊಳಗೇ ನಗು .... ಕನಿಕರ. ಥಕ್ಕನೇ ಸುಮಾ ಎದುರು ಬಂದರೆ ಮಾವನ ದನಿ, ಮಾತು ಎರಡೂ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ತನ್ನನ್ನು ಅಳಿಯಂದಿರೇ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಗೌರವದ ಹಿಂದೆ ಏನೋ ಗತ್ತು. ಹಿಂದಿನ ಕಿಚ್ಚಿನ ಝಳ ತಾಕಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ತನ್ನ ಕೀಳರಿಮೆ ಅಂತೂ ಅಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ತೆರೆದಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಇಲ್ಲ. ಹತ್ತಿರವಿದ್ದರೂ ದೂರ. ಒಬ್ಬಳೇ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗಳ ಗಂಡ ಅನ್ನುವ ಪ್ರೀತಿ, ಮರ್ಯಾದೆಗಿಂತ 'ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದೀ ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಹೇಗೆ ಮಾಡ್ತೇನೆ ಅಂತಾನೇನೋ' ನನ್ನ ಒಳಗುದಿ. ಯಾರ ಹತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅವ್ವ ಮುಗ್ಧೆ. 'ಅಕ್ಕವ್ವ' ಅಂತ ಮರ್ಯಾದೆ ಕೊಡದೆ ಶಂಕರಪ್ಪ ಮಾವ ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತಾಡೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಸುಮಾಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ ಸೀರೆಗಳು, ಮನೆ ಸಾಮಾನು ಅದೂ ಇದೂ ಅಂತ ಕೊಟ್ಟೇ ಕೊಡತಾರಲ್ಲ. ಅವ್ವ ಖುಶ್. ಕೊರತೆ ಅಂದರೆ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾಗೆ ತಾಯಿ ಇಲ್ಲ ಅನ್ನೋದೊಂದೇ.

ಇನ್ನು ಅಪ್ಪನ ಎದುರು ತೋಡಿಕೊಂಡರೆ- "ನಾವು ಕೈಲಾಗದ ಮನಶೇರು ತಮ್ಮಾ, ಯಾರ ಬುದ್ಧಿ ಯಾರ ತಿದ್ದಾಕೂ ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಆತು. ತಾ ಮಾಡಿದ್ದು ತಾನು ಉಣತಾನು ಸುಮ್ಮಾವ. ಹೋಗೂ ಹಾಂಗ ಆದರ ಮಾವನ ಮನೀಗಿ ಹೋಗು, ಇಲ್ಲಾಂದರ ಬಿಡು.

ಆದರ ಹುಡುಗೀನ್ನ ಮಾತ್ರ ಛಂದ ಆಗಿ ನೋಡಿಕೋಬೇಕ ಹಾಂ. ಆಕಿ ಮನಸ್ಸ ನೋಸ ಬ್ಯಾಡಾ."

ತಿಂಗಳು ತಿಂಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ನೋಟೀಸು ತನ್ನ ನಿದ್ದೆ ಕೆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಂಟ್ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಸಾಲವಾಗಿದೆ. ಬಡ್ಡಿ ಬೇರೆ.

"ಏನ್ರೀ ಇನಾಮದಾರ, ನಿಮಗೇನ ಕಡಿಮಿ. ಈ ಬಡವರ ಮ್ಯಾಲ ಅಷ್ಟು ದಯಾ ತೋರಿಸ್ರೆಲ್ಲಾ. ನಿಮ್ಮ ಕಾಗದಕ್ಕ ಸಹಿ ಮಾಡ್ತೀನಂತ, ಹೇಳ್ರಿ ಎಷ್ಟ ಪರಸೆಂಟ ಕೊಡ್ತೀರಿ .... ಹೆ ....ಹೆ ನಮಗಷ್ಟs ಅಲ್ರೆಪಾ. ಮ್ಯಾಲಿನವರ ಕಿಸೇನೂ ತುಂಬಬೇಕಲ್ಲ. ಇವತ್ತs ಬಾಯಿ ಬಿಡ್ರಿ. ನಾಳೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿದ ಕಾಗದ ತಯಾರ ..... ಹಾ..... ಹಾ...."

ಪಾಟೀಲ ಇಂಜಿನೀಯರ ಮುಖಕ್ಕ ಪೇಪರವೇಟ್ ಒಗದು ಈ ಹಲ್ಲ ಮುರೀಲ್ಯಾ ಅನ್ನೂವಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದಿಂದ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಾವನೂ ಲಂಚಾ ಕೊಟ್ಟರ ಕಾಂಟ್ರಾಕ್ಟರಗ ಏನ ಉಳಿತದ? ಹೆಂಡರು ಮಕ್ಕಳನ್ನ ಉಪವಾಸ ಕೆಡವಬೇಕು.s ನಮ್ಮ ಕೇಸ ಬ್ಯಾರೇರಿ ಅಂದರ ನಿಮಗ್ಯಾರ ಅಪ್ರಟ ಸುದ್ದ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡ ಅಂದಿದ್ರೂ ಅಂತ ಕೇಳತಾರ ಛೀ... ಛೀ ಹೊಲಸು, ಕೊಳಕರು. ದುರ್ಗಂಧದದಾಗ ಮುಳಗಿ ಏಳತಾರ ಅಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿ ಬರೂ ಹಾಂಗ ಆಗತೈತಿ ನಮ್ಮ ಮಾವನ ಮನೀವಾಸ. ನೀನೂ ಹಾಂಗ ಛೀ .... ಥೂ...

ಗಂಡನ ಹೆಗಲು ತಟ್ಟಿ 'ಏಳ್ರಿ ಯಾಕ ಹಿಂಗ ಸುಮ್ಮನ ಅದೀರಿ. ಮಾತೂ ಆಡವಲ್ರಿ ಏ ಶಿವೂ ಕಾರು ನಿಲ್ಸು. ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಚಹಾ ಕುಡಿಯೂಣಂತ ಇಲ್ಲೆ' ಅಂದಳು ಸುಮಾ.

•

ಸುರೇಶ ತಿರಿಗಿ ಬಂದಮ್ಯಾಲೆ ಕೆಲಸ ಕೆಟ್ಟಿದ್ದು ತಿಳೀತು. ಬೀಗತನಾ ಅಂದರ ರಾಜಕೀಯ ಮಾಡ್ಯಾನ ಈ ರೊಕ್ಕದ ದಿಮಾಕಿನ ಶಿವಶಂಕರ. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶರಣ, ಸುರೇಶನಿಗೂ ಮಾವನ ಬುದ್ಧಿ ಗೊತ್ತಾಗಲಿ ಅಂತ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆ. ಸಾಲ ಅಂತsರ ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಟ್ಟು ಮಗಳ ಮನೀ ಉಳಸ್ತಾನೇನೋ ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಅವನ ರಾಕ್ಷಸ ಬುದ್ಧಿ ಹ್ಯಾಂಗ ಬದಲ ಆಗಬೇಕು. ಲಕ್ಷ್ಮೀನ್ನ ನಾ ಮದುವಿ ಆಗಬೇಕು ಅಂತ ಗೊತ್ತ ಮಾಡಿದ್ರೂ ಏನೋ ಕಿತಾಪತಿ ಮಾಡಿ ಅಂವಾ ಕುಡುಕಾ ಹೆಸರಿಗೇ ಇನಾಮದಾರ, ದೊಡ್ಡ ಸಾಲಗಾರ ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಪರ್ವತ ಗೌಡರ ಕಿವಿ ತುಂಬಿ ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಾ ಬಿಡಿಸಿ ತಾನು ಆಕಿನ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾ. ನೂರಾ ಎಂಟು ಭಾನಗಡಿ ಮಾಡಿ ಆಸ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೋತ ಹೋದಾ. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ ಎಷ್ಟ ಇದ್ದರೂ ಮನಸ ಶುದ್ಧ ಇರಬೇಕಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬದಕಿ ಇದ್ದಾಗ ಆದರೂ ಏನ ಸುಖಾ ಇತ್ತು. ಅಕಿ.... ಸಾಯಾಕೂ ಈ ಲುಚ್ಚಾನ ಕಾರಣ ಅಂತ ಮಂದಿ ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡ್ತಾರ. ಗಾಳಿ ಸುದ್ದಿ ಆಯ್ತು .... ಹೋದ್ನು....

ಕಾಲ ಕಳದ್ಹಾಂಗ ಜನರ ನಿಷ್ಠಾ ಬದಲ ಆತು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬ್ಯಾಸರ ಆತು. ಹಾಳಾಗಿ

ಹೋಗಲಿ ಈ ರಾಜಕಾರಣ. ಜನರ ಸೇವಾ ಅಂತ ಎಲ್ಲಾ ಬಿಟಗೊಟ್ಟು, ಮಗಾ ಸೊಸಿ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಜೊತಿ ಆರಾಮಾಗಿದ್ದು ಕುಡಕೋತ ನಂದs ಲೋಕದಾಗ ಇರಬೇಕಂದರ ಈ ತೊಡಕು ಬಂತು.

"ಧನೇರs, ಸುರೇಶಪ್ಪಾರು ಎಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಹಾಂಗ ನೋಡರಿ. ಬಾಳ ದೊಡ್ಡ ಮನಸು. ಬಡಬಗ್ಗರ್‍ನ ಕಂಡರ ದಯಾ ಮಯಾ ಪಿರೂತಿ, ಪುಣ್ಯೇ ಮಾಡಿರಬೇಕರಿಯಾಪ್ಪಾ ಹಿಂತಾ ಮಕ್ಕಳ ಹುಟ್ಟಾಕ." ಮನಸ್ಸು ಹಿಗ್ಗಿ ಹೂವಾಗಿತ್ತು ಗುರಪ್ಪಜ್ಜ ಅಂದಾಗ, ಅವತ್ತ ಇನ್ನೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚs ಕುಡದಿದ್ದೆ.

ನಾ ಕುಡಿಯೂದು ನೋಡಿ ಸುರೇಶಗ ಕೆಟ್ಟ ಅನಸ್ತೈತಿ. ಆದರ ಆಡಿ ಎಂದೂ ತೋರಿಸೂದಿಲ್ಲ. ಒಳಗs ನೋಯತಾನ. ಅವನಿಗಂತೂ ನಾ ಇನ್ನ ಕುಡಿಯೂದು ಕಡಿಮಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಈಗ ಅಂವಾ ಹಿಂಗ ಮಾರೀ ಒಣಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನಸು ಕುಗ್ಗಿಸಿ ಚಿಂತೀ ಮಾಡೂದು ನೋಡಿದರ ಕರುಳು ಕಿತ್ತು ಬರತೈತಿ. ಏನ್ ಮಾಡಲಿ - ಹಂ. .... ಏನರೆ ಮಾಡಬೇಕು ನಾನು ಈಗ, ಹಿಂಗ ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕ ನಾನs ಸುಮ್ಮನ ಇದ್ದಬಿಟ್ಟರ ಮಗನ ಜೀವನ ಹಾಳಾಗ್ತದ. ನಾನs ಒಂದ ದಾರಿ ಹುಡುಕಬೇಕ ಈಗ. ನನ್ನ ಕೈಲಾದ ಸಾಹಾಯಾ ಮಾಡಬೇಕ. ಈ ಏಕಾಂತ ಜೀವನಾ ಬಿಟ್ಟ ಜನರ ಮುಂದ ಹೋಗಬೇಕ. ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕ ಅಂತs ಅಲ್ಲಾ, ಜನಕ್ಕೂ ಮಾಡಬೇಕ. ಈ ಸರಕಾರದ ಆಡಳಿತ ಮಂದಿಗೆ ಬ್ಯಾಸರ ಆಗೇತಿ. ಜನಾ ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಮರತಿಲ್ಲ. ಮನ್ನೆ ವಾಸಪ್ಪ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ, ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಪ್ಪಾಜಿ ಹೇಳೂದು ಕೇಳಿದ್ರ ನಿಷ್ಠಾವಂತರು ಇನ್ನೂ ಅದಾರ ಅಂತ ಅನಸತೈತಿ. ವಾತಾವರಣ ಇನ್ನೂ ಅಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಪ್ರಯತ್ನಾ ಮಾಡಿ ಅಂತೂ ನೋಡಬೇಕಲ್ಲ.... ಗ್ಲಾಸು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ಸದಾಶಿವಪ್ಪ ಎದ್ದು ನಿಂತರು.....

•

ಮಗಳು ಅಳಿಯನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಒಳಗ ಬಂದ ಶಿವಶಂಕರಪ್ಪ ನೆಲದಮೇಲೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬರ್‍ತಾನ ಆ ಕುಡುಕ ಮಗಾ ಸದ್ಯಾ, ನನ್ನ ಮನೀ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದs ಬರ್‍ತಾನ. ಇವು ಕೈಯಲ್ಲ ಕಾಲಂತ ತಿಳದೇನಿ. ನನ್ನ ಮಗ್ಗ ರೊಕ್ಕದ ಸಹಾಯಾ ಮಾಡು ಅಂತ ದೈನಾಸ ಬಿಟ್ಟು ಕೇಳೇಕೇಳ್ತಾನ. ದುಡ್ಡಲ್ಲ ಪೈಯಲ್ಲ ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪನ್ನ ಕರಕೊಂಡ ಬಾ, ಕೂಡಿ ಮಾತಾಡ್ತೇವಿ, ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ರೊಕ್ಕಾ ಕೊಡ್ತೇನಿ ಅಂತ ಅಳಿಯಾಗ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸೀನಿ. ಬರಲಿ ಆ ಮಗಾ ನನ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕೈ ಚಾಚಲಿ ಬಿಕನಾಶಿ ಹಾಂಗ.

ನಾವೂ ನೀವೂ ಜಾತಿ ಒಂದs...... ದೂರದ ಬಳಗಾ, ನನಗೂ ಒಂದೀಟು ಏನರೆ ಸ್ಥಾನಾ ಮಾನಾ ಅಧಿಕಾರಾ ಕೊಡಸು ಅಂತ ಕೇಳಿಕೊಂಡರ, ಛೇ ಛೇ ಹಾಂಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಬಾರದು. ನೀತಿ-ನಿಯತ್ತು, ಬಡ ಬಗ್ಗರು ದಯಾ ಮಯಾ ಅಂತ ದೊಡ್ಡ ಭಾಷಣಾ ಕುಟ್ಟಿ, ಹಾಂಗs ತಿರಿಗಿ ಕಳಿಸಿದಾ. ನಮ್ಮನ್ನ ದೂರ ಇಟ್ಟಾ. ರಾಜಕಾರಣದಾಗ ನನ್ನ ಮುಂದ

ಯಾರಿಲ್ಲ ಅಂತ ಮೆರೀತಿದ್ದಾ. ವೆಂಕಟಗೌಡಾ, ಮುನಿರಾಜು ನಾನು ಎಲ್ಲಾರು ಕೂಡಿ ಆ ಸಾರೆ ಇಲೆಕ್ಷನ್ ಸೋಲಿಸಿ ಬಿಟ್ವಿ, ಬಕಬಾರಲೆ ಬಿದ್ದ ನೋಡು. ನನಗಂತೂ ಹೋಳಿಗಿ ತುಪ್ಪಾ ಉಂಡಂಗಾತು. ನನ ಹೇಣ್ತಿ ಅವರು ದೇವರಂಥವರು, ಅವರಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯಾ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ್ರಿ ಅಂತ ನನ ಕಾಲ ಹಿಡಕೊಂಡು ಗೋಳೋ ಅಂತಿದ್ಲು. ಝಾಡಿಸಿ ಒದ್ದೆ. ಹೊಸ್ತಲಕ ತಲಿ ಬಡದು ಕೋಮಾದಾಗ ಹೋಗಿ ಹದಿನೈದು ದಿನದಾಗ ಮ್ಯಾಗ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಲು. ನನ್ನ ಹೇಣ್ತಿಗೆ ಅಂವಾ ದೇವರು ನಾ ದೆವ್ವನs, ಆಕಿ ಸತ್ತಾಗ ಸುಮಾ ಇನ್ನೂ ಕೂಸಿತ್ತು. ಆ ದೇವರs ಬಂದು ನನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳಬೇಕಂತ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ಅವನ ಮಗನಿಗೆ ಸುಮಾನ್ನ ಕೊಟ್ಟೆ. ಏನೂ ಅರೀದ ನನ್ನ ಮಗಳು ಕುಲು ಕುಲು ನಕ್ಕೋತ ಸುಖದಿಂದ ಅದಾಳ ಆ ಮನ್ಯಾಗ...

ಟ್ರಿನ್.... ಟ್ರಿನ್. 'ಅಪ್ಪಾs ನಾನು ಸುಮಾ' ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾತೇ ಹೊರಡುತ್ತಿಲ್ಲ.

"ಯಾಕ ಬಾಳು, ಹ್ಯಾಂಗದೀರಿ ಆರಾಮು. ತಿಂಗಳಾಗಿ ಹೋತು ನೀವು ಹೋಗಿ ಯಾವಾಗ ಬರ್ತಾರ ನಿನ್ನ ಮಾವಾ ಗಂಡಾ...... ನಾ ದಾರೀ ಕಾಯಾಕ ಹತ್ತೀನಿ."

"ಇಲ್ಲಪ್ಪಾ ಅವರ್‍ಯಾರೂ ಬರೂದಿಲ್ಲ ಇವರ ಕೆಲಸಾ ಎಲ್ಲಾ ಮಾವಾರು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಇವರೂ ಭಾಳ ಬಿಝಿ ಅದಾರ. ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದವರು ಇಲೆಕ್ಷನ್‌ಕ ನಿಲ್ರಿ ಅಂದರಂತ ಮಾವಾರಿಗೆ. ನಾ ಒಲ್ಲೆ ಸುರೇಶಗ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಡ್ರಿ, ನಾ ಹಿಂದ ಇರ್ತೀನಿ ಅಂದಾರ ಮಾವಾರು. ಇದೇ ಕೆಲಸದಾಗ ಅದಾರ ಇಬ್ರೂ. ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷ ಪಡೂವವರು ನೀವೊಬ್ಬರು ಅದೀರಲ್ಲ. ನನಗ ಅವ್ವನೂ ಇಲ್ಲ.' ಸುಮಾನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದ ಅಳು.

"ಹಾ. ಹಾಂ. ಸುಮಕ್ಕಾs ಭಾಳ ಸಂತೋಷ ಆತು. ಹೆ.... ಹೆ..... ಭಾಳ ಸಂತೋಷ ಆತವ್ವಾ .... ಸುದ್ದೀ ಕೇಳಿ." ಅಳಿಯನೇ ಎಂ.ಎಲ್.ಎ. ಆಗುವನೆನ್ನುವ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಶರಣ ಶಿವಶಂಕರೆಪ್ಪ ಗ್ಲಾಸು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಬಾಟ್ಲಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿದ.

ದೂರದ ಮನೆ

ಮುಗಿಲ ತುಂಬ ಓಡುವ ಗುಡುಗು, ಛಳಕ್ಕನೆ ಚಿಮ್ಮಿ ಬೆಚ್ಚಿಸುವ ಬೆಳಕು, ಖಟ್‌ಖಡಲ್ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿಸುವ ಸಿಡಿಲು... ಹಿಂದೆಯೇ ಬಂತು... ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು ಮನವನ್ನು ಇರಿಯುವ ಮಾತು...

'ಈ ನಿಮ್ಮ ಮಗಳು ಯಾವನ್ನರೆ ಕಟಗೊಂಡು ಓಡಿ ಹೋದ ಮ್ಯಾಲೆ ಎಚ್ಚರ ಬರತೈತಿ ನಿಮಗ. ಲಗೂನ ಛೊಲೋ ಒಂದು ವರಾ ನೋಡಿ ಮದುವಿ ಮಾಡರಿ ಅಂತ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಇಷ್ಟು ದಿವಸಾದ್ರು ಕಿವ್ಯಾಗ ಹಾಕ್ಕೋತಿರಾ. ನನ್ನ ಮಾತ ಯಾಕ ಕೇಳ್ತೀರಿ ನೀವು. ನಾ ಯಾವ ಗಿಡದ ತೊಪ್ಪಲ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ತಿರಗತಾಳೊ ಈ ಗಂಡುಬೀರಿ...'

'ಅವ್ವಾs' ಕಿರುಚಿದಳು ಸುಮಿ. 'ನಾ ಕಲಿಯೂದ ಮುಗಿಯೂತನಕಾ ನನ್ನ ಮದುವೀ ಸುದ್ದೀ ತಗೀಬ್ಯಾಡಾ ಅಂದರ ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಕಿಟಿಕಿಟಿ ಹಚ್ಚತಿ. ನೀ ಹಿಂಗ ನನ್ನ ಮನಸಿನ ವಿರುದ್ಧ ವರಾ ತಂದು ತೋರಸಬ್ಯಾಡಾ ನೋಡು ಮತ್ತ.'

'ಏನs, ಬಾಯಿ ಭಾಳ ಉದ್ದ, ಆಯ್ತು. ನೋಡು ಏನ್ಮಾಡ್ತೀ. ತಿರಗಿ ವಾದಸ್ತೀಯಾ' ಫಟ್... ಹೊಡೆತ, ಸುಮತಿಯ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳು. ಸಣ್ಣಾಗಿ ಸೋನೆ ಸುರಿಯತೊಡಗಿತು.

ಕೆಲಸ ಹಿಡಿದಾಗಿನಿಂದ ಗಂಟು ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು ಅವ್ವ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೋ ಎಂದು. ಮಕ್ಕಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಕಿಕಾಳು ಹಾಕಿ ಸಾಯುವುದೇ ತಾಯಂದಿರ ಬದುಕಿನ ಕೊನೆಯ ಗುರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ಎದಿರಾಡುವ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ.

'ಮನಿತನಾ ಭಾಳ ಛೊಲೋ ಐತಿ ತಮ್ಮಾs ಹುಡುಗಿ ಬಳಗದಾಗ ಇದ್ದಾಕಿ. ರೂಪದಾಗ ಕೈ ತೊಳಕೊಂಡ ಮುಟ್ಟಬೇಕ ಹಾಂಗ ಅದಾಳ. ಬಂಗಾರದಂತಾ ಗುಣಾ. ನಿನಗಂತೂ ಕನ್ಯಾ ಕೊಡಾಕ ಒಂಟಿಗಾಲ ಮ್ಯಾಲೆ ತಯಾರ ಅದಾರ. ಕೈತುಂಬ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೀ ಮಾಡತಾರ.

ನಿನಗಂತೂ ಅಂಥಾದೆಲ್ಲಾ ಆಸೆ ಇಲ್ಲ ಬಿಡು. ನೀ ಒಮ್ಮೆ ಹೂಂ ಅರೆ ಅನ್ನು ಪ್ರಭಾಕರಾ.

ಅವನಿಗಂತೂ ಯಾವ ಹುಡುಗಿಯಾದರೂ ಅಷ್ಟೇ ಅನಿಸಿತ್ತು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ. ಅವ್ವನ ಮುದ್ದಿನ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಮಂಗಳಾ ಬಂದಳು. ಹಳೆಯದು ಹೋಗಿ ಹೊಸದು ಬರಲೇಬೇಕಲ್ಲ. ಒಂದು ಗಂಡಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು. ಮದುವೆ... ಮನೆ ಮಕ್ಕಳು... ಸಂಸಾರ. ಈ ಜಗತ್ತೇ ಜಂಗಮ. ಚಲಿಸುತ್ತ ಇರುವದರಲ್ಲೇ ಪ್ರಗತಿ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರಭಾಕರನ ಜೀವನ ರಥವೂ.

ಮನೆ ತುಂಬಿದ ಮಂಗಳ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೂ ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಕೈಗೆ ಮಗ-ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಮನ ಕರಗಿತು. ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಇಂಥವಳ ಮುಂದೇನು ಮುಚ್ಚುಮರೆ. ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟ ಮಾತು ಅವಳ ಎದುರು ತೋಡಿಕೊಂಡು ಹಗುರಾದ. ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಹಾರಾಡಿದ. ಸುಖದ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡಿದ. ಮಂಗಳಾ ಮೌನಿ. ಅಳಲಿಲ್ಲ, ಸಿಟ್ಟಾಗಲಿಲ್ಲ... ಭಾವನೆಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಬಂಡೆ.

ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಬದಲಾಗತೊಡಗಿತು ಬದುಕು, ಅವನಿಗೆ ಏನೋ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಅನುಭವ. ಕೈಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದ. ಉಹುಂ... ಸಿಗಲೊಲ್ಲದು. ತನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟ ಮಾತು. ಸರಳ ಗುಣ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯಿಂದ ಬದುಕಿನ ವಿಕಾರ ಮುಖದ ಪರಿಚಯ... ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ... 'ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವಳ ಸಂಪರ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವಳ ಮದುವೆಯೂ ಆಗಿ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೋ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ನನ್ನ ಸಂಗಾತಿ' ಎಲ್ಲ ಹೇಳಿದ, ಬೇಡಿಕೊಂಡ ತಪ್ಪಾಯಿತೆಂದ. ಉಹುಂ ಈ ಬಂಡೆ ಅಚಲ. ಕರಗಲು ದಿನಗಳೋ, ವರ್ಷಗಳೋ, ಜೀವಮಾನವೋ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರ ಹೊತ್ತು ಬದುಕು ಇದ್ದಂತೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ.

'ತಮ್ಮಾS ನನ್ನ ಊರಿಗೇ ಕಳಿಸಿ ಬಿಡಪ್ಪಾ' ಅವ್ವ ದೀನಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅಪ್ಪ ತೀರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅವಳ ಆರೋಗ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಮ್ಮು ಅಸ್ತಮಾಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಬಂಗಾರದಂತಹ ಸೊಸೆ ಈಗ ಕಾದ ಕಬ್ಬಿಣ. "ಮಕ್ಕಳು, ಮನೀಕೆಲಸಾ ಭಾಳಾಗ್ತದ. ಅತ್ತೀ ಸೇವಾ ಮಾಡೂದೆ ಆಗೂದಿಲ್ಲ ನನ್ನಿಂದ. ಹಳ್ಳೀಗೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡ್ರಿ ಅವರ್ನ" ತಾಯಿಗಾಗಿ ಅವನಿಗಿದ್ದ ಪ್ರೀತಿ, ಕೊನೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಹಂಬಲ. ಮನದ ನೋವು, ಮ್ಲಾನ ಮುಖ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಮಂಗಳಾ ಮಣಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹಳ್ಳಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಹೋದ ಅವ್ವನ ಸಾವು ಅವನ ಮನದಲ್ಲಿ ಮುರಿದ ಮುಳ್ಳು.

ಕನ್ಯೆ ನೋಡಲು ಬಂದ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನ ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಎಂಜಲು ಪ್ಲೇಟುಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಹರವಿದ್ದವು. ಅವನ ಮೋರೆಗೆ ಹೊಡೆದಂತೆ, ಅವನನ್ನು ಒಂದು ಮಾತೂ ಕೇಳದೆ ವರನ ಮನೆಯವರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಮಂಗಳಾ ತುಟಿಪಿಟ್ ಅಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಚೆಲ್ಲಿದ ನೀರು, ಅರ್ಧ ಕುಡಿದು ಬಿಟ್ಟ ಚಹ, ಎಂಜಲು ಪ್ಲೇಟು... ಛೀ... ಅವಕಾಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಘಾಸಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದದ್ದೇ ಹಾಗೆ. ಅವಳಿಗೇನು ಸಂತೋಷವೋ ಅದರಿಂದ.

ಬಿಸಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ತಲೆಯನ್ನು ಕೊಡವಿ ಹೊರಬಂದು ಚಪ್ಪಲಿ ಮೆಟ್ಟಿದ ಸುಮತಿ ಓಡಿ ಅಪ್ಪನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಳು. ಮೌನವಾಗಿ ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸಿ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದ. ಅವರಿಬ್ಬರದು ಮೂಕ ಭಾಷೆ.

'ಪ್ಯಾಟ್ಯಾಗ ಹೋಗೋಣು ಬರ್ತೀಯಾ'

'ಹೂಂ. ಹೋಗ್ರಿ. ಹೋಗಿ ಆ ಮೋಡಕಾ ರದ್ದಿ ತಂದು ಹಾಕರಿ, ಮನ್ಯಾಗ ನಾ ಒಬ್ಬಾಕಿ ಅದೀನಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲೇ ಕತ್ತೀ ಹಾಂಗ ದುಡಿಯಾಕ. ಸುಮೀ ನೀ ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗಬ್ಯಾಡಾ. ಈ ರಂದೀ ಎಲ್ಲಾ ಯಾರು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡವರು? ನಾ ಒಬ್ಬಾಕೀನ ಸಾಯಲೇನು?' ಈಗ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಮಳೆ.

ಗೋಡೆಗೆ ಒರಗಿ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಕುಳಿತು ಭೋರೆಂದು ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಮಂಗಳಾ. ಪೇಟೆಗೆ ಒಲ್ಲೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು ಸುಮಿ. ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಡತಿಯ ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಲೇ ಎಂದುಕೊಂಡ ಪ್ರಭಾಕರ, ಮನಸ್ಸು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಕಾಲು ಸರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕನಿಕರದಿಂದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹೊಸಿಲು ದಾಟಿ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪ್‌ಗೆ ನಡೆದ.

•

ತುಂಬಿ ಬರುವ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದ ಜನರ ನಡುವೆ ತಾನೂ ಸಿಕ್ಕು ಕೂಡ್ರಲು ಜಾಗವಿಲ್ಲದೆ ತೊಗಲು ಪಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಜೋತಾಡುತ್ತ. ಆರಾಮವಾಗಿ ಕುಳಿತವರು ಪರಿಚಯದ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ 'ಹಲೋ ಸರ್' ' ನಮಸ್ಕಾರ'ಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣು, ಹುಬ್ಬು ಸನ್ನೆಗಳಲ್ಲೇ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟು, ಪೇಟೆಯ ಸ್ಟಾಪ್‌ಗಿಳಿದು ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಗುಂಪಿನೊಡನೆ ಗೋವಿಂದನಾಗಿ ಸುತ್ತಾಡಿ ಬರುವುದು ಪ್ರಭಾಕರನ ಏಕಮೇವ ಖಯಾಲಿ. ಜನರ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ ಯಾರನ್ನೋ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವಂತೆ ಎದುರಿಗೆ ಬರುವವರ ಮುಖ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ, ಅವರು ಪೆಚ್ಚಾಗುವದನ್ನು ನೋಡುವದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತರಹದ ಖುಷಿ. ಕೆಲವರಂತೂ ಅವನ ನೋಟಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿದು, ದಾರಿ ಬಿಟ್ಟು ಮುಖ ಕಾಣದಂತೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಒಳಗೊಳಗೇ ನಗು. ತೀರ ಪರಿಚಯದವರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೂ ಎತ್ತಲೋ ಲಕ್ಷ್ಯ. ದಾರಿ ತಪ್ಪದೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಶೇಖರನ ಪುಟ್ಟ ಅಂಗಡಿ ಎದುರಿಗೆ. ಕಾಲೇಜು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತು ಒಂದಿಷ್ಟು ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸೆಕೆಂಡ್‌ಹ್ಯಾಂಡ್ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೂಡ್ರುತ್ತಿದ್ದ ಶೇಖರ ಪ್ರಭಾಕರನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಪೇಟೆ ಯಾತ್ರೆಯ ಕೊನೆಯ ಘಟ್ಟ. ಕೈಯ್ಯಲ್ಲೆರಡು ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ಮನೆಯ ದಾರಿ. ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಶಾ, ಮಿಲ್ಟನ್, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ಥ ಎಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದೂ ಹಾಗೆಯೇ.

'ಹೊಲಾ ಅಲ್ಲಾ, ಮನೀ ಅಲ್ಲಾ, ಬೆಳ್ಳಿ- ಬಂಗಾರ ಅಲ್ಲಾ. ಮೋಡಕಾದಿಂದ ರದ್ದೀ ಪುಸ್ತಕಾ ತಂದು ಮನ್ಯಾಗ ಒಟ್ಟತೀರಿ' ಮಂಗಳಾನ ಒಡೆದ ರಿಕಾರ್ಡಿನ ಕಿರಿಕಿರಿ. ಅವನ

ಒದಿನ ಹುಚ್ಚಿಗೆ ಪಗಾರದ ಹಣ ಹಾಕಬಾರದೆಂದು ಚಂಡಿ ಹಾಗೆ ಹಟ ಮಾಡಿದಾಗಲೇ ಅವನು ಸೆಕೆಂಡ್ ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಗೆ ಹೋದದ್ದು. ಇದೂ ಅವಳಿಗೆ ಸಹನೆ ಇಲ್ಲ... ಮಂಗಳಾ ಯಾಕೆ ಹೀಗಾದಳು. ತನ್ನನ್ನು ಅಪಾರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬದುಕನ್ನೇ ನರಕ ಮಾಡಿದ್ದಾಳಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವಳಾದರೂ ಸುಖವಾಗಿದ್ದಾಳೆಯೆ? ತಾನೂ ಜಗಳ ತೆಗೆದು ಅತ್ತು ಮನೆಯ ಶಾಂತಿ, ನೆಮ್ಮದಿ ಹಾಳು ಮಾಡ್ತಾಳೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಆ ಶಕುಂತಲಾ... ಮಂಜಿನಂತೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಹೋದ ಶಕುಂತಲಾ ಕಾರಣಳೇ? ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬೇರೂರಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳಲ್ಲ ಅವಳು. ಎಲ್ಲಿದ್ದಾಳೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿಯೇ ಬಂದಳು... ಬಂದ ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಳು.....

'ನಮಸ್ಕಾರರೀ ಪ್ರಭಾಕರ ರಾಯರ, ಗುರುಲಿಂಗಪ್ಪನೋರ ಮಗಾ ಅಲ್ಲೇನ್ರಿ ನೀವು'

'ಹೌದ್ರೀ. ನೀವೂ....'

'ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಊರವರs. ನಾನು ಶಶಿಧರಗೌಡಾ ಪಾಟೀಲ. ಇಕೀ ನನ್ನ ಮಗಳು ಶಕುಂತಲಾ. ನಿಮ್ಮ ಕಾಲೇಜಿಗೇ ಕಲೀಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಾಳ.

'ಓs ದೊಡ್ಡಮನಿಯವರು. ನಾನು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಭಾಳ ದಿನಾ ಆದ್ವು. ಅದಕ್ಕs ಗುರುತು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಷಮಿಸ್ರಿ. ಎಡ್‌ಮಿಶನ್ ಆಯ್ತೇನು?'

'ಕಾಲೇಜದ್ದ ಆತ್ರಿ. ಹಾಸ್ಟೇಲ್‌ದ ಇನ್ನೂ ಆಗಬೇಕು' ವೀಣೆ ನುಡಿದಂಥ ದನಿ.

'ಆಯ್ತು ಪ್ರೊಫೆಸರ ಬರ್ತೀವಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಯ ಇರಲಿ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗೀ ಕಡೆ. ಏನಾದ್ರೂ ಕೇಳಿದರ ಸಹಾಯ ಮಾಡ್ತಾ ಇರ್ರಿ. ನಮಸ್ಕಾರ.'

ಅವಳ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಇಂಗ್ಲೀಷ ಕಾವ್ಯ. ಪ್ರೇಮಗೀತೆಗಳನ್ನು ಓದಿ, ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವಾಗ ಅದೆಂಥದೋ ನಾಚಿಕೆ. ಹುಡುಗರ ಸಿಳ್ಳು, ಕೇಕೆ ಲೇವಡಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ನಾಚಿ, ಮುಖ ಕೆಂಪಾಗಿ, ಹುಡುಗಿಯರತ್ತ ನೋಡದೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕಣ್ಣು ನೆಟ್ಟು ಓದಿ, ಒಮ್ಮೆ ಪಾರಾದೆ ಎನ್ನುವ ಮನಸ್ಸು, ವಯಸ್ಸು. ಶಕುಂತಲೆ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲಂತೂ ಪ್ರಭಾಕರನ ಅವಸ್ಥೆ... ಮನಸ್ಸಿನ ಗಾಬರಿ, ತುಡಿತ, ಎದೆಯ ಡವಡವ ಇದೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ... ಮೊದಮೊದಲು ಏನೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಬರಬರುತ್ತ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಶಕುಂತಲೆಯೇ ಕಾರಣ. ದನಿಯ ಇಂಪು, ಕಣ್ಣಿನ ಮಿಂಚು, ಬಳಕುವ ನಡಿಗೆ, ಎದೆ ಬಡಿತ ತಪ್ಪಿಸುವ ನಗು... ಪ್ರಭಾಕರ ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದ. ಮನ ಹುಚ್ಚು ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆಸೆ ಗರಿಗೆದರಿ ಕವಿತೆಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿಳಿಯಿತು.

ವರ್ಷ ಕಳೆದರೂ ಶಕುಂತಲೆಯದು ನಿರಾಯಾಸ ಭೇಟಿ, ಸರಳ ಮಾತು. ಸಹಜ ನಡವಳಿಕೆ.... ಮುಚ್ಚಿದೆ ಕದ.

ಕದ ತಟ್ಟಲೇ? ಅವಳಂತೂ ಹುಡುಗಿ, ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಸಹಜವಾದ ನಾಚಿಕೆ, ಹಿಂಜರಿಕೆ... ಇರಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಕಾಯುವದು, ತಾನೇ ಮುಂದುವರೆದರೆ? ಆದರೆ ಹೇಗೆ? ಏನಂತ ಕೇಳುವುದು? ಮಾತು ಬಿಟ್ಟರೆ? ಉಹುಂ ಹಾಗೇನೂ ಆಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅವಳೂ ಅದನ್ನೇ

ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಯುತ್ತಿರಬಹುದು. ಒಂದು ಚೀಟಿ ಬರೆದರೆ... ನಿನ್ನನ್ನ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿಸ್ತೇನೆ. ನಿನಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೆ? ನೇರವಾಗಿ ಚೀಟಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಡುವದಕ್ಕಿಂತ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟರೆ ಹುಂ. ಅದೂ ಆಯಿತು. ಹಾಗೆ ಅವಳ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ 'ಕೊಲರಿಡ್ಜನ ಕವಿತೆಗಳು' ಪುಸ್ತಕ ತಿರುಗಿ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದದ್ದೂ ಇದೇ ಶೇಖರನ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಅಲ್ಲವೇ............

'ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬೇರೆ ಬಂದಿಲ್ಲ ಸರ್' ಶೇಖರ ಹೇಳಿದ.

ಮನಸ್ಸು ಖಿನ್ನ, ಕಾಲು ಭಾರ, ಹೆಜ್ಜೆ ನಿಧಾನ, ದೃಷ್ಟಿ ನೆಲದಲ್ಲಿ... ಇನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮನೆಯ ದಾರಿ... ಇನ್ನೇನು ಕಾದಿದೆಯೋ?

'ಸರ್ ಸರ್' ಯುವಕನೊಬ್ಬ ಹತ್ತಿರ ಬಂದ. ಅಪರಿಚಿತ ಮುಖ.

'ಸರ್ ನಮಸ್ಕಾರ. ನನ್ನ ಹೆಸರು ಮಹೇಶ ಅಂತ. ನಾ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಟೂಡಂಟರೀ.'

'ಹೌದೇನು, ಯಾವಾಗ? ಸಾರಿ ನನಗೆ ನೆನಪಿಲ್ಲಲ್ಲ'

'ಆರೇಳು ವರ್ಷ ಆತ್ರಿ. ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಸೆಕೆಂಡ ಇಯರಕ ನೀವು ಇಂಗ್ಲೀಷ ಹೇಳತಿದ್ರಿ. ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಭಾಳ ಇಂಟರೆಸ್ಟು, ಒಂದೂ ಕ್ಲಾಸ ತಪ್ಪಸತಿದ್ದಿಲ್ಲಾ."

ಮುಖ ಅರಳಿತು. ಸುಖದ ಕ್ಷಣಗಳೆಂದರೆ ಇವೇ, 'ಈಗೇನು ಮಾಡ್ತೀರಿ?'

'ಸರ್, ನಾನು ಮುಂದ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್‌ಕ ಹೋದೆ. ಈಗೊಂದು ಕಂಪನಿಯೊಳಗ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡ್ತೀನ್ರಿ. ಸರ್ ನನ್ನದೊಂದು ರಿಕ್ವೆಸ್ಟ. ನಮ್ಮ ಮನೀ ಇಲ್ಲೇ ಹತ್ತಿರ ಅದ. ಬರ್ರಿ. ಚಹಾ ಕೂಡಿಯೂಣಂತ' ಅವನ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಸೆಳೆತವಿತ್ತು.

'ಅಪರೂಪಕ್ಕ ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗೀರಿ,ಇಲ್ಲೇ ಐದು ಮಿನಿಟಿನ ಹಾದಿ. ಬರ್ರೀ'. ಒಲ್ಲೆ ಎನ್ನಲು ಪ್ರಭಾಕರನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದ ಮನೆ, ಮಹೇಶ ಒಳಗೆ ಹೋದ. ಪ್ರಭಾಕರ ಸುತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತರು. ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಸುಂದರ ಯುವಕನ ದೊಡ್ಡ ಭಾವಚಿತ್ರ. ಹಾರ ಹಾಕಿತ್ತು. ಯಾರದಿರಬಹುದು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾರು ಇಲ್ಲವೇ... ಮಹೇಶನ ತಂದೆ?

ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸಪ್ಪಳ. ತಾಯಿ ಮಗ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಬೆಳ್ಳಿಗೂದಲು, ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರ, ಕುಂಕುಮವಿಲ್ಲದ ಹಣೆ... ಅರೆ... ಅವಳೇ ಇವಳು... ಅವಳೇ ದಿಗ್ಗನೆ ಎದ್ದರು ಪ್ರಭಾಕರ. ಶಕುಂತಲಾ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಬಾಗಿಲ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒರಗಿ ನಿಂತಳು.

'ಕೂಡ್ರಿ ಸರ್, ನೀವು ಆರಾಮ ಕೂಡ್ರಿ. ಇವರು ನನ್ನ ತಾಯಿ, ಅವ್ವಾ ಇವರು ಪ್ರೊ. ಪ್ರಭಾಕರರಾಯರು. ಕಾಲೇಜಿನಾಗ ನಮಗ ಇಂಗ್ಲೀಷ ಹೇಳತಿದ್ದರು.'

'ನಮಸ್ಕಾರ ಕೂಡ್ರಿ. ಮಹೇಶಾ ಥಂಡಿ ಗಾಳಿ ಬರತೈತಿ. ಹೊರಗಿನ ಬಾಗಿಲಾ ಹಾಕಪ್ಪಾ' ಶಕುಂತಲೆಗೆ ತನ್ನ ಗುರುತು ಹತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದರೂ ಪರಿಚಯದ ಒಂದು

ಗೆರೆಯೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ಮರೆತೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆಯೆ? ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಾದುವಲ್ಲ.

'ನಮಸ್ಕಾರಾ, ನೀವು ಬಂದದ್ದು ಭಾಳ ಸಂತೋಷ ಆತು. ಮಹೇಶಗ ಭಾಳ ಖುಷಿ ಆಗೇದ. ಅವನ ಸಂತೋಷಾನ ನನ್ನ ಸಂತೋಷ.'

'ಹೌದ್ರಿ ಸರ್. ಅವ್ವ ಹೇಳೂದು ಖರೆ. ನನ್ನ ತಂದಿ ನಾ ಸಣ್ಣಾಂವ ಇದ್ದಾಗ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಆಗಿ ತೀರಿಕೊಂಡರು, ನನಗೆ ಅವರ ನೆನಪೂ ಇಲ್ಲ. ಅವಾಗಿಂದ ತಂದಿ-ತಾಯಿ ಬಂಧು ಎಲ್ಲಾ ಅವ್ವನ ನನಗ'

'ಈ ಫೋಟೊ ಅವರದs ಅಲ್ಲ. ಪಾsಪ ನೀ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಆದದ್ದೂ ನೋಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಅವರು.'

'ಅವರೂ ದೊಡ್ಡ ಇಂಜಿನಿಯರ ಇದ್ದರ್ರಿ. ಅಪ್ಪ ಹೋದಾಗಿಂದ ಅವ್ವ ಭಾಳ ಕಷ್ಟ ಸೋಸ್ಯಾಳ. ಅದಕ್ಕs ಆಕೀಗೆ ಶುಗರ ಸುರು ಆಗೇದ. ಕಣ್ಣಿಗೆ ಪರಿನೂ ಬೆಳದದ. ಆಪರೇಶನ್ ಆಗಬೇಕು ಅಂತಾರ ಡಾಕ್ಟರು'

ಓs ಅದಕ್ಕs ತನ್ನ ಮುಖಾ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಗುರುತು ಹತ್ತಿಲ್ಲ. 'ಅಯ್ಯ, ನಾ ಎಂಥಾ ಹುಚ್ಚಿ, ನಿಮ್ಮ ಸರ್ ಮನೀಗೆ ಬಂದಾರ. ಅವರಿಗೆ ಚಹಾ ಮಾಡೂದು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲೇ ಕುಂತೀನಿ'

ಸೆರಗು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋದ ಶಕುತಂಲಾ ಅಡಿಗೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟೆ ಆಧರಿಸಿ ಬೀಳದಂತೆ ನಿಂತಳು. ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ದಡ್‌ದಡ್ ಎನ್ನುವ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಬಂದವರು ತನಗೂ ಕಲಿಸಿದ ಪ್ರಭಾಕರರೆಂದು ಗೊತ್ತಾದೊಡನೆ ತಲೆ ತಿರುಗಿ, ಕಣ್ಣುಕತ್ತಲೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಮಗನ ಮುಂದೆ ಏನೂ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆನ್ನುವ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಗುರುತು ಹತ್ತದಂತೆ ನಟನೆ ಮಾಡಿದೆ. ಪ್ರಸಂಗವೇ ಹಾಗಿದೆಯಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ಆಡಿದೆ. ಅವರಿಗೂ ನನ್ನ ನೆನಪು ಇರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ಇರದೇ ಏನು. ಅವರು ತನಗೆ ಬರಿ ಪಾಠ ಮಾಡಿದವರಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದವರು. ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ, ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದೆ. ಆದರೂ ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತೆಯೆ ಇದ್ದೆ. ದಿನ ಕಳೆದಷ್ಟೂ ಅವರ ತಳಮಳ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕವಿತೆಗಳ ಪುಸ್ತಕ... ಯಾವದೋ ಹೆಸರೂ ಮರೆತುಹೋಗಿದೆ... ಆಗಲೆ ರದ್ದಿಗೆ ಹಾಕಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ಆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಚೀಟಿ ಇಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ನೆನಪಿದೆ, ಏನು ಬರೆದಿದ್ದರೋ ನೆನಪಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಓದಿ ನನಗೆ ಏನೂ ಅನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ನಗು ಬಂದಿತ್ತು ಅಷ್ಟೇ.

ಒಂದೇ ಊರಾದರೇನಾಯ್ತು, ಅವರ, ನಮ್ಮ ಅಂತಸ್ತೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ. ಅಪ್ಪ ಜಮೀನುದಾರರು. ಕೈಗೊಂದು, ಕಾಲಿಗೊಂದು ಆಳು, ದೊಡ್ಡ ಮನೆ, ಕಾರು, ಕಾಲೇಜು ಕಲಿಕೆ, ಹಾಸ್ಟೆಲ್ ವಾಸ... ಕೈತುಂಬ ಹಣ,ರೂಪ ನೋಡಿ ಬೆನ್ನುಹತ್ತುವ ಹುಡುಗರ

ಸಾಲು...ಸಾಲು. ಇಂಗ್ಲೀಷ ಹೇಳುವ ಪ್ರಭಾಕರರ ಜೊತೆ ತಿರುಗಾಡಿದ್ದು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ಗಾಗಿ ಅವರಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕಾಗಿ, ಒಂದೇ ಊರವರು ಎನ್ನುವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನೇ ಪ್ರೇಮ ಅಂತ ಕೇಳಿದರೆ ತಾನೇನು ಹೇಳಬೇಕು. ತಲೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೈ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ತಿಂಡಿ ಪ್ಲೇಟಿಗೆ ಹಾಕಿದಳು. ಚಹ ಸೋಸಿದಳು.

•

ಪ್ರೀತಿಸದೆ ಮದುವೆ ಆಗುವ ಗರಜು ತನಗೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. 'ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸೋದಿಲ್ಲ' ಅಂತ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಹೇಳೋದು. ಆಶೆ ಕರಗಿ ಹೋಗುತ್ತದಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ತಿಳೀತಾರೋ... ತುಂಬಾ ಯೋಚಿಸಿದ್ದೆ. ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೆದಿತ್ತು. ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ "ಅವರು ನಮ್ಮ ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪೋದಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿ ತುಂಬಾ ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಿಮಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸ್ತೇನೆ ಅಂತ ಧಮಕಿ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಮರೆತುಬಿಡಿರಿ. ನಾನೂ ಮರೀಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡ್ತೀನಿ" ಅಂತ ಕಣ್ಣೀರು ತಂದ ಹಾಗೆ ನಟಿಸಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದೇ ಕೊನೆ. ಮುಂದೆ ಮಾತೇ ಎತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಮದುವೆ ಆಯಿತೆಂದೂ ಕೇಳಿದೆ.

ಭಾರಿ ಶ್ರೀಮಂತರು, ರೂಪವಂತರು, ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರು ಅಂತ ಮೆಚ್ಚಿ ಮೋಹನನನ್ನ ಮದುವೆ ಆದೆ. ಏರಿಕಿ ವಯಸ್ಸಿನೊಳಗ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಆಗಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ನನ್ನ ಹಣೆಬರಾ ಕೆಟ್ಟ, ಅದ... ಮತ್ತ ಒಂಟಿ ಜೀವನಾ... ಇದು ನನ್ನ ಕರ್ಮ, ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ಮಂಜಾಯಿತು. ಟ್ರೇ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಹೊಸ್ತಿಲು ಎಡವಿ ಜೋಲಿ ಹೊಡೆದಳು. ಮಹೇಶ ಓಡಿ ಬಂದು ಆಧಾರ ಕೊಟ್ಟ.

ಚಹದ ಕಪ್ಪು ಕೆಳಗಿಟ್ಟ ಪ್ರಭಾಕರ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಕೈ ಮುಗಿದರು. ತಾನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಹುಡುಗಿ ತನ್ನ ಗುರುತು ಹಿಡಿದ ಸುಳಿವೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಅವಳ ಮನದಲ್ಲಿ ತನಗೊಂದಿಷ್ಟು ಜಾಗ ಎಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಜೊತೆಗೆ ಬಾಳಲು ಬಂದ ಹೆಂಡತಿಯ ಮನದಲ್ಲಿಯೂ ತನಗೀಗ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲ. ಮನೆಗಂತೂ ಹೊರಟಿದ್ದೇನೆ. ಯಾರ ಮನೆ ? ಎಲ್ಲಿಗೆ? ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದೂರ... ಭಾರವಾದ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು ಪ್ರಭಾಕರ.

~•~

ಬೆಳಗು ಬೈಗಿನಾಟ

ಚಪ್ಪಲಿಗಳೊಡನೆ ಕೋಲಿನ ಸದ್ದು-ಚಪ್ ಚಪ್... ಟಕ್... ಟಕ್... ಟಕ್. ನೀಳ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಬಿಳಿ ರಂಗೋಲಿ ಧಾರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಹೇಶ್ವರಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡಿದಳು. ಮಾವನವರು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಗೇಟಿನ ಕೀಲಿ ತೆಗೆದು ಗೋಡೆಯ ಮಾಡಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ರಸ್ತೆಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚುಕ್ಕೆ ಒಂದು... ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿರುವ ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಚಿತ್ತಾರಕ್ಕಿಂತ ಸುಂದರವಾದ ರಂಗೋಲಿ ತನ್ನಿಂದ ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಹೊಸ ಹೊಸ ರಂಗೋಲಿ ಕಲಿತು ಹಾಕಿದ್ದಾಳೆ. ಬಣ್ಣ ತುಂಬಿದ್ದಾಳೆ.

ಚುಕ್ಕೆ ಎರಡು ..... ಭರ್‍ರ್‍ರ್ ಆರು ಗಂಟೆಯ ಮೊದಲ ಬಸ್ಸು ನಗರದೊಳಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. ಹಿಂದೆಯೇ ಇನ್ನೊಂದು... ಶುಭ್ರವಾಗಿ ನಳನಳಿಸುವ ಹೂವಿನಂಥ ಮಕ್ಕಳು... ತಾನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಅದೇ ರಸ್ತೆ... ಅಂಥದ್ದೇ ಹಳದಿ ಬಸ್ಸು, ಮಕ್ಕಳು ಬದಲಾಗಿರಬಹುದು ಅಷ್ಟೇ. ತನ್ನ ರಾಜಿ ಕೂಡ ಕೆಂಪು ಸ್ವೆಟರು, ಹಳದಿ ಕುಲಾವಿ, ಯುನಿಫಾರ್ಮ್ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೀಗೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ಇನ್ನೂ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಕಂಡ ಹಾಗಿದೆ... ಬೆರಳ ನಡುವಿನಿಂದ ಬಿಳಿಯ ಗೆರೆ ಇಳಿದು ಚಿತ್ರ ಪೂರ್ತಿ ಆಯಿತು. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಆಕಾಶದತ್ತ ನೋಡಿ ನಸುಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ ಕಣ್ತುಂಬ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಮಾಹೇಶ್ವರಿ ಒಳಗೆ ನಡೆದಳು.

ಹಾಲು ಕೆನೆ ಬಣ್ಣದ ದೇವರ ಜಗುಲಿ, ಕರೀಮರದ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಶಿವಲಿಂಗ,

ಥಳಗುಟ್ಟುವ ಮಜ್ಜನಸಾಲಿ, ತುಂಬಿದ ಕೊಡದ ನೀರಿನ ತಂಬಿಗೆ, ತೋಟದಲ್ಲಿ ಅರಳಿದ ನಂದಿಬಟ್ಟಲ, ಲಿಂಗದ ಹೂವು, ಡೇರೆ, ದಾಸವಾಳ ತುಂಬಿದ ಹೂಬುಟ್ಟಿ, ಎರಡು ಪುಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಸಮೆಗಳು... ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನವರ ಲಿಂಗಪೂಜೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಅಣಿ ಮಾಡಿಟ್ಟ ಮಾಹೇಶ್ವರಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೊರಡುವ ಮೊದಲು ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೈ ಮುಗಿದಳು. 'ಶಿವಾ ಶಿವಾ ಈ ಸಮಸ್ಯಾ ಹ್ಯಾಂಗರೆ ನೀನs ಬಿಡಸಪ್ಪಾ'. ಮಹೇಶ ಎದ್ದು ಅಟ್ಟ ಇಳಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯಕಿರಣ ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದ್ದವು.

ಗಂಡ, ಮಾವನವರಿಗೆ ಬೆಳಗಿನ ಉಪಾಹಾರ ನೀಡಿದ ತಾಯಿ ಮಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಲು ನಡೆದಳು. "ಮಹೀ, ರಾಜೂ ರಾತ್ರಿ ಭಾಳ ಹೊತ್ತ ಓದತಿದ್ಲು. ಆಕಿನ್ನ ಈಗs ಎಬ್ಬಸಬ್ಯಾಡಾ.

ಪಾsಪ ಮಲಕೊಳ್ಳಿ ಬಿಡು" ಮಹೇಶ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳಿದ.

"ಒಂಬತ್ತ ಗಂಟೇಕ್ಕ ಸ್ಪೆಶಲ್ ಕ್ಲಾಸ್‌ಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಅಂತಿದ್ಲು. ಇದು ಫೈನಲ್ ಇಯರ್ ಅಲ್ಲ. ಅಭ್ಯಾಸ ಭಾಳ ಇರತದ. ರಾತ್ರಿ ಓದತೇನಿ ಅಂತಾಳ. ಹಾಂಗs ರಿತೇಶನ್ನೂ ಎಬ್ಬಸತೇನಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೊತ್ತಾಗತದ"

ಮಗಳ ಮೈಯ ಕೆಳಗೆ ಮಡಚಿ ಬಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಎತ್ತಿಟ್ಟು ಕಿಟಕಿಯ ಪರದೆ ಸರಿಸಿದಾಗ ಬೆಳಕು ನುಗ್ಗಿ ಬಂದು ಕೋಣೆ ತುಂಬಿತು. 'ರಾಜೀs ರಾಜೂ'. ಉಹುಂ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲ. ಬಿಳಿ ದುಪ್ಪಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ತುಟಿಗಳ, ಕಪ್ಪು ಕೂದಲಿನ, ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಹಿಂದೆ ಮುಗುಳು ನಗುವ ಮಲ್ಲಿಗೆ ತೂಕದ ಮುದ್ದು ಮಗು. ಮನಸ್ಸು ಹಿಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಓಲಾಡಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮಗು ಹೆಣ್ಣು ಎಂದಾಗ ಒಳಗೆ ನಿರಾಶೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅತ್ತೆ ಮಾವ ಏನನ್ನುವರೋ ಎನ್ನುವ ಒಳಗುದಿ. ಮಹೇಶನಿಗೆ ಬೇಸರವಾಗುವದೆಂದು ಮನವು ಚಿಂತೆಯ ಬೀಡಾಗಿತ್ತು.

'ನನ್ನ ಹಾಂಗ ನಿನಗೂ ಹೆಣ್ಣs ಹುಟ್ಟಿತಲ್ಲವಾ' ಎಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು ಅವ್ವ. ತನ್ನ ತಕ್ಷಣದ ನಿರಾಶೆಗೆ, ವ್ಯಥೆಗೆ ಕಾರಣ ತವರುಮನೆ ತುಂಬಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಬಳಗವೇ. ನಾಲ್ಕು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಮಣಿಯಾಗಿ. ಆಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ,. ಅವ್ವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ದೊಡ್ಡವಳು. ತಮ್ಮಂದಿರ ಸ್ನಾನ, ಹಾಲು, ಊಟ, ಆಟ, ನಿದ್ದೆ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ತನ್ನದೇ. ಕಾರಣ ಅವ್ವ ಒಮ್ಮೆ ಬಸುರಿ, ಒಮ್ಮೆ ಬಾಣಂತಿ. ಮೆಲುದನಿಯ ಜೋಗುಳದಿಂದ ಚಿಕ್ಕವರಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿಸುವದೆಂದರೆ ತನಗೆ ಜೀವ. ಆದರೆ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಡಲು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ರೇಡಿಯೊ ಕೂಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಆಗಿದ್ದ ಅಪ್ಪ. ಬರುವ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸಲು ಒದ್ದಾಡುವ ಅವ್ವ, ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಬೇಕು? ನೆರೆಮನೆಯಿಂದ ತೂರಿ ಬರುವ ರೇಡಿಯೊ ದನಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮುಂದೆ ಸಾಗದೆ ಅವ್ವನಿಂದ ಬೈಗುಳ ಏರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಎಷ್ಟೋ ಸಲ. ತನ್ನ ಕ್ಲಾಸಿನ

ಹುಡುಗಿ ಪಂಕಜ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಳಲ್ಲ! ಅವಳ ಸಂಗೀತ ಪಾಠ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮನನ್ನು ಆಡಿಸುವ ನೆವದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಿ ಕೂಡ್ರುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವ್ವನ ಆರನೆಯ ಬಾಣಂತನ ಮುಗಿಯುವ ಮೊದಲೇ ಅಪ್ಪ ಖುಷಿಯಿಂದ ಬಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. 'ಸರಸ್ವತೀ, ನಮ್ಮ ಮಾಹೇಶ್ವರಿನ್ನ ನೋಡಿ ಹೋಗಿದ್ದರಲ್ಲ ಗುಲ್ಬರ್ಗಾದ ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನೋರು, ಅವರ ಮಗಾ ಮಹೇಶ ಒಪ್ಪ್ಯಾರಂತೆ. ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರತೀವಿ ಅಂತ ಬರದಾರು'. ಅವ್ವನ ಮುಖ ಅರಳಿದ ಹೂವಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲೇ ಚೆಲುವೆ. ತಾನೂ ಅವಳಂತೆಯೇ ಎಂದು ನೋಡಿದವರ ಅನಿಸಿಕೆ.

"ಆಯ್ತು. ಅಂತೂ ಒಂದು ಭಾರ ಇಳದಂಗಾತು. ಒಬ್ಬರಲ್ಲ ಇಬ್ಬರಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ಹೆಣ್ಣು. ಇವರ್ನ ಹ್ಯಾಂಗ ದಾಟಿಸಬೇಕಪಾ ಅಂತ ಚಿಂತಿ ಆಗಿ ನಿದ್ದೀನ ಬರತಿದ್ದಿಲ್ಲ ನನಗ. ಅಲ್ಲಾs ಅವರು ಶ್ರೀಮಂತರು ರೊಕ್ಕಾ ಪಕ್ಕಾ ಭಾಳ ಕೇಳತಾರೇನು ?"

'ಇಲ್ಲಂತೆ. ನಡುವಿನವರು ಹೇಳ್ಯಾರ, ಅವರ ಮಗನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದರ ಸಾಕಂತ ಅಂದರು. ಮುಂದಿನ ವಾರ ಬರ್ರಿ ಅಂತ ಬರಿತೇನಿ.'

ನಾಲ್ಕಾರು ವರ ಮಹಾಶಯರು ನೋಡಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಈ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾಗಿದ್ದಳು. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಬೇಡದ ವರ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಅವ್ವ ಅಪ್ಪನ ಹಿಗ್ಗು ಹಿಡಿಸಲಾಸಲ್ಲ. ಕಾಲು ನೆಲದ ಮೇಲೇ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನಿನ್ನೂ ಓದಬೇಕು, ಸಂಗೀತ ಕಲಿಯಬೇಕು. ನೌಕರಿ ಹಿಡಿದು ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು, ಈಗಲೇ ಮದುವೆ ಬೇಡ ಎನ್ನುವ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗಂಟಲಲ್ಲೇ ನುಂಗಿ, ಮೂಕಳಂತೆ ತಲೆ ಬಾಗಿ ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಈ ಮನೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲು ಮೆಟ್ಟಿದ್ದಳು, ಎಲ್ಲರೂ ತನ್ನ ದೈವ ಕೊಂಡಾಡುವವರೇ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಆಸೆಯ ಗೋರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಈ ಮನೆ ನಿಂತದ್ದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ? ತನ್ನನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವರಾದರೂ ಯಾರು? 'ಅವ್ವಾs' ರಾಜೇಶ್ವರಿಯ ಕರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಮಾಹೇಶ್ವರಿ ವಾಸ್ತವ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಂದಳು. ತುಂಬಾ ದೈನ್ಯಳಾಗಿ 'ಅವ್ವಾ ನಾ ಒಂದ ಮಾತ ಹೇಳ್ತೀನಿ ಕೇಳ್ತಿಯಾ' ಎಂದ ಮಗಳನ್ನು ತಾಯಿ ನಿಟ್ಟಿಸಿದಳು ಮೂಕಳಾಗಿ.

ಅವಳು ಹೇಳುವದೇನು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ್ದೇ? ಅದೇ... ಅದೇ ಮಾತು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ತಾನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೂ ಹೇಳಲಾರದೇ ಹೋದದ್ದು. "ಅವ್ವಾs ನನಗ ಈಗs ಮದುವಿ ಬ್ಯಾಡಾ. ನಾ ಇನ್ನೂ ಮುಂದ ಎಮ್.ಬಿ.ಎ. ಓದಬೇಕು. ನೌಕರಿ ಹಿಡಿದು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆಗಬೇಕು ಅಂತೀನಿ. ಅಪ್ಪಗ ಅಜ್ಜಗ ಹೇಳವಾ" ರಾಜಿ ಆಸೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅಂಗಲಾಚುತ್ತಿದ್ದಳು.

"ರಾಜೀ, ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಕೇಳ್ತಿಯಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ನನ್ನ ಮಾತ ಎಂದಾರ ಕೇಳ್ಯಾರೇನು? ಅಜ್ಜನ ಮುಂದ ನಿಂತು ಹೇಳೂವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯಾ ಅಂತೂ ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ನನಗೂ

ಒಂದ ಮನಸ್ಸ ಅದ, ವಿಚಾರ ಅದ, ಅಭಿರುಚಿ ಅದ ಅಂತ ಯಾರೂ ಎಂದೂ ತಿಳೀಲಿಲ್ಲ. ರಾಜೀs" ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಯ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಇಂದು ಬಿಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು ಮಾಹೇಶ್ವರಿ ಎದೆಯುದ್ದ ಬೆಳೆದ ಮಗಳ ಮುಂದೆ. ಮಾತಿನೊಡನೆ ಎರಡು ಹನಿ ಕಣ್ಣೀರೂ ಇಳಿಯಿತು ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ.

ರಾಜಿ ಮೊದಲೇ ಯೋಚಿಸಿದ್ದಳೇನೋ "ಅವ್ವಾ, ನಾನು ಇವತ್ತ ಪ್ರಭಾ ಅತ್ತ್ಯಾಗ ಫೋನ್ ಮಾಡ್ತೀನಿ, ಲಗೂನ ಬರ್ರಿ ಅಂತ. ಆಕಿ ನನ್ನ ಅರ್ಥಾ ಮಾಡಿಕೋತಾಳ"

"ಹೂಂ, ಹಾಂಗ ಮಾಡು. ವಿಷಯ ಏನೂ ಅಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೂಚನೆ ಕೊಡು. ಪ್ರಭಾ ತಿಳುವಳಿಕಿ ಇದ್ದಾಕಿ ಅದಾಳ. ಆಕಿಗೆ ನಿನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ಭಾಳ ಪ್ರೀತಿ. ತಂಗಿ ಮಾತು ಇವರು, ಮಾವನವರು ಕೇಳಿದರೂ ಕೇಳಬಹುದು."

ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತ ಮಹೇಶ ಕೂಗುತ್ತಿದ್ದ. ಗಂಡನ ಮಾತಿಗೆ ಎದುರುತ್ತರ ಕೊಡುವ ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದ ಮಾಹೇಶ್ವರಿಯ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ನೀರು ಚಿಮ್ಮಿದವು.

•

ಸಂಜೆಯ ವಾಕಿಂಗ್ ಮುಗಿಸಿ ಬಂದ ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನವರಿಗೆ ಹಾಲು ತಂದವಳು ಪ್ರಭಾ. ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದರು. "ಯಾವಾಗ ಬಂದಿ ಪ್ರಭಾs? ವಕೀಲರೂ ಬಂದಾರೇನು?"

"ಇಲ್ಲಪಾ. ನಾ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಬಂದೀನಿ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲಾರ ಜೀವ ನೆನಸತಿತ್ತು ಅದಕ್ಕs ಬಂದೆ"

"ನಿನ್ನ ವಕೀಲಕಿ ಹ್ಯಾಂಗ ನಡದsದ. ಸಂಜೀವ ಆರಾಮ ಅದಾನೇನು?"

"ಸಂಜೀವ ಹದಿನೈದು ದಿನಾ ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ. ಕ್ಯಾಂಪಿಗಂತ ಹೋಗ್ಯಾನ, ನನ್ನ ಪ್ರ್ಯಾಕ್ಟೀಸ್ ಛೊಲೋ ನಡದದ. ಏನಾದರೂ ಸಮಸ್ಯಾ ಬಂದರ ಇವರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡ್ತಾರ. ಅವರ ಅಸಿಸ್ಟಂಟ ಆಗೇ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡ್ತೀನಲ್ಲ ನಾನು. ಅಬ್ಬಬ್ಬಾs ಎಂಥೆಂಥಾ ಕೇಸು ಬರತಾವಂದಿ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮ್ಯಾಲೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಅನ್ಯಾಯಾ, ಅತ್ಯಾಚಾರ ನಡೀತದ. ಈಗೀಗಂತೂ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗೇದ. ನಾ ಈಗ ಬಂದದ್ದೂ ಅಂಥಾದ್ದs ಒಂದು ಕೇಸಿನ ಸಲುವಾಗಿ ಅಂತs ತಿಳೀರಿ. ಅವರದೂ ಒಂದ ಜೀವ ಅಂತ ಈ ಗಂಡಸ್ರು ತಿಳಕೊಳ್ಳೂದೇ ಇಲ್ಲ."

ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಅವಳ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಹೇಶ್ವರಿ ಮಗಳ ಕಂದಿದ ಮುಖ ನೋಡಿ ನಕ್ಕಳು.

"ಹಾಂ, ಹಾಂ. ಬ್ರೇಕ್ ಬ್ರೇಕ್... ಏನು ಪ್ರಭಾ ಭಾಳ ಜೋರ ನಡದsದ ಭಾಷಣದ ತಾಲೀಮು ಅಪ್ಪನ ಮುಂದ. ಗಂಡಸರ್ನ ಬಯ್ಯೂದ ನಿನ್ನ ಉದ್ಯೋಗ ಆಗೇದಲ್ಲ. ಮರತsಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಹಂ. ಇರಲಿ ಬಿಡು ನೀ ಯಾವಾಗ ಬಂದಿ ಊರಿಂದ?"

"ಅಣ್ಣಾ ನೀ ಯಾವಾಗ ಒಳಗ ಬಂದಿ ಸಪ್ಪಳಿಲ್ಲದ ನಾ ನೋಡಲೇ ಇಲ್ಲ"

"ಅಲ್ಲಾs ವಕೀಲ ಬಾಯಿಯವರಿಗೆ ನಮ್ಮಂಥಾ ತಕ್ಕಡೀ ತಮ್ಮಣ್ಣಗೋಳ ಹ್ಯಾಂಗ

ಕಾಣಬೇಕು. ಏ ಮಹೇs ನನಗೂ ಬೋರ್ನವಿಟಾ ಇಲ್ಲೇ ತಾ"

"ನೀವು ಗಂಡಸರು ಯಾವಾಗಲೂ ಆರಾಮು ಕೂತು ಸೇವಾ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳೂದರಾಗ ಇರತೀರಿ. ಅತ್ತಿಗಿ ಗಿಡಕ್ಕ ನೀರು ಹಾಕಾಕ ಹೋಗ್ಯಾರ ತ್ವಾಟದಾಗ. ಹಾಲು ನಾನs ತರ್ತೀನಿ. ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ರವಾದ ಉಂಡಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಂದೀನಿ."

"ಉಂಡಿ ಅಂದ ಕೂಡಲೆ ನೆನಪಾತು ನೋಡ ಪ್ರಭಾ. ನಾ ನಿನಗ ಪತ್ರಾ ಬರಿಯೂವವ ಇದ್ದೆ. ನೀನs ಬಂದಿ ಛೊಲೋ ಆತು. ಮಹೇಶ ಮಗಳ ಮದುವೀ ಉಂಡಿ ಹಾಕಾಂವ ಅದಾನ" ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪ ಗೆಲುವಿನ ನಗೆ ನಕ್ಕರು.

"ಏನು, ರಾಜೀಗೆ ಮದುವೀನs. ಅಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗೀಗೆ?" ಪ್ರಭಾ ಏನೂ ಅರಿಯದವಳಂತೆ ಅಚ್ಚರಿ ತೋರಿದಳು.

"ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗೀ? ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ತುಂಬಿದವು ಮೊನ್ನೇ. ಬಿ.ಕಾಂ. ಕಡೀ ವರ್ಷ. ಸಣ್ಣಾಕಿ ಏನು ರಾಜೇಶ್ವರಿ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯೊಳಗ?" ಮಹೇಶ ತಂಗಿಯ ಮೇಲೆ ಜೋರು ಮಾಡಿದ.

"ಆಕಿ ಮನಸ್ಸು ಇನ್ನೂ ಮದುವೀಗೆ ತಯಾರ ಇದ್ದಂಗಿಲ್ಲ ಹೋಗಲಿ, ಈ ಮದುವೀಗೆ ಅತ್ತಿಗಿ ಏನಂತಾಳ?"

"ಛೊಲೋ ಹೇಳಿದಿ. ಆಕಿಗೇನ ತಿಳೀತದ,ಆಕಿ ಏನ ನಿನ್ನಂಗ ಓದಿದಾಕೇನ, ವಕೀಲತೇನ. ಆಕಿನ್ನೇನ ಕೇಳೂದು"

"ಕಲಿಸಿದ್ದರ ಆಕೀನೂ ಇಂಜಿನಿಯರ್‍ರೋ, ವಕೀಲತೀನೊ ಆಗತಿದ್ದಳಲ್ಲ!" ತುಟಿಯ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಬಂದ ಮಾತನ್ನು ನುಂಗಿದ ಪ್ರಭಾ, ಅಪ್ಪ, ಅಣ್ಣನನ್ನು ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸಬಾರದೆನ್ನುವ ಚತುರೆ. ಹುಡುಗ ಏನು ಮಾಡ್ತಾನ" ಮಾತು ಮುಂದುವರೆಸಿದಳು.

"ಹಾಂಗ ಕೇಳು" ಹುರುಪಿನಿಂದ ಮಹೇಶ ವಿವರಿಸಿದ: "ಅಜಯಕುಮಾರ ಅಮೇರಿಕಾದಾಗ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಎಂಜಿನಿಯರ ಅದಾನ. ಮನೀಯವರು ಅನುಕೂಲವಂತರು. ಒಬ್ಬನs ಮಗಾ. ಯಾವ ಜವಾಬ್ದಾರೀನೂ ಇಲ್ಲಾ. ಮದುವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜಿನ್ನೂ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾನ. ಜುಂ ಅಂತ ಆರಾಮು ಚೈನಿ ಕಾರಿನ್ಯಾಗ ಅಡ್ಡಾಡತ ಸುಖದಿಂದ ಇರತಾಳ" ಮಹೇಶ ಕನಸಿನ ಕುದುರೆಯ ಬೆನ್ನೇರಿದ್ದ.

"ಅಣ್ಣಾs, ಅಪ್ಪಾ ನಾನು ಶೋಷಣೆ, ಅನ್ಯಾಯ ಅಂತ ಭಾಷಣಾ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಅಂತ ಟೀಕಾ ಮಾಡ್ತೀರಿ. ನಿಮಗ ಎಲ್ಲಾ ನಗಚಾಟಗಿ ಮಾತು. ಆದರ ರಾಜೀ ಜೀವನದ ಪ್ರಶ್ನ ಅದ ಅಂತ ನೀವು ವಿಚಾರ ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ. ಪುರುಷಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಾಗ ಅನ್ಯಾಯದ ವಿರುದ್ಧ ನಾವೆಲ್ಲ ಅಂದರ - ಜಾಗ್ರತ ಮಹಿಳೆಯರು... ಮೆರವಣಿಗಿ, ಧರಣಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ತೀವಿ. ಆದರ ಅದs ಅನ್ಯಾಯ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಮನಿಯೊಳಗ ನಡಿಯೂದು

ನೋಡಿ ನನಗ ನಾಚಿಕಿ ಬರ್ತದ. ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳು ಹೊತ್ತು, ಹೆತ್ತ ತಾಯಿನ್ನ ಮಗಳ ಮದುವೀ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಲಾರದ್ದು, ಗಂಡನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ಬಾಳೇ ಮಾಡುವ ಹುಡುಗೀಗೆ ಏನ ತಿಳೀತದ ಅನ್ನೂದು ನಿಮ್ಮಂಥಾ ಗಂಡಸರ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಅನ್ನೂದ ಮೊದಲ ತಿಳಕೊಳ್ರಿ."

"ಅಲ್ಲ ಪ್ರಭಾ, ರಾಜೀ ಜೀವನ ಹಾಳಾಗಲಿ ಅಂತ ಮದುವೀ ಮಾಡತೀವೇನ ನಾವು" ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನವರು ತುಸು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದರು.

ಪ್ರಭಾ ಸಹನೆ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. "ಅಪ್ಪಾs, ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಾರಾಸಾರ ವಿಚಾರ ಮಾಡ್ರಿ. ವರಾ ಅಮೆರಿಕಾದಾಗ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡ್ತಾನ. ಭಾಳ ಶ್ರೀಮಂತ ಆಗ್ತಾನ ಅಂತ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ವರಾ ಅಂತ ನೀವಿಬ್ಬರೂ ತಿಳಕೊಂಡೀರಿ. ಅಂವಾ ಅಲ್ಲೇ ಉಳೀಲಿಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದರ ಯಾರೂ ಏನೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಮಗಳು ಕಡೀ ತನಕಾ ದೂರ ಆಗ್ತಾಳ. ಅವಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟೂ ಮಕ್ಕಳು ಸುದ್ಧಾ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಪರಕೀಯರು ಆಗ್ತಾರ. ವಿಚಾರ ಮಾಡೀರೇನು? ದಿನಮಾನಾ ಹಿಂಗs ಇರೂದಿಲ್ಲ. ವಯಸ್ಸು ಆದಮ್ಯಾಲೆ ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಮಸ್ಯಾ ಬರತಾವ. ಪರದೇಶದೊಳಗ ಅವರು ಪರದೇಶೀನ ಆಗ್ತಾರ."

"ಇತ್ತಿತ್ತಲಾಗ ಎಷ್ಟೋ ಮಕ್ಕಳು ವಿದೇಶದೊಳಗ ಇರ್ತಾರಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲಾ ಸುಖದಿಂದ ಇರೂದಿಲ್ಲೇನು?" ತನ್ನ ನಿರ್ಣಯ ಸೋಲುತ್ತಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತ್ತು ಮಹೇಶನಿಗೆ.

"ಹೌದು, ಮದುವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿದೇಶಕ್ಕ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ತಾರ. ಮುಂದ ಅವರು ಹ್ಯಾಂಗ ಜೀವನಾ ನಡಸ್ತಾರ ಎಷ್ಟ ಸಮಸ್ಯಾ, ಕಷ್ಟ ಬರ್ತಾವ ಅನ್ನೂದು ನಿಮಗ ಗೊತ್ತಾಗ್ತದ ಏನು? ಮುಖ್ಯ ಹುಡುಗನ ಗುಣ, ಸ್ವಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗ ಏನು ಗೊತ್ತದ. ನನ್ನ ಗುರುತಿನ ಒಂದಿಬ್ಬರ ಹುಡುಗಿಯರ ಜೀವನಾನೇ ಹಾಳಾಗೇದ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮದುವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋದಮ್ಯಾಲೆ ಹುಡುಗೀಗೆ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು ಗಂಡ ಮೊದಲೇ ಅಲ್ಲೇ ಒಂದು ಮದುವೀ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾನ ಅಂತ. ಶಾಕ್ ಆಯ್ತು. ಅವಳ ಬದುಕು ನರಕ ಆಯ್ತು. ಹುಡುಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಲತಾಕಿ ಇದ್ಲು. ಧೈರ್ಯಾ ಮಾಡಿ ಯಾರ್‍ಯಾರದೋ ಸಹಾಯ ತೊಗೊಂಡು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಕ್ಕ ತಿರಗಿ ಬಂದ್ಲು. ತಂದಿ-ತಾಯಿಗೆ ಒಂದ ಸಮಸ್ಯಾ ಆದ್ಲು. ಆಕೀಗೆ ಹೊಸಾ ಜೀವನಾ ಯಾರ ಕೊಡ್ತಾರ ಹೇಳ್ರಿ. ಹಿಂದಿನ ಕಹಿ ಅನುಭವದಿಂದ ಆಕಿ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಆಗಿ ಇರಬೇಕು ಅಂತಾಳ. ಇದಕ್ಕ ಸುಖಾ ಅನಬೇಕs. ಯಾರದೋ ತಪ್ಪಿಗೆ ಇಕೀಗೆ ಶಿಕ್ಷಾ ಆತು. ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು ಹುಡುಗೀಗೆ ಪರದೇಶಕ್ಕ ಹೋಗಿ ಇರಬೇಕು ಅನ್ನೂ ಮನಸ್ಸು ಇದ್ದಾಗ ಅದರ ಸಾಧಕ ಬಾಧಕ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಆದರ ರಾಜೀ ಮದುವಿ ಒಲ್ಲೆ ಅಂತ ಅಳೂ ಮುಂದ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡೂದು ದೌರ್ಜನ್ಯ. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ನಗನಗತಾ ಗಂಡನ ಮನೀಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಿದರ ಯಾರಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ ಅಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮನೀಯವರು, ಅತ್ತಿ ನನಗ ಕಲೀಲಿಕ್ಕ, ವಕೀಲಕಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ

ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ರು. ಅಂತ ನನಗ ಬುದ್ಧಿ ಬೆಳೀತು, ವಿಚಾರ ಮಾಡ್ತೇನಿ. ಅವರ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು ನೀವು ಅಷ್ಟ ಕಲಕೊಳ್ರಿ . ನನಗ ಭಾಳ ಸಂತೋಷ ಆಗ್ತದ, ಅಲ್ಲಣ್ಣಾ ನಿನಗೇನ ಈಗ ಹತ್ತೆಂಟು ಹೆಣ್ಣು ಹುಟ್ಟಿ ಅಳತಾವ. ಇರಾಕಿ ಒಬ್ಬಾಕಿ ಮಗಳು. ಆಕಿ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕದಾಂಗ ನೋಡಿಕೋಬೇಕಪ್ಪಾ. ಈ ಮದುವಿ ನನಗೇನ ಪಸಂದ ಇಲ್ಲ ಬಿಡಪಾ" ಪ್ರಭಾ ರಾಜೇಶ್ವರಿಯ ಪರವಾಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ವಕೀಲಕಿ ಮಾಡಿದಳು.

ಗುರುಸಿದ್ದಪ್ಪನವರ ಮುಖ ಬಾಡಿತ್ತು. "ರಾಜೇಶ್ವರಿ ಬಾ ಇಲ್ಲೆ" ಅವರ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ತುಂಬಿತ್ತು. ಮಹೇಶ ತಲೆ ಬಾಗಿಸಿ ಏನೋ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ.

ಪಕ್ಕದ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಬಂದ ರಾಜೇಶ್ವರಿಗೆ ದುಃಖ ಉಕ್ಕಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಅಜ್ಜನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಇಟ್ಟು ಬಿಕ್ಕುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು. "ಅಜ್ಜಾ, ನಾ ನಿಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ಹೋಗಬೇಕಂತಿರೇನು?" ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಅಪ್ಪಿದ ಮಹೇಶ.

ಪ್ರಭಾ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ತೋಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಅತ್ತಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟಳು. ಮಾಹೇಶ್ವರಿ ಮೌನವಾಗಿ ನಾದಿನಿಯ ಕೈ ಹಿಡಿದಳು. ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮುಸುಕುತ್ತಿದ್ದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಸರಿಸಿದ ಬೆಳದಿಂಗಳು ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಚ್ಚ ಪರಿಮಳ

"ರೇಣೂ, ಏಽಽ ರೇಣೇಽಽ ಎಲ್ಲಿ ಹ್ವಾದ್ಯ ಸಾಯಾಕ..."

ಸೂರ್ಯ ಮೂಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಸಾತವ್ವನ ಮೊದಲ ಕೂಗನ್ನು ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ರೇಣು ಥಳ ಥಳ ಹೊಳೆಯುವ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹಿತ್ತಿಲಿನಿಂದ ಒಳಗೆ ಬಂದಳು.

"ಹಗಲ ಎಲ್ಲಾ ಸೊಚ್ಚ ಸೊಚ್ಚ ಅಂತ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿಕೋತನ ಇರತೀ. ನಿನ ಬಾಳೆ ಅಟ ಸೊಚ್ಚ ಮಾಡಿಕೊ ಅಂದರ ಕೇಳವೊಲ್ಲಿ. ಅಂವಗ ಎಡ್ಡನೇ ಮದುವಿ ಆಗೈತಿ, ಆದ್ರ ನಿಂದು ಹೊಸ ಬಿಸಿ. ಗಂಡನ್ನ ಮುಟಿಗ್ಯಾಗ ಇಟಕೋಬೇಕನ್ನೂದು ನಿನಗ ತಿಳೀವೊಲ್ಲದೇನು? ಬರೇ ಸವತೀ ಮಕ್ಕಳ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಿ ಸಾಯಬ್ಯಾಡಾ, ನಿನ ಹೊಟ್ಟ್ಯಾಗೊಂದು ಕೂಸ ಹುಟ್ಟಲಿ. ಹಿಂಗ ಪರದೇಸಿ ಆಗಿ ಯಾರದೋ ಮನೀ ಅನ್ನೂ ಹಾಂಗ ದುಡಕೋತ ಇದ್ದರ ನಾಳೆ ಬೀಸಿ ಒಗದ ಬಾಳೆ ಎಲಿ ಆಗತೀ, ಬೋಸಡಿ. ಮುದುಕಿ ಒದರತೈತಿ ಅನಬ್ಯಾಡಾ. ನಾ ಹೇಳೂದ ಒಂದೀಟ ತಿಳಕೋ."

ಆರೆಂಟು ತಿಂಗಳಿಂದ ಅತ್ತೆಯ ಇದೇ ಪಲ್ಲವಿಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೇಳುತ್ತಾಳೆ ರೇಣುಕಾ. ಅತ್ತೆಯ ಬಾಯಿ ಕೆಟ್ಟದು, ಮನಸ್ಸು ಒಳ್ಳೇದು. ಆದರೂ ಅವಳ ಕಿರಿಕಿರಿ ತಾಳದೆ ತಾನೂ ಒಮ್ಮೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆದಿದ್ದಳು.

"ಯತ್ತೀ ನಿನ ಮಗಾ ನನ್ನ ಮುಟ್ಟದಿದ್ದರ ನಾಚಿಕಿಬಿಟ್ಟು ನಾನಽ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಲ್ಯಾ? ಹಾಂಗ ಮಾಡಿದರ ನನ್ನ ಕಿಮ್ಮತ್ತೇನ ಉಳದೀತು?"

ಅದಕ್ಕೂ ಬೈಗುಳ ಸುರಿಮಳೆಯಾಗಿತ್ತು. 'ಆಹಾಹಾ ದೊಡ್ಡ ಮಹಾರಾಣಿ ಇಕೀ. ಕಿಮ್ಮತ್ತಂತ ಕಿಮ್ಮತ್ತು. ಗಂಡಾ ಹೇಣ್ತಿ ನಡೂ ಏನ ಬಿಗುಮಾನಾ. ನಾಳೆ ನಾ ಸತ್ತ ಮ್ಯಾಲೆ

ನಿನ ಗತಿ ಏನಾಗತೈತಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳs ಹಾದರಗಿತ್ತಿ.' ಬೈಗಳೇನೂ ಸರಾಗವಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಗಂಡ ಮುಟ್ಟದ ಬಾಲಿ, ನಾಳೆ ಹೊರಗೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಜೊತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಮನೆಯ ಮರ್ಯಾದಿ ಏನು ಉಳಿದೀತು ಎನ್ನುವ ಚಿಂತೆಯೂ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಡಿಗೆಮನೆಗೆ ಬಂದು ಯಾರನ್ನೋ ಕುರಿತು ಹೇಳುವಂತೆ ಚಹಾ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಸತ್ಯಣ್ಣ, ಸಾತವ್ವನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದರೂ ತಲೆ ಕೆಲಸ ಸುರುವಿತ್ತು.

•

ಆರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಿಂಗವ್ವ ಮೂರನೆ ಕೂಸಿನ ಜೊತೆಗೆ ಬಸ್ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ಸತ್ಯಣ್ಣ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆಗೆ ಒಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ. 'ಸಿಂಗೂ ಎಡ್ಡ ಮಕ್ಕಳನ್ನ ನನಗ ಬಿಟ್ಟ ಹೋಗ್ಯಾಳ ಸಾಕಿನ್ನ. ನನ್ನ ಹೊಸಾ ಸಂಸಾರಾ ಬ್ಯಾಡಾ. ಅವನ್ನ ಎಡ್ಡ ಕಣ್ಣಿನಾಂಗ ಜ್ವಾಪಾನ ಮಾಡ್ತೀನಿ' ಎಂದು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಎದ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ.

'ಯಪ್ಪಾs ನನ ಮಗನ ಕಡೇ ಒಂದೀಟು ನೋಡಪ್ಪಾ ನನಗೂ ವಯಸ್ಸಾತು, ಕೆಮ್ಮು ದಮ್ಮು ಹಣ್ಣ ಹಣ್ಣ ಮಾಡ್ಯಾವ. ನನ್ನ ಮನೀಕೆಲಸಾನ ನೀಗವಾಲ್ತು. ಮಲ್ಲೀ ಚೊಚ್ಚಲ ಬಾಣೇತನಾ ಹ್ಯಾಂಗೋ ಮಾಡೀನಿ. ಮುಂದ ಹ್ಯಾಂಗ ಯಿಚಾರ ಮಾಡು. ನಂದು ಒಂದ ಕಾಲು ಮನ್ಯಾಗ, ಒಂದು ಕಾಲು ಗೋರ್‍ಯಾಗ. ಈ ಪರದೇಶಿ ಮೊಮ್ಮಗ ಶಂಕರನ ಹೊಟ್ಟಿ ನೆತ್ತಿ ನಾ ಸತ್ತ ಮ್ಯಾಲೆ ಯಾರ ನೋಡ್ತಾರೋ, ನೀ ಮದುವಿನ ಆದರ ಮನೀಗೆ ಒಂದ ಹೆಣ್ಣ ದಿಕ್ಕ ಆಕ್ಕೈತಿ. ಹೊಲಾ ಮನೀ, ನಂದು ಚಾಕರಿನೂ ಆಕ್ಕೈತಿ. ನಾನು ಸಾಯೂ ಮುಂದ ನಿಚ್ಚಿಂತ್ಯಾಗಿ ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚತೇನಿ. ಒಲ್ಲೆ ಅನಬ್ಯಾಡೋ ಸತ್ಯಣ್ಣ' ಎಂದು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿ, ಊಟ ಬಿಟ್ಟು ಅವ್ವ ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆಯೇ 'ಏನಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ರಿ' ಎಂದಿದ್ದ ಸತ್ಯಣ್ಣ.

'ಇಂವಗ ಹೆಣ್ತಿ ಬ್ಯಾಡೇನು? ಉಣ್ತಾನ ತಿಂತಾನ ಮಕ್ಕೋತಾನ ಎದ್ದ ಹೊಕ್ಕಾನ, ರೇಣೀ ಕೂಟ ಒಂದ ಮಾತಿಲ್ಲ, ಕತಿಯಿಲ್ಲ, ನಗಿಯಿಲ್ಲ. ರಾತ್ರಿ ಅರೆ ಪಿಸಿಪಿಸಿ ದನಿ ಕೇಳ್ತದೇನೋ ಅಂದರ ಬರೇ ಗೊರಕಿ ಸಪ್ಪಳ. ಹೇಣ್ತಿ ಅನ್ನೂ ಪಿರೀತಿ ಮಮತಾ ಒಂದೀಟೂ ಇಲ್ಲೇನ ಸತ್ಯಪ್ಪಗ. ಹೊಲದ ಕೆಲಸಾ ಹೇಳೂದು ಇದ್ದರೂ ನನ್ನ ಮುಂದ ಒದರಿ ಹೋಗತಾನ, ನಾ ಕುಂಟಲಗಿತ್ತಿ ಆಗಬೇಕೆನ ಇವರ ನಡಬರಕ.

"ಯತ್ತೀ ಚಾ ಆರಾಕ ಹತ್ತೇತಿ, ನಾನ ಒಯ್ದ ಕೊಡಲೇನ?"

"ಅಯ್ಯ ಶಿವನ ಅದನ್ನೂ ನಾನ ಹೇಳಬೇಕ? ಹೊರಗ ದೇವಪ್ಪ ಬಂದಾಂಗ ಕಾಣತೈತಿ. ನೀನs ಒಯ್ದುಕೊಡು."

ಒಳಕೋಣೆ ದಾಟುವದರಲ್ಲಿಯೇ ರೇಣುಕಾನ ಮೂಗು ಅರಳಿತು. ಸುಮಧುರ ವಾಸನೆ ಮೂಗು ತುಂಬಿ ಮೈ ಮನ ಅರಳಿಸಿತು. ಕುತೂಹಲ ತಡೆಯದೆ ಬಗ್ಗಿ ಹಣಿಕಿದಳು. ಹೌದು ಪರಿಮಳ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ವಾತಾವರಣ ಆಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿತ್ತು. ಸತ್ಯಣ್ಣ ಬಂದು ಚಹಾ ಒಯ್ದ.

ಸೊಗಸುಗಾರ ಆಸಾಮಿ ಕಣ್ಣು, ತುಟಿಗಳಲ್ಲಿ ನಗೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಎದ್ದು ನಿಂತ. 'ಹೊರಗೆ ಬರ್‍ರೀ, ಅತ್ತಿಗಿಯವರ, ನಾನು ದೇವು' ನಿಮ್ಮ ಮದಿವ್ಯಾಗ ನಾ ಊರಾಗ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ನಮ್ಮ ಸತ್ಯಣ್ಣಗ ಮುಗುದಾಣ ಹಾಕಿದವರು ಹ್ಯಾಂಗ ಅದಾರಪಾ ನೋಡಬೇಕು ಅನ್ನಿಸ್ತು ಬಂದಬಿಟ್ಟೆ. ನಾನೂ ನಿಮಗ ದೂರ ಸಂಬಂಧದಾಗ ಮೈದುನ ಆಗಬೇಕು. ಭಾಳ ಸಂತೋಷ ಆತಪಾ ಸತ್ಯಣ್ಣ, ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಜೋಡಿ ಛಂದ ಐತಿ' ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಗಂಡನ ಮುಗುಳ್ನಗೆ ಕಂಡ ರೇಣುಕಾ ನಾಚಿ ಕೆಂಪಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಳು.

ಆ ದಿನವೆಲ್ಲ ಮೈ ರೋಮಾಂಚನ, ಹುರುಪು ತುಂಬಿ ಸುಖದ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಂತೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು ರೇಣುಕಾಳಿಗೆ. ಯಾಕೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಕದ್ದು ಕದ್ದು ಗಂಡನನ್ನು ನೋಡಿದಳು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಳು.

•

ರಾತ್ರಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸಮಯ ತಿಳಿಯದು. ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಮಣಿ ದೀಪ ಮೂರೂಸಂಜೆಗೆ ಆರಿ ಎಲ್ಲ ನಿಶ್ಶಬ್ದವಾಗಿತ್ತು. ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಉಚ್ಚೆ ಹೊಯ್ಯಿಸಿ, ಬಿಸಿನೀರು ಕಾಸಿಕೊಟ್ಟು ಬಂದು ಮಲಗಿದಳು. ಗಂಡನ ಗೊರಕೆ ಒಂದೇ ಸೂರು ಹಿಡಿದಿತ್ತು. ರೇಣಿಗೆ ನಿದ್ದೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳಿ ಹೊರಳಿ ಮೈ ನೋಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾರು ದೂರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಗಂಡನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾದೀತೆಂದು ಹೆದರಿ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಹೊರಳಿ ಮಲಗಿದಳು. ಬೆಳಕಿಂಡಿಯಿಂದ ಇಳಿದ ಬೆಳ್ಳಿಕೋಲು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಆಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನೆ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ಮಲಗಿದ್ದ ರೇಣುಕಾಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಸುವಾಸನೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಪರಿಮಳ ಈಗ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಿಂದ ಇಳಿಯಿತೇ? ಹಿಂದೆಂದೂ ಇಂಥ ಸುವಾಸನೆ ಮೂಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವದೋ ಬೇರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಹಾಗಿದೆ. ಎರಡು ತೋಳು ತನ್ನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಿವೆ. ಮೃದುವಾಗಿ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ, ಕೆನ್ನೆಮೇಲೆ ಕೈ ಆಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ತಾನೂ ತೋಳು ಚಾಚಿ ಕಾಣದ ಮುಖಕ್ಕೆ ಮುಖ ಹಚ್ಚಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಯಾರು... ಯಾರಿವರು... ದೇವಣ್ಣ... ಅಲ್ಲಲ್ಲ ತನ್ನ ಗಂಡ ಸತ್ಯಣ್ಣ. ಯಾರೋ ತಿಳಿಯದ ಸುಖದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ಕೈ ಚಾಚಿದ ರೇಣುಕಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಬರಿ ನೆಲ. ತಟ್ಟನೆ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಳು. ಎಲ್ಲವೂ ಮಾಯ, ದುಃಖ ಉಕ್ಕಿ ಬಂದಿತು. ಬೆಳ್ಳಿ ಕೋಲು ಸರಿದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಹೊಗೆಯ ವಾಸನೆ ಸಾರಿಸಿದ ನೆಲದ ವಾಸನೆ ಮೂಗು ತುಂಬಿತ್ತು.

ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಡಿಸುತ್ತ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಳು. ಮೈ ನಡುಕ ಇನ್ನೂ ನಿಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸೆರಗಿನಿಂದ ಬೆವೆತ ಮೈ ಒರೆಸಿ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿಕೊಂಡಳು. ಆಕಾಶದ ತುಂಬ ಬೆಳ್ಳನೆ ಬೆಳಕು ತುಂಬಿದ್ದರೂ ಚೂರೂ ಜೀವ ಸಂಚಾರ, ಮಧುರವಾಸನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಉಸಿರಿಲ್ಲದೆ ಬಿದ್ದ ಹಾಗಿದ್ದ ಭೂಮಿ, ಆಕಾಶ, ಆ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದ ಮೌನದಲ್ಲಿ ಒಂಟಿತನದ ಯಾತನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಈ ಬದುಕಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಿಡಿಸತೊಡಗಿದಳು ರೇಣುಕಾ.

ಹಡೆದವ್ವ ಶಾಂತವ್ವ ಸತ್ತು ಹೋದಾಗ ತನಗಿನ್ನೂ ಹತ್ತು ವರುಷ. ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ಪ ಚಿನ್ನವ್ವನ್ನ ಕೂಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ. ಮಲ ಅವ್ವ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಸಾಲೆಯು ಮುಗೀತು. ಅಂಗಳ ಉಡುಗಿ, ಶಗಣಿ, ಉಚ್ಚೆ ಬಳಿದು, ತಂಗಳು ತಿಂದು, ದನ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೊಡಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ಮತ್ತೆ ಮನೆಕೆಲಸ ಒಟ್ಟಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವ್ವನನ್ನು ನೆನಿಸಿ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲೇ ಅಳುತ್ತ ಕುಳಿತುಬಿಡ್ತಿದ್ದಳು. ಅಮ್ಮ ತನ್ನ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಂಥ ದಿನ ಚಿನ್ನವ್ವನ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೇರಿ ತನಗೆ ಉಪವಾಸವೇ ಗತಿ. ಕುಡಿದು ಬಂದ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಇದ್ಯಾವದೂ ತಿಳೀತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದರೂ ಚಾಡಿ ಹೇಳ್ತಿಯಾ ಅಂತ ತನಗೇ ಎರಡೇಟು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ. ಅಮ್ಮ ಚಿನ್ನವ್ವನ ಕದ್ದು ತೆಗೆದಿಟ್ಟ ರೊಟ್ಟಿ, ರಾತ್ರಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ತಿನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳಿಂದಾಗಿ ತಾನು ಬದುಕಿದ್ದಳು.

ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಚಿನ್ನವ್ವನ ಮಗ್ಗಲದಾಗ ಬಿದ್ಕೊಳ್ಳೂದೊಂದ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅವ್ವನ ನೆನಪ ಆಗಿ ನಾನೂ ನಿನ್ನ ಹಂತ್ಯಾಕ ಮಲಗ್ತೇನಿ ಅಪ್ಪಾ ಅಂತ ಹಟಾ ಹಿಡೀತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ದರಾದರಾ ಎಳದು ಹೊರಗ ಹಾಕಿ ಕ್ವಾಣಿ ಬಾಗಲಾ ಮುಚಿಕೋತಿದ್ದರು. ಅತ್ತು ಕರದು ಸಾಕಾಗಿ ನಾ ಒಂದು ದಿನಾ ಅಮ್ಮನ್ನ ಕೇಳಿದ್ದೆ.

"ಅಮ್ಮಾs ಚಿನ್ನವ್ವನ ಕರಕೊಂಡಾಂಗ ಅಪ್ಪನನ್ನೂ ಒಳಗ ಯಾರ ಕರಕೊಳ್ಳಾಂಗಿಲ್ಲಾ ಅವರಿಬ್ಬರ ಏನ ಮಾಡ್ತಾರ ಅಲ್ಲೆ?"

"ಹುಚ್ಚ ಹುಡುಗೀ ನೀ ಇನ್ನೂ ಸಣ್ಣಾಕಿ. ನಿನಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಹೇಳಲಿ. ದೊಡ್ಡಾಕಿ ಆದ ಮ್ಯಾಲೆ ಎಲ್ಲಾ ನಿನಗೂ ಗೊತ್ತಾಗತೈತಿ" ಅಂದಿದ್ದಳು ಅಮ್ಮ. ದೊಡ್ಡವಳಾದ ಮೇಲೆ ತನಗೂ ಎಲ್ಲ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಸೂಸಿ, ಕೆಂಪಿ, ನೀಲಿಯರು ತಮಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಮಾಹಿತಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸೇರಿಸಿದ್ದರು. ಮೈಮೇಲೆ ಮುಳ್ಳು ಎದ್ದಿದ್ದವು. ಥೂ ಅಸಯ್ಯ. ಛೀ ನಾಚಿಕೀನೆ ಇಲ್ಲ. ನಾ ಯಾರಿಗೂ ಮೈ ಮುಟ್ಟಾಕ ಕೊಡಾಕಿಲ್ಲ. ಹಟದಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ತಾನು ಮದುವಿ ಆಗೋದೆ ಇಲ್ಲಾ ಅಂತ ಜಂಬ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಮದುವಿ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಗಂಡಸು ತನ್ನ ಮೈ ಮುಟ್ಟಿದ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ನಡೆದಾಗ ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿ ಆಗಿದ್ದಳು.

ತನ್ನೊಬ್ಬಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಾರಿಗೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಈರಣ್ಣನ ತೇರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಮೂರುಸಂಜೆ ಬಾವಿ ನೀರು ಸೇದಿ ತರುವಾಗ ದಾರ್‍ಯಾಗ ಹೋಗೂ ಗಂಡಸು ಯಾವನೋ ಮುಂದ ಬಂದು ಎದಿ ಹಿಚಿಕಿದಾ, ತಲಿಮ್ಯಾಲಿನ ಕೊಡಾ ಅವನ ಮ್ಯಾಲೆ ಒಗದು ಮನೀಗೆ ಓಡಿಬಂದಿದ್ದೆ. ಎದಿ ಧಡಾ ಧಡಾ ಅಂತಿತ್ತು. ಕಾಲು ನಡುಗಿ ಜಗಲಿ ಮ್ಯಾಲ ಬಿದ್ದಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. 'ಹೊಯ್ಯಾಮ್ಮಲಿ ಡೋಕಾರಿತನ ಮಾಡ್ತಾಳ. ಹರೇ ಉಕ್ಕಿ ಹರ್‍ಯಾಕ ಹತ್ತೇತಿ, ಕೆಲಸಾ ತಪ್ಪಿಸಲಾಕ ಇಲ್ಲದ್ದ ನೆವಾ ಹೇಳ್ತಾಳ.' ಚಿನ್ನವ್ವನ ಬಯ್ಗಳ ಜೊತೀ ಅಪ್ಪನೂ ಬಾರುಕೋಲು ತೊಗೊಂಡು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಾರಿಸಿದ್ದ.

ತಾನು ನೆರೆದು ಎಂಟ್ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಆಗಿದ್ವು. ಮನ್ಯಾಗ ದುಡಿಯಾಕ ಒಂದ ಪುಕ್ಕಟ

ಆಳ ಸಿಕ್ಕೈತಿ ಅಂತ ಚಿನ್ನವ್ವ ತನ್ನ ಮದುವಿ ಸುದ್ದೀನ ತಗೀತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಮ್ಮ ಹಲಬಿ ಸತ್ತ ಹೋದ್ಲು. ಒಂದ ದಿನಾ ಸಾತವ್ವ ನಮ್ಮ ಮನೀಗೆ ಹೆಣ್ಣ ಕೇಳಾಕ ಹಿರೇರ್ನ ಕಳಿಸಿದ್ಲು, ತಾನು ಈ ನರಕದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದ ನರಕಕ್ಕ ಹೋಗಲಾರೆ ಅಂತ ಅತ್ತೆ, ಕರದೆ, ಉಪವಾಸ ಬಿದ್ದೆ. ಗೆಣತೇರು ಬಯ್ದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ್ರು. ಅಪ್ಪನೂ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾ. ಸಾತವ್ವ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಖರ್ಚು ಹಾಕಿ ಮಗನಿಗೆ ಮದುವಿ ಮಾಡಿ ಈ ಮನೀಗೆ ತಂದಳು.

"ನಮ್ಮವ್ವನ ಮಕ್ಕಳನ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಾಕ ನಾ ಮದುವೀ ಆಗೀನಿ. ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಸಂಸಾರಾ ಮಾಡಾಕ ನನಗ ಮನಸ್ಸ ಇಲ್ಲಾ. ಮಂದೀ ಕಣ್ಣಾಗ ಅಟ ನಾವ ಗಂಡಾ ಹೇಣ್ತಿ. ನನ್ನ ಸಿಂಗೂನ್ನ ಮರಿಯಾಕ ಆಗವೊಲ್ದು. ಮನೀ ನಿಂದ ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿರು" ಅಂದು ಮುಖ ಅತ್ತ ತಿರುಗಿಸಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಗಂಡನ ಕಣ್ಣೀರು ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನಿರಾಳ ಆಗಿತ್ತು. ದೇವರು ದೊಡ್ಡಾಂವಾ. ಎಂಥಾ ಭೋಲೋ ಗಂಡ ಸಿಕ್ಕ. ಈ ಮನೆಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟ ದಿನದಿಂದಲೇ ಸುಖವಾಗಿ ನಿದ್ದೆ ಮಾಡಿದ್ದಳು.

ದೇವರ ಮಾಯಾ ವಿಚಿತ್ರ. ಅವತ್ತು ಸುಖ ಅನಿಸಿದ್ದು ಇವತ್ತ ದುಃಖ ಅನಿಸೇದ. ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಕನಸಿನ್ಯಾಗ ಮನಸಿನ್ಯಾಗ ಏನೋ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದ ತಳಮಳ, ನಿದ್ದಿ ನೀರಡಿಕಿ ಹಾರಿ ಹೋಗ್ಯಾವ. ಹಗಲು ಕೆಲಸದಾಗ ಮರತರೂ ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ದಿಗೆಡಿಸತ್ತೈತಿ. ಮೈ ಬಿಸಿ ಏರತೈತಿ, ಆರತೈತಿ, ಪರಿಮಳ ಮೈ ತುಂಬತೈತಿ. ಮಾಯ ಆಗತೈತಿ. ಹ್ಯಾಂಗ್ಯಾಂಗೋ ಆಗತೈತಿ. ಏನೇನೋ ಬೇಕ ಅನಸತೈತಿ, ಹೇಳಾಕ ಬರಾಂಗಿಲ್ಲ. ಬಂದರೂ ಯಾರ ಮುಂದ ಹೇಳಲಿ? ಯಾರ ಹೆಗಲಿಗೆ ತಲಿ ಆನಿಸಿ ಅಳಲಿ? ಮಂದೀ ಮುಂದ ಹೇಳೂ ಮಾತ ಇದು? ಗಂಡುಳ್ಳ ಬಾಲಿ. ಹುಚ್ಚ ಖೋಡಿ ಸುಮ್ಮಕ ಒದ್ದಾಡತೈತಿ ಅಂತ ನಕ್ಕಾರು. ನನ್ನ ಸಂಸಾರದ ಗುಟ್ಟು ಹ್ಯಾಂಗ ಒಡೀಲಿ. ಕೇಳಿದರೂ ಯಾರರೆ ನಂಬತಾರ? ಈ ಹೆಣ್ಣಿನ್ಯಾಗ ಏನೋ ಊನ ಐತಿ ಅಂತಾರ. ಈ ಹುಚ್ಚ ಹಿಡಿಸಿದ ದೇವರಿಗೆ ಕಣ್ಣ ಇಲ್ಲ. ಏನ ಮಾಡಲಿ, ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿ ಗುಡ್ಡದ ಎಲ್ಲವ್ವ ಮಾತಾಯಿ ಹ್ಯಾಂಗರೇ ಪಾರ ಮಾಡವ್ವಾ ನನ್ನ. ಹಿಂಗs ಇದ್ದರ ಹುಚ್ಚ ಹಿಡಿತೈತಿ ಇಲ್ಲಾ ಬಾವಿ ಬೀಳ್ತಿನಿ ನೀನs ಗತಿ ನನಗ...

ಕತ್ತಲಿದ್ದಾಗಲೆ ಎದ್ದು ಮನೆಗೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗುವ ಹೆಂಡತಿ ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ಸತ್ಯಣ್ಣ ಜ್ವರ ಬಂದಾವೇನು ಎಬ್ಬಿಸಲೊ ಬ್ಯಾಡೋ ಸಂಶಯದಿಂದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದ. ಮುಗ್ಧ ಮುಖ, ಕಣ್ಣೀರ ಕಲೆ, ಕೆದರಿದ ಕೂದಲು, ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿದ್ದ ಹೊದಿಕೆ. ಬ್ಯಾಡಾ ಇನ್ನಷ್ಟು ಮಲಗಲಿ ಎಂದು ತನ್ನ ಚಾದರ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಚ್ಚಿ ಹೋದ. ಶಂಕರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಹಾ ಕಳಿಸಿದಾಗಲೆ ರೇಣುಕಾಗೆ ಎಚ್ಚರ. ಹೊದಿಕೆ, ಚಹಾದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿ. ಸಂತೋಷ. ಶಂಕರ ಹಣೆ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿ 'ಅವ್ವಾ ಜ್ವರಾ ಬಂದಾವ ನಿನಗ, ಚಹಾ ಕುಡಿ, ಏಳಬ್ಯಾಡಾ. ಅಪ್ಪ ನಾನು ಕೆಲಸಾ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ತೀವಿ. ನಾ ಇವತ್ತ ಸಾಲಿಗೆ ಹೋಗೂದಿಲ್ಲ' ರೇಣುಕಳಿಗೆ ಮಾತು ಬಾರದೆ ಕಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿತು. ಆಯಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖ ಅನುಭವಿಸಿದಳು.

ಎಂದೂ ಏನನ್ನೂ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಕೇಳದ ರೇಣುಕಳಿಗೆ ಯಲ್ಲಮ್ಮನ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗಲು ಅನುಮತಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಸತ್ಯಣ್ಣ. ವಯಸ್ಸಾದ ಮೇಲೆ ಮಡಿ, ಪೂಜೆ ಜೋಗಾಡುವುದು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸಾತವ್ವನ ಜೀವ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

"ರೇಣೂ, ನೀ ಯಲ್ಲವ್ವನ ದರಶನಕ್ಕ ಹೊಂಟದ್ದು ಬೇಶ್ಯಾತು. ನಾ ಅಂತೂ ಕಾಲ ಮುರಕೊಂಡ ಬಿದ್ದೀನಿ. ಬೆಲ್ಲ ಬ್ಯಾಳಿ ಕಟಿಗೋ, ಮದುವೀ ಸೀರಿ ಉಟಗೋ. ಗುಡ್ಡಕ ಹೋಗಿ ಕಡಬ ಮಾಡಿ ಹಡಲಗಿ ತುಂಬಸು. ಹಣ್ಣ ಕಾಯಿ ಮಾಡಸು. ಹಾಂಗ ಹೊಸಾ ಮುತ್ತಿನ ಸರಾ ತೊಗೊಂಡ ಬಾ. ನೀ ಸಣ್ಣಾಕಿ. ತಿಳೀದಿದ್ದರ ಕೆಂಪವ್ವ, ನಿಂಗವ್ವನ ಕೇಳು ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳ್ತಾರ. ದೇವಿಗೆ ಬೇಡಿಕೋ ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರಾ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಡಲಾಕ ಪರಸಾದಾ ತೊಗೊಂಡ ಬಾ. ಜ್ವಾಕಿ, ಜಾತ್ರಿ ಗದ್ದಲದಾಗ ಅತ್ತಾಗ ಇತ್ತಾಗ ಹೋಗಬ್ಯಾಡ ಮಗಳs".

"ಬಸ್ಸಿನ್ಯಾಗ ಹತ್ತೂ ಇಳಿಯೂ ಮುಂದ ಜ್ವಾಕಿ. ಇಕಾ ಖರ್ಚಿಗೆ ಇಟಕೋ". ಅತ್ತೆ, ಗಂಡನ ಅಂತಃಕರಣದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಗಂಟಲು ತುಂಬಿ ಬಂದ ರೇಣೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಗೋಣು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದಳು. ತುಂಬಿದ ಜನ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವಳು ಏಕಾಂಗಿ. ಕಣ್ಣು ಯಾರಸ್ನೋ, ಕಾಣದ ಮುಖವನ್ನು ಅರಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದೇ ಅವತ್ತಿನ ಸುವಾಸನೆಗಾಗಿ ಮೂಗು ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸಿನ ಕಾತರ, ನಿರೀಕ್ಷೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ವೇದನೆ ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಗಾತಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕರೂ ಸಿಗದಂತಿದ್ದ ಗೆಣೆಯ.

ಅವಳ ಅನ್ಯಮನಸ್ಕತೆ, ಎಚ್ಚರಗೇಡಿತನ ಕಂಡು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹಿರಿಯ ಜೋಗತಿ ಕರಿಯವ್ವ ಎಚ್ಚರಿಸಿದಳು.

"ಛಂದಾಗಿ, ಲಕ್ಸೇಕೊಟ್ಟ ಭಕುತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿ ಮಾಡಬೇಕ ರೇಣವ್ವ. ಆ ಮಾತಾಯಿ ಎಲ್ಲಾನೂ ನೋಡತಿರತಾಳ. ಆಕಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದರ ನಿನ್ನ ಜೀಂವಾ ಸೈತ ಬಿಡಾಕಿಲ್ಲ. ಯಲ್ಲಮ್ಮನ ಸಂಗತಿ ಅಂದರ ಆಟಲ್ಲ, ತಿಳಕೋ."

"ಈ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಪಾರ ಮಾಡು ಯವ್ವಾ. ವರಾ ಆದರೂ ನೀಡು, ಬಲಿ ಆದರೂ ತೊಗೊ, ಮಾತಾಯಿ ನಿನಗ ಶರಣು ಬಂದೀನಿ" ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದಳು. ರೇಣವ್ವ.

ಹಾಗೇ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದಳೋ ರೇಣುಕಾ. ಮೂಗು ಅರಳಿತು. ಅದೇ ಮಧುರ ವಾಸನೆ ತೇಲಿ ಬಂದು ಮೈ ತುಂಬಿತು. ಯಾರು ಯಾರೋ ದಾಟುತ್ತಿದ್ದರು. ತುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಡವುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೇ ಹಾಗೇ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದ್ದಳು. ಎರಡು ತೋಳುಗಳು ಅವಳನ್ನೆತ್ತಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡವು. ಮೈ ನಡುಕ, ಬೆವರಿನ ಮುತ್ತುಗಳು, ಕಣ್ಣುಗಳು ನೆಲದಲ್ಲಿ 'ಅಷ್ಟ್ಯಾಕ ನಾಚತಿ, ಹತ್ತರ ಬಾ. ಮಾರಿ ಮ್ಯಾಲೆತ್ತಿ ನೋಡು ನನ ಕಣ್ಣಾಗ. ಎದಿ ಮ್ಯಾಲೆ ತಲಿ ಇಡು. ನಾ ಗಟ್ಟ್ಯಾಗಿ ಹಿಡೀತೀನಿ. ಹೆದರಬ್ಯಾಡಾ. ನಾ ಏನ ಹೊರಗಿನವ ಅಲ್ಲ.' ನೆಲ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಿಶ್ಚಲಳಾಗಿ ಮಲಗಿದ ರೇಣವ್ವನನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿದವಳು ಕೆಂಪಮ್ಮ.

"ಏನ ಬೇಡಿಕೊಂಡ್ಯ ಹುಡುಗೀ. ಮುಂದಿನ ವರಸ ಬರೂ ಮುಂದ ಮಗನ್ನ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರೂವಂತೆ. ಆ ತಾಯಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಾಗತ್ತೈತಿ. ನಿನ ಬಯಕಿ ತೀರಸ್ತಾಳ." ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದ ರೇಣವ್ವನಿಗೆ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಿ ಕೆಂಪಮ್ಮ ನಕ್ಕಳು.

•

ಮನೆಗೆಲಸ, ಅತ್ತೆಯ ಚಾಕರಿ, ಹೊಲದ ಕೆಲಸಗಳ ಮಧ್ಯೆ ವಾರಕ್ಕೆರಡು ಬಾರಿ ಹತ್ತಿರದ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾಳೆ ರೇಣುಕಾ. ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬಳೇ ದುಡಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕಡಿಯಲು ಮರಗಳು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಹೆಂಡತಿ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ಬೇರೆ ದಾರಿಯಿಲ್ಲ. ಜೀವ ಮರುಗಿದರೂ ಸತ್ಯಣ್ಣ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ.

ಆ ಸಂಜೆ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಭಾರ, ಎದೆಯ ತುಂಬ ದುಗುಡದ ಭಾರ, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕನಸಿನ ಭಾರ ಹೊತ್ತು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಒಂದೊಂದೇ ಹೆಜ್ಜೆ ಎತ್ತಿ ಇಡುತ್ತ ಗುಡ್ಡ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು ರೇಣವ್ವ. ಸೂರ್ಯ ದಿನವೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡಿ ದಣಿದು ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ತಾಯಿ ಬಳಿ ಸೇರಲು ಬೇಗ ಬೇಗ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆಕಾಶದ ಕೆಂಪು ಕಪ್ಪಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಗುಡ್ಡ ಇಳಿದು ಹಳ್ಳಿಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಂತ ಅವಸರ ಮಾಡುವಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಕಾಲು ಜಾರಬಾರದಲ್ಲ! 'ಭೀಮಕ್ಕ ಕರದಾಗನ ತಿರುಗಿ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮಳಿಗಾಲ ಹತ್ರ ಬಂತು ಅಂತ ಒಣಾ ಕಟಿಗೀ ಆಸೇಕ ದೂರ ದೂರ ಹ್ವಾದೆ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಬಿದ್ದದ್ದು ಮುಳ್ಳು ಕಂಟಿಯ ಮೇಲೆ, ಹಾ ಎಂದು ಚೀರಿದಳು. ಅಂಗಾಲಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಜಾಲಿ ಮುಳ್ಳು ಊರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಕಾಲು ಊರುವಂತಿಲ್ಲ. ಬಗ್ಗಿ ತೆಗೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಮಯಾತನೆ! ಕುತ್ತಿಗೆ ನೋವು, ಕಾಲು ನೋವು, ಮನಸಿನ ನೋವು ಕೂಡಿ ಭಾರ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಕುಂಟುತ್ತ, ಅಳುತ್ತ ದಾರಿ ಸೇರಿದಳು. ಮನೆ ಸೇರಲು ಇನ್ನೂ ದಾರಿ ದೂರ. ಅಚೀಚೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಯಿತು.

ಅವಳ ಗೋಳು ಮುಟ್ಟಿತೇನೋ ಅನ್ನು ಹಾಗೆ ಸುವಾಸನೆ ಸೂಸಿತು. ಹೌದು ಅದೇ ಪರಿಮಳ. ದುಃಖದ ಪರದೆ ಸರಿಯಿತು. ಯಾರೋ, ಯಲ್ಲಮ್ಮ ತಾಯಿನೇ ಕಳಿಸಿರಬಹುದು ಕುತೂಹಲದ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದವ ಸತ್ಯಣ್ಣ.

"ಯಾಕೋ ಕತ್ತಲಾದರೂ ನೀ ಬರಲಿಲ್ಲಾ ನೋಡಾಕ ಅಂತ ಬಂದೆ. ತಡಾಮಾಡಿದಿ."

ಕಾಲು ತೋರಿಸಿದಳು. ಮೌನವಾಗಿ ಸತ್ಯಣ್ಣ ಹತ್ತಿರ ಬಂದ. ಹಗುರಾಗಿ ಹೊರೆ ಎತ್ತಿ ಕೆಳಗೆ ಒಗೆದ. ಅವಳ ರಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದು ದಾರಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿದ. 'ಎಲ್ಲೆ ಕಾಲು ಕೊಡು' ಮಂಡಿಯೂರಿ ಕುಳಿತು ಮೃದುವಾಗಿ ಕಾಲು ಎತ್ತಿ ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡ. ರೇಣೂನ ದೇಹ ಸಣ್ಣಗೆ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. 'ಅಗಳಾಡಬ್ಯಾಡ ನನ್ನ ಹೆಗಲ ಹಿಡಕೊ' ದೊಡ್ಡ ಮುಳ್ಳದ. ನೂವಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡಕೊ, ಪಿನ್ ಇದ್ದರ ಕೊಡು ಕಿತ್ತು ತೆಗೆದ. 'ಎಂಥೆಂಥಾ ನೋವು ಸಹಿಸೇನಿ ಇದೇನು ಮಹಾ. ಅದೂ ನಿಮ್ಮ ಜೋಡಿ ಇದ್ದಾಗ'.

ಮುಳ್ಳಿಗೆ ಮನದಲ್ಲೇ ವಂದಿಸಿದಳು. ರೇಣುಕಾ 'ಕಟಿಗಿ ಹೊರಿ ಇಲ್ಲೇ ಒಗಿ ನಾಳೆ ತರೂಣಂತೆ. ಕಾಲು ಪೂರ್ತಿ ಊರಬ್ಯಾಡಾ ನಡಿ.

ಗಂಡನ ರೆಟ್ಟೆ ಹಿಡಿದು ಕುಂಟುತ್ತ ಬಂದಳು ರೇಣುಕ. ಸಾತವ್ವ ಶಂಕರ ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟವನು ಸತ್ಯಣ್ಣ. ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಖ ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಎಂಬಂತೆ ಸತ್ಯಣ್ಣ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಕೆಂಪು ಗಲ್ಲ, ಸೆಳೆವ ಕಣ್ಣು, ಮುಗುಳ್ನಗೆ, ಬೆವರು, ಆಯಾಸ ಎಲ್ಲಾ ಕೂಡಿ ಹೊಸ ಹೆಣ್ಣಾಗಿದ್ದಳು. ಅವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೂಡುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾಚಿಕೆ ಮೂಡಿ ಲಾಟೀನು ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಶಂಕರನ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತ. ಮನಸ್ಸು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ ರೇಣವ್ವನ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರೀತಿ, ಅನುಕಂಪ, ತನ್ನದೇ ವಸ್ತು ಎನ್ನುವ ಹೆಮ್ಮೆ. ಬಂಡೆಯಾಗಿದ್ದ ಸತ್ಯಣ್ಣನ ಮನಸ್ಸು ಮೇಣದಂತೆ ಕರಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮರುದಿನ ರೇಣುಕಾಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಕಾದಿತ್ತು . ಹಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದ್ದ ಶಗಣೆಯನ್ನು ಹೆಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ತಿಪ್ಪೆಗೆ ಹಾಕಿ ಬಂದ ಸತ್ಯಣ್ಣ, ಹೊಲದಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕಾರು ಕೊಡ ನೀರು ಸೇದಿ ತಂದು ಹಾಕಿದ. ಬೇಡ ಬೇಡ ಎಂದರೂ ಹಿತ್ತಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೀಳಿ ಒಲೆ ಹತ್ತಿರ ತಂದು ಹಾಕಿದ. ಮರುದಿನ ಜಳಕಕ್ಕೆ ಇಳಿದ ಗಂಡನ ಬೆನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿ ನೀರೆರೆದಳು ರೇಣವ್ವ. ರಾತ್ರಿ ಕಾಲು ಹಿಸುಕಲು ಬಂದ ಹೆಂಡತಿಯ ಸ್ಪರ್ಶ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು ಸತ್ಯಣ್ಣನ ಕಾಯ್ದ ದೇಹಕ್ಕೆ.

ಅಚ್ಚ ಪರಿಮಳ ಒಂದು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

ನಿರಾಳ

ಹೊರಗೆ ಧಗಧಗ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಒಲೆಯ ಒಳಕ್ಕೆ ತಿವಿದು ಸಾರು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯದಂತೆ ಸೌಟು ಆಡಿಸುತ್ತ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು ಮಂಗಳಾ. ಅತ್ತೆಗೆ ಗಂಜಿ ಕುಡಿಸಿದ ಗಂಗಾಳ, ಹಾಲಿನ ಗಿಂಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಂದ ಗೌರಕ್ಕ ಪುನಃ ಪುನಃ ಮನದಲ್ಲಿ ಏಳುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಉಸಿರಿದಳು.

"ಸುಮೀ ಯಾಕ ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲಾ?"

ಓರಗಿತ್ತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು? ದೀಪ ಹಚ್ಚುವ ಹೊತ್ತಾದರೂ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋದ ಮಗಳು ಇನ್ನೂ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಒಡಲಲ್ಲಿ ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳ ಮೂಕಳಾಗಿ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದಳು. ಲೋಟ ನೀರು ಎತ್ತಿ ಗಟಗಟ ಕುಡಿದಳು. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಬೆಂಕಿ ಆರಲು ಅಷ್ಟು ಸಾಕಾದೀತೆ ?

ಮುದುಕಿ ಮತ್ತ ಕೇಳಿತು. "ಆ ಸುಮೀ ಯಾಕ ಬಂದಿಲ್ಲಾ" ಅಂತ. ಇನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ರಗಳೆ ಎಬ್ಬಿಸತೈತೊ ಅಂತ ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟಿ ಕಡಿಯಾಕ ಹತ್ತೇತಿ.

ಉತ್ತರ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದ ಗೌರಕ್ಕ ತಲೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ಊದುಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚುವ ನೆವ ಮಾಡಿ ಹೊರಗೆ ಹೋದಳು. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದ ಚಿಳ್ಳೆ-ಮಿಳ್ಳೆಗಳು ಲಾಟೀನಿನ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಬಗ್ಗಿ ಕೂತು ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅಂಗಳಕ್ಕಿಳಿದು ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತರೆ ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲು ನೆರಳಿನಂತೆ ನೆಲವನ್ನೆ ನುಂಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಭಯ ಮೈ ತುಂಬಿ...........

ಊರು ಬಿಟ್ಟು ದೂರದ ಒಂಟಿಮನೆ. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ

ಒಂದೊಂದು ಮನೆ. ಅಪೂರ್ಣ ಕಟ್ಟಡಗಳು. ದೊಡ್ಡ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಗಳೂ ಅಲ್ಲ. ಕಾಂಪೌಂಡು ಗೋಡೆಗಳಿಲ್ಲ. ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕೆಲಸದಾಳುಗಳ ಉಲುವು, ಕತ್ತಲು ಮುಸುಕುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶ. ಡೆವಲಪ್ಡ್ ಏರಿಯಾ ಅಲ್ಲ. ಬೀದಿ ದೀಪಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಮನೆಗಳಿಗೇ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ರಸ್ತೆ ಗಟಾರ, ಅಂಗಡಿ, ಗಿರಣಿ, ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಏನು ಸಾಮಾನು ಬೇಕಾದರೂ ಗಂಡಸರು ಅಂಗಡಿ ಮುಚ್ಚಿ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ರಾತ್ರಿ ಹತ್ತರ ಮೇಲೆ ತರಬೇಕು. ಇದ್ದದ್ದು ಒಂದೇ ತಮ್ಮದೇ ಸ್ವಂತ ಮನೆ.

ಮನೆಯ ಮುಂಬಾಗಿಲ ಚೌಕಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಬಂದ ಗೌರಕ್ಕ -ಮಂಗಳೆಯರು ಹೌಹಾರಿದ್ದರು. ತುಂಬಿದ ವಠಾರದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನೆ ಕಂಡ ಓರಗಿತ್ತಿಯರು ತಮ್ಮ ಅರ್ಧ ಬದುಕನ್ನು ಕಳೆದಿದ್ದರು. ನೆರೆ-ಹೊರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಗಿತ್ತು. ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಆಡುವಂತಿಲ್ಲ.

ಇದಕ್ಕಿಂತ ಏನು? ಕಣ್ಣೀರು ತರಾಕ ಏನು ಧಾಡಿ ನಿಮಗ? ಪಾಶ್ ಏರಿಯಾದಾಗ ಬಂಗ್ಲೆ ಕಟ್ಟಾಕ ನಿಮ್ಮ ಗಂಡ ಏನ ಲಕ್ಷಾಧೀಶರ? ಕುಬೇರನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ? ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಏನ ಗಂಟು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟಾರ? ಹಾಸಿಗಿ ಇದ್ದಷ್ಟ ಕಾಲು ಚಾಚಬೇಕು.

ಸರಿ, ಬೈಗುಳಗಳ ಸುರಿಮಳೆ. ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಓರಗಿತ್ತಿಯರಿಬ್ಬರೂ ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿ, ತುಟಿ ಬಿಗಿದು, ಗೊಣಗುತ್ತ ತಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕೇಟು ಹಾಕಿ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು, ಸುಮಿತ್ರಳಿಗಷ್ಟೇ ಈಗ ಏಟುಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಇವತ್ತು ಎಷ್ಟು ಹೊಡೆತಾ ತಿಂತಾಳೊ ಈ ಸುಮೀ, ಗೌರಕ್ಕನ ಕರುಳು ಚುರಕ್ ಎಂದಿತ್ತು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಅವಳು ಈ ಮಗಳನ್ನು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದ್ದಳು. "ಹೊರಗ ಹೋದರ ಕತ್ತಲ ಗವ್ ಅಂತೈತಿ. ನನಗ ಹೆದರಿಕಿ ಆತು. ಈ ಹುಡುಗಿ ಯಾವಾಗ ಬರ್ತಾಳೋ ಏನ ಕತೀನೋ" ಮಂಗಳೆ ದುಃಖ ತಡೆಯದೆ ಬಿಕ್ಕಿದ್ದು ನೋಡಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟು "ಛೀ ಹುಚ್ಚೀ ಅಳಬ್ಯಾಡಾ, ದೇವರಿಗೆ ದೀಪಾ ಹಚ್ಚೇನಿ, ಕೈಕಾಲು ತೊಳಕೊಂಡು ಕೈಮುಗದ ಬಾ. ಈಗ ಬರ್ತಾಳ ಸುಮೀ" ಮುದುಕಿಗೆ ಕೇಳ್ಸೀತು ಮತ್ತೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕಿವಿಯ ಅತ್ತೆಗೆ ಪಿಸು ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಕೂಡಲೆ ಹಾಲಮ್ಮನಿಂದ ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ತೂರಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲಿ ಎತ್ತ ಏನು, ಯಾರು, ಯಾಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ನಡ ಮುರಿದು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಮನೆಯ ಕಾರುಭಾರು. ಹರಿತ ಬಾಯಿ, ಜೋರು ಗಂಟಲು, ಮೈ ತುಂಬ ಧೈರ್ಯ ಇರುವ ಇಂಥದೊಂದು ಜೀವ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ದೊಡ್ಡ ಬೆಂಬಲ ಆ ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬದುಕು ಮಾಡಲು ಬಂದ ಈ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ.

"ಏ.. ರಂಡೇರ ಏನ ಮಾತಾಡತೀರಿ ಅಲ್ಲೆ. ಪಿಸಿಪಿಸಿ ಅಂತ ಯಾಕ ಅಂತೀರಿ? ಮೈಯಾಗ ಸಗತಿ ಐತಿಲ್ಲೊ. ರೊಟ್ಟೀ ತಿಂದೀರಿಲ್ಲೊ? ಬರ್ರಿಲ್ಲೆ ಬೋಸಡೇರ. ಏನು ಮುಚ್ಚಿಡಾಕ

ಹತ್ತೀರಿ. ಹೇಳ್ರಿ ಬರ್ರಿಲ್ಲೆ ಒದರ್ರೀ ಎಲ್ಯದಾಳ ಆಕಿ ಹೊಯ್ಮಾಲಿ ಕರೀರಿ. ಬಂದಾಳಿಲ್ಲೊ? ಇನ್ನೂ ಯಾಕ ಬಂದಿಲ್ಲಾ. ಕಿಡಿಕ್ಯಾಗ ಕಾವಳ ತುಂಬೇತಿ. ದೀಪಾ ಹಚ್ಚ ಬರ್ರಿ. ನೀವೇನ ದನಾ ಕಾಯ್ತಿರೇನು? ಸುಮೀ.. ಸುಮೀ.."

ಹಾಲಮ್ಮ ಒಂದೇ ಉಸುರಿನಿಂದ ಕಿರಿಚುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಸುಮಿತ್ರ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಳು... ದಮ್ಮು ಹಿಡಿದು ತೇಕುತ್ತಿದ್ದಳು... ಬರಿ ಹಣೆ. ಹರಿದ ಬ್ಲೌಜು, ಜಾರಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಸೆರಗು ನಿರಿಗೆ, ಪುಸ್ತಕಗಳು... ಮೈಕೈ ಎಲ್ಲ ಮಣ್ಣು, ತರಚು ಗಾಯ, ಕುತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಉಗುರಿನ ಗೀರು, ಬಾಯಿ ಒಣಗಿ, ತಲೆ ತಿರುಗಿ, ಕಣ್ಣು ಮಂಜಾಗಿ, ಕಾಲು ಥರಥರ ನಡುಗಿ ಆದರೂ ಓಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ ಒಬ್ಬಳೇ ಹುಡುಗಿ...

ಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿದ ಭೂತ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದೆಯೇನೋ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮನೆ ಹತ್ತಿರವಿಲ್ಲ, ಪ್ರಪಂಚದ ಕೊನೆಗೆ ಇದೆ. ಏನೋ ನಾನು ಮುಟ್ಟುವೆನೋ... ಹುಂ... ಉಹುಂ... ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪುವೆನೋ. ಕಣ್ಣ ತುಂಬ ಕತ್ತಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಕ್ಕರಿಸಿ ತಲೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು.

ಒಬ್ಬಳೇ ಅಲ್ಲಿ ಕೂತಿರಲೂ ಭಯವಿಲ್ಲ. ತಲೆ ಪೂರ್ತಿ ಖಾಲಿ. ಇಲ್ಲೇ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟರೇ ಚೆನ್ನ. ಆಗ ಮನೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮೈ ಸವರಿಕೊಂಡಳು. ಎಲ್ಲಾ ಇವೆ... ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು, ಕಿವಿ, ಕೈ, ಹೊಟ್ಟೆ, ಎದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೋವೂ ಇದೆ. ನಾನು ಹುಡುಗಿ... ಮರವಲ್ಲ. ನನಗೆ ಮನೆ, ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಅಜ್ಜಿ, ದೊಡ್ಡಪ್ಪ, ದೊಡ್ಡವ್ವ, ತಂಗಿ-ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲಾ ದಾರಿ ಕಾಯ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸುತ್ತಲು ಕಾವಳ ಕವಿಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ಮನೆ ನೆನಪಾದೊಡನೆ ಮರಗಟ್ಟಿದ ಮೈ, ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ ಎಲ್ಲ ಎಚ್ಚರಾದವು. ಮನೆಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮುಂದೇನು? ಪ್ರಶ್ನೆ ಭೂತಾಕಾರ ತಾಳುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾಕೆ ತಡ ಮಾಡಿದೆ; ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಏನಾಯ್ತು ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದುರಿಸಬೇಕು ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕಾ?

ಅಪ್ಪ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಸಿಟ್ಟು, ತಾನು ಅರಿಯದ್ದೇ. ಅವರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಹೊಡೆದು ಚಿಂದಿ ಮಾಡಿಯಾರು... ತಾನು ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದೇ ಅವರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ತನ್ನ ಹಠದಿಂದ ಅವ್ವ, ಅಜ್ಜಿಯರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ.

"ಸುಮೀ ಇಷ್ಟ ಕಲಿತದ್ದು ಸಾಕು, ಕಾಲೇಜ ಕಲತು ಆಕಿ ಏನ ರಾಜ್ಯಾ ಆಳಬೇಕಾಗೇದ. ಮನ್ಯಾಗ ಅಡಿಗಿ, ರೊಟ್ಟಿ ಮನೀಕೆಲಸಾ ಕಲಸ್ರಿ ಸಾಕು" ಫರ್ಮಾನು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದರು ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ. ಸುಮಿತ್ರ ಅತ್ತು, ಕರೆದು ಅನ್ನ ನೀರು ಬಿಟ್ಟು, ಹಾಲಮ್ಮನ ಮನಸ್ಸು ಕರಗಿಸಿದ್ದಳು.

ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ವಾದ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ವಠಾರದ ಮಾಲೀಕರ ಮಗಳು ರೂಪಾ ಹಾಲಮ್ಮನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿತ್ತು.

"ಈಗಿನ ಕಾಲದಾಗ ಹುಡುಗೀರು ಕಾಲೇಜು ಕಲಿತರ ಛೊಲೋ ಗಂಡ ಸಿಗತಾನಂತ.

ಮದುವಿ ಆಗೂತನಾ ಹೋಗಲಿ ಬಿಡ್ರೆಪಾ" ಹಾಗೆಯೇ ಸುಮಿತ್ರಳಿಗೂ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ್ದಳು "ಹೆಣ್ಣ ಹೆಂಗಸು ಮನಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗ ಹೋದರ ಮಂದಿ ಬಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಸದಾಂಗ ಬದುಕಬೇಕು. ಮನಿ ಮರ್ಯಾದಿ ಕಾಯಬೇಕು. ಅಲ್ಲೆ ಇಲ್ಲೆ ಅಡ್ಡ್ಯಾಡಿ ಹಲ್ಲ ಕಿಸಿದು ಏನರೆ ಭಾನಗಡಿ ಮಾಡಿದಿ ಅಂದರ ಗಂಡಸರಕಿಂತ ಮೊದಲ ನಾನ... ನಿನ ಕೈ ಕಾಲ ಮುರದು ಮೂಲ್ಯಾಗ ಕುಂದರಸತೇನಿ ಗೊತ್ತಾತ?"

ಸುಮಿತ್ರ ಥರ ಥರ ನಡುಗಿದಳು. ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ಗಾಳಿಯ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿದೆ. ಮನೆಗೆ ಹೋಗದೆ ದೂರ ಓಡಿ ಹೋದರೆ? ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗೋದು. ಹ್ಯಾಂಗ ಬದುಕೂದು, ಉಹುಂ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ನಾನ ಸತ್ತರ? ಹೌದು ಸಾಯಬೇಕು. ನಾನು ಸತ್ತು ಹೋದರ ಅವ್ವ ನಾಕ ದಿನಾ ಅತ್ತು ಗೋಳಾಡಿ ಆಮ್ಯಾಲೆ ಮರೀತಾಳ. ಇತ್ಲಾಗ ಹೋಬರ ಪ್ಲಾಟು ಮಾಡದ ಜಾಗಾದಾಗ ಒಂದ ಹಾಳ ಬಾವಿ ಇತ್ತು. ಅಲ್ಲೆ ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ತರ? ನೀರಿಲ್ಲದ ಬಾವಿ. ಬರೆ ಪೆಟ್ಟಾಗಿ ಜೀವ ಉಳದರ? ಕೈಕಾಲು ಮುರುದು ಹಾಸಿಗಿ ಹಿಡಿದರ ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ಭಾರ... ಎದ್ದು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸುಮಿತ್ರ ಗಕ್ಕನೆ ನಿಂತಳು.

ಇದೆಲ್ಲಾ ಹ್ಯಾಂಗಾತು, ಏನಾತು? ಯಾಕಾತು? ನಾ ಏನ ಪಾಪಾ ಮಾಡಿದೆ? ಉಹುಂ... ನಾ ಏನ ಪಾಪಾ ಮಾಡಿದೆ? ಪಾಪಾ ಮಾಡಿದವನ... ಬ್ಯಾರೆ. ದಿನಾಲು ಅಡ್ಡ್ಯಾಡತಿದ್ದೆ. ಇವತ್ತ... ಯಾಕ ಹಿಂಗಾತು? ಇದರೊಳಗೆ ನಂದೇನ ತಪ್ಪು... ನಾನು ಹೆಣ್ಣ ಆಗಿದ್ದ... ದೇವರ... ಅವನಿಗರೆ ಗೊತ್ತಾಗಬಾರದ... ನಂದೇನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಅಂತ.

ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಯಿಂದ ಹುಚ್ಚಳಾಗಿದ್ದ ಸುಮಿತ್ರಳ ಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿಯಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು.

ಆ ದಿನ ನಡೆದದ್ದಿಷ್ಟೆ.

ಅರ್ಧ ಕಟ್ಟಿದ ಮನೆ, ಹಾಳು ಮನೆ. ದಿನವೂ ಆ ಮನೆ ದಾಟಿಯೇ ಬಸ್ ಸ್ಟಾಪಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಬೇರೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಆಳುಗಳು ಯಾರಾರೋ ಬಂದು ಇದ್ದು ಹೋಗುವ ಸ್ಥಳ. ಆ ದಾರಿಯಾಗಿ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ... ಅಲ್ಲ ಚಿಗುರು ಮೀಸೆ ಯುವಕ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಕಟ್ಟಿಗೆ, ಉಸುಕು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ನೋಡಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಮನೆಕೆಲಸ ಸುರು ಆಗುವ ಲಕ್ಷಣವಿತ್ತು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಉಲುವು ಆದೀತು ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಳು ಸುಮಿತ್ರ. ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲದೆ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿ ಓದುವ ಹವ್ಯಾಸದ ಸುಮಿತ್ರಳಿಗೆ ಆ ದಿನ ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಬೇಗ ಲೈಬ್ರರಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಕೊಟ್ಟುಬಿಡೇ ಎಂದು ಗೆಳತಿ ತುಂಬ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದ್ದಳು. ಕೊನೆಯ ಪರಿಚ್ಛೇದ ಮುಗಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಬರುವ ಬಸ್ಸು ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಮನೆಯತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಹದ್ದಿನಂತೆ ಎರಗಿ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಳು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಮುಕ.

ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಚೀರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಳು ಸುಮಿತ್ರ. ಒದರಿದರ ನಿನ ಕುತಗೀನ ಹಿಚಕಿ ಬಿಡತೇನಿ. ಸುಮ್ಮನ ಬಿದ್ದಕೋ. ಗಂಡು ಕೈ ಎಲ್ಲೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹಿಚುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈಯೆಲ್ಲ ಮುಳ್ಳು ಮುಳ್ಳು. ನೆಲ ಚುಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು. ಕಲ್ಲು ಮರಳು ಎಲ್ಲ ಬೆವೆತ ಮೈಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ನಿಸ್ಸಹಾಯಕ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ಇಳಿದಿತ್ತು. ಮೈ ಮನಸ್ಸು ಹೆದರಿ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಗಂಟಲು ಮೂಕವಾಗಿತ್ತು. ಅವನ ಮುಖ ಮೈ ಹತ್ತಿರವಾದಾಗ ಕಾಣದಂತೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ್ದಳು ಅಷ್ಟೇ...

ಲಜ್ಜೆ ಮಾಯವಾಗಿ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ತೆರೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಳು ತಾನು. ಇದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಪ್ಪು ಏನಿದೆ ? ಎಲ್ಲಿ ಇದೆ? ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ತನ್ನ ತಪ್ಪಲ್ಲ, ಹುಟ್ಟಿಸಿದವರದೂ ಅಲ್ಲ...

ಕೂದಲು ಸರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸೆರಗು ಹೊದ್ದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟಳು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ. ಎದುರಿಗೆ ಬಂದ ಗೌರಕ್ಕನನ್ನು ಸರಿಸಿ ಬಚ್ಚಲಿಗೇ ಹೋದಳು. ಕೈ ಕಾಲು ತೊಳೆದು ಬಟ್ಟೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ದೇವರ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಕಾಲು ನಡುಗಿದರೂ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ 'ತನ್ನಿಂದ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಮಿಸು' ಮನದಲ್ಲೇ ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು.

ಹಾಲಮ್ಮನಿಗೆ ವಾಸನೆ ಬಂದಿತೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಮತ್ತೆ ಕಿರುಚಿದಳು. 'ಸುಮೀ... ಏ ಚಿನಾಲಿ ಬಾ ಇಲ್ಲೆ. ಕುಕ್ಕರಸು. ಯಾಕ ಕತ್ತಲು ಮಾಡಿ ಬಂದಿ? ಹೇಳ'

ಹಾಲಮ್ಮ ಅನುಭವಿ, ಬುದ್ಧಿವಂತೆ. ಉಳಿದವರಂತೆ ಬೇಗ ಮರುಳು ಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾಗೂದಿಲ್ಲ ಅವಳನ್ನ, ಸುಮಿತ್ರೆಗೆ ಗೊತ್ತು. ಆದರೂ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನ...

"ಅಜ್ಜಿ ಮಾಸ್ತರರು ಕ್ಲಾಸು ತಡಾ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಬಸ್ಸು ತಪ್ಪಿತು. ಬ್ಯಾರೆ ಬಸ್ಸು ಹಿಡಿದು ಓಡೋಡಿ ಬರೂದರಾಗ ಕತ್ತಲಾತು. ದಾರಿ ಛೊಲೋ ಇಲ್ಲಾ, ದೀಪ ಇಲ್ಲಾ ಅದಕ್ಕ..."

"ಅದಕ್ಕ ಏನಾತು? ಬಿದ್ದೇನು? ಪೆಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿ ಆಗೇದ?"

"ಹೌದಜ್ಜಿ ಕಲ್ಲು, ಮುಳ್ಳು, ಕಂಟಿ ಬಾಳ ಅದಾವ. ಕಾಣೆಸಲಿಲ್ಲಾ ಕತ್ತಲದಾಗ ಬಿದ್ದ ಬಿಟ್ಟೆ ಮೊಣಕಾಲು, ಮೊಣಕೈ ತರಚಿ ರಕ್ತ ಬಂದದ. ಆ ಮ್ಯಾಲೆ ಓಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸೀರೀನೂ ಹರೀತು" ಅಳು ಒಟ್ಟರಿಸಿ ಬಂದಿತ್ತು.

ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಎದ್ದು ದಿಂಬಿಗಾನಿಸಿ ಕೂತ ಹಾಲಮ್ಮ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಮೊಮ್ಮಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಇಡಿಸಿ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸಿದಳು.

ಬಾಯಿ ಬಡಿದುಕೊಂಡ ಸುಮಿತ್ರ ಚೀರಿದಳು. ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಅಜ್ಜಿ ಮುಟ್ಟಬ್ಯಾಡಾ, ಬ್ಯಾಡಾ ಕೈ ದೂರ ಸರಿಸಲು ನೋಡಿದಳು.

"ಅಯ್ಯ... ಗೌರಿ-ಮಂಗಳೀ ಬರ್ರಿಲ್ಲೆ ಬೋಸಡೇರ, ದೊಡ್ಡ ಲೈಟು ಹಾಕರಿ, ಇಕೀಗೆ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಏನಾಗೇದ ನೋಡ ಬರ್ರೀ, ಬಿದ್ದರ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಪೆಟ್ಟಾಗ್ತತ ಹ್ಯಾಂಗ ? ತಗೀರಿ ಬ್ಲೌಜು.

ಈ ರಂಡಿ ಏನೋ ಘಾತಾ ಮಾಡ್ಯಾಳ."

ಬೆನ್ನಿನ ತುಂಬ ಕಚ್ಚು, ರಕ್ತ ಮಂಜುಗಟ್ಟಿದ ಗಾಯ, ಧೂಳು ತುಂಬಿದ ಕೂದಲು, ಎದೆ, ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆಲ್ಲ ಗೀರು ಗಾಯ, ಛೇ ಛೇ ನೋಡಲಾಸಲ್ಲ!!

"ಖರೇ ಹೇಳು ಹೊಯ್ಮಾಲಿ, ಇಲ್ಲಾಂದರ ನಿನ ಚಂಡ ಮುರಿತೇನಿ" ಮಂಗಳಾಗೆ ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಛಟೀರನೇ ಮಗಳ ಕೆನ್ನೆಗೊಂದು ಏಟು ಹಾಕಿದಳು.

ಮುದುಕಿ ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ಹಿರಿಯಳು ಇದ್ದಾಗ ಸೊಸೆ ಹೊಡೆದದ್ದಕ್ಕೆ ಸಿಟ್ಟಾಯಿತು. "ಏ ಹಡಬಿಟ್ಟಿ ಸುಮಾಕ ಕುಂದ್ರು. ಬೊಬ್ಬಾಟಾ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಾ. ಆ ಬಾಗಲಾ ಮುಚ್ಚಿ ಬರ್‍ರಿಲ್ಲೆ"

ಸುಮಿತ್ರ ಅಳುತ್ತ ಬಾಯಿ ಬಿಟ್ಟಳು. "ಅಜ್ಜಿ ಇದರೊಳಗ ನಂದೇನು ತಪ್ಪದ ಹೇಳು. ತಪ್ಪ ಇದ್ರ ನೀವ ಶಿಕ್ಷಾ ಕೊಡ್ರಿ. ಅನುಭೋಗಸತೇನಿ ಇರು ಅಂದರ ಇರ್‍ತೀನಿ, ಸಾಯ ಹೋಗ ಅಂದರ ಸಾಯ್ತೀನಿ."

ಹಾಲಮ್ಮ ದಂಗಾಗಿ ಮಾತು ಬಾರದೆ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟು, ಸೋತು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒರಗಿದಳು. ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಲ್ಲೂ ನೀರ ಧಾರೆ. ಸುಮಿತ್ರ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ತಪ್ಪೇ? ಮಗಳ ದೈನೇಸಿ ಸ್ಥಿತಿ ನೋಡಿ ಮಂಗಳಾ, ಗೌರಕ್ಕ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡದೇ ಬಾಯಿಗೆ ಸೆರಗು ತುರುಕಿ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಸಿದರು. ತೀರ್ಪು ಕೊಡಬೇಕಾದ ಹಾಲಮ್ಮ ಎದ್ದು ಕುಳಿತಾಗ ಮುಖ ಗಂಭೀರವಾಗಿತ್ತು.

"ಗೌರೀ ಮಂಗಳಾ ಏಳ್ರಿ. ಅಳೂದು ಸಾಕು, ಈಗ ಕೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಹೊಟ್ಟ್ಯಾಗ ಇಟಕೊಳ್ರಿ. ಎಲ್ಲ್ಯೂ, ಯಾರ ಮುಂದೂ ಉಸರಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಗಂಡಸರ ಕಿವಿಗೂ ಹಾಕಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಎಲ್ಲಾ ನುಂಗರಿ ಏನೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ನಮ ಕೂಸು ಏನೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗ್ರಿ ನೀರ ಕಾಸಿ ಬೇಸ್ಯಾಗಿ ಎರೀರಿ, ತಿಕ್ಕಿ ತೊಳೀರಿ. ಗಂಗವ್ವ ಎಲ್ಲಾನೂ ಶುದ್ಧ ಮಾಡತಾಳ ಹೋಗ್ರಿನ್ನ" ಆದರೂ ಎಂಥದೋ ದುಗುಡ.

ಎಂಟ್ಹತ್ತು ದಿನ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಸುಮಿತ್ರ ಕೊಟ್ಟ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮಂಗಳಾ ಅತ್ತೆಯ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉಸುರಿ ಮಗಳಿಗೆ ನೀರು ಎರೆಯಲು ಹೋದಳು. ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಕಳೆ ತುಂಬಿತು. ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸು ನಿರಾತಂಕ... ನಿರಾಳ.

ಗೂಡಿನೊಳಗೊಂದು ಹಕ್ಕಿ

ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿಂದ ಮಾಲತಿಯ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಸುನಾಮಿಯಂಥ ಸುಳಿ ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನು ಆಡಿದ ಮಾತು ತನಗೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವ್ವ ಫೋನಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಅರಗಿಸಿ ಕುಡಿದು, ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅದೇ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ತಲೆ ಒಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮನದಲ್ಲಿ ಸಾರು ಕುದಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವ್ವನ ಫೋನು...

"ಮಾಲೂ, ಸುಮಾನ ಅವ್ವ ತುಳಸಕ್ಕನ್ನ ಶೇಖರ ಮನೀಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗ ಹಾಕ್ಯಾನಂತ. ಆಕಿ ಗೋಳ್ಯಾಡೂದೂ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗೂದಿಲ್ಲವಾ. ಅಂಥಾ ದೆವ್ವನಂಥಾ ದೊಡ್ಡ ಮನ್ಯಾಗ ಗಂಡ ಸತ್ತ ಮುದುಕಿ ಒಬ್ಬಾಕೇ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದಾಂಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಬದುಕಬೇಕೋ, ನೋಡಿ, ಕೆಟ್ಟ ಅನ್ನಿಸ್ತು." ಆಕಾಶ ಪಾತಾಳ ಒಂದ ಮಾಡೂ ಹಾಂಗ ಅಳಕೋತ ಹೇಳಿದ್ಲು. "ಗಂಟು ಮೂಟೆ ಕಟಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಡು ಅಂದಾ. ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟ ಅತ್ತಿಗೆ ಹಿಂಗ ಮರ್ಯಾದಿ ಕೊಡ್ತಾರ? ದೇವರ ಅಂವಗೇನ್ ಛೊಲೊ ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ" ಅಂತ ಆಕಿ ಶಾಪಾ ಹಾಕಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ನಾ ಸುಮ್ಮನಿರಲಿಲ್ಲ ನೋಡು. ತುಳಸಕ್ಕಾ ಸಾಕು ಬಾಯಿ ಮುಚಗೊಳ್ರಿ. ಶೇಖರಗ ಶಾಪಾ ಹಾಕಿದ್ರ ಸುಮಾಗ ಕೆಟ್ಟ ಆದೀತು ಅನ್ನೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡ್ರಿ ಅಂತ ಬಯ್ದು ಬಂದೆ. ಆದರ ನನಗೂ ವಿಚಿತ್ರ ಅನಿಸೇದ. ಶೇಖರ ಒಳ್ಳೇ ಹುಡುಗ! ಇಷ್ಟ ಕಠೋರ ಯಾಕ ಆದಾ ಅಂತ ತಿಳೀಲಿಲ್ಲ" ಹೀಗೇ...

ಇನ್ನು ಒಳಗಿರಲಾರೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಸಂಜೆ ಗಂಡನೆದುರು ಸ್ಫೋಟಿಸಿತು.

"ಶೇಖರ ಇಷ್ಟು ಕೆಟ್ಟ ಆಗ್ತಾನಂತ ನನಗ ಅನಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ" ಹೆಂಡತಿಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ

ಬೇಸರಪಿತ್ತೆಂದು ಅನಿಸಿದ ಅನಿಲ ವಿಷಯ ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿದ.

ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಚುಚ್ಚಿದಂತಾಗಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು, "ಅಲ್ಲಲ್ಲ... ಅಂವಾ ಒಳ್ಳೆಯಂವಾ, ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನವಾ ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ..." ಅಂದಳು. ಮಾತು ಬೇರೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನಿಸಿ ಶರ್ಟು ತೊಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಅದೇನು ಹೊಸಾ ವಿಷಯ ತನಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುವ ಭಾವದಲ್ಲಿ.

"ಯಾರು, ಅವನಃ ಹೌದಲ್ಲೊ ಶೇಖರಾ ನಿನಗ ಸೀರಿ..."

ಥಟ್ಟನೆ ಅವನ ಮಾತು ತುಂಡರಿಸಿ "ಮಕ್ಕಳಾದ ಮ್ಯಾಲೂ ಹಂಗಸ್ತಿರೇನು? ಸಾಕು ಸುಮ್ಮನಿರ್ರಿ. ನಾ ಅವನ ಹೆಸರು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದ ತಗಿಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಮಾತು ನಾ ಯಾವಾಗ್ಲೋ ಮರತ ಬಿಟ್ಟೇನಿ"

-ಹೌದೇನು -ಖರೇ ಶೇಖರನ್ನ ಮರತೀನ ಉಹುಂ, ಅದು ಈ ಜನ್ಮದಾಗ ಸಾಧ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅನಿಲನ ಹೆಂಡತಿ ಆಗಿ ಈ ನಾಟಕ ಮಾಡಾಕ ಬೇಕಲ್ಲ.

ಮಾತು ಸುರುಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಮುಗಿಸಲೇಬೇಕಾದಂಥ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಮಾಲಾ -

"ಹಂತಾ ದೊಡ್ಡ ಮಾತಲ್ಲ ಬಿಡ್ರಿ. ನಮಗ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೂ ಅಲ್ಲ. ಶೇಖರ ತುಳಸಕ್ಕನ್ನ ಮನೀ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗಹಾಕ್ಯಾನಂತ. ಒಬ್ಬಾಕೆ ಮಗಳು ಅಲ್ಲೇ ಇರತೀನಿ ಅಂತ ಹೋಗಿದ್ಲು ತುಳಸಕ್ಕ. ಈಗ ತಿರಿಗಿ ಬಂದಾಳಂತ ಅವ್ವ ಫೋನ್ ಮಾಡಿದ್ಲು" ಮಾತು ತೇಲಿಸಿದಳು ಮಾಲಾ.

"ಹಾಂ ತುಳಸಕ್ಕ ಅಂದರ ಶೇಖರನ ಅತ್ತಿ ಹೌದಲ್ಲೊ, ಅತ್ತಿ ಅಳಿಯಾಗ ಆಸ್ತಿ ಸಲುವಾಗಿ ಏನೋ ಜಗಳ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಹೊರಗ ಹಾಕ್ಯಾನ. ಮತ್ತ ಕರಸ್ತಾನ, ಅದೇನ ದೊಡ್ಡ ಮಾತು"

ಅನಿಲ ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಹೊರಟುಹೋದ. ಸ್ಫೋಟಗೊಂಡು ತಲೆಭಾರ ಇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಲಾ ಪುನಃ ಯೋಚನೆಗೆ ಬಿದ್ದಳು.

ಶೇಖರನ ವಿಷಯ ಅನಿಲನ ಮುಂದೆ ಎತ್ತಿದ್ದು ನನ್ನ ತಪ್ಪು. ಎಷ್ಟು ಸಹಜವಾಗಿ ಶೇಖರನ ಬಗ್ಗೆ ಕೀಳು ಮಾತು ಆಡಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ. ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಶೇಖರ ಕಟುಕ, ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಅಂತ ನಾ ನಂಬಿದ್ದೇನು, ಗಂಡನ ಮುಂದೆ ನಾಟಕಾ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪಾತ್ರದ ಮಾತುಗಳೋ ತಿಳಿವೊಲ್ಲದು. ಶೇಖರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದೇನು? ಅವನು ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ, ಉಹುಂ ಒಂದೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ತನ್ನ ಒಳಗೆ ಯಾಕೆ ಈ ಕುದಿತ. ಅವನು ಕೆಟ್ಟವನೆನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎನ್ನುವ ತುಡಿತ. ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ಕೂತು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಈಗಲೂ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸ್ತಾನೋ, ಇಲ್ಲಾ ಸುಮಾಳೊಡನೆ ಬಾಳುತ್ತಾ ಮಾಲಾನನ್ನು ನೆನೆಸುತ್ತಾನೊ ಉಹುಂ ಒಮ್ಮೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ

ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಾನೇ ಅವನ ಮೊದಲ ಪ್ರೀತಿ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಎಂದೂ ಮರೆಯುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಶೇಖರನ ಪತ್ರವಿಲ್ಲ. ಭೇಟಿಯಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಉತ್ತರವಿಲ್ಲದೆ ಉಳಿಯುವದೇನೋ !

ಮದುವೆಯಾದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಮಾಲಾ ಅನಿಲನೆದುರು ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಹನಿಮೂನಿಗೆ ಊಟಿಗೆ ಹೋದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೈ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಅಲೆದಾಡುತ್ತ ಸಂತೋಷದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರೂಪದ ಗರ್ವದಲ್ಲಿ ಶೇಖರನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ ಅವನು ಬಂದದ್ದೇ ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ. ಶೇಖರ ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ್ದ. ಆಗಾಗ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ದೂರದ ಸಂಬಂಧಿ. ಮಾಲಾಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡ್ತಿರೇನು ಅಂತ ಅಪ್ಪನ್ನ ಕೇಳಿದ್ದ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಮದುವೆ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ರುಚಿ-ಅಭಿರುಚಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದವ ತಮ್ಮ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಚೆಲುವಾದ ರೇಶಿಮೆ ಸೀರೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ತರುಣ ಇಂಜಿನಿಯರನೇ ಶೇಖರ ಎಂದು ನೆನಪಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ಅನಿಲ ತನ್ನ ಕೈ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಸುತ್ತಲಿನ ಹಸಿರಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಮಾಲಾನ ಮನಸ್ಸು ಎಲ್ಲೋ ಅಲೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಪರಿವೆಯೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅನಿಲ ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಟೇಜ ಕಡೆಗೆ ಬಿರಬಿರನೆ ಹೊರಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆಯ ಮೌನ ನೆಲೆಸಿತ್ತು.

ಮರುದಿನ ದೋಣಿ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಅದೇ ನೀಲಿ ರೇಶಿಮೆ ಸೀರೆ, ಮಡಿಚಿದರೆ ಹಿಡಿ ತುಂಬುವ ನವಿರಾದ ಸುಂದರ ಸೀರೆ, ಉಡಲು ತೆಗೆದಿಟ್ಟಳು. ಪಟ್ಟನೆ ಮುಖಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದಂತೆ ಬಂದಿತ್ತು ಆಜ್ಞೆ.

"ಆ ಸೀರಿ ನೀ ಎಂದೂ ನನ್ನ ಮುಂದ ಉಡಬಾರದು."

ಕನಸಿನ ಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದವಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗಿತ್ತು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಡ್ರೆಸ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಉರಿಯುವ ಮುಖದ ಗಂಡ ಎದುರು ನಿಂತಿದ್ದ. ಇದನ್ನು ಬಾಸ್ಸಿಂಗ ನೇಚರ ಅನ್ನಬೇಕೋ ಗಂಡಿನ ಸಂಶಯ ಗುಣವೋ ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕುಗ್ಗಿದ್ದಳು. ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ಗಂಡನೊಡನೆ ಏನು ಆಡುವದೊ ಏನು ಮಾತಾಡಿದರೆ ತಪ್ಪು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೊ ಎಂದು ಆತಂಕದಿಂದ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡಿದ್ದಳು. ಜಗತ್ತು ಕಾಣದ ಹುಡುಗಿ, ಪಾಪ, ಶೇಖರನ ಕರಿನೆರಳು ಅವಳ ಸಂಸಾರದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅಂಥ ಸುಂದರ ಸೀರೆಯನ್ನು ತವರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದಳು.

ತವರಿಗೆ ಹೋದಾಗ ವಿಷಯ ತಿಳಿದು ಅವ್ವ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಯ್ದಿದ್ದಳು. "ನಿನಗ ಬುದ್ಧಿ ಅದs ಏನ ಮಾಲಾ ? ಉದ್ದ್ಯೋಕ ಸಾಲಿ ಕಲತಿ ಅಷ್ಟs. ಅನಿಲ ಇನ್ನೂ ನಿನಗ ಹೊಸಬರು. ಅವರ ಸ್ವಭಾವ ಹ್ಯಾಂಗ ಅಂತ ನಿನಗ ಏನೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರ ಮುಂದ ಹಿಂಗೆಲ್ಲಾ

ಸರಳ ಆಗಿ ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟರ ಏನಂತ ತಿಳಕೊಂಡಾರು ಅಂತ ನೀ ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಶೇಖರ ನಿನ್ನ ಮದುವಿ ಆಗ್ತೀನಿ ಅಂತ ಕೇಳಿದಾಗ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಮನಸ್ಸ ಇದ್ದರೂ ನೀನs ಒಲ್ಲೆ ಅಂದಿ. ನೀ ಅವನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಅಳಿಯಂದಿರಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು? ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಸಿನಿಮಾ, ಪಾರ್ಕ ಅಂತ ಎಷ್ಟ ಅಡ್ಯಾಡೀರೋ ನಿಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಾ ಎಷ್ಟು ಮುಂದುವರದದೊ ಅಂತ ಅವರಿಗೆ ಸಂಶಯ ಹುಟ್ಟೂದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕನ ಅದ. ಅಂಥಾ ಸಂಶಯ ಹುಟ್ಟಾಕ ಹೆಂಗಸರು ಅವಕಾಶ ಕೊಡಬಾರದು. ನಮಗ ನಮ್ಮದs ಒಂದು ಜಗತ್ತು ಇರ್ತದ. ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೊಂದು ಲೋಕ ಇರ್ತದ.

ಅದರೊಳಗಿನ ಗುಟ್ಟು, ಗಂಡಗ ಅಷ್ಟ ಅಲ್ಲ ಯಾರಿಗೂ ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬಾರದು. ಅದು ಶಾಣೇತನಾ ತಿಳೀತೇನು. ನೀ ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪ ನೀನs ತಿದ್ದಿಕೊ. ಗಂಡನ ಮನಸು ಗೆದ್ದಕೊ. ಅಂದರ ನಿನ್ನ ಬಾಳೇ ಛಂದಾಗಿ ನಡೀತದ."

ಸಂಕುಚಿತ ಮನಸ್ಸು ಸಂಶಯದ ಸ್ವಭಾವ, ಪುರುಷರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಂತಿದ್ದ ಅನಿಲನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವೇ ಇಲ್ಲ. ಗಂಡನ ಎಲ್ಲಾ ಮಾತಿಗೆ ಹೂಂಗುಟ್ಟಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ತಿಳಿದು ನಡೆದು, ನೀನೇ ಇಂದ್ರ, ಚಂದ್ರ ಎಂದು ಹೊಗಳಿ ಅಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸಿ, ಹಂಡ್ರೆಡ್ ಪರ್ಸೆಂಟ್ ಅವರನ್ನೇ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನಂಬಿಸಿ... ಸಂಸಾರ ರಥ ದಾರಿಗೆ ತಂದು ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು...

ಈಗ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶೇಖರ ಎದ್ದು ಬಂದಿದ್ದ. ಅವ್ವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಮಾತ್ರ ನಿಜವಿತ್ತು. ಅಪ್ಪ ಶೇಖರನ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಿಟ್ಟು, ಬೇಸರದಿಂದಲೇ ಒಲ್ಲೆ ಎಂದಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ ಅಂತೇನೂ ಅಲ್ಲ... ಬಾಲಿಶ ಬುದ್ಧಿ. ದೂರದ ಸಂಬಂಧಿಕನಾಗಿ ಆಗಾಗ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಶೇಖರನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು ಅನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ತಾರುಣ್ಯ ಸಹಜ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರ ಜೊತೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ತಾನು ಅತ್ತ ಸುಳಿದರೆ 'ಏನು ಮಾಲಾ ಕಾಲೇಜು ಹ್ಯಾಂಗ ನಡದsದ' ಸಾಯನ್ಸ ತಗೊಂಡಿಯಲ್ಲ ಕಠಿಣ ಆಗ್ತದೇನು 'ಹಂ ಏನು ಎಲ್ಲಾ ಆರಾಮ' ಅಲ್ಲಿಗೆ ತಮ್ಮ ನಡುವಿನ ಮಾತು ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅವನ ರೂಪು, ನಿಲುವು, ವಿದ್ಯೆ ಮೆಲುಮಾತು, ಎಲ್ಲವೂ ಚೆನ್ನ. ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅವನು ಮನೆಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ಏನೋ ಭಣಭಣ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಮನದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡುತ್ತಾನೇನೊ ಎಂದು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಯೌವನದ ಬಯಕೆ ಪ್ರೀತಿ - ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಸಿನಿಮಾ, ಟಿ.ವಿ. ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಅದೇ ಲಹರಿಯಲ್ಲಿ ಮೈ ಮರೆತವಳು ಮಾಲತಿ.

ಎಲ್ಲಾದರೂ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಸಿಮಾನಕ್ಕೊ, ಪಾರ್ಕಿಗೊ, ಹೋಟೆಲ್‌ಗೋ ಕರೆದೊಯ್ದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತ ತನ್ನ ಕೈ ಬೆರಳುಗಳೊಡನೆ

ಆಟವಾಡುತ್ತ, 'ಮಾಲೂ ನನ್ನ ಮದುವೆ ಆಗ್ತೀಯಾ' ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಆಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂಥ ಅರಸಿಕ ಶೇಖರ. ತನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಗುಳ್ಳೆ ಒಡೆದು ಹೋಗಿತ್ತು. ಅಪ್ಪನೆದುರು ಕೇಳು ಬದಲು ತಾನು ಕನಸಿದಂತೆ ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಥಟ್ಟನೆ 'ಹೂಂ' ಎಂದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳೇನೋ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಗರ್ವ, ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹ, ನಿರಾಶೆ ಎಲ್ಲ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೂಡಿ ಒಲ್ಲೆ ಎಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಮಾಲತಿಯ ಬದುಕಿನ ದಿಕ್ಕೇ ಬದಲಾಗಿತ್ತು.

ಹತ್ತು ವರುಷ ಕಳೆದು ಹೋದರೂ ಶೇಖರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾತ್ರ. ಕಿತ್ತು ಒಗೆಯಲು ಆಗದಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತಂದಿದ್ದಾನೆ ಅನಿಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಈ ತಳಮಳ, ಹೊಯ್ದಾಟ...

ತುಳಸಕ್ಕನ್ನ ಶೇಖರ ಹೊರಗ ಹಾಕಿದ್ದಕ್ಕ ನನಗ ಏನೂ ದುಃಖ ಇಲ್ಲಾ. ಆಕೀಗೆ ಶ್ರೀಮಂತಕಿ ಸೊಕ್ಕು. ಬಾಯಿ ಬೊಂಬಾಯಿ. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದದ್ದು, ಕೇಳಿದ್ದು, ನೋಡಿದ್ದು... ಉಪ್ಪು ಖಾರ ಹಚ್ಚಿ ಪ್ರಚಾರಮಾಡುವ ತಾಟಗಿತ್ತಿ. ಅವಳ ಉದ್ಧಟತನ ನೋಡಿಯೂ ಉದಾಸೀನದಿಂದಿರುವ ಮುಕುಂದಪ್ಪ ಬಾಯಿ ಸತ್ತ ಮಗಳು ಸುಮಾಳಿಂದ ಅವಳ ಹಾರಾಟ ಇನ್ನೂ ಜೋರಾಗಿತ್ತು. ತನಗಂತೂ ಅವಳನ್ನು ಕಂಡರೇ ಮೈಯುರಿ. ಎಂದಾದರೂ ಸುಮಾನನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದಾಗ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಮಾತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಸಾಕು, ಕೊಂಕು ಮಾತು ಆಡಿಚುಚ್ಚುವವಳೇ. ತನ್ನ ಉಡುಪು, ತಲೆ ಬಾಚುವಿಕೆ, ವಿದ್ಯೆ, ನಡವಳಿಕೆ ಟೀಕಿಸಿ.... ತನಗೆ ಗೊತ್ತು ಅವಳಿಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಸುಮಾಗಿಂತ ತಾನು ಬೆಳ್ಳಗೆ ಎತ್ತರವಾಗಿ ಸುಂದರಿಯಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿತಿದ್ದೇನೆಂದು...

"ಕಲಿ ಭಾಳಷ್ಟು ಕಲತು ಡಿಗ್ರಿ ಮಾಡು, ನೌಕರಿ ಹಿಡಿ. ನಿನ್ನ ಅಪ್ಪ ಅವ್ವಗೂ ಸಹಾಯ ಆಗತೈತಿ. ನಿನಗೂ ಲಗೂನ ಗಂಡ ಸಿಕ್ಕಾನು. ನನಗಂತೂ ಅವರ್ನ ನೋಡಿದರ ಪಾಪ ಅನಸ್ತೈತಿ. ನಮಗ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿ ಐತಿ. ಸುಮಾ ಒಬ್ಬಾಕೀನ ಮಗಳು, ವರಗೋಳು ನಮ್ಮ ಮನೀಮುಂದ ಕ್ಯೂ ನಿಲ್ಲತಾರ ಹೌದಲ್ಲೊ"

ಹಿರಿಯಳು ಅನ್ನೋದು ನೋಡದೆ ಕಪಾಳಿಗೆ ಎರಡು ಬಿಗೀಲ್ಯಾ ಅನಿಸಿತ್ತು. ಅವರ ಮನೀಗೆ ಹೋಗೂದು ಬಿಟ್ಟೆ. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಹುಡುಗಿ ಸುಮಾಗ ಗೊತ್ತು. ತಮ್ಮ ಮನೀಗೆ ಬಂದು ಕಣ್ಣೀರ ತಂದು ಕ್ಷಮಾ ಕೇಳಿದಳು ತುಳಸಕ್ಕನ ಮಾತಿಗೆ. ಹಾಂಗ, ಪಾಪ ಸುಮಾ ಸದ್ದಾಮುದ್ದಾ ಮುಗ್ಧ ಹುಡುಗಿ. ಒಳ್ಳೇಕಿ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣು, ಉದ್ದ ಕೂದಲಾ, ಹಣೆಮೇಲಿನ ಸಣ್ಣ ಗಾಯ ಇದ್ದರೂ ಕಪ್ಪು ಸುಂದರಿ. ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯಾ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೂ ತುಳಸಕ್ಕನ ಕಾರಣ ಇರಬೇಕು. ಈ ಸುಮಾನ್ನ ಶೇಖರ ಮದುವಿ ಆದ. ಆಸ್ತಿ ಆಸೇಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾ ಅಂತ ಮಂದಿ ಅಂದರು. ತಾನೂ ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ಸಂಸಾರವೂ ನಡೆದಿತ್ತು.

ಶಾಲೆಯಿಂದ ಸಂದೀಪ ಬಂದ. ಅವನಿಗೆ ತಿಂಡಿ ಕೊಡಲು ಮಾಲಾ ಎದ್ದು ಹೋದಳು ಮನಸ್ಸಿನ ಲೋಕವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು.

ಫ್ರೆಂಡ್ಸ್ ಜೊತೆಗಿನ ಡ್ರಿಂಕ್ಸ್ ಪಾರ್ಟಿ ಮುಗಿಸಿ ಅನಿಲ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗಷ್ಟು ಆಫೀಸು ಗೆಳೆಯರು, ಕ್ಲಬ್ಬು ಎಂದು ಹೊರಗೆ ವೇಳೆ ಕಳೆಯುವದೇ ಗಂಡನ ದಿನಚರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಒಂಟಿಯಾದಾಗಲೆಲ್ಲ ಮಾಲಾನ ಧ್ಯಾನ ಶೇಖರನ ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಅವನ ಎದೆಗೂಡಿನ ಹಕ್ಕಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹೊರ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬಂದ ಮಾಲಾಳ ದೃಷ್ಟಿ ಟಿ.ವಿ.ಯತ್ತ ಹೋಯಿತು. ಸೀರಿಯಲ್ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಹೊರಗಿನ ಪ್ರೇಯಸಿಯ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಗಂಡ ಮಹತ್ವದ ಮೀಟಿಂಗಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇನೆಂದು ಹೆಂಡತಿಗೆ ಸಂದೇಶ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಮಾಲಾಳಿಗೆ ತನ್ನ ದೇಹದ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂಥ ನೋವು, ಯಾತನೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಒಳಗೇ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದ ಸುನಾಮಿಯ ಕೇಂದ್ರ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತು. ಕಣ್ಣುತುಂಬಿ ಹರಿಯಿತು.

ಅವ್ವ ಅವತ್ತು ಬರೀ ತುಳಸಕ್ಕನ ವಿಷಯ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಷಯವೂ ಇತ್ತು. ಅದೇ ತನ್ನನ್ನು ಕೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು. ತನ್ನನ್ನು ಹೊರ ಹಾಕಿದ ಅಳಿಯನ ಮೇಲೆ ತುಳಸಕ್ಕ ಕೆಂಡ ಕಾರುತ್ತಿದ್ದಳು. "ಶೇಖರಾ ಆಫೀಸಿನ ಹುಡುಗಿ ಜೋಡಿ ಅದಾನ. ಆಕಿ ಜೋಡಿ ಸಿನಿಮಾ, ಹೋಟೆಲ್ ಅಂತ ಅಡ್ಡ್ಯಾಡತಾನ. ಮನೀಗೆ ಲಗೂನ ಬರೂದಿಲ್ಲ. ಬಯಕಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತ್ರಾಸಾದರೂ ಸುಮಾನ್ನ ಹೊಳ್ಳಿ ನೋಡೂದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಳ್ಳಿ, ಬಾಯಿ ಮುಚಕೊಂಡ ಸುಮ್ಮನ ಇರತದ. ನನ ಹೊಟ್ಯಾಗ ಸಂಕಟ ಆಗತದವಾ, ಸುಮಾಗ ಹೇಳಿದೆ ತಿನ್ನಾಕ ಉಣ್ಣಾಕ ನನಗೇನ ಕಡಿಮಿ ಇಲ್ಲಾ. ಇಂಥಾ ಗಂಡನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಬಿಡು. ಇಬ್ರೂ ಹೋಗಿ ಬಿಡೂಣು ಅಂತ. ಅದೇನ ಹೇಳಿ ಮಾಟಾ ಮಾಡ್ಯಾನೋ ನಮ್ಮ ಹುಚ್ಚಿ ಒಲ್ಲೆ ಅಂತು ಅಂತ ಎಲ್ಲಾರ ಮುಂದ ಹೇಳಿ ಬೊಬ್ಬಾಟಾ ಮಾಡ್ಯಾಳ. ಮಂದಿ ತಲಿಗೊಂದು ಮಾತಾಡತಾರ. ನಾ ಅಂತೂ ನಂಬಲಿಲ್ಲವ್ವ" ಅಂದಿದ್ದಳು ಅವ್ವ.

ಮಾಲಾನೂ ನಂಬಿರಲಿಲ್ಲ. ಖರೇ ಏನು ತಿಳೀದೆ ಒದ್ದಾಡ್ತಾ ಇದ್ದಳು. ಯೋಚಿಸಿ ಯೋಚಿಸಿ ಸೋತು ಹೋದಳು, ಸರಿಯಾಗಿ ಊಟವಿಳಿಯದೆ ಅಶಕ್ತಳಾಗಿ ಜ್ವರ ಬಂತು. ಹಾಲು, ಗಂಜಿ ಹಾಕಲೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದೆ ಒಣಗಿದಳು. ಗಂಡ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ನೋಡಿ ತವರ್ಮನಿಗೆ ಹೋಗು ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ.

ವಾತಾವರಣದ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ, ಅವ್ವನ ಆರೈಕೆಯಿಂದ ಜ್ವರ ಬೇಗ ನಿಂತರೂ ನಿತ್ರಾಣದಿಂದ ಇನ್ನೂ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಮಾಲಾನ್ನ ನೋಡಲು ಸುಮಾ ಬಂದಳು. ತನ್ನ ಯಾತನೆಗೊಮ್ಮೆ ಮುಕ್ತಿ ಸಿಗಬಹುದೆಂದು ಮಾಲಾ ಆಶಿಸಿದಳು.

ಮೈತುಂಬಿಕೊಂಡ ಗರ್ಭಿಣಿ ಸುಮಾ ತುಂಬ ಚೆಲುವಾಗಿದ್ದಳು. ತಿಳಿಯಾದ ಬಣ್ಣ, ತೃಪ್ತಿ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ತಾಯ್ತನದ ಸಂತೋಷ, ಮನಸ್ಸಿನ ನೆಮ್ಮದಿ ಎಲ್ಲಾ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಆಶ್ಚರ್ಯ.... ಅಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದಳು.

"ಆರಾಮ ಅದೀಯಾ ಮಾಲಾ?"

"ಹೂಂ ಈಗ ಆರಾಮ ಆಗೇನಿ ಜ್ವರಾ ನಿಂತಾವ. ಬಂದ ಎಂಟ ದಿನಾ ಆತು. ಸಂದೀಪನ ಸಾಲಿ ತಪ್ತದ. ಅನಿಲಗ ಊಟದ ತ್ರಾಸಾಗ್ತದ. ಇನ್ನ ಹೋಗಬೇಕವ್ವ" ಸಹಜವಾಗಿ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ, "ಶೇಖರ ಹ್ಯಾಂಗದಾರ. ಮತ್ತೇನು ಸುದ್ದಿ?"

"ಆರಾಮ ಅದಾರ. ಅವ್ವ ಹಾಸಿಗಿ ಹಿಡಿದೀನಿ ಅಂತ ಪತ್ರಾ ಬರಸಿದ್ಲು. ಅದಕ್ಕ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಾರ. ಬರೇ ನೆಗಡಿ, ಕೆಮ್ಮು. ಅದಕ್ಕಷ್ಟು ರಂಬಾಟಾ ಮಾಡ್ಯಾಳ" ಸುಮಾಳ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಸರವಿತ್ತು.

"ಅಲ್ಲs ತುಳಸಕ್ಕ ಏನೋ ಹಬ್ಬಿಸ್ಯಾಳಂತ ಆಫೀಸಿನ ಹುಡುಗಿ.... ಗೆಳೆತನಾ" ಬೀಜದ ಮಾತು ಹೊರಬಿದ್ದಿತ್ತು.

ಸುಮಾಳ ಮುಖ ಬಾಡಿತು. "ಇಂತಾ ಮಾತು ನೀನೂ ನಂಬಿದೇನ ಮಾಲಾ? ಅವ್ವನ ಸ್ವಭಾವ ನಿನಗ ಗೊತ್ತs ಅದ ಅಲ್ಲ. ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದದ್ದು ಒದರತಾಳ. ಶೇಖರಗ ಯಾವ ಗೆಳತೀನೂ ಇಲ್ಲಾ. ದಾರೀ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲಾ. ಮೊದಲಿನಂಗs ನನ್ನ ಎಷ್ಟ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡ್ತಾರ. ಇಲ್ಲಾಂದರ ಹಿಂಗ ಅರಳತಿದ್ನೇನು ನಾ" ಮುಗ್ಧ ಸುಮಾ ಶೇಖರನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಮಾಲಾ ಇದ್ದದ್ದು ಗೊತ್ತೇ ಇಲ್ಲ. "ಹುಡುಗೀ ಕಥೀ ಕಟ್ಟ್ಯಾಳೇನ ಅಳಿಯಾನ ಹೆಸರ ಕೆಡಸಲಿಕ್ಕೆ. "

"ಇವರ ಆಫೀಸಿನ್ಯಾಗ ಪ್ರೀತಿ ಅಂತ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿ ಅದಾಳ, ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕ್ಲಾರ್ಕ ಆಕೀಗೆ ತ್ರಾಸ ಕೊಡತಿದ್ನಂತ. ಸಿನಿಮಾಕ ಬಾ, ಹೊಟೆಲ್‌ಕ ಬಾ ಅಂತಿದ್ನಂತ. ಮದುವಿ ಆಗದ ಹುಡುಗಿ ಪಾಪ ಏನ್ಮಾಡಬೇಕು. ಮನಿಗೆ ಬಂದು ಇವರ ಹತ್ರ ಹೇಳಿಕೋತಿದ್ಲು. ಆಕೀ ಮನೀಯೊಳಗೂ ತ್ರಾಸ ಇತ್ತು. ಅಣ್ಣಗ ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಪ್ಪ ಹಾಸಿಗೀ ಹಿಡಿದಿದ್ರು. ಆಕಿ ಕಷ್ಟ ಕೇಳಿ ನಮಗೂ ಕೆಟ್ಟ ಅನಿಸ್ತು. ಆ ಲಫಂಗ ಕ್ಲಾರ್ಕಗೆ ಇವರು ಮೆಮೊ ಕೊಟ್ಟರು. ಯಾವಾಗರೆ ಮನೀ ಕಡೆ ಬಾರವಾ ಅಂತ ನಾನ s ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಬರತಿರತಾಳ ಅಷ್ಟs ಆಕೀಗೆ ನಾವಿಬ್ರೂ ಗಂಡನ್ನ ಹುಡುಕತೇವಿ."

"ಇಷ್ಟಕ್ಕ ಅತ್ತೀನ ಹೊರಗ ಹಾಕೂವಷ್ಟು ಕಲ್ಲು ಮನಸ್ಸಿನವರ ಶೇಖರ"?

"ಇಲ್ಲ ಮಾಲಾ ನೀ ಅವರ ಗುಣಾ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಅವ್ವ ಯಾರ್ನೂ ಎಲ್ಲೂ ಸುಖದಿಂದ ಇರಗೊಡಾಕಿ ಅಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಆಸ್ತಿ ಅದ, ಹೊಲಾ -ಮನಿ ಅದಾವ ಎಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮದs, ಈ ಸೊಟ್ಟ ನೌಕರಿ ಬಿಟ್ಟ ಬಂದ ಬಿಡ್ರಿ. ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಮನ್ಯಾಗ ಇರೂಣು ಅಂತ ದಿನಾ ಕಿಟಿಕಿಟಿ ಹಚ್ಚಿದ್ಲು. ಜಗಳಾ ಸುರು ಮಾಡಿದ್ಲು. ಇಂಥಾ ಮಾತು ಅವರಿಗೆ ಹ್ಯಾಂಗ ಸೇರತಾವು. ನಾವಿಲ್ಲೇ ಸುಖದಿಂದ ಅದೀವಿ ಅಂತ ಇವರು, ಇಬ್ಬರೂ ಹಟಮಾರಿ, ತನ್ನ ಮಾತು ಅಳಿಯನ ಹಟದ ಮುಂದ ನಡಿಯೂದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಗಿ, ಸುಳ್ಳ ಸುಳ್ಳ ಅವರಿಗೆ ಆ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹಚ್ಚಿ ಹಬ್ಬಿಸಿದಳು ನೋಡು. ದಿನಾ ನನ್ನ ತಲಿ ಕೆಡಸಾಕ ಹತ್ತಿದ್ಲು. ಅವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ತಡೀಲಿಲ್ಲ. 'ಸುಮಾ, ನಿನ್ನ ಮುಖಾ ನೋಡಿ ನಾ ಇನ್ನೂ ತನಕಾ ತಡಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಸಂಸಾರನ ಹಾಳ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿಂತಾರ ನಿನ್ನ ಅವ್ವ. ಅವರ ದುಷ್ಟ-

ದುಗ್ಗಾಣಿ ನನಗ ಬ್ಯಾಡಾ. ಈಗs ಅವರಿಗೆ ಗಂಟು ಮೂಟಿ ಕಟಿಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ಮನೀಗೆ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳು. ನಾ ಟಿಕೆಟ್ ತರ್ತೀನಿ ಅಂದ್ರು. ಅವರದೇನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಇಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೂ, ದೇವರಂಥಾ ಗಂಡ ಅದಾರ. ಇನ್ನೊಂದೆರಡು ದಿನಾ ಇದ್ದು ನಾನೂ ಹೋಗಿಬಿಡ್ತೀನಿ."

ಬಂದಾಗಿನ ಹುರುಪು ಉತ್ಸಾಹ ಇಲ್ಲದೆ ಸುಮಾ ಸಪ್ಪಗಾಗಿದ್ದಳು. ಮಾಲಾಳ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನ ಭಾರ ಇಳಿದು ಮನಸ್ಸು ಹಗುರಾಗಿತ್ತು. ಶೇಖರನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತ್ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾಲಾ ಒಬ್ಬಳೇ. ಹೃದಯ ಹಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಸಮಾಧಾನ. ನರಕ ಚತುರ್ದಶಿಯ ನಸುಕು.... ಮನೆ ತುಂಬಾ ಪರಿಮಳ, ತಲೆಗೆ ನೀರೆರೆದು ರೇಶಿಮೆ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು, ಪೂಜೆ ಆರತಿ ಮಾಡಿ ಸುಮಾ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟ ಪಣತಿಗಳನ್ನು ಶೇಖರ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ತಂದು ಹೊಸ್ತಿಲು, ಕಟ್ಟೆ, ಕಿಟಕಿಗಳಿಗೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದ. ತುಂಬು ಗರ್ಭಿಣಿ ಸುಮಾಳ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲೂ ದೀಪಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ.

ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಳ ಉಡುಗಿ, ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿ, ತೋರಣ ಕಟ್ಟಿ ಆರತಿಗೆ ಸಜ್ಜುಮಾಡಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಪಣತಿ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟಳು ಮಾಲಾ. ಅದರಲ್ಲಿ ಶೇಖರನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹಚ್ಚಿದ ದೀಪವಿತ್ತು.

❧•❧

ಸಂಗೀತಾ

ವೇದಿಕೆ ಏರಿದ ಮಂಜುಳೆಯ ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ನಡುಕವಿತ್ತು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಭಯಮಿಶ್ರಿತ ಆತಂಕವಿತ್ತು. ಪುಟ್ಟ ಹೃದಯ ಡಬ್... ಡಬ್... ಹೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮೈಕಿನ ಮುಂದೆ ನಿಂತಳು. ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ತಲೆ ಬಗ್ಗಿಸಿದಳು. ಮುಖ ಮೇಲೆತ್ತಿ, ತಾಯಿ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಂತೆ ಕೈಮುಗಿದಳು. ಎದುರಿನ ಸಭಿಕರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ನೂರಾರು ಜೊತೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕುತೂಹಲ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರಸುತ್ತಿದ್ದವರು ಕೊನೆಗೂ ಕಂಡರು. ಅಪ್ಪ ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆಯಲ್ಲೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿದರು. ಅಪ್ಪ ನಗುತ್ತ, ಸುರು ಮಾಡು ಎನ್ನುವಂತೆ ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದ. ಮಂಜುಳೆಯ ಗಾಬರಿ ಎಲ್ಲ ಮಾಯವಾಗಿ ಧೈರ್ಯ ಮೂಡಿತು. ಜೊತೆಗೇ ಅವಳ ಮಧುರ ಸ್ವರದಿಂದ ಗೀತೆಯೊಂದು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು.

ಹೃದಯದರವಿಂದವೇ ಮನದ ಮಂದಾರವೇ
ಒಳುಗುಂದದಮಲ ಸೌರಭ ಸಾರವೇ ॥

ಹಾಡು ಮುಗಿಯುವುದೊಂದೇ ತಡ, ಚಪ್ಪಾಳೆಯ ಸಪ್ಪಳದಲ್ಲಿ ಸಭೆಗೆ ತಲೆ ಬಾಗಿಸುವುದನ್ನೂ ಮರೆತು ವೇದಿಕೆಯಿಂದ ಜಿಂಕೆಯಂತೆ ಹಾರಿ ಹೋಗಿ ತಾಯಿ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು ಮಂಜು. ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯ ಹಾಡು ಕೇಳಿದ ಸಹೃದಯ ಶ್ರೋತೃಗಳು ತಂದೆ-ತಾಯಿಯನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪಂಡಿತ ಗುರುಮೂರ್ತಿಯವರು ಹತ್ತಿರ ಬಂದರು.

"ನಮಸ್ಕಾರಾ, ರಾಯರು ನಾ ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜಾ ಹೌದಲ್ಲೊ, ಮಂಜುಳಾಗ ಇಂಪಾದ ಸ್ವರಾ ಅದ. ಸಂಗೀತದ ಒಳಗ ಗತಿ ಅದ. ಅವಳಲ್ಲಿರೂ ಕಲಾ ಚಿವುಟಿ ಹಾಕಬ್ಯಾಡ್ರಿ.

ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡ್ರಿ ಭಾಳ ಮುಂದ ಬರತಾಳ, ನಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ಹೆಸರು ತರತಾಳ. ಟ್ಯೂಶನ್, ರೊಕ್ಕದ ಆಸೇಕ್ಕ ಹಿಂಗ ಹೇಳ್ತೇನಿ ಅಂತ ತಿಳಿಕೋಬ್ಯಾಡ್ರಿ ರಾಯರs"

ಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿಜವಿತ್ತು. ಕಳಕಳಿಯೂ ಇತ್ತು. ತಂದೆಯ ಎದೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಉಬ್ಬಿತು.

"ಹೌದು ಖರೇನ, ಭಾಳ ಛಂದಾಗಿ, ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಾಡಿದ್ಲು. ಇಡೀ ಸಭಾಕ್ಕ ಸಭಾನs ಮುಗ್ಧ ಆಗಿ ಕೂತು ಕೇಳ್ತಿತ್ತು. ನೀವು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಲಿಸಿದ್ದಕ್ಕೂ ಸಾರ್ಥಕ ಆತು. ಅಯ್ತು, ಆಕೀ ಸಾಲೀ ಶಿಕ್ಷಣದ ಜೋಡಿ ಸಂಗೀತ ಕ್ಲಾಸೂ ನಡೀಲಿ. ಅವಳ ತಾಯಿನೂ ಬ್ಯಾಡ ಅನಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮುಂದ ಆಕೀ ಹಣೇಬರದಾಗ ಇದ್ದಂಗ ಆಗ್ತದ"

"ಮೊದಲ ಒಂದೆರಡು ವರ್ಷ ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ಮ್ಯಾಲೆ ಕಲೀಲಿ. ಆಮ್ಯಾಲೆ ತಂಬೂರಿ ಕೊಡಸೀರಂತ. ಬೇಕಾದರ ಮನೋರಮಾನೂ ಆಕೀ ಜೋಡಿ ಬರಲಿ"

ಸಂಗೀತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಂದುವರೆಯಿತು. ಮನೆಗೆ ತಂಬೂರಿ ತಬಲ ಬಂದವು. ಅಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಯವಾಗದಂತೆ ಮಂಜುಳಾ ನಸುಕಿನ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೇ ಎದ್ದು ರಿಯಾಜ್ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಕಾಲ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲವೇ ?

ಬಾಗೇಶ್ರೀ... ಭೂಪ್ ... ಯಮನ್... ಕಾಪಿ ಖಮಾಜ್.... ಮಾಲ್‌ಕೌಂಸ್... ಆರೋಹಣ, ಅವರೋಹಣ, ಸ್ವರವಿಸ್ತಾರ... ಆಲಾಪನೆ... ಸ್ಥಾಯಿ... ಅಂತರಾ.... ತಾನ.

ಮೆಟ್ಟಿಲು ಮೆಟ್ಟಿಲಾಗಿ ಮೇಲೇರಿದ್ದ ಮಂಜುಳೆಯ ಕಂಠವೀಗ ಮಂದ್ರದಿಂದ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ಎತ್ತಬೇಕಾದತ್ತ ಹೊರಳಿ ತಾರಕಕ್ಕೇರಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜೊತೆಗೆ ತಂಬೂರಿಯ ಝೇಂಕಾರ. ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ನಾದಲೋಕದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನಳಾದರೆ ಹೊರ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಮರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳಾಕೆ. ಕೇಳಿದವರೆಲ್ಲ, ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೆ ಮಂಜುಳ ಧ್ವನಿ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಂಗೀತ ವಿದ್ಯೆಯೊಡನೆ ಏರುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಪ್ಪ ಅವಳಿಗೆ ಗಂಡು ಹುಡುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದರು. ಮಂಜುಳಾನ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವಾದಾಗ ಅವಳ ಅದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕೊಂಡಾಡುವವರೇ. ಕರುಬದವರೂ ಇಲ್ಲದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀಮಂತ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಶೇಖರ ಅವಳ ಸಂಗಾತಿಯಾಗುವವನಿದ್ದ.

ಮದುವೆ ಹಂದರ ತುಂಬ ಸುಂದರವಾಗಿ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿತ್ತು. ಜನರ ಗದ್ದಲ, ಗಜಿಬಿಜಿ, ಮಾತುಕತೆ, ಹೆಂಗಸರ ಒಡವೆ, ವಸ್ತ್ರ, ನಗು, ಮಕ್ಕಳ ಆಟ, ಜಗಳ, ಅಳು ಕೋಲಾಹಲ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂತೆಯಾಗಿತ್ತು ಮದುವೆ ಮನೆ. ಭರ್ಜರಿಯಾಗಿ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನವದಂಪತಿಗಳಿದ್ದರು. ಜರಿ ಸೀರೆ, ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಮಂಜುಳಾಳ ಅಲಂಕಾರ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ನೀಲಿ ಸೂಟು, ಕೆಂಪು ಟೈಯಿಂದ ಶೇಖರ ಕಳೆಕಳೆಯಾಗಿದ್ದ. ಶೇಖರ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಮಂಜುಳೆಯ ನೋಟವೆಲ್ಲ

ಎದುರಿನ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಸಂಗೀತದ ಗುರು ಪಂಡಿತ ಗುರುಮೂರ್ತಿಯವರ ಮೇಲೆ. ಅವಳ ಪ್ರಿಯವಾದ ರಾಗವನ್ನು ತಾವು ಸ್ವತಃ ಹಾಡಲು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ಕಿವಿ, ಮನಸ್ಸು, ಎಲ್ಲ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಮುಗ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿ, ಇದುವರೆಗೆ ತಂಬೂರಿ ಅವಳ ಸಂಗಾತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚವಾಗಿತ್ತು. ಹೊಸ ಬದುಕಿನತ್ತ ಪಯಣ ತನ್ನದು ಎನ್ನುವದರತ್ತ ಅವಳ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ತನ್ಮಯತೆಗೆ ಆಗಾಗ ಶೇಖರನಿಂದ, ಬಂಧುಗಳಿಂದ, ಆಮಂತ್ರಿತರಿಂದ ಭಂಗ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಗೀತದ ಸಂಪರ್ಕ ಕಡಿದುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಳಗೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮೇಲೆ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಪಂಡಿತರ ಗಾಯನ ಮುಗಿಯಿತು. ಕೈ ಮುಗಿದು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸೂಚಿಸಿದಳು.

ವಾಸ್ತವಲೋಕಕ್ಕಿಳಿದ ಮಂಜುಳಾ ಶೇಖರನತ್ತ ತಿರುಗಿ ನಗುತ್ತ 'ಹೇಗಿತ್ತು' ಎಂದಳು. 'ಏನು' ಎಂದನವ ಈಗ ಎಚ್ಚತ್ತವನ ಹಾಗೆ. 'ಕೇದಾರ' ಎಂದಳು. 'ಕೇದಾರನ ನಾ ಇನ್ನೂ ನೋಡೇ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟ ಲಗೂನ ಯಾಕ ಬದರಿ, ಕೇದಾರ? ಇನ್ನೂ ಈಗ ಮದುವಿ ಆಗೇದ. ಹನಿಮೂನಿಗೆ ಹೋಗೋಣ. ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮದಾಗ ಅವೆಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಮೀಸೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಕ. ಗಂಡನ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಮನದುಂಬಿ ಮುದ್ದಾಗಿ ನಕ್ಕಳು ಮಂಜುಳಾ. ಹೊರಲೋಕವನ್ನು ಅರಿಯದ ಅಮಾಯಕ ಹುಡುಗಿ!

'ಮಾವನವರು ಊರಿಗೆ ಹೋಗ್ಯಾರಲ್ಲ'

'ಹೌದು ಕೋರ್ಟಿನ ಕೆಲಸ ಇತ್ತಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗ್ಯಾರ'

"ನನಗೂ ಗೊತ್ತದ ಮತ್ತ ಅತ್ತೆವ್ವ. ಕುಸುಮಕ್ಕನೂ ಯಾರದೋ ಮನೀಗೆ ಹೋಗ್ಯಾರ, ನನ್ನೂ ಕರದರು. ಆದರ ಇವತ್ತ ನಿಮಗೆ ಸೂಟಿ ಅಲ್ಲs ಮನ್ಯಾಗ ಇರತೀರಿ ಅಂತ ನಾನೂ ಒಲ್ಲೆ ಅಂದೆ.'

'ಭೊಲೋ ಆತು ಬಿಡು. ಏನರೆ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂ ಹಾಕೀ ಏನು? ಸಿನಿಮಾ, ಶಾಪಿಂಗು ಅಂತ?'

'ನನಗ ಅವೆರಡರದೂ ಹುಚ್ಚ ಇಲ್ಲ ಬಿಡ್ರಿ. ಆದ್ರ ಮನ್ಯಾಗ ನಾವಿಬ್ಬರ ಅದೀವಿ, ಶಂಕರಣ್ಣನೂ ತಮ್ಮ ಖೋಲ್ಯಾಗ ಓದಿಕೋತ ಕೂತಾರ, ಭಾಳ ದಿನದಿಂದ ಹಾಡೇ ಇಲ್ಲ. ತಂಬೂರಿ ತೊಗೊಂಡು ಹಾಡಲೇನು ಕೇಳತೀರೇನು?' ಆಸೆ ತುಂಬಿದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಜುಳಾ ಕೇಳಿದಳು.

'ಓss ಬೇಶಕ್! ಹಾಡು, ಮದುವಿ ಆಗಿ ಬಂದಾಗಿಂದ ನಿನ್ನ ಹಾಡು ಕೇಳೇ ಇಲ್ಲ.'

ತಂಬೂರಿಯ ಝೇಂಕಾರದೊಡನೆ ಮೈದುಂಬಿಕೊಂಡ ಮಂಜುಳೆಯ ಇಂಪಾದ ಸ್ವರ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಆಲಸ್ಯ ಎದ್ದೋಡಿಸಿ ಹೊಸ ಕಂಪನ ತಳೆದಿತ್ತು. ಮನೆ, ಕೋಣೆ, ಶೇಖರ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ಮಂಜುಳಾ ನಾದಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆತಳು. ಹಾಡು ಮುಗಿಸಿ

ತಂಬೂರಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು, ಗಂಡನ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಆಸೆ ಪಟ್ಟು, ಒಂದೇ ಜಿಗಿತಕ್ಕೆ ಮಂಚದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಳು. ಗಂಡ ಗಾಢ ನಿದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದ. ಶೇಖರನ ಗೊರಕೆ ಅವಳನ್ನು ಅಣಕಿಸಿತು. ಹತಾಶಭಾವ ಅವಳನ್ನು ಆವರಿಸಿತು. ಕುಸಿದು ಹೋಯಿತು ಮನಸ್ಸು. ನಿರಾಶೆಯ ಕಾರ್ಮೋಡದಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಹನಿ ಉದುರುವದರಲ್ಲಿತ್ತು.

'ವ್ಹಾವ್ ಅದ್ಭುತ! ಎಷ್ಟು ಛಂದ ಹಾಡಿದ್ರಿ ಅತ್ತಿಗೀ' ಶಂಕರ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ. ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಡಿರದ ಅವನ ಮುಖ, ಕಣ್ಣು ದಿಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಹೌದು ನಿಜವಾಗಿ ಸಂತೋಷ ಅಲ್ಲಿ ತುಂಬಿತ್ತು.

'ಇದs ಮೊದಲ್ನೇ ಸಾರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಹಾಡು ಕೇಳಿದ್ದು, ಹಾಂ, ನನಗ ಪ್ರಾಮೀಸ್ ಮಾಡಬೇಕು ನೀವು. ನಾನು ಕೇಳಿದಾಗೆಲ್ಲ ಹಾಡಬೇಕು. ಹಾಂ. ಹಾಂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆತೇನ ನಿಮಗ. ಈ ಔರಂಗಜೇಬನ ವಂಶದಾಗ ಇಂವ ಹ್ಯಾಂಗ ಹುಟ್ಟಿದಾ ಅಂತ. ಹಂ. ಹಂಗs ನೋಡ್ರಿ ನನಗ ಸಂಗೀತ ಅಂದರ ಭಾಳ ಪ್ರೀತಿ' 'ನಗುತ್ತ ಶಂಕರ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಹೋದ.

ಮೈದುನನ ಹಾಸ್ಯಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಮೃದುವಾಗಿ ನಕ್ಕಳು ಮಂಜುಳಾ. ಮನಸ್ಸು ಹಗುರಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗಾಯಕರ ಸಂಗೀತ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಇಬ್ಬರೂ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಕೂತು ಸಂಗೀತ ಆಲಿಸಿ ಸುಖಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮಂಜುಳಾ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಸೊಸೆ. ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲಸಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಲ್ಲವೇ ಶೇಖರ ಬೇಗ ಮಲಗಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಮಂಜುಳೆಗೆ ಬಿಡುವು ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ದಿನ ಹಾಗೆ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಶಂಕರ ಒಂದು ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್ ತಂದುಕೊಟ್ಟ.

'ಅತ್ತಿಗೀಯವರs ನೀವು ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಲ್ಲಿ ಇದನ್ನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಗೀತ ಕೇಳ್ರಿ. ಹಾಂಗs ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಎರಡ ಸಾರೆ ಆದರೂ ನೀವು ರಿಯಾಜ್ ಮಾಡ್ರಿ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತಕ ಹಾಡೂದ ಬಿಟ್ಟರ ಒಳ್ಳೇದಲ್ಲ. ರೂಢಿ ತಪ್ಪಿಹೋಗತದ.'

ಮೈದುನನ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನೇನೋ ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮಂಜುಳೆಗೆ ರಿಯಾಜ್ ಮಾಡಲು ಏನೇನೋ ಅಡ್ಡಿ ಆತಂಕಗಳು, ಮನೆಗೆಲಸ, ಬಂಧುಬಾಂಧವರ, ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಆಗಮನ, ಊಟ, ಚಹಾ, ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ತೆ ನಾದಿನಿಯರಿಗೆ ಸಹಕಾರ, ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಚಿಕ್ಕ ನಾದಿನಿಯ ಹೋಂವರ್ಕ್, ಚಿಕ್ಕ ಪುಟ್ಟ ಸಹಾಯ, ಮನೆಯ ಓರಣ ಹೀಗೆ ಕೈತುಂಬಾ ಕೆಲಸ. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮನೆಯ ಸೊಸೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕು ತಾನೇ.

ಹೀಗೆಯೇ ತಿಂಗಳು ಕಳೆದಿದ್ದವು. ಇಷ್ಟು ದಿನ ತಾನು ಯಾರನ್ನೋ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಹಾಗೆ, ಏನನ್ನೋ ಮರೆತ ಹಾಗೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಭಾಗ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದಿನ ಶೇಖರ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದಳು. ಮನಸ್ಸು ಖಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ಏಕಾಂಗಿತನ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತವರುಮನೆ, ತಾಯಿ-ತಂದೆಯರ ನೆನಪಾಯಿತು. ಥಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ತಂಬೂರಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋವಾಗದಂತೆ

ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎದೆಗೆ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡಳು. ಮೈ ಜುಮ್ಮೆಂದಿತು, ಧೂಳು ಜಾಡಿಸಿ ಮುಸುಕು ತೆಗೆದು ಮೃದುವಾಗಿ ಮೀಟಿದಳು. ಝೇಂಕಾರ ಕೇಳಿ ಎದೆ ಉಬ್ಬಿ ಬಂದಿತು. ಆನಂದ ಒಳಗೆ ಅದುಮಿ ಇಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ 'ಬಾಗೇಶ್ರೀ' ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು.

ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ಕಳೆದಿರಬೇಕು. ಧಪ್ ಧಪ್ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ಮೇಲೆ ಯಾರೋ ಜೋರಾಗಿ ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೀಟುತ್ತಿದ್ದ ತಂಬೂರಿ ತಂತಿ ಚಟ್ ಎಂದಿತು. ಗಂಟಲು ಗೊರ್ ಗೊರ್ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡಿ ನಿಂತಿತು. ಕಣ್ಣು, ಕಿವಿ, ತೆರೆದಳು. ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಳು. ಎದುರು ನಿಂತ ಅತ್ತೆಯ ಮುಖ ಕೋಪದಿಂದ ಕೆಂಪಗಾಗಿತ್ತು.

ಮುಖ ತಗ್ಗಿಸಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿದಳು.

'ಏನs ಮಂಜುಳಾ, ಮಟಾಮಟಾ ಮಧ್ಯಾನದಾಗ ಏನ್ ಕಿರಿಕಿರಿ ಹಚ್ಚೇದಿ. ಮನಿಯೊಳಗಿನ ಮಂದಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ದಣಿದಿರತಾರ. ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಾಕೂ ಕೊಡೂದಿಲ್ಲೇನ? ತಂಬೂರಿ ತೊಗೊಂಡು ಗಾಯನಾ ಮಾಡಿಕೋತ ಕೂಡ್ರಾಕ ಇದೇನ್ ಸಾನೇರ ಮನೀನ? ನಿನ್ನ ಮಾವ ಕೇಳಿದರ ಸಿಟ್ಟಾಗತಾರ. ಹಾದ್ಯಾಗ ಹೋಗೂ ಬರೂವವರು, ಅಡ್ನಾಡುವವರು ಕೇಳಿದರ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡದು ನಗತಾರ. ನೋಡವ್ವಾ ನಾವು ದೊಡ್ಡ ಮನಿತನದವರು, ಮರ್ಯಾದಸ್ಥರು, ನಮ್ಮ ಆಬ್ರೂ ಕಳೀಬ್ಯಾಡಾ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹಿಂಗ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಾ, ನೆನಪ ಇಟ್ಟಕೋ.'

ಅತ್ತೆ ಧಪ ಧಪ ಕಾಲು ಬಡಿಯುತ್ತ ಕೆಳಗೆ ಇಳಿದು ಹೋದರೂ ಮಂಜುಳಾ ದಂಗು ಬಡೆದು ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಎದೆ ಕುಸಿಯಿತು, ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ಯಾಕೆಂದು ರಮಿಸಿ ಕೇಳುವವರೂ ಹತ್ತಿರ ಇಲ್ಲದೇ ಮನದಣಿಯೆ ಅತ್ತಳು. ಅತ್ತೆಯ ಮಾತು ಬಾಣದಂತೆ ಚುಚ್ಚಿ ಗಾಯಮಾಡಿದ್ದವು. ಅವಳ ವಿಚಾರಗಳೇ ಅರ್ಥವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಗೀತ ಹಾಡುವವರಿಗೆ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಅದೂ ಒಂದು ಕಲೆ. ಇಂಪಾದ ದನಿ ಪ್ರತಿಭೆ ಇದ್ದವರೆಲ್ಲ ಹಾಡಬಹುದಲ್ಲ! ಅದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಶಾಂತಿ, ಸಂತೋಷವನ್ನು ತರುತ್ತದೆನ್ನುವ ಮಾತು ಹಿರಿಯರಾದ ಅತ್ತೆಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೆ? ಇದರಿಂದ ಮನೆತನದ ಗೌರವ ಹೇಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ? ಯೋಚಿಸಿ, ಹಣ್ಣಾದ ಮಂಜುಳ ಎದ್ದು ನಡುಗುವ ಕೈಗಳಿಂದ ತಂಬೂರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಳು.

ತವರಿನಿಂದ ಕರೆಯಲು ಬಂದ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಹೋಗಿ ತಂಬೂರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ತಂಗಿ ಮನೋರಮಾಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ನಿಟ್ಟುಸಿರುಬಿಟ್ಟಳು ಮಂಜುಳಾ. ಅವಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅವ್ವ-ಅಪ್ಪ ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಹಾಡೆಂದು ಕೇಳದೆ ಅವಳ ಬದುಕು, ಭವಿಷ್ಯ ಮುಖ್ಯವೆಂದು ಮನಗಾಣಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಷಾಢದ ಮಳೆ-ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅವಳ ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿ, ನೋವಾಗಿ ಜ್ವರದ ಬಾಧೆಯಿಂದ ನರಳಿದಳು. ಕೋಗಿಲೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಹುಣ್ಣಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ವಸಂತಮಾಸ ಬರುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಆ ದೇವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು.!

ಮದುವೆಯಾಗಿ ಮೂರು ವರುಷದ ಮೇಲೆ ಈಗ ಮಂಜುಳಾ ಪುಟ್ಟ ಮಗಳ ತಾಯಿ. ಯಾರು ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದರೂ ಒಪ್ಪದೇ ಮಗಳನ್ನು ಸಂಗೀತಾ ಎಂದೇ ಕರೆದಿದ್ದಳು. ಅವಳನ್ನು ರಾಗ, ತಾನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಧುರ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯುವುದೆಂದರೆ ಅವಳಿಗೆ ತುಂಬಾ ಖುಷಿ, ಪ್ರೀತಿ.

ಐದು ತಿಂಗಳ ಪುಟ್ಟ ಮಗು ಆ ದಿನ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ನೋವಿನಿಂದ ಅಳುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ರಮಿಸಿದರೂ, ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿದರೂ ಸುಮ್ಮನಾಗಲೊಲ್ಲದು. ಅಜ್ಜ, ಅಮ್ಮ, ಅಪ್ಪ, ಅತ್ತೆ ಎಲ್ಲರೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಲಾಲಿಸಿದರೂ ಮುಖ ಕೆಂಪಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಟಲು ಒಡೆಯಿತು. ಮೊದಲು ಸಣ್ಣದಾಗಿದ್ದ ಧ್ವನಿ ಬರಬರುತ್ತ ತಾರಕಕ್ಕೇರಿತು. ಪಕ್ಕದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದ ಶಂಕರನಿಗೆ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಯಿತು. ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಹೊರಗೆ ಬಂದ. ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿತ್ತು. ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ತೂಗುತ್ತಿದ್ದ ಜಿರ್ ಜಿರ್ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿತು. ಮಗುವಿನ ಅಳು ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆಯೇ ಇತ್ತು. ಸಹನೆ ಮೀರಿತು ಶಂಕರನಿಗೆ. ಬಾಗಿಲು ನೂಕಲು ಹೊರಟಿದ್ದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಂಪಾದ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಕಂಪಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿತು.

"ಕಂದ ಜೋ ಜೋ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ಜೋಜೋ॥"

ನಾದ ಮಾಧುರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಅಳು ನಿಂತಿತ್ತು.

ಹಂಡೆ ಮುರಿಗೆವ್ವ

ಆ ದಿನ ಹೊಸ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಮನೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಗವ್ವತ್ತಿ ಊರ ಬಳಗವನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆದು ಮದುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆರತಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಳು. ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ ಆದಪ್ಪನ ಮದುವೆಯನ್ನು ಬೇರೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬುಂದೇದ ಉಂಡಿ, ಕರಿದ ಅವಲಕ್ಕಿ ಚಹಾ ಫಳಾರ ಮಾಡಿಸಿದ್ದಳು. ಹರೆಯ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳ ಹುರುಪು.... ಸಂಭ್ರಮ... ಆಹಾ !

ಮುರಿಗೆವ್ವ ನೋಡಿದವರ ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಎತ್ತರ, ದುಂಡು ಮೈ, ಗೋಧಿ ಬಣ್ಣದ ಮುಂದೆ ಆದಪ್ಪ ಏನೂ ಅಲ್ಲ. ಹೆಸರೂ ಅಷ್ಟೇ ವಿಚಿತ್ರ, ಅಜ್ಜನ ನೆನಪಿಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದು. ಆರತಿ ಆದ ಮೇಲೆ ಗಂಡನ ಹೆಸರು ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಫಜೀತಿ ಪಟ್ಟ ಮುರಿಗೆವ್ವ ಆದಪ್ಪನೋ ಇಲ್ಲಪ್ಪನೋ ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ನಕ್ಕು ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ನಾಚಿ ಕೆಂಪಾಗಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ಒಗಟು ಹಾಕಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಆದ ಗೌಡರು ಎಂದು ಪಾರಾಗಿದ್ದಳು. ವಾರಿಗೆ ಗೆಳತೇರು ಆದೇಶ, ಆದಿನಾಥ ಎನ್ನಲು ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟಾಗ ನಕ್ಕು ನಕ್ಕು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದಳು. ಸಂಗವ್ವತ್ತಿ ಸಂಜೆ ಸೊಸೆಯ ನಿವಾಳಿ ತೆಗೆಯಲು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಮಲ ಅವ್ವನ ನರಕದಿಂದ ಬಂದ ಮುರಿಗೆವ್ವನಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊಸ ಮನೆಯೇ ಸ್ವರ್ಗ. ಅತ್ತೆಯೇ ದೇವರು, ಪೀಚಲು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೀರಲು ದನಿಯ ಸಾಧು ಪ್ರಾಣಿ ಆದಪ್ಪ ಮೂಗಿಗೆ ಕವಡೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಪ್ರಾಣಿ. ಈಗ ಚತುರ್ಭುಜನಾಗಿ ಮೈ ಮುರಿದು ದುಡಿಯುವ ಹೆಂಡತಿ ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಮನೆಗೆ ಯಜಮಾನ, ಮನೆಗೆ ಮಂಗಳೂರು ಹಂಚು, ಎರಡು ಮೂರು ಎಕರೆ ಹೊಲ ಜಾಸ್ತಿ ಆದ ಮೇಲೆ ಊರವರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತಾಗಿದ್ದ.

ಈ ಪಟ್ಟ ತಂದು ಕೊಟ್ಟವಳು ಮುರಿಗೆವ್ವ, ಗರತಿ ಗಂಗವ್ವ. ಸೊಸೆಯ ಮಾಯಕ್ಕೆ ಮರುಳಾದ ಸಂಗವ್ವತ್ತಿ ತಂಗೀ ಕೂಸs, ಬಾಳಾ ಅಂತ ಕಕಲಾತಿಯಿಂದ ಕರೆದು ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿಕೆ ಅವಳಿಗೇ ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ರಾತ್ರಿ ಹೆಂಡತಿ, ಗಂಡನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಮುರಿಗೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಹರಕೆಯಿಂದ; ತನ್ನನ್ನು, ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೆಡಿಸಬಾರದೆಂದು. ಅದನ್ನು ಮೀರುವ ಛಾತಿಯಾದರೂ ಆದಪ್ಪನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿತ್ತು? ಹೆಂಡತಿಗೆ ಬರ್ರಿ, ಹೋಗ್ರಿ, ಊಟಕ್ಕ ನೀಡ್ರಿ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತು ಈಗ ಗುಟ್ಟಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

'ಗಂಡನ ಎರಡರಷ್ಟು ತೂಕದ ಎತ್ತರದ ಹೆಂಡತಿ, ಅದಕ್ಕs ಆದಪ್ಪ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಮರ್ವಾದಿ ಕೊಡ್ತಾನ' ಕಿಡಿಗೇಡಿಯೊಬ್ಬ ಪಿಸುಗುಟ್ಟಿದಾಗ ಊರೆಲ್ಲ ಮುಸಿಮುಸಿ ನಕ್ಕಿತ್ತು.

ಆದಪ್ಪ ದಿಲ್‌ದಾರ. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಕಿವಿ ಕೊಡುವವನಲ್ಲ. ಗಂಭೀರವಾಗಿದ್ದು, ತನ್ನ ಕಾಯಕ ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದ. ಮುರಿಗೆವ್ವನಿಗಂತೂ ದಿನದ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ತಾಸು ಸಾಲದು. ದನಾ-ಕರಾ, ಎತ್ತು-ನಾಯಿ, ಎಮ್ಮೆ, ಮೇವು, ಹುಲ್ಲು, ಕಾಳು-ಕಡಿ ಹಸನು, ಅಡುಗೆ - ರೊಟ್ಟಿ, ಒಗ್ಯಾಣ-ಕಸಾ ಅಂತ ನಸುಕಿನಿಂದ ರಾತ್ರಿ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸುವವರೆಗೆ ದುಡಿತ. ಮೈತುಂಬ ಕೆಲಸ - ಕಣ್ತುಂಬ ನಿದ್ದೆ... ಆಗಾಗ ಕನಸು... ಕನವರಿಕೆ... ಹೊರಳಾಟ, ಚೀರಾಟ... ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣಿನ ಹಿಂದೆ ... ಹಿಂದೆ...

ಸುತ್ತೆಲ್ಲ ಹಸಿರು ಮುರಿಯುವ ಗುಡ್ಡ. ಬೇವಿನ ಮರದ ನೆಳಲು, ಜುಳು ಜುಳು ಹಾಡುತ್ತ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಪುಕೆಂಪಾದ -ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಪಾದಗಳು. ದನಕರುಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳು ಅನ್ನದೆ ಬರಿಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಓಡ್ಯಾಡಿ, ಸೀಳಿ ಬಿರುಕು ಬಿಟ್ಟು ದಣಿದು ನೋಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಂಪುಗೆರೆಗಳ ಅಂಗಾಲು. ತಂಪು ನೆಳಲಿನ ತಣ್ಣನೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ, ಮೈಗೆ ಜೀವರಸ ತುಂಬಿ, ಬಗ್ಗಿ ಕಣ್ಣು, ಮುಖಕ್ಕೆ ಅದೇ ನೀರು ಸಿಂಪಡಿಸಿ, ಗುಟುಕು ನೀರು ಗಂಟಲಿಗೂ ಇಳಿಸಿ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಮುಖ ಮೇಲೆತ್ತಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಅವ್ವನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಗರ್ಜಿಸಿತ್ತು ಹುಲಿ.

ಅಯ್ಯಪ್ಪಾ, ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಹುಲಿ ತಿನ್ನಾಕ ಬಂದೈತಿ. ಯಮ್ಮಾs ಯವ್ವಾ ಹುಲಿ ಬಂತಪ್ಪೋs

ಧೊಪ್ಪನೆ ಬಿತ್ತು ಪಂಜಿನ ಹೊಡೆತ, ಮತ್ತೆ ದೊಪ್, ಬೆಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದಾಗ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಹೊಡೆತ, ಪಂಜಿನಿಂದಲ್ಲ ಚಪ್ಪಲಿಯಿಂದ.

ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಗಡಗಡ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು ಪುಟ್ಟ ಪೋರಿ. ಯವ್ವಾs ಹೊಡಿಬ್ಯಾಡ. ಕಾಲ ಬಾಳ ನೂಸಾಕ ಹತ್ತಿದ್ವು. ಬಾಯಿ ಒಣಗಿತ್ತು, ಹಸುವು ಆಗಿತ್ತs, ಹಾಂಗ ನೆಳ್ಳಾಗ ಜರಾ ಕುಂತ ನೀರ ಕುಡಿಯಾಕ ಹತ್ತಿದ್ನಿ. ಹೊಡೀ ಬ್ಯಾಡ ಯವ್ವಾs ಬಂದ್ನಿ.'

ದೈನಾಸಬಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಲ ಮಗಳನ್ನು ದರದರ ಎಳೆದು ತಂದು ಹೊಡೆದು ತನ್ನ ಜಳಕಕ್ಕೆ ನೀರು ಕಾಯಿಸಲು ಹಚ್ಚಿದ್ದಳು. ದಿನ ತುಂಬಿದ ಚಿಕ್ಕವ್ವ ಉರುವಲು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದಕ್ಕೆ

ಅದೇ ಒಲೆಯ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹಿಡಿದು ತಬ್ಬಲಿಯ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬರೆ ಹಾಕಿದ್ದಳು...

ಅದೇ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು.... ಕನವರಿಕೆ... ಹಳವಂಡ...

ಮೊದಲ ಸಲ ಹೆಂಡತಿಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಸುಟ್ಟ ಕಲೆ ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ... ಮತ್ತೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹುಲಿಯ ಪಂಜಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೆದರಿ ಅಳುವ, ನಡುಗುವ ಮುರಿಗೆವ್ವನನ್ನು ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆದಪ್ಪ. ಅವಳ ಮಗುವಿನಂಥ ಮನಸ್ಸು ತಿಳಿದ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರ ಸಂಸಾರ ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವ್ವನಂಥ ಅತ್ತೆ ಸಂಗವ್ವ. ಆದಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚಿನಿಂದ ಲಟಿಗೆ ಮುರಿಯುವವರೂ ಕಡಿಮೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಊರಲ್ಲಿ. ಅತ್ತೆಯರಂತೂ ಮುರಿಗೆವ್ವನನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಯಿ ಬಿಡುವವರೇ.

ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಬಾವಿ ಇದ್ದದ್ದು ಊರ ಹೊರಗಿನ ಮಠದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ. ನಾಲ್ಕು ಗಡಗಡೆಯ ದೊಡ್ಡ ಬಾವಿ. ಸ್ವಾಮಿಗಳ ದಯೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸೀನೀರು. ಬಳಕೆಗೆ ಊರ ನಡುವಿನ ಶಂಕರಲಿಂಗನ ಗುಡಿಯ ಹತ್ತಿರದ ಕಲ್ಲೆಕೆರೆಯ ನೀರು. ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತು ಎಲ್ಲರ ಠಿಕಾಣಿ ಸೀನೀರ ಹತ್ತಿರ.

ಮಣ್ಣಿನ ಕೊಡ, ತಗಡಿನ ಬಕೆಟ್, ಸಿಲಾವರ ಲೋಟ ಹಿಡಿದು 'ಯವ್ವಾ, ಯಪ್ಪಾs ಈಸ ನೀರ ಹಾಕಿ ಪುಣ್ಯಾ ಕಟಿಗೋಳ್ರಿ' ಕಳ್ಳು ಹರಿಯುವಂತೆ ದೈನಾಸ ಬಿಡುವವರ ಗುಂಪು ದೂರ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ.

'ಹಿಡೀರೆಪಾ ಕುಡೀರಿ. ಯಜ್ಜಾs ನೀ ಬಕೀಟು ಹಿಡಿ ತುಂಬಿಕೋಡ್ತೀನಿ. ಮನೀಗಿ ಒಯ್ಯಿ. ಮತ್ತ ಹರದಾರಿ ನೆಲಾ ನಡಿಬ್ಯಾಡಾ. ಇಕಾ ಹಿಡಿ. ಸ್ವಾಮಿಗೋಳ ಪುಣ್ಯಾದಿಂದ ಗಂಗವ್ವ ಕಣ್ಣ ತಗದಾಳ ನಮ್ಮವ್ವ.'

'ಯವ್ವಾs ನನ್ನವ್ವ ದ್ಯಾವತಿ ಬಂದಾಂಗ ಬಂದೀಯ ನಮ್ಮ ಊರಿಗಿ. ನಿನ ಹೊಟ್ಟಿ ತಣ್ಣಗಿರ್ಲಿ' ಎಲ್ಲ ಹರಸುವರು ಮುರಿಗೆವ್ವನನ್ನು.

ನೀರಿನ ಅರಬು ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದು ಬಿರು ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ. ಹೊರಗೂ ಒಳಗೂ ಉರಿ ಉರಿ ಒಣಗಿದ ಗಂಟಲು, ಬೆವರಿನ ಜಳಕ, ಮೈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಟಂಟು. ಕುಡಿಯಲು ನೀರು .... ನೀರು .... ನೀರಿಗೆ ಹಾಹಾಕಾರ, ಹೆಂಗಸರೆಲ್ಲ ಮನೆಯ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು.... ಕಟ್ಟಿಟ್ಟು.... ಕಂದಮ್ಮಗಳನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗಿಟ್ಟು ನಸುಕಿನ ತಂಪು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನೀರಿಗೆ ಓಡುವ ಪರಿ ಪರಿಚಿತ.

ಅಂದು ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವ ಹೊತ್ತು ಕುಂತವರು, ನಿಂತವರು, ಬಯಲಿಗೆ ಹೊಂಟವರು, ಚಾದಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಜಮಾಯಿಸಿದವರು, ಹಜಾಮನಿಗೆ ತಲೆ ಕೊಟ್ಟವರು, ಗುಡಿಗೆ ಪಾದ ಬೆಳೆಸಿದವರು ಎಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಂತು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ಅಪರೂಪದ ದೃಶ್ಯವನ್ನು.

'ಅಯ್ಯs ಸಂಗವ್ವ ಹಂಗ್ಯಾಕ ಓಡಾಕ ಹತ್ಯಾಳಬೇ'.

'ಬಿಡs ಹುಡಗೀ, ಮುದಿಕಿ ಆಕೇನ ಓಡ್ಯಾಳ ಎಲ್ಲೋ ಹೊಂಟಾಳ.'

'ನಡೀಯು ಸಿಂಗವ್ವಾ ನಾವೂ ಹೋಗೋಣ ಆಕಿ ಹಿಂದ'

ಮುಂದೆ ದಾಪುಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತ ತಲೆ ಮೇಲೊಂದು, ಬಗಲಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಣ್ಣ ಹಂಡೆ ಹೊತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವಳು ಹೊರಳಿ ನಿಂತು, ತೇಕುತ್ತ ಮಾತು ಬಾರದೆ ಕೈ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ ಓಡೋಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿದಳು ಮುರಿಗೆವ್ವ. ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಬೆವರುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ತೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಬಾವಿ ಕಟ್ಟೆಗೆ ಕೂಡ್ರಿಸಿ.

'ಯಾಕ ಅತ್ತೀs ಏನ ಕೆಲಸ ಇತ್ತು? ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡಿಟ್ಟ ಬಂದಿದ್ದನೆಲ್ಲ. ಬಿಸಿ ರೊಟ್ಟಿ ತಿಂದ ಮಜ್ಜಿಗಿ ಕುಡದು ಅಡ್ಡಾಗಿದ್ದಿ. ಉಮಾ, ಸುಮಾನ್ನ ಸಾಲಿಗಿ ಕಳಿಸಿ ಲಗೂ ಲಗೂನ ನೀರ ತುಂಬಸೂಣ ಅಂತ ಬಂದ್ನಿ ಏನ ಬಂದಿ ?'

ಅತ್ತೆ - ಸೊಸೆಯರ ಪ್ರೇಮ ಸಲ್ಲಾಪದತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದ ಹೆಂಗಸರ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಥಳಥಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮುರಿಗೆವ್ವನ ಬಗಲಲ್ಲಿನ ಹೊಸ ತಾಮ್ರದ ಹಂಡೆ.

'ಎಲ್ಲಿ ತಗೊಂಡೆ ಸಂಗವ್ವ ಈ ಹಂಡೆ ಇನ್ನೂ ಹೊಸಾದೈತಿ'

'ರೊಕ್ಕಾ ಎಟ್ಟಕೊಟ್ಟೀಯ ಸಂಗವ್ವಕ್ಕ ಛಲೋ ಐತಿ, ಒಮ್ಮೆ ತುಂಬಿದರ ಎರಡ್ಡು ದಿನಾ ನೀರ ಅಕ್ಕಾವ. ನನ ಮಗಾ ಸೊಸೈಟಿ ಕೆಲಸಕ್ಕ ಹೋಕ್ಕಾನ, ನಾನೂ ತರಿಸ್ತೀನಿ'

ಸಂಗವ್ವನ ಬೆವರಿ ಬಾಡಿದ ಮುಖ ಅರಳಿ ಹೂವಾಯಿತು. ನೀರು, ಬಾವಿ, ಮನೆ ಎಲ್ಲಾ ಮರೆತು ಕಟ್ಟೆಗೆ ಕುಂತಳು.

'ಮಲ್ಲವ್ವಕ್ಕಾ ಮುರಿಗೆವ್ವನ ತವರ್ಮನೀಯವರ ಕೊಟ್ಟಾರಬೇ? ಇನ್ನೊಂದ ಸಾಣದು, ಹಳೇದು ಮನ್ಯಾಗಿಂದು.'

'ಮುದಿಕಿ ಆಗಿ ಸುಳ್ಳs ಬಡಾಯೀ ಹೇಳತೀ ಏನಬೇ. ನಾನ ಲಗ್ಗಿಣಕ ಬಂದಿದ್ನೆಲ್ಲ. ಸೊಸಿ ಚೆಲವಿ, ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟ ಅದಾಳ. ಎಡ್ಡ ಆಳಿನ ಕೆಲಸಾ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಮಾಡೂ ಹಾಂಗ ಅದಾಳ, ಅಂತs ಬಡವರ ಮನೀ ಪರದೇಶಿ ಹುಡುಗೀನ್ನ ಮಾಡಿದ್ನಿ ಅಂದಿದ್ದಿ. ಭಾಳ ಮಂದಿ ಬಡೂರ ಕೂಡಿ ಮದಿವೀ ಮಾಡ್ತಾರಲ್ಲ ಅದರಾಗ ಅಕ್ಕಿಕಾಳ ಹಾಕ್ಕೊಂಡ ಬಂದಿ, ಒಬ್ಬನs ಮಗಾ ಹೊಲಾ ಮನೀ ಐತಿ ದೈವುಳ್ಳವರು ಹೆಣ್ಣ ಕೊಡ್ತಾರಂದ್ರೂ ಕೇಳ್ಳಿಲ್ಲ. ಹೌದಲ್ಲೊ.'

"ಹೌದs ನಿಂಗವ್ವಕ್ಕ, ನೀ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲ ಖರೇವು. ಇಕೀ ಮದುವ್ಯಾಗಿ ನಡಿಯಾಕ ನಮ ಮನೀಗಿ ಬಂದ ತಿಂಗಳ ಮ್ಯಾಲೆ ಅಮ್ಮ, ಸ್ವಾದರ ಮಾವಾ, ಹುಡಿಕ್ಕೊಂಡ ಬಂದ್ರವ್ವ. ಮಗಳ ಸತ್ತ ಮ್ಯಾಲೆ ಅಳಿಯಾ ದೂರ ಮಾಡಿದಾ ನಮ್ಮನ್ನ ಅಂತ ಮುದಿಕಿ ಅತ್ತ್ಲವ್ವ. ಬಾಣಂತಿ ಸತ್ತು ಎಳೀ ಕೂಸನ್ನ ಇವರs ನಾಕ್ಕದ ವರಸ ಜ್ವಾಪಾನಾ ಮಾಡಿದರಂತ. ಎಡ್ಡನೇ ಹೇಣ್ತಿ ಉಡಕಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮ್ಯಾಲೆ ಮುರಿಗೆವ್ವನ್ನ ದುಡಿಯಾಕ ಕರಿಸಿಕೊಂಡ್ನಂತ ಆ ಹೊಯ್ಮಾಲಿ. ಮೊಮ್ಮಗಳ ಬಾಳೇವ ನೋಡಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಚೀಲ ಅಕ್ಕಿ, ಪೆಂಟಿ ಬೆಲ್ಲ, ಅಳಿಯಾಗ ಅರ್ಧಾ ತೊಲಿ ಉಂಗರಾ, ಈ ತಾಮ್ರದ ಹಂಡೆ, ನಮ್ಮಪ್ರಿಗೂ ಸೀರಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟು, ಅವ್ವ ಬದುಕಿದ್ದರ ಎಟ್ಟ ಪೋಲಿಮಿ ಮಾಡತಿದ್ಲು ಅಂತ ಮುದಿಕಿ ಕಣ್ಣೀರ ಹಾಕಿತs ಯಕ್ಕಾ.

ಜೀವಾ ಚುರು ಚುರು ಅಂತ್ಯು, ನನ್ನ ಸೊಸಿ ಅಂತೂ, ಹಂಡೇನ ಅವ್ವಾಂತ ಪೂಜಿ ಮಾಡ್ತಾಳ. ಬೀಗರಿಗೆ ಸೀ ಊಟಾ ಮಾಡಿಸಿ ಮತ್ತ ಬರ್ರೆವಾ ಪರದೇಶಿ ಮಗಳು ಹಿಗ್ಗತೈತಿ ಅಂತ ಹೇಳಿಕಳ್ಸಿದೆ. ಅಯ್ಯ್ಯಾs ನನ ಮರವs ತಂಗೀ, ಈ ಹೊಸಾ ಹಂಡೆ ಯಾಕ ಹೊತಗೊಂಡ ಬಂದಿ. ಅದನ್ನ ನೀರ ತುಂಬಬ್ಯಾಡಾ ಬಟ್ಟಿ ಸರದೀತು, ಗೋಣಿ ಉಳಕೀತು ಅಂತ ಹೇಳಾಕ ಬಂದ್ನಿ ಬಾಳಾs ಮುರಿಗೆವ್ವಾs....

ಚುರುಗುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲಿನ ಸೆರಗು ಜಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಸಂಗವ್ವ ಕೇಳಿದಾಗ 'ನಿನ ಸೊಸಿ ಮನೀ ಮುಟ್ಟಿ ತಾಸಾತಬೇ' ಅಶರೀರವಾಣಿ ಕೇಳಿ ಬಂದಿತು. ರಾತ್ರಿ ಹೆಂಡತಿಯ ತೋಳು ಮುಟ್ಟಿ ಆದಪ್ಪ ಹೇಳಿದ್ದ, ನಿನ್ ತೋಳಿಗೆ ದಿಟ್ಟಿ ಆಕ್ಕೈತಿ ಅವ್ವಗ ನಿವಾಳಿ ಇಳಸು ಅಂತೀನಿ.

ಕಾಲ ಸರಿಯುತ್ತಿತ್ತು ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಬರದಂತೆ....

'ಅವ್ವಾsನಾ ಸಾಲೀ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಬರ್ತೇನಿ. ಇವತ್ತ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ರಿಜಲ್ಟ ಹಚ್ಚತಾರ. ಹಾಂಗs ಪಿಕೋ ಫಾಲ್ ಮಾಡೂ ಪತ್ತಲಾನೂ ಅದಾವ, ಶಾಂತಲಾಗ ಕೊಟ್ಟ ಬರ್ತೇನಿ. ಪಾಸಾಗಲಿ ಅಂತ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮಾಡವ್ವ. ಅಪ್ಪಗೂ ಹೇಳು ಮನ್ಯಾಗಿಲ್ಲ ಅಂವಾ. ಉಮಾ ನಾ ಬರ್ತೀನಿ.'

ಪ್ರಿಂಟೆಡ್ ವಾಯಿಲ್ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟು ಉದ್ದ ಜಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂ ಹಾಕಿ ಘಮ್ಮೆನ್ನುತ್ತ ಟಾಟಾ ಮಾಡುತ್ತ ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಚೀಲ ಹಿಡಿದು ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಹೊರಟ ಸುಮಾಳನ್ನು ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ತಲೆ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಳು ಮುರಿಗೆವ್ವ.

'ಇಕೀ ಕೆಂಪಗ ಎತ್ತರ ನಾಕ ಮಂದ್ಯಾಗ ಎದ್ದ ಕಾಣೂವಂಗ ಛಂದ ಅದಾಳ ಬುದ್ಧಿವಂತಿ. ಇಂಗ್ಲೀಷ ಓದ್ತಾಳ, ಬರೀತಾಳ, ನಿಮ್ಮ ಸುಮಾ ಶಾಣ್ಯಾಳ ಅದಾಳ, ಆಕೀಗೇ ವಿದ್ಯಾ ಕಲಸರಿ ಅಂತ ಮಾಸ್ತರೂ ಹೇಳತಿದ್ದರು. ಸಾಲೀ ಕಲಿಸಿ ಮಾಲಿನಿಬಾಯಿ ಹಾಂಗ ನೌಕರೀನೂ ಹಿಡಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಶಹಾರದ ಕಲಿತ ವರನ ಹುಡುಕಿ ಮದ್ವಿ ಮಾಡೂಣ. ಈಗ ಅತ್ತೆವ್ವ ಇದ್ದರ ಉಮಾ ಸುಮಾನ್ನ ನೋಡಿ ಎಟ್ ಹಿಗ್ಗತಿದ್ಲು. ನಮ್ಮ ಮನ್ಯಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಸರಸೋತಿ ಹುಟ್ಯಾರ. ಅಕ್ಕಾ-ತಂಗೀ ಜೋಡಾಗಿ ಆಡಿನ ಮರಿ ಹಾಂಗ ಬೆಳೆದ್ವು ಅಂತಿದ್ಲು. ಆಕೀ ನಸೀಬದಾಗ ನೋಡೂದs ಇಲ್ಲಾ' ಸೆರಗಿನ ಚುಂಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣು ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ಮುರಿಗೆವ್ವ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ಅವ್ವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಉಮಾನನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಎಳೆದು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನೆತ್ತಿ ಮೂಸಿ, ಬೆನ್ನು ಸವರಿ 'ನಡಿ ಲಗೂನ ಅಡಿಗಿ ಮಾಡೋಣ' ಎಂದಾಗ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಓಡಿದಳು....

ಆದಪ್ಪನನ್ನು ಹೋಲುತ್ತಿದ್ದ ಉಮಾಳಿಗೆ ಶಾಲೆಗಿಂತ ಮನೆಗೆಲಸದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯ. ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವ್ವನ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ತಿರುಗುತ್ತ ಮನೆ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತುತ್ತ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಶಾಲೆ ಮುಚ್ಚಿತ್ತು.

'...ಅವ್ವಾ ಸಂಜಿ ಆತು ಬಾಗಲಕ ನೀರ ಹಾಕಿ ಊದಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚೇನಿ... ದೇವರ ಮುಂದ ದೀಪಾ ಮುಟ್ಟಸೇನಿ, ಶೇಕೂ ಬಂದಾಳ ಚಾವಡಿ ಮುಂದಿನ ನಳಕ್ಕ ನೀರಿಗೆ ಹೋಗ್ತೀನಿ.'

ಉಮಾ ಕೂಗಿದಾಗ ಮುರಿಗೆವ್ವ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಳು. ಸುಮಾನ ಮದುವೆಯ ಸಂಭ್ರಮದ ಕನಸಿನಿಂದ ಎಚ್ಚರಾಗಿ 'ಅಯ್ಯಾs ಕತ್ತಲಾತು, ದೀಪ ಹತ್ಯಾವ, ಸುಮಾ ಏ ಸುಮಾs ಸುಮಿs ಎಲ್ಲ್ಯ ಅದೀ....'

ಅಂದು ರಿಜಲ್ಟ ತಿಳಿಯಲು ಹೋದ ಸುಮಾ ತಿರುಗಿ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಲೆ, ಓಣಿ, ಗೆಳತಿಯರ ಮನೆ, ಕಡೆಗೆ ಬಾವಿ ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ. ಸುಮಾನ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲ. ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಕಾಲು ಎಳೆಯುತ್ತ ಸೋತ ಆದಪ್ಪ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಹೆಚ್ಚು ಮುದುಕನಾಗಿದ್ದ. ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತೆ ಕೂತ ಮುರಿಗೆವ್ವನಿಗೆ ಗಂಡನ ಮುಖ ನೋಡಲು ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಸತೀಶ ಹೇಳಿದ ಸುದ್ದಿ ಹೇಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಾಳು? ಬಿಡದ ಕರ್ಮ, ಕೈ, ಕಾಲು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಗಂಡನ ಕಾಲ ಬಳಿ ಕೂತು ಒತ್ತುತ್ತ, ಮೆತ್ತಗೆ ಉಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು.

'ಬಾಲಚಂದ್ರ ಅಂತ ಸುಮಿ ಕಾಲೇಜಿನ್ಯಾಗ ಮಾಸ್ತರ ಇದ್ದ, ಇಕೀಗೂ ಕಲಸತಿದ್ದಂತ. ಅಂವಗ ಶಹರದಾಗ ದೊಡ್ಡ ನೌಕರಿ ಸಿಕ್ಕಿತಂತ. ಇಂದ ಸಂಜಿ ಮುಂದ ಸುಮಿ ಅವನ ಜೋಡಿ ಬಸ್ ಏರಿ ಹ್ವಾದ್ಲಂತ' ನೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಶ್ರಾಪಿಸಿ ಧಪ್ ಧಪ್ ಬಡಿದಳು. ಅವಳ ಅಳು ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟಿತ್ತು.

ಆಗಾಗ ಬಾಲಚಂದ್ರನ ಜೊತೆ ಸುಮಾನ ಓಡಾಟ, ಸಲಿಗೆ ಕಂಡ ಜನ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಪ್ಪ ಅವ್ವಗೆ ಅವಳ ಅಂತ ಹತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯವರ ಮನೆಯ ಉಸಾಬರಿ ತಮಗೇಕೆನ್ನುವ ಸಜ್ಜನರು, ಹೇಳಿದರೆ ನಂಬುವರೆನ್ನುವ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲದ ಮಧ್ಯಮರು, ಮುಂದೆ ಏನಾಗುತ್ತದೆ, ಮಜಾ ನೋಡೋಣ ಎನ್ನುವ ಅಧಮರು ವಾಸಿಸುವ ಲೋಕವಿದು.

ಮುರಿಗೆವ್ವನ ಏಳಿಗೆಯಿಂದ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಿದ್ದ, ತನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಸುಮಾಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆನ್ನುವ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಲ್ಲವ್ವ ಊರೆಲ್ಲ ಸುದ್ದಿ ಬೀರಿ ಹಂಡೆ ಹಾಲು ಕುಡಿದಷ್ಟು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಳು.

'ನಮ್ಮ ಭೀಮಣ್ಣಗ ಸುಮಿನ್ನ ಕೊಡು ಅಂತ ಗಿಣಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಂಗ ಹೇಳಿದ್ಯಾ. ನನ ಮಗಳ ಸಾಲೀ ಕಲೀತಾಳ, ಕಲಿತು ನೌಕರಿ ಮಾಡವರಿಗೆ ಕೊಡ್ತಿನಿ ಅಂತ ಮಾರೀ ತಿರವಿದಳು. ಈಗ ನೋಡ್ರಿ ಈ ಸೋಗಲಾಡಿ ಕಡಿಮಿ ಕುಲದವನ ಕೂಡ ಓಡಿ ಹೋಗಿ ಇವರ ಮಾರಿಗೆ ಮಸೀ ಹಚ್ಯಾಳ, ಅತ್ತರ ಏನ ಬಂತು? ಅವ್ವ ಅಸ್ನಾಕಿ ಇಟ್ಟ, ಸಲಿಗೀ ಕೊಟ್ಟು, ಹೆಣ್ಣಗೋಳ್ನ ತಲಿಮ್ಯಾಲೆ ಇಟಕೋಬಾರದು ಹೌಂದಲ್ಲೊ. ಜರಾ ಹದ್ದಬಸ್ತಿನ್ಯಾಗ ಇಟ್ಟಿರಬೇಕು.'

ಊರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಸವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಪ್ಪರಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಗಿಸದೆ- ಹಾಗಂತೆ ಹೀಗಂತೆ ಮರಿ ಕಿರಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು

ಹೊಸೆದು ಕಿರಿಕಿರಿ ಮಾಡಿದರು. ಭಂಡರಂತೂ ಮನೆಗೇ ಬಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅವವೇ ಮಾತುಗಳಲ್ಲೇ ತಿವಿದು ಘಾಸಿ ಮಾಡಿ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಅಳಿಸಿಬಿಟ್ಟರು. ಆದಪ್ಪ ಕೈ ಕಾಲು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದುರ್ಬಲನಾಗಿ ಜನಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಮುಖ ತೋರಿಸದೆ ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಕೊರಗಿದ.

ಹಲುಬಿ ಹಂಚೀಕಡ್ಡಿಯಾದ ಅವ್ವನನ್ನು ಎಲುಬಿನ ಹಂದರವಾದ ಅಪ್ಪನ್ನ ಜೋಪಾನ ಮಾಡುವ ಭಾರವೆಲ್ಲ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗಿ ಉಮಾನ ಮೇಲೆ. ತುಟಿ ಪಿಟ್ಟೆನ್ನದೆ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಸವೆದಳು ಉಮಾ. ಅಂಜುಬುರುಕ ಆದಪ್ಪ ಹೆಂಡತಿ ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದ.

ಆಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಮುರಿಗೆವ್ವನ ತಾಳ್ಮೆಯೂ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಉಮಾನ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಇದೆಯಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ತಾನಲ್ಲದೇ ಇನ್ನ್ಯಾರು ದಿಕ್ಕು? 'ನನ ಪಾಲಿಗಿ ಓಡಿ ಹ್ವಾದ ರಂಡಿ ಸತ್ತ ಹ್ವಾಂದ್ನು. ನನಗ ಇರೂದ ಇದೊಂದs ಕೂಸು ದೇವರ ಜಗಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ಆಣೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ ಆಸರೆಗೆಂಬಂತೆ ಉಮಾಳನ್ನು ಅಪ್ಪಿ ಕರುಳು ಹರಿದುಕೊಂಡಳು.

ಥಳಥಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ತವರಿನ ತಾಮ್ರದ ಹಂಡೆ ತಿಕ್ಕದೆ ತೊಳೆಯದೆ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಜೋಳ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿತ್ತು.

ಲೇs ಎಲೇ ಈಶ್ಯಾs ಲೇs ಯಾಕ ಬಂದ್ಯಲೇ ಮತ್ತ ನಮ ಕಟ್ಟಿಕಲ್ಲ ಹತ್ತಬ್ಯಾಡಾ ಮನೀ ಹತ್ರ ಸುಳೀಬ್ಯಾಡಾ ಅಂತ ಆಣಿ ಹಾಕಿದ್ನಿ. ಹಡಬಿಟ್ಟಿ ಮಗನs ನಾಚಿಕಿ ಬರೂದಿಲ್ವೇನೊ ಭಾಡ್ಯಾ ನಿನಗ? ನನ ಉಮಕ್ಕನ ಕುತಿಗೀ ಕೊಯ್ದಿ. ಸುಳ್ಳೊಂದ, ಸೊಟ್ಟೊಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಚಂಡಾಳ ಮಂಜ್ಯಾನ ಕೂಡ ಲಗ್ನಾ ಮಾಡಿಸಿ ನಮ ಬದಕ ಹಾಳ ಮಾಡಿದಿ. ಬಡೂರು ದುಡಕೊಂಡ ತಿನ್ನಾವರು ಸಂಪನ್ನರು. ಮನೀ ತುಂಬ ಮಕ್ಕಳಾಗ್ಯಾವ. ಮಂಜುನಾಥಗ ನಿಮ್ಮ ಉಮಾನ್ನ ಕೊಟ್ಟರ ಮನೀ ಅಳಿಯಾ ಆಗಿ ಬಂದು ಇದ್ದು ಹೊಲ - ಮನೀ ನೋಡಕೊಂತಾನ, ಮುಪ್ಪಿನ್ಯಾಗ ನಿಮ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡತಾನ ಅಂತೆಲ್ಲಾ ಹೊಗಳಿ ಜೊಗಳ್ದಿ. ನಿನ್ನ ಮಾತ ನಂಬಿ ನಾನೂ ಆ ಬೈರೂಪಿಗೆ ಮಗಳ್ನ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಳಾದ್ನಿ. ಹಡದ ಹೊಟ್ಟಿಗಿ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿದೆಲ್ಲೊ, ನಿನವಂಸ ನಿರ್ವಂಸ ಆಗಾ, ನಿನ ಮಾರಿ ಮಣ್ಣಾಗ ಅಡಗ್ಲಿ. ಮಗನ, ನೀ ಒಂದs ನನ ಕೈಯಾಗ ಸಿಗೂ ಕಾಲ ಮುರದ ಕೈಯಾಗ ಕೊಡ್ತೇನಿ. ಲೇ ಈಶ್ಯಾ ಮುರಿಗೆವ್ವ ಅಂದರ ಏನಂತರ ತಿಳಿದೀಯೋ, ನನ ಶ್ಯಾಪ ನಿನಗ ಹತ್ತದ ಇರೂದಿಲ್ಲೋ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ........

ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮುಚ್ಚಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಕೈ ಚಾಚಿ ಬಡಿಗೆ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ನೀರಿನ ತಂಬಿಗೆ ಉರುಳಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು, ತಣ್ಣನೆ ನೀರು ಕೌದಿಯ ಮೇಲೆ ಹರಿದಾಗ ಎಚ್ಚರಾದಳು ಮುರಿಗೆವ್ವ.

ಅಯ್ಯs ಮುತ್ತುs ಮುತ್ತಣ್ಣಾ ಗೀತಾs ಏ ಗೀತಿs, ಎಲ್ಲ್ಯದಿರೋ... ಬರ್ರಿ. ಯಾರರೆ ಬರ್ರ್ಯೋ... ತಲಿ ಮ್ಯಾಲೊಂದು ಗುಡ್ಡ ಕುಂತತಿ. ಮೈ ಕಾದ ಕೆಂಡ ಆಗಿ ಉರಿಯಾಕ

ಹತ್ತೇತಿ, ಗಂಟ್ಲ ಒಣಗಿ ಸುಂಟಿ ಆಗೇತಿ. ಸಾಯಾಕ ಹತ್ತೇನಿ ಒಂದೀಟ ಚಾ ಕಾಸಿ ಕೊಡ್ರಿ ಸಂಕಟ ಅಕ್ಕsತಿ, ಯಣ್ಣಾs... ತಂಗೀs...

ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರೇಡಿಯೋ ಒದರಿಸುತ್ತ, ಒದರೀ ಒದರೀ ತಲಿ ಚಿಟ್ಟ ಹಿಡಿಸಿಬಿಡ್ತಿ. ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಗೀತಾ ಧಡ್... ಬಾಗಿಲ ನೂಕಿ ಬಂದು ಅಮ್ಮನಿಗಿಂತ ಜೋರಾಗಿ ಜಬರಿಸಿದಳು. 'ಏನಬೇ ನಿಂದ ರಗಳಿ, ಹಗಲು ಹನ್ನೆರಡು ತಾಸು' ನನಗ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡೂದೈತಿ. ಇನ್ನೂ ನಾ ಹೋಂವರ್ಕ ಮಾಡಬೇಕ. ಮುತ್ತಣ್ಣ ವಕೀಲರ ಮನೀಗೆ ಟಿ.ವಿ. ನೋಡಾಕ ಹೋಗಿ ಕುಂತಾನ. ಅಪ್ಪ ದಿನಾ ಸಂಜೀ ಮುಂದ ಗೆಳ್ಯಾರ ಕೂಡ ಅಡ್ಡೇಕ ಹೋಗಿ ಇಸಪೇಟ ಆಡ್ತಾನ. ಅವ್ವ ಆರ್ಡರ ಮಾಡ್ಯಾಳ ಅಂತ ನಾ ಒಬ್ಬಾಕಿ ಮನ್ಯಾಗ ಅದೀನಿ, ನಿನಗ ಜೀವಾ ಹಿಂಡಾಕ ಸಿಗತೀನಿ. ನಿನ ಮಗಳು ಹೊಲದಿಂದ ಬರೂ....'

'ಒಂದೀಟ ಬಿಸಿನೀರ ಕಾಸಿ ಕೊಡಂದರ ಎಟ್ಟ ಮಾತ ಉದರಸ್ತಿಬೇ. ಕಟಿಗಿ ಪುಟಾ ಮಾಡೂ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ. ಗ್ಯಾಸ ಅಂತೀರಲ್ಲ ಅದರಾಗ ಮಾಡ'.

'ಹಂ ಹುಂ ಮಾಡ... ಹಾಂ ನೋಡಲ್ಲೆ ಬಂದಳ ನಿನ ಮಗಳು ಹೇಳ ಆಕಿಗೆ'

'ಯಾಕವ್ವ, ಏನ ನಡದsದ, ಏನ ಹೇಳ'ಂದಳು ಉಮಾ' ಕಾಲು ತೊಳೆದು ದೇವರ ಮುಂದಿನ ವಿಭೂತಿ ಧರಿಸಿ ಬಂದ ಉಮಾ ಅವ್ವನ ಹತ್ತಿರ ಕೂತು ದಣಿದ ಕಾಲ ಚಾಚುತ್ತ ಕೇಳಿದಳು. 'ಹೊಲಕ್ಕ ಹೋಗೂ ಮುಂದ ಗಂಜೀ ಮಾಡಿ ಒಲೀ ತೋಳ ಮ್ಯಾಗ ಇಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಗೀತಾ ಹಾಲ ಹಾಕಿ ಕುಡಿಯಾಕ ಕೊಟ್ಟಳಿಲ್ಲೊ!'

ಹಗಲೆಲ್ಲ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಆಳುಗಳ ಕೂಡ ದುಡಿದು ದಣಿದು ಬಂದಿದ್ದರೂ ಕಕ್ಕುಲಾತಿಯಿಂದ ಮಗಳು ಆಡಿದ ಮಾತಿಗೆ, ಅವಳ ಪ್ರೀತಿಯ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ಮುರಿಗೆವ್ವ ಕರಗಿ ಕಣ್ಣೀರಾದಳು.

'ಗಂಜೀನ ಕಾಮಿ ಉಳ್ಳಿಸಿ ಕುಡದು ಹೋಗೇತಿ. ಹೊಟ್ಟ್ಯಾಗ ಏನಿಲ್ಲ, ಒಂದೀಟ ಚಾ ಕಾಸಿ ಕೊಡಂತ ನಿನ ಮಗಳಿಗೆ ಚಾಲವರದೆ. ಬುಟ್ಟಿ ತುಂಬ ಮಾತಾಡಿದ್ಲವ್ವ. ನಾ ಇನ್ನ ಹಾಸಿಗಿ ಹಿಡಿದ ಮಲಗಬಾರದವ್ವಾ. ಲಗೂನ ಶಿವಾ ನನ ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಬೇಕ ನೋಡ'

ಸೆರಗಿನಿಂದ ಕಣ್ಣು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಚಟ್ಟಂತ ಎದ್ದು ಒಳಗೆ ಹೋದ ಉಮಾ ಚಾ ಬಿಸ್ಕೀಟು, ಜ್ವರದ ಗುಳಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಬಂದಳು. ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸಿದ್ದ ಮುರಿಗೆವ್ವನ ಮುಚ್ಚಿದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಮುಂದೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದೇ ಚಿತ್ರ.....

ಎಲುವು ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಮೈ, ಪೆಚ್ಚು ಬಿದ್ದ ಗಲ್ಲ, ಎಣ್ಣೆ ಕಾಣದ ಧೂಳು ತುಂಬಿದ ಕೂದಲು, ಮಾಸಿದ ಸೀರೆ, ಬಣ್ಣವಿಲ್ಲದ ಬಳೆಗಳು... ಈಕಿ ನಮ್ಮ ಉಮ್ಮಕ್ಕನ ... ಅಲ್ಲ ಈಕಿ ಅಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮಗಳ್ನ ಪಕ್ಕದಾಗ ಇಟಕೊಂಡ ಜ್ವಾಪಾನಾ ಮಾಡಿದ್ನಿ. ಚಿಗರಿಮರಿ ಹಾಂಗ ಕುಣಕೊಂತ ನನ ಹಿಂದ ಮುಂದ ಓಡಾಡಿಕೊಂತ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡತಿದ್ಲು. ಆ ಮಗಳs

ಈಕಿ. ರಾತ್ರಿ ನನ ಸೆರಗು ಮುಚಿಕೊಂಡ ಮಲಗತಿದ್ಲು, ಆ ಉಮಾನ ಈಕಿ? ಅಲ್ಲs ಅಲ್ಲ. ನನ ಮಗಳ ಪಿಚಾಚಿ ಇದು. ಇದ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂತು. ಹ್ಯಾಂಗ ಬಂತು? ಈ ಮನೀ ಮುಳುಗಾಕ ಹತ್ತೇತಿ. ಮಗಳ ಬದಕ ಹಳ್ಳಾ ಹಿಡದೈತಿ ಇನ್ನು ಹಾದ್ಯಾಗ ಬೀಳೂದಟs ಉಳದೇತಿ. ನಾ ಯಾಕ ಸುಮ್ಮs ಕುಂತ ನೋಡಾಕತ್ತೇನಿ. ನನ ಬುದ್ದಿಗಿ ಬ್ರಮಾ ಆಗ್ಯೆತೇನ. ಆ ನನ ಮದಲಿನ ಸಗತಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೋತು? ಆ ಹೊಲಸ ರಂಡಿ ಓಡಿ ಹೋದ್ಲಂತ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಯ ಆಗಿ ಹೋತೇನು? ನನ ಮಗಳ ಹಿಂತಾ ಬಾಳೇ ನೋಡಾಕನ ನಾವ ಗಂಡಾ ಹೇಣ್ತಿ ದುಡದು ಇಟ್ಟ ಆಸ್ತಿ ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿವೇನ? ಯಪ್ಪಾs ಅಥಣಿ ಮುರಿಗೆಪ್ಪ ಸ್ವಾಮಿ ನಡನೀರಾಗ ನನಗ ಕೈಯಾಕ ಬಿಟ್ಟೆಪ್ಪಾ. ಹುಡಕಿ ಹುಡಕೀ ಹಿಂತಾ ಹರಾಮು ಕೋರಗ ಮಗಳ್ನ, ಆಸ್ತೀನ ಕೊಟ್ಟ ಹೆಂತಾ ತೆಪ್ಪ ಮಾಡಿದ್ನೆಪ್ಪಾ. ಮಳೀ ಇಲ್ಲ ಬೆಳೀ ಇಲ್ಲಾ. ದಿನಮಾನಾ ತುಟ್ಟಿ ಆಗ್ಯಾವ. ಮಕ್ಕಳ ಸಾಲಿ ಖರ್ಚು ಅಂತ ನಂಬಿಸಿ ತನ್ನ ಸಾಲಕ್ಕ ಎರಡು ಎಕರೆ ಹೊಲಾ ಮಾರಿಕೊಂಡಾನ. ತಾ ನೋಡಿದರ ಬಂಗಾರ ಚೈನು, ಬಿಳಿ ಅರಿವಿ ಹಾಕ್ಕೊಂಡ ಚೈನಿ ಮಾಡಿಕೊಂತ ಇಸ್ಪೇಟ ಆಡಾಕ ಹೋಗತಾನ. ಇಂವನ ಗೆಣೆಕಾರರೆಲ್ಲಾ ಕುಡಕ ಸೋಮಪ್ಪ, ಹಲ್‌ಕಟ್ ಮಾದಪ್ಪ ಹಿಂತಾವರ. ಈ ರಗಳೇ ರಂಪಾಟಾ ನೋಡಾಕ ಅತ್ತೀ, ಹಿರ್‍ಯಾ ಇಬ್ರೂ ಇಲ್ಲಾ. ಮಗಳ ಮಾರೀ ಮ್ಯಾಗಿನ ನಗೀ ಹಾರಿ ಹೋಗೇತಿ. ಹೊಟ್ಟೀ ತುಂಬ ಹಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಮೈಗಿ ಬಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲ. ಗಂಡನ ಪಿರೀತಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಕ್ಕಲಾತಿ ಯಾವದು ಇಲ್ಲಾ. ಮನೀ ಅಳ್ಯಾನ್ನ ತಂದ ಅಳೂ ಪಾಳೀ ಬಂದೇತಿ ನನಗ. ಹಿಂಗs ಬಿಟ್ಟರ ಎಲ್ಲಾ ಹಾಳ ಮಾಡಿ ಹತ್ತೀ ಬಿತ್ತಿ, ಹೇಣ್ತಿ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಯಾಗ ಪರಟಿ ಕೊಡಾಕೂ ಹೇಸಾಂವಲ್ಲ.

ಅವಡುಗಚ್ಚಿ ವಟಗುಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುರಿಗೆವ್ವನ ಮಾತಿನ ಧಾಟಿ ಬದಲಾಯಿತು.... ಕಾವೇರಿತು...' ಏನ ಸೂಳಿಮಗನs ಮಂಜ್ಯಾ ಇಟ್ಟ ದಿನಾ ಮಗಳ ಬಾಳೆ ಹಾಳಾಗಬಾರದಂತ ಸುಮ್ಮಿದ್ನಿ. ನನ ಬುದ್ದಿಗೇನ ಗರಾ ಬಡಿದಿತ್ತೋ. ಮಾಡ್ತೀನಿ ಬಾರಲೆ ಮಗನ, ನಿನ್ನ ಹಾದಿಗೆ ತರತೀನಿ ಇಲ್ಲಾ ಬೀದಿ ತೋರಸ್ತೀನಿ. ಮಗಳs ಉಮ್ಮಕ್ಕಾ ನೋಡ್ತಿರು, ನನ್ನ ಜಡ್ಡು ಜರಾ ಕಮ್ಮಿ ಆಗಲಿ, ಕಾಲಾಗ ಸಗತಿ ಬರಲಿ, ಕೈಯಾಗ ಕೋಲು ತೋಗೋತಿನಿ. ನಿನ್ನ ಗಂಡಗ ಬೇಶಾಗಿ ಝಾಡಸ್ತೇನಿ. ಹೊಲಾನಂದು ಮನೀ ನಂದು. ಏಟ ಹಾರ್‍ಯಾಡತಿಯೋ ಮಗನs ಅಂತೀನಿ, ಇಟ್ಟ ದಿನಾ ಒಳಗ-ಹೊರಗ ದುಡದು ಭಾಳ ಕಷ್ಟಾ ಸೋಸಿ ಮಗಳs ಇನ್ನ ಆರಾಮು ಇರು. ನನ್ನ ಉಮಾನs ನನಗ ಎಲ್ಲಾs, ರಾಣೀ ಹಾಂಗ ಇರು. ನಾ ತೆಪ್ಪ ಮಾಡಿದ್ನಿ.'

ಕೈ ಮುಗಿದು ಅತ್ತಿದ್ದಳು ಅವ್ವನನ್ನು ಅವಚಿಕೊಂಡು ಮಗಳೂ ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಸಿ ಹಗುರಾದಳು.

ಆ ದಿನ ಊರೆಲ್ಲ ಹಟ್ಟಿ ಹಬ್ಬದ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿತ್ತು. ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಕ್ತಿ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮಿಂಚುವ ಬೆಳಕಿನೊಂದಿಗೆ ಎದ್ದು ಮುಖ ತೊಳೆದ ಮುರಿಗೆವ್ವ ತಿಕ್ಕಿತೊಳೆದು ನೀರು ತುಂಬಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ತನ್ನ ತವರಿನ ಹಂಡೆ ಹುಡುಕಿದಳು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು

ಇಟ್ಟ ಜಾಗ ಖಾಲಿಯಾಗಿ ದುಂಡಗಿನ ಕರಿ ಕಲೆ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿ ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೇರಿತು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೋಲು ಹಿಡಿದು-

'ಲೇs ಎಲೆs ಯಾರದೀರಿ ಎಲ್ಲಿ ಸತ್ತೀರಿ ಮಂಜ್ಯಾ, ಮುತ್ಯಾ ಗೀತಿ ಎಲ್ಲ್ಯದಿರಿ ನನ ಹಂಡೆ ಎಲ್ಲ್ಯದ ಕಾಣವಲ್ದು?'

ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮೃತ್ಯುಂಜಯ ಓಡಿ ಬಂದು ತೊದಲಿದ. 'ಅಪ್ಪ... ಮೊನ್ನೆ ಅಪ್ಪ....'

'ಏನಲೇ ಏನ ಬಡ ಬಡಸ್ತೀ? ಏನ ಮಾಡಿದಾ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ಬೊಗಳೋ?'

'ಮೊನ್ನೆ ಅಪ್ಪ ಹಂಡೆ ಒಯ್ದಾನ, ಟಿ.ವಿ. ಕೊಳ್ಳಾಕ ರೊಕ್ಕ ಕಡಿಮಿ ಬಿದ್ದಾವ್ ಅಂತಿದ್ದಾ. ಏನ ಮಾಡ್ಯಾನೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ' ಅಮ್ಮನ ಹೊಸ ಅವತಾರ ಕಂಡು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಎದೆಯೆತ್ತರ ಬೆಳೆದ ಮೊಮ್ಮಗ.

'ಮಂಜ್ಯಾಲೇss' ಮನೆ ನಡುಗುವಂತೆ ಕೂಗಿದಳು ಮುರಿಗೆವ್ವ.

ಟಿ.ವಿ. ಮುಂದೆ ಕೂತು ಚಹಾ ಕುಡಿಯುತ್ತ ಹೆಂಗಸರ ಎದೆ ಕುಣಿತ ನೋಡುತ್ತ ತಾಳ ಹಾಕುತ್ತ ಖುಷಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂಜುನಾಥ ಬೆದರಿ ಕಪ್ಪ ಕೆಳಗೆ ಬಿಟ್ಟ.

'ಲೇ ಮಂಗ್ಯಾನ ಮಗನ ಈಗs ಹಂಡೆ ತಂದ ಕೊಡು. ಕುಂಟ ನೆವಾ ಹೇಳಿದೆಂದರ ನಿನ್ನ ಕಾಲ ಮುರದ ಹಾಕಿ ಹಾದೀಗಿ ದಬ್ಬತೀನಿ ಹಂs. ಹೊರಬೀಳ ಹೋಗ'

ಒಂದೇ ಉಸುರಿಗೆ ಹೊರಗೆ ಓಡಿದ ಮಂಜುನಾಥನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆಯೆ ಧಪ್ ಧಪ್ ... ಕೋಲು ಕುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು.

ಸುರಪುರದ ಸಾಧ್ವಿ

ಆ ಕಂಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಅಜಿತನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಕೆಳಗಿನ ಬರ್ಥ. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಜನರ ಓಡಾಟ, ಸಾಮಾನುಗಳ ದಟ್ಟಣೆ, ಬೆಳಕು, ಗಾಳಿ ಕಡಿಮೆ, ಮೇಲಿನವರ ಮರ್ಜಿ ಕಾಯಬೇಕು. ಕಿರಿಕಿರಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಹೋಗಲಿ, ಬಂದವರ ಜೊತೆ ಎಡ್ಜಸ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಮೇಲಿನ ಬರ್ಥಗೆ ಹೋದರಾಯಿತು. ಕೈಗೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದು ಅರಾಮಾಗಿ ಕಾಲು ಚಾಚಿ ಕುಳಿತ.

"ಬರ್ರಿ ಲಗೂ ಬರ್ರಿ, ಟ್ರೇನು ಭಾಳ ಹೊತ್ತು ನಿಂದ್ರೂದಿಲ್ಲ. ಏಃ ಕೂಸಿನ್ನ ತಾ ಇಲ್ಲೆ. ನೀವಿಬ್ರೂ ಗಾಡಿ ಹತ್ತರಿ."

ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ಏರುದನಿ ಕೇಳಿತು. ಇಬ್ಬರು ಗಂಡಸರು, ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಒಂದು ಪುಟ್ಟ ಕೂಸು. ಕಾಲು ಮಡಚಿ ಸರಿದು ಕೂತ ಅಜಿತ. ಕೂಸನ್ನು ಚಿಕ್ಕವಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟ, ತಂದೆ ಹೇಳಿದ.

"ಸುಮಾಃ, ರಾತ್ರಿ ಕಿಡಿಕ್ಯಾಗಿಂದ ಸೂಸಗಾಳಿ ಬಂದು ಪಾಪೂಗ ಥಂಡಿ ಆದೀತು, ಬೆಚ್ಚನ್ನ ಅರಿವಿ ಹಾಕಿ ಶಾಲು ಹೊಚ್ಚಿ ಹತ್ತಿರ ಮಲಗಿಸಿಕೊ... ತಲೆ ಎತ್ತದೆ ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಗೋಣು ಹಾಕಿದಳು ಮಗಳು.

'ಎಳೀ ಬೋಟಿನ್ನ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡು, ನಾನಃ ಸ್ವೆಟರು ಕಾಲುಚೀಲ, ಕುಲಾಯಿ ಹಾಕಿ ಕೊಡತೀನಿ', ತಾಯಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಮೌನವಾಗಿ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿ ಬರಿದಾದ ಉಡಿಯಲ್ಲಿತ್ತು.

"ನೀನೂ ಹಸಿ ಬಾಣಂತಿ, ಭಾಳ ಹೊತ್ತು ಕೂಡ್ರ ಬ್ಯಾಡ, ಬೆನ್ನು ನೋಯ್ತದ ಮಸ್ಯಾಗ

ಊಟಾ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಲೇ ಇಲ್ಲ ಥರ್ಮಾಸಿನ್ಯಾಗ ಹಾಲು ತಂದೇನಿ ಕುಡಿ. ನಾ ಹಾಸಿಗಿ ಹಾಕ್ತೇನಿ."

ತಾಯಿಯ ಮಾತಿಗೆ ಅವಳು ಒಲ್ಲೆ ಎನ್ನುವಂತೆ ಗೋಣು ಹಾಕಿದಾಗ ಅಜಿತನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಕುತೂಹಲ! ಸ್ಪ್ರಿಂಗಿನ ಗೊಂಬೆ ಹಾಗೆ ಗೋಣು ಹಾಕುತ್ತಾಳಲ್ಲ ಈ ಹುಡುಗಿ. ಒಳಗೊಳಗೇ ನಗು. ಹಿಂದೆಯೇ, ಈ ಹುಡುಗಿಯ ಮುಖ ಕಾಣದು, ದನಿ ಕೇಳದು, ಮೂಕಿ ಇರಬಹುದೇ - ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟ. ತಾಯಿಯ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಒಲ್ಲದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಹಾಲು ಕುಡಿದು ಅವಳು ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ಅಜಿತನಿಗೆ ನೆನಪಾಯಿತು.

"ಅಣ್ಣಾ ಅವರ. ನಿಮ್ಮ ಬರ್ಥ ಯಾವದರಿ?"

"ನಮ್ಮಾಕಿದು ನಡುವ ಬಂದಽದ. ನಾನು". ಶಿವಣ್ಣ ಮ್ಯಾಲೆ ಮಲಗ್ತೀವಿ. ಯಜಮಾನರೇ ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು.

" ಈ ಕೆಳಗಿನ ಬರ್ಥ ಅಕ್ಕಾ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ನಾ ಮ್ಯಾಲೆ ಮಲಗಬೇಕು ಅಂತ. ಪಾಪ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು."

"ಆಗಲ್ರೆಪಾ ಭೋಲೋ ಆತು. ಮಗಳ ಜೋಡಿ ಮಲಕೋತಾಳ ಕೂಸಿನ್ನ ಕರಕೊಂಡು, ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ನಿಮಗ. ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ?"

"ಅಜಿತ ಕೆಳಮನಿ ಅಂತ. ಸುರಪುರ ಕಾಲೇಜಿನ್ಯಾಗ ಲೆಕ್ಚರರ ಅದೀನಿ. ಇಲ್ಲೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕ ಬಂದಿದ್ದೆ. ನೀವು ..."

"ನಾವೂ ಸುರಪುರಕ್ಕ ಹೊರಟೇವಿ. ಮಗಳ್ನ ಕಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೀಗರು ಕರೀಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಾರ. ಶಿವಣ್ಣವರು ಚಿತವಾಡಗಿ ಅಂತ. ನಾನು ನಾಗಪ್ಪಣ್ಣ" ದನಿಯಲ್ಲಿ ದಣಿವಿತ್ತು.ಅಜಿತ ಅಡ್ಡಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ.

ಹೊತ್ತು ಎಷ್ಟಾಗಿತ್ತೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಬಿಕ್ಕಳಿಸುವ ದನಿ. ಮಂಪರನ್ನು ಸೀಳಿ, ಅಜಿತನ ಕಿವಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕಿತು. ಅರೆ ಎಚ್ಚರದಲ್ಲಿ ಆ ದನಿ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಕೈ ಚಾಚಿದ. ತಣ್ಣನೆಯ ಗಾಳಿ, ಗಡಗಡ ಶಬ್ದ ರೈಲಿನ ತೂಗುವಿಕೆ, ಜಾರಿದ ಹೊದಿಕೆ, ಪೂರ್ತಿ ಎಚ್ಚರಾದ. ಹುಡುಗಿ ಮಲಗಿದಲ್ಲಿಂದ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದ ಅಳು, ಬಿಕ್ಕಳಿಕೆ ಸದ್ದು, ಯಾರಿಗೂ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲ. ಜೀವ ತಡೆಯದೆ ಶಬ್ದ ಮಾಡದಂತೆ ಕೆಳಗಿಳಿದ. ತಟ್ಟನೆ ದನಿ ನಿಂತುಹೋಯಿತು. ಏನಾಗಿದೆಯೋ ತನ್ನ ಆಳದ ದುಃಖವನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅಪರಿಚಿತ ಹುಡುಗಿ. ತಾನು ಈಗ ಮಾತಾಡಿಸುವದೂ ಅನುಚಿತ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕಕ್ಕಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಾಪಸ್ಸಾದ. ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಬೆಳಕು ಹರಿದು ಗಾಡಿ ಒಂದು ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತ್ತು.

ಹುಡುಗಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಎದುರಿನ ಬರ್ಥನಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ಶೂನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ, 'ಎಲ್ಲಾರೂ ಎದ್ದಾರಲ್ಲ..."

ಅವನ ಮಾತು ಮುಗಿಯುವ ಮೊದಲೇ ತಲೆ ಎತ್ತಿದಳು ಸುಮಾ. ಕೋಮಲವಾದ

ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಕಾಶದ ನೀಲಿಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಹುಬ್ಬಿನ ನಡುವೆ ಕಂಡೂ ಕಾಣದಂತೆ ಕಪ್ಪು ಚುಕ್ಕಿ- ವಿಧವೆಯ ಚಿನ್ಹೆ. ಎಲ್ಲ ಕತೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟವು. ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನೋವು ಮಡುಗಟ್ಟಿತ್ತು. ಗಂಡನೇ ಇಲ್ಲದ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ಶಿಲುಬೆಯ ಭಾರವನ್ನು ತಾನೇ ಹೊರಬೇಕಾಗಿರುವ ಒಂಟಿಜೀವ. ಅಜಿತನದು ಹೆಂಗರುಳು. ಆದರೆ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವಳ ನೋವು ಮರೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ಇಂಥ ಗಾಯ ಮರೆಸುವ ಶಕ್ತಿ ಇರುವುದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ. ತನ್ನ ಸಹಾನುಭೂತಿಯನ್ನು ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ತಳಮಳಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತ.

ಥರ್ಮಾಸ್, ಬಿಸ್ಕೀಟು, ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲುಗಳ ಪ್ಯಾಕೆಟ್ ಹಿಡಿದು ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲ ಒಳಬಂದರು. ಹಾಲು ಹಣ್ಣು ಬೇಡವೆಂದು ಮತ್ತೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿದ ಮಗಳಿಗೆ "ಸುಮಾ ಹಿಂಗ ಹಟಾ ಹಿಡೀಬ್ಯಾಡ. ನೀನು ಕೂಸಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಿಸುವಾಕಿ. ಖಾಲಿ ಹೊಟ್ಟಿಲೆ ಇರಬಾರದವ್ವ. ಏನರೆ ತಿನ್ನು. ಹಾಲು ಕುಡಿ" ಹೆತ್ತಕರುಳು ಅಂಗಲಾಚಿತು.

'ಉಪವಾಸ ಇದ್ದರ ನಾ ಸಾಯೂದಿಲ್ಲ ಬಿಡು."

ಈಗ ಶಿವಣ್ಣನ ಸರದಿ. "ತಂಗೀ, ಮಹೇಶ ಹೋಗಿದ್ದಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾರಿಗೂ ತ್ರಾಸ ಆಗೇದವ್ವ. ಹಿರೇರ ದುಃಖಾ ನೀ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚ ಮಾಡಬ್ಯಾಡ ಸುಮಕ್ಕಾ. ನೀ ನಡಿಯೂ ದಾರಿ ಇನ್ನೂ ಭಾಳ ದೂರ ಅದ. ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿಕೋ."

"ನೀವರೆ ಹೇಳ್ರಿ, ಉಮೇಶಣ್ಣ ದೊಡ್ಡವರು." ದೊಡ್ಡ ಮಾವನ ಮಾತಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕೊಟ್ಟು, ಸುಮಾ ಹಾಲಿನ ಗ್ಲಾಸು ತುಟಿಗಿಟ್ಟಳು. ಸುರಪುರ ಸ್ಟೇಶನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಅಜಿತ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ಹೋದ.

•

ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತ ಸುಮಾಳ ಕಾಲಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಿ ದೊಡ್ಡತ್ತೆ ಸುಶೀಲಕ್ಕ ಆ ಮನೆಯ ಚೊಚ್ಚಲು ಮೊಮ್ಮಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಳು.

ತೊಟ್ಟಿಲ-ಬಟ್ಟಲು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ. ಸನಾದಿ-ಭಜಂತ್ರಿಯಿಲ್ಲ. ಮುತ್ತೈದೆಯರಿಲ್ಲ. ಆಹೇರ ಇಲ್ಲ. ಆರತಿ, ದೃಷ್ಟಿ ನಿವಾಳಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲ. ತಂದೆಯ ಮುಖ ಕಾಣದ ದುರ್ದೈವದ ಕೂಸು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಮಶಾನ ಮೌನ. ಅವ್ವ ಬಾಯಿಗೆ ಸೆರಗು ಒತ್ತಿ ಅಳು ತಡೆದಿದ್ದಳು. ಸುಮಾ ಸುಶೀಲಕ್ಕನ ಹಿಂದೆ ದೇವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಜಗಲಿಗೆ ಹಣೆ ಒತ್ತಿ ಅತ್ತೆಯ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದಳು. ಮಗಳನ್ನು ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಳು. ಮಹೇಶ ತೀರಿದ ಮೇಲೆ ಅತ್ತೆ-ಸೊಸೆಯರು ಮೊದಲ ಭೆಟ್ಟಿ, ದುಃಖ ಒಟ್ಟರಿಸಿ ನುಗ್ಗಿತು. ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಸುಮಾಳನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಕಣ್ಣೀರು ಹರಿಯಬಿಟ್ಟಳು. ಅಡಿಗೆಯ ಗೌರವ್ವ ದನಿ ತೆಗೆದಳು. ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಿನ ಓಣಿಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೂ ದನಿಗೂಡಿಸಿದರು. ಯಾರಿಗೆ ಯಾರು ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಬೇಕು. ಗೌರವ್ವ ಹೊಟ್ಟೆಯ ದುಃಖ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದಳು.

"ಕುಬಸಾ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ ಈ ಮನೀಂದ ಹೋಗಿ ತಿರುಗಿ ಏನಾಗಿ ಬಂದೆಲ್ಲs ಸುಮಕ್ಕಾ. ನಿನ್ನ ಕಳಸೂ ಮುಂದ ಮನೀ ತುಂಬ ಮಂದಿ. ಜೇನುಗೂಡಿನಾಂಗ ಗಿಜಿಗಿಜಿ ಅಂತಿತ್ತು. ಅಣ್ಣಾನ್ನ ಕಳಕೊಂಡ ಮನೀ ಈಗ ಮೂಕ ಬಿದ್ದsದ ಯವ್ವಾ. ನಿನ ಮಾರಿ ಹ್ಯಾಂಗ ನೋಡಲೇ ನಾನೂ. ಏನ ಖೊಟ್ಟಿ ನಸೀಬs ಸುಮಕ್ಕಾs ನಿಂದು." ಕರುಳು ಕಿತ್ತು ಬರುವಂಥ ಅಳು...

"ಏs ಗೌರವ್ವಾ..." ಕೈ ಬೀಸಿದಳು ಚಿನ್ನಮ್ಮ. ಗೌರವ್ವ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆ ಸೇರಿದಳು. ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಸುಮಾಳ ತಲೆ ನೇವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಚಿನ್ನಮ್ಮ.

"ಸುಮ್ಮನಾಗು ಸುಮಾ. ಎಷ್ಟು ಅತ್ತರೂ ಮಹೇಶ ತಿರುಗಿ ಬರೂದಿಲ್ಲ. ನಾ ಏನ ತಪ್ಪ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಯಾರ್ನ ಕೇಳಲಿ? ಏನ ಮಾಡಲಿ? ಮಹೇಶನ ಮ್ಯಾಲೆ ಎಲ್ಲಾ ಭಾರಾ ಹಾಕಿ ನಿಶ್ಚಿಂತಿ ಆಗಿದ್ದೆ. ಇದ್ದೊಬ್ಬ ಮಗನ್ನ ಎಕ್ಸಿಡೆಂಟಿನ್ಯಾಗ ಕಳಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ದೇವರು ಕಲ್ಲ ಆಗ್ಯಾನ. ಈ ಎರಡು ತಿಂಗಳದಾಗ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ನೂರು ಸಾರೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡೇನಿ ನೀಲಕ್ಕಾ. ನನಗs ಯಾಕ ಹಿಂಗಾತು. ನನ್ನ ಯಾಕ ಇಷ್ಟ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಾಡತಾನ ಈ ದೇವರು ಅಂತ. ಸುಮಾ, ನನಗ ಸೊಸೀನೂ ನೀನs ಮಗಳೂ ನೀನs, ನಿನ್ನ ಈ ಕೂಸು ಅಮೃತಾನ್ನ ಬಿಟ್ಟರ ನನಗ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಾ. ಗಟ್ಟಿ ಮನಸು ಮಾಡು. ಅಳಬ್ಯಾಡಾ, ಸುಮ್ಮನಾಗು. ಬಂದದ್ದು ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಎದುರಿಸೂಣು ಮಗಳs, ಎಲ್ಲಾರೂ ದೂರದಿಂದ ಬಂದೀರಿ. ನೀಲಕ್ಕಾ ಏಳ್ರಿ, ಎಲ್ಲಾರೂ ಸ್ನಾನಾ, ಊಟಾ ಮಾಡ್ರಿ. ಏಳ್ರಿ, ಅಣ್ಣಾರ್ನೂ ಎಬ್ಬಸ್ರಿ. ಸುಶೀಲಕ್ಕ ಎಲ್ಲಾರ್ನೂ ಕರಕೊಂಡ ಹೋಗ್ರಿ." ಬಡಬಡ ಎಲ್ಲ ಮಾತಾಡಿ ದಣಿದವರಂತೆ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒರಗಿದಳು ಚಿನ್ನಮ್ಮ.

•

"ಗೌರವ್ವಾs ಏs ಗೌರೀss" "ಯವ್ವ ಬಂದ್ನಿ."

"ಸುಮಾಗ ಜಳಕಕ್ಕ ನೀರು ಹಾಕಿದ್ಯಾ. ನೋಡು ಆಕಿ ಇನ್ನೂ ಬಾಣಂತಿ. ವಾರಕ್ಕ ಎರಡ ಸಾರೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಮೈ ಕೈ ಎಲ್ಲಾ ತಿಕ್ಕಿ ಸುಡು ಸುಡು ನೀರು ಹಾಕಿ ಎರೀಬೇಕು. ಕೂಸಿನ್ನ ದಿನಾ ನಾನs ಎರೀತೀನಿ. ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಆದ ಕೂಡಲೇ ಹೇಳು ಮತ್ತ." 'ಹೂಂನವ್ವ.'

"ಸುಮಾಗಂತ ತುಪ್ಪದ ಒಗ್ಗರಣಿ ಬ್ಯಾರೆ ಅಡಿಗೀನ ಮಾಡು. ಖಾರಾ ಭಾಳ ಹಾಕಬ್ಯಾಡಾ. ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಚಪಾತಿ ಬ್ಯಾಳಿ ಮಾಡು. ತುಪ್ಪಾ ಭಾಳ ನೀಡು. ದಿನಾ ಆಕಿಗಂತ ಸಿಹಿ ಮಾಡು. ಪಾಪ ಸಣ್ಣಾಕಿ ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಹ್ಯಾಂಗ ಒಣಗಿ ಹೋಗ್ಯಾಳ ನೋಡು."

"ಯವ್ವಾ ನಾ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡ್ತೇನಿ. ಆದರ ಸುಮಕ್ಕ ಉಣ್ಣಾಕ ಒಲ್ಲೆ ಅಂತ ಹಟಾ ಹಿಡೀತಾಳ. ಹಾಲು ಅಂತೂ ಕುಡಿಯೂದs ಇಲ್ಲ. ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಸಾಕಾಗತ್ಯೆತಿ ನನಗ."

"ಸುಮಾ ಬಾ ಇಲ್ಲೆ. ನೀ ಇನ್ನೂ ಕೂಸಿಗೆ ಹಾಲು ಕುಡಸೂವಾಕಿ. ಎರಡೂ ಹೊತ್ತು ಛೊಲೋತ್ತಂಗ ಊಟಾ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಾಲು ಕುಡೀಬೇಕು. ಅಮೃತಾ ಬೆಳದು ದೊಡ್ಡಾಕಿ ಆಗಬೇಕು. ನನಗ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನ ಬಿಟ್ಟರ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಂತ ಹೇಳ್ತೀನಿ. ನಿಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ

ನಾನು ಬದುಕೇನಿ." ಮಾತಿನ ಕೊನೆಗೆ ಗಂಟಲು ಉಬ್ಬಿ ಬಂದಿತು. ಸುಮಾ ಧಾವಿಸಿ ಹೋಗಿ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬರಬರುತ್ತ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಬಂದವು.

"ನಿಮ್ಮತ್ತಿ ಬಾಳೇ ಭಾಳ ಕಷ್ಟದ್ದವ್ವ ಸುಮಕ್ಕ" ಅಕ್ಕಿ ಕೇರುತ್ತ ಗೌರವ್ವ ಪಿಸುಗುಡುವಳು. "ಒಂದೀಟೂ ಸುಕಾ ಪಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮನೀಗೆ ಬಂದಾಗಿಂದ ನೋಡತೇನಿ. ಅತ್ತಿ, ಗಂಡಾ ಇಬ್ಬರೂ ಜೀವಾ ತಿನ್ನವರ. ಭಾಳ ಸಹನ ಮಾಡಿಕೊಂಡ್ಳು. ಮಹೇಶ ಹುಟ್ಟಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಆಕಿ ನಕ್ಕದ್ದು. ಹೊರಗಿನ ಚಾಳಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಹಿರ್‍ಯಾ ಸತ್ತು ಹ್ವಾದಾ. ಅತ್ತಿ ಹ್ವಾದ್ಲು. ಈಗ ಮಗಾ ನಡನೀರಾಗ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹ್ವಾದಾ. ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲೆ ಜೀಂವಾ ಇಟ್ಟಾಳ. ಆಕಿ ಮುಂದ ಅಳಬ್ಯಾಡ ಸುಮಕ್ಕಾ. ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ ಮಾಡು."

ಸುಮಾಳ ಮನಸ್ಥಿತಿಯೇ ಬೇರೆ. ಗಂಡ ತೀರಿಹೋದ. ಇನ್ನು ತಿರುಗಿ ಬರಲಾರದ ನಿಜವನ್ನು ನಂಬಲೇಬೇಕು. ಒಂಟಿಯಾಗಿ, ಪರಾವಲಂಬಿಯಾಗಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಭಾರವಾಗಿ ಇರಬೇಕು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ, ಉಂಡು ಉಡಲು ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಏನೋ ಕೊರತೆ. ವಿಚಾರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮಗಳ ಪಾಲನೆ ಪೋಷಣೆ ಭವಿಷ್ಯ ಎಲ್ಲ ಅತ್ತೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ. ಇಂಥ ಬದುಕು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ? ನನ್ನ ಜೀವಮಾನದವರೆಗೆ, ಸಂಶಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅತ್ತೆಯ ಪ್ರೀತಿಗೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ವಿಧವೆಯಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಮನಸ್ಸಿನಿಂದ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಎಷ್ಟು ದಿನ? ಯಾರಲ್ಲೂ ಹೇಳಲಾರದ ವಿಚಾರಗಳಿವು. ಸುಮಾನಲ್ಲಿ ಇದೇ ತೊಳಲಾಟ.

ಅಮೃತಾ ಈಗ ತಪ್ಪೆಜ್ಜೆ ಇಡುತ್ತ ಮನೆ ತುಂಬ ಓಡಾಡುವಳು. ಕಾರ್ಮೋಡದ ನಡುವಿನ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ನಗೆ ಆಗಾಗ ಸುಳಿಯುವದು.

ಮಹೇಶ ತೀರಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ, ಮನೆತನದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಶಿವಣ್ಣ ಮಾವನ ಹೆಗಲಿಗೇರಿತ್ತು. ಅಂಗಡಿ ವ್ಯವಹಾರ, ಹೊಲ, ಮನೆ ಕೆಲಸ, ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಶಿವಣ್ಣನ ಸಲಹೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಗಂಡನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗ - ಶಿವಣ್ಣ. ವಿಚಾರವಂತ, ಸುಸಂಸ್ಕೃತ. ಅವರೆಂದರೆ ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರೀತಿ- ಗೌರವ. ಸುಶೀಲಕ್ಕ -ಶಿವಣ್ಣ ಆ ದಿನ ಸಂಜೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಸುಮಾಳಿಗೆ ಕರೆ ಬಂದಿತು.

"ಬಾ ಸುಮಕ್ಕಾ, ಕೂಡ್ರಿಲ್ಲೆ" ಮೈತುಂಬ ಸೆರಗು ಹೊದ್ದು ಅತ್ತೆಯ ಹತ್ತಿರ ಕೂತಳು.

"ನೋಡವ್ವ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾ ಇರಬೇಕು. ಅದೊಂದು ಆಸ್ತಿ ಇದ್ದಂಗ ಅಂತ ನಿಮ್ಮತ್ತಿ ವಿಚಾರ ಐತಿ. ಆಕೀಗೆ ಕಲೀಬೇಕು ಅಂತ ಭಾಳ ಆಸೆ ಇತ್ತು ಅಂತ ಹೇಳತಿರತಾಳ. ಈಗೂ ಓದೂ ಹುಚ್ಚು ಹಚಿಕೊಂಡಾಳ. ಅದು ಸರೀನ. ವಿದ್ಯಾ ಅಂದರ ಸದ್ಯಕ್ಕ ನೀನು ಡಿಗ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೂದು. ಅದರಿಂದ ನಿನಗ ಹೊರಜಗತ್ತಿನ ಸಂಪರ್ಕಾನೂ ಆಗ್ತೈತಿ. ವಿಚಾರ ಶಕ್ತೀನೂ ಬೆಳೀತೈತಿ. ಈ ವರ್ಷದಿಂದ ನೀನೂ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗತೀಯೇನವ್ವ?" ಶಿವಣ್ಣ

ಮಾವ ಗಂಭೀರವಾಗಿಯೇ ಕೇಳಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಾತುಗಳೇ ಹಾಗೆ, ಸ್ಪಷ್ಟ ಮತ್ತು ನೇರ. ಯಾವುದೇ ದ್ವಂದ್ವವಿಲ್ಲ ಗೊಂದಲಗಳಿಲ್ಲ.

ಸುಮಾ ತನ್ನ ಕಿವಿಗಳನ್ನೇ ನಂಬಲಿಲ್ಲ. ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹೊಳೆಯದೆ ದಂಗುಬಡಿದಿದ್ದಳು. ಒಳಗಿನ ಸಂತೋಷ ಹೊರಚಿಮ್ಮದಂತೆ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ತುಟಿ ಬಿಗಿದಿದ್ದಳು.

"ಹೇಳು ಸುಮಾ. ನಿನ್ನ ವಿಚಾರ ಏನದ? ಅಮೃತಾನ್ನ ನಾನು, ಗೌರವ್ವ ನೋಡಕೋತಿವಿ. ಅದಕ್ಕ ನೀ ಚಿಂತೀ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಾ. ನಿನ್ನ ಮುಂದಿನ ಜೀವನ ಒಳ್ಳೇದಾಗಲಿ ಅಂತ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಹಿಂಗ ವಿಚಾರ ಮಾಡೀವಿ. ನೀ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ವರ್ಷ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಲ್ಲ. ನೀ ಮನಸಿಟ್ಟು ಓದಬೇಕು. ಹೂಂ ಅಂದರ ಮಾಮಾ ನಾಳೇ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಹಚ್ಚಸತಾರ."

ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಅತ್ತೆಗೆ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಸುಮಾ ಮನಸ್ಸುಗೊಟ್ಟು ಓದಿದಳು. ಮನೆಯ ವಾತಾವರಣ ಬದಲಾಗಿ ಹೊಸಗಾಳಿ ಬೀಸತೊಡಗಿತು. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅಜಿತನ ಸ್ನೇಹ ಮುಂದುವರಿದು, ಪ್ರೀತಿ ಬೆಳೆದು ಸುಮಾಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗು ಮೂಡತೊಡಗಿತ್ತು.

•

"ಅವ್ವಾs ನನ್ನ ಜೋಡಿ ನಮ್ಮ ಸರ್ ಬಂದಾರ. ನಿಮ್ಮನ್ನ ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗಬೇಕಂತ." ಸುಮಾಳ ಲವಲವಿಕೆ, ಅರಳಿದ ಮುಖ, ಹುರುಪು ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ತಕ್ಷಣ ಎದ್ದು ನಿಂತ ಯುವಕ "ನಮಸ್ಕಾರ ಅಕ್ಕಾ ಅವರs, ನಾನು ಅಜಿತ ಕೆಳಮನಿ ಅಂತ. ಸುಮಾ ಅವರ ಕಾಲೇಜಿನ್ಯಾಗ ಲೆಕ್ಚರರ..." ಹಸನ್ಮುಖಿ, ವಿನಯವಂತ ತರುಣ. ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಬೇಕು? ಏನೋ ಕುತೂಹಲ ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ. "ಓ ಬರ್ರಿ ಕೂಡ್ರಿ. ನೀವು ಬಂದದ್ದು ಸಂತೋಷ, ಗೌರವ್ವಾ ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಚಹಾ ತಿನಸು ಇಲ್ಲಿಗೇ ತಂದಬಿಡು."

"ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಲಾರದ ಬಂದದ್ದಕ್ಕ ದಯವಿಟ್ಟು ಕ್ಷಮಿಸ್ರಿ" ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿದ. ಸುಮಾ ಅವರ ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಯಜಮಾನ್ರು ಶಿವಣ್ಣನವರು ರೈಲಿನೊಳಗ ನನಗೂ ಪರಿಚಯ ಆಗಿದ್ದರು. ಈಗ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಬರತಾಳ ಸ್ವಲ್ಪ ಲಕ್ಷ್ಯ ಇರಲಿ ಅಂದಿದ್ರು. ಸುಮಾ ಅವರ ಪರಿಚಯ ಆಯ್ತು. ನನ್ನ ವಿಷಯ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಇದ್ದರೂ ನಾನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭ್ಯಾಸಿ. ಆಗಾಗ ಕಥೀ ಕವನ ಬರೀತಿರತೀನಿ. ನಿಮಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೀತಿ ಅಂತ ತಿಳೀತು. ಸುಮಾ ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಳ ಹೇಳತಿರತಾರ. ಇಂತಾ ಪ್ರಗತಿಪರ ಮನಸ್ಸಿನ ತಾಯೀನ್ನ ನೋಡಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿತು ಬಂದಬಿಟ್ಟೆ.' ಒಂದೇ ಉಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದ ಅಜಿತ.

ಅದೇನೋ ಒಂದು ಭಾವ ಸುಳಿಯಿತು. ಇವನು ಅಪರಿಚಿತ ಅಲ್ಲ ಎಂದೋ

ಪರಿಚಯವಿದ್ದವನು ಇಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎನ್ನುವ ಆತ್ಮೀಯ ಭಾವನೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡತೊಡಗಿದಂತೆ ಚೆನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿ !

" ಸುಮಾ ತಂದ ಪುಸ್ತಕ ಎಲ್ಲಾ ನಾನೂ ಓದಿದೆ. ಮನೀ ಕೆಲಸದಾಗ ಬಿಡುವು ಸಿಕ್ಕಾಗೆಲ್ಲಾ ಓದೂ ಹುಚ್ಚು- ಹಚಿಗೊಂಡೇನಿ..."

"ಹಾಂ. ನಾನೂ ಅದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ. ಈ ಓದೂ ಹವ್ಯಾಸ ನಿಮಗ ಹ್ಯಾಂಗ ಸುರುವಾತು ಅಂತ."

ಎಷ್ಟು ಲಗೂ ಸಹಜ ಆಗಿ ಸರಳ ಆಗಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದ್ರಲ್ಲ ಅಜಿತ.

ಒಂದs ಮನೀಯೊಳಗ ಇದ್ದು ನಾನs ಇನ್ನೂ ಪ್ರಶ್ನಾ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಅತ್ತಿಯವರು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾರಿಗಿಂತ ಒಂದ ಬ್ಯಾರೇನs ಅನ್ನೂದು ನನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕ ಬಂದದ. ಈಗ ಅದಕ್ಕ ಯಾರು ಪ್ರಭಾವ ಅದ ಅಂತ ನಾನು ಕೇಳೇ ಇಲ್ಲ. ಸುಮಾಳಿಗೆ ಸೋಜಿಗ!

ಮನಸ್ಸು ಬಿಚ್ಚಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮ ನಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟಳು ಮೊದಲು.

"ಯಾಕ್ರೀ ಅಜಿತ. ನನ್ನ ಸಂದರ್ಶನಾ ತೋಗೋಬೇಕಂತ ಮಾಡೀರೇನು? ಇರಲಿ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನಾಕ ಉತ್ತರಾ ಹೇಳಬೇಕಂದರ - ಸಣ್ಣಾಕಿ ಇದ್ದಾಗ ನನ್ನ ಕಾಕಾ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಪುಸ್ತಕಾ ತಂದು ಕೊಟ್ಟು ಕಲಿಸಿದರು. ಅವರಿಗೆ ನಾನು ಅಚ್ಚಾದ ಮಗಳು. ಅವರs ನನ್ನ ಬುದ್ಧೀಗೆ ಕೆಲಸಾ ಕೊಟ್ಟರು. ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದರು. ಲಗ್ನಾಗಿ ಗಂಡನ ಮನೀಗೆ ಬಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ದೊಡ್ಡ ಮಾಮಾ ಅವರs ನನಗ ಪುಸ್ತಕಾ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ನನ್ನ ಬದುಕಿನ್ಯಾಗ ಮಾಮಾ ದೊಡ್ಡ ಅಸರ ಆಗ್ಯಾರ. ಈಗ ದುಃಖಾ ಮರೀಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಪುಸ್ತಕನ ಆಸರ ಆಗ್ಯಾವ."

"ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನಿಮ್ಮ ದುಃಖಾ ಕೆದಕಿದೆ ನಾನು. ಆದರ ಅಕ್ಕಾ ಅವರ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡು ಏಕವಚನದಾಗ ಮಾತಾಡ್ರಿ. ನಿಜವಾದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿಗಳು ಅಂದರ ನಿಮ್ಮಂಥವರು, ಬರೀ ಭಾಷಣಾ ಮಾಡುವವರು ಅಲ್ಲ. ನುಡಿದಂತೇನ ನಡೀಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಶೋಷಣೆ ಎಷ್ಟೋ ಕಡಿಮಿ ಆಗ್ತದ ಅಂತ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.:"

"ಹೌದು ಅಜಿತ. ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಾನೂ ಒಪ್ಪತೇನಿ. ನೀನೂ ಕಥೀ, ಕವಿತಾ ಬರೀತಿರತೀನಿ ಅಂದೆಲ್ಲ. ತಂದುಕೊಂಡು ನಾವೂ ಓದ್ತೀವಿ. ಬಿಡುವು ಇದ್ದಾಗ ಮನೀ ಕಡೆ ಬರ್‍ತಾ ಇರು."

ಸುಮಾನ, ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಸರಳತೆ, ಆತ್ಮೀಯತೆ ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮನೆಯತ್ತ ಸೆಳೆಯಿತು.

•

ಕೆಲವು ದಿಸಗಳಿಂದ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟ ನಡೀತಾ ಇದೆ. ಎಂದೂ ಭಾವನೆಗೆ ಒಳಗಾಗದ ಅವಳ ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಶಿಸ್ತು ಏರುಪೇರಾಗಿದೆ. ಜೇಗ

ಮಲಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಏಳುವುದಿಲ್ಲ. ಊಟ-ತಿಂಡಿಗೆ ಹೊತ್ತುಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಮೃತಾಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಯಾರೂ ಬಾಯಿಂದ ಆಡದಿದ್ದರೂ ಪರಿಣಾಮ ಮಾತ್ರ ಸುಮಾ, ಗೌರವ್ವ ಆಳುಗಳು ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ಆಗಿದೆ. ಸುಮಾಳಿಗೆ ಏನೋ ಗಾಬರಿ, ಕೇಳಲೂ ಭಯ.

ಇಂಥದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ತನ್ನ ಎದುರು ಧುತ್ತೆಂದು ನಿಂತಿರುವಾಗ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲೇಬೇಕಲ್ಲ. ತನ್ನದೇ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ. ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವೇ ಕೊನೆಯದು ಅಂದಿದ್ದಾನೆ ಅಜಿತ. ಈ ಮನುಷ್ಯ ಇಂಥದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ತಂದಿಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ದೂರವೇ ಇಡಬಹುದಿತ್ತು. ಅಥವಾ ಸುಮಾಳನ್ನು ಕಾಲೇಜಿಗೇ ಕಳಿಸಬಾರದಿತ್ತು ಎನ್ನುವ ಯೋಚನೆಯೂ ಬಂದಿತ್ತು. ಥತ್! ತಾನು ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಬಾರದು. ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತು ಒಗೆದಿದ್ದಳು. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ನೋಯಿಸಿದ್ದರೆ, ತಪ್ಪು ಮಾತಾಡಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಮಿಸ್ರಿ ಅಕ್ಕಾ ಅವರ ಅಂದಿದ್ದ ಅಜಿತ. ಅವನು ಏನು ತಪ್ಪು ಮಾತಾಡಿದ್ದ. ನಿಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದ್ದರೆ ಸುಮಾಳನ್ನು ಮದುವೆ ಆಗ್ತೀನಿ ಅಂದ. ಮೊದಲು ಎದೆ ಧಸ್! ಅಂದದ್ದು ನಿಜ. ನಾನೂ ಮನುಷ್ಯಳೇ ಅಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಯಿತು. ನನ್ನ ಮಹೇಶನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅಜಿತ ಬರಬೇಕಾ? ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಆಸೆ ಇರಬಾರದು. ನಾಳೆಯೇ ಅಜಿತನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಉಂಡ ಮನೆಗೆ ದ್ರೋಹ ಮಾಡಿದೆ ಅಂತ, ಹಾವಿಗೆ ಹಾಲು ಎರೆದ ಹಾಗಾಯ್ತು. ಅಮಾಯಕಳಾದ ನನ್ನ ಸೊಸೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿದೆ ಅಂತ ಬಯ್ದು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಬೇಕು. ಮತ್ತೊಂದು ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ತಣ್ಣಗಾಗಿದ್ದೆ. ಸುಮಾ ಏನಂತಾಳೆ. ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿದೆ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಒಲ್ಲೆ ಅಂದರೂ ಅನ್ನಬಹುದಲ್ಲ. ಮೂಲೆಯಲ್ಲೊಂದು ಸಣ್ಣ ಆಸೆ ಸುಳಿದಿತ್ತು. ಅವಳೂ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ಗತಿ ಏನು, ನನಗೆ ಯಾರು ದಿಕ್ಕು? ಸುಮಾ, ಅಮೃತಾರನ್ನ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥವೂ ಇದೆಯಲ್ಲ. ಛೀ! ಇಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ಮನಸ್ಸಿನವಳಾ ಚಿನ್ನಮ್ಮಾ ನೀನು. ನೀನೂ ಹೆಣ್ಣು. ವಿಚಾರ ಮಾಡು... ಅಂತರಾತ್ಮ ಕುಟುಕುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಹಿಂದಿನ ಪುಟಗಳನ್ನು ತಿರುವುತ್ತಾ ಹೋದಳು........

ಬುದ್ಧಿ ಬೆಳೆದು ಹಿರೇರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಾ ಮಾಡೂವಷ್ಟು ಧೈರ್ಯಾ ಬರೂದರೊಳಗ ಅಪ್ಪ-ಅವ್ವ ನನ್ನ ಮದುವೀ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರು. ಮೇವು ಸಾಕಷ್ಟು ಇದ್ದ ಗ್ವಾದಲಿಗೆ ದನಾ ಕಟ್ಟಿದಾಂಗ ಆಗಿತ್ತು ನನ್ನ ಬಾಳು.

ಅಂಗಳ, ರಂಗೋಲಿ, ದೇವರಮನಿ, ಅಡಿಗೀ ಒಲಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ತಗ್ಗಿಬಗ್ಗಿ ನಡಿಯೂದು ಇದs ದಿನಚರಿ ಆಗಿ ಹೋಯ್ತು. ಎರಡ ಅಂತಸ್ತಿನ ಮನಿ, ದೊಡ್ಡ ತಲಿಬಾಗಿಲ, ಹತ್ತಿ ಇಳಿಯೂವಂಥ ಹೊಸ್ತಿಲ, ಸಣ್ಣ ಕಿಡಕಿ, ಮನೀ ತುಂಬ ಹಳೇ ಮರದಂತಾ ಕಂಬ, ಬಾಗಿಲಾ ಮುಚ್ಚಿಬಿಟ್ಟರ ಒಳಗ ಕತ್ತಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ. ಗಾಳಿ-ಬೆಳಕ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು. ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿದಾಂಗ ಆಗತಿತ್ತು. ಹಣಿಕಿ ಹೊರಗ ನೋಡೇನು ಅಂದರ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಳು ತಡೀತಿದ್ದವು. ಸೂರ್ಯಾನ ಕಿರಣ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲಿನ ಬಣ್ಣಾ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಬೆಳಕಿಂಡ್ಯಾಗಿಂದ

ಕೆಳಗೆ ಇಳೀತಿದ್ದವು. ಹುಣ್ಣಿವಿ ದಿನಾ ಸ್ವಚ್ಛ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಬೆಳಕು ಕಾಣಬೇಕಂದರ ಹಿತ್ತಲಕ ದನದ ಗ್ಯಾದಲೀ ಹತ್ತರ ಹೋಗತಿದ್ದೆ. ಹುಚ್ಚೀ ಹಾಂಗ ಚಂದ್ರನ್ನ ನೋಡಿಕೊಂತ ನಿಂದರತಿದ್ದೆ. ಗೊತ್ತಿಲ್ದ ಕಣ್ಣೀರು ಹರೀತಿದ್ದವು.

'ಬಾಯ್ತುಂಬ ಹಲ್ಲು ಇಟಗೊಂಡು ಮೂರು ಸಂಜಿ ಅಳತಾಳ ಈ ಹುಚ್ಚ ಖೋಡಿ, ಅಪಶಕನ' ಅತ್ತಿ ಬಯ್ಯುತಿದ್ದಳು.

'ನೀ ಯಾಕ ಅಳತೀ, ಏನರೆ, ಬೇಕೇನು ನಿನಗ'ಅಂತ ಒಂದ ದಿನಾನೂ ಗಂಡ ರಮಿಸಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡ ಹಗಲ ಹೊತ್ತ ಅಂಗಡ್ಯಾಗ ಇರತಿದ್ದಾ. ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತ ಸೂಳೀ ಮನ್ಯಾಗ ಬಿದ್ದಿರತಿದ್ದ. ಜೀವ ಬ್ಯಾಸರಾಗಿ ನಾನs ಸತ್ತ ಹೋಗಬೇಕು ಅನಸತಿತ್ತು. ಹೀಗs ಇದ್ದರ ನಾ ಹುಚ್ಚಿ ಆಗತಿದ್ದೆ. ಗಂಡ ಮನಸ್ಸು ಬಂದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮನ್ಯಾಗ ಮಲಗತಿದ್ದಾ. ಮಹೇಶ ಹುಟ್ಟಿದ. ಬದುಕಿರಬೇಕು ಅಂತ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ. ಗಂಡನ್ನ ಮಾತ್ರ ದೂರ ಇಟ್ಟಬಿಟ್ಟೆ. ಅಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಗುಣಾ ಆಗದ ರೋಗಾನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಅವನ ಸಾವಿನಿಂದ ನನಗ ಏನೂ ದುಃಖ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿದವರು ವಿಕೃತ ಮನಸಿನಾಕಿ ಅಂತ ನನ್ನ ಬಯ್ದಾರು. ಆದರ ನನಗ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಇದು ಈ ವ್ಯವಸ್ಥಾದ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡು ಏಳೂ ಮನಸ್ಸು. ಹೆಣ್ಣಿಗೊಂದು ನೀತಿ ಗಂಡಿಗೊಂದು ನೀತಿ ಯಾಕ? ಅದು ತಪ್ಪು.

ಅಲ್ಲಾ ಸುಮಾ ಈ ಮದುವಿ ಒಲ್ಲೆ ಅಂತ ಯಾಕ ಅನಬೇಕು... ಮಹೇಶನ ಜೋಡಿ ಪೂರ್ತಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ಕೂಡಾ ಬಾಳೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಈ ಹುಡುಗಿ. ಇನ್ನ ಬದುಕಿ ಇರೂತನಕಾ ಒಂಟಿಯಾಗಿರಬೇಕs. ಆ ನರಕಾ ನಾನೂ ಅನುಭೋಗಸೇನಿ. ಮತ್ತ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು. ಸುಮಾನs ಸತ್ತು ಮಹೇಶ ಬದುಕಿದ್ದರ ... ಹೌದು ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಅವನ ಮದುವಿ ಆಗಿ ಹೊಸಾ ಹೆಂಡತಿ ಜೊತಿ ಸುಖವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರತಿದ್ದ... ಅಂದ ಮ್ಯಾಲೆ ಸುಮಾ ಇನ್ನೂ ಸಣ್ಣಾಕಿ, ಅಕೀಗೆ ಯಾಕ ಈ ಶಿಕ್ಷಾ ? ಈ ಮದುವೀಗೆ ಒಪ್ಪೂದ ಸರಿ ನಿರ್ಧಾರ. ಆದರ ಮೊದಲು ಒಂದು ಮಾತು ಸುಮಾನ್ನೂ ಕೇಳಬೇಕಲ್ಲ. ಆಕೀಗೂ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕಲ್ಲ.

ಹಾಂ. ನೆನಪಾತು ಅಜಿತ ಮನೀಗೆ ಬಂದು ಈ ವಿಷಯ ಮಾತಾಡಿದಾಗ ಸುಮಾ ಮನೀಯೊಳಗ ಇದ್ದಿಲ್ಲಾ. ಕಾಲೇಜು ಮುಗದ ಮ್ಯಾಲೆ ಆಕಿ ಹೊರಗ ಹೋದದ್ದs ಕಡಿಮಿ. ಆದರ ಆ ದಿನ ತೇಜಸ್ವಿನಿ ಮೇಡಂ ಅವರ ಪುಸ್ತಕಾ ತಿರುಗಿ ಕೊಡ್ತೇನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಬಹುಶಃ ಅಜಿತ ಆಕಿ ಕೂಡಿ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡs ಈ ಸಂಚು ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಛೀ! ಸಂಚು ಯಾಕ ಅನಬೇಕು. ಆಯ್ತು. ಆಕಿನ್ನು ಕರದು ಕೇಳಬೇಕು. ಒಪ್ಪಿಗಿ ಇದ್ದರ ಮದುವಿ ಮಾಡಿದರಾತು.

"ಸುಮಾs ಏ ಸುಮಕ್ಕಾ, ಗೌರವ್ವಾs ಸುಮಾನ್ನ ನಾ ಕರೀತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳು."

ಅದೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಿತ್ತಿಲಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಗಿಡದ ಹತ್ತಿರ ಸೆಪಕ್ಕೆ ಕಸ ತೆಗೆಯುತ್ತ ಕುಳಿತ ಸುಮಾಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೂಕಂಪ, ಗುಡುಗು, ಸಿಡಿಲು, ಎಲ್ಲ ಕೂಡಿದ ಕೋಲಾಹಲ.

ಅಜಿತನಿಗೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ತನಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮದುವೆಗೆ ಅತ್ತೆ ಒಪ್ಪಿಯೇ ಒಪ್ತಾರೆ. ಅಂತ ಅವನಿಗೆ ದೃಢವಿಶ್ವಾಸ. ತಾನು ಪುಕ್ಕಲು. ತನ್ನ ಬದುಕಿನ ಸಂತೋಷವೇ ಅತ್ತೆಯ ಉತ್ತರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಮುಂದೆ ಏನಿದೆ? ಬೆಳಕೊ? ಕತ್ತಲೆಯೋ ಅಜಿತನಿಗೆ ಮುಂದಾಲೋಚನೆ ಬಹಳ. ಚಿನ್ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮದುವೆಯಿಂದ ಒಂಟಿಯಾಗ್ತಾರೆ. ಅವರ ವಂಶದಕುಡಿ ಅಮೃತಾ ಒಬ್ಬಳೇ. ಅವಳನ್ನು ತಾವೇ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಇಚ್ಛಿಸ್ತಾರೆ. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ನೀನೇ ನಿರ್ಧಾರ ತಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಂದಿದ್ದ. ಪಾಪ, ಅತ್ತೆ ಎಲ್ಲಾನೂ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಬೇಕಂದರೆ ಹೇಗೆ. ಹಾಗೆ ನಾವು ಬಯಸೋದು ತಪ್ಪೇs...

ಹೊರ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದಂತೆ ತನ್ನದೇ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಸುಮಾಳಿಗೆ ಗೌರವ್ವ ಹತ್ತಿರ ಬಂದೇ ಕರೆಯಬೇಕಾಯಿತು.

ಸುಮಾಳ ಎದೆ ಡವ ಡವ, ಕಾಲು ಥರಥರ, ಬೆವರು ಹನಿ ಮುಖದಲ್ಲಿ. ಹುಡುಗಿಯ ಅವಸ್ಥೆ ನೋಡಿ ಮೃದುವಾದಳು ಚಿನ್ನಮ್ಮ.

"ಅಜಿತ ನನಗ ಎಲ್ಲಾ ಸುದ್ದೀ ಹೇಳ್ಯಾನ." ಸುಮಾ ನೆಲ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕಿವಿಗಳಲ್ಲೇ ಜೀವ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಮಾತಿಗೆ...

"ನಾನು ನಿಮ್ಮ ತಂದೀ-ತಾಯಿಗೆ ಪತ್ರಾ ಬರೀತೀನಿ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲ ನಿನಗ ಒಂದು ಮಾತು ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು."

ಅತ್ತಿ ಸಿಟ್ಟಾಗ್ಯಾರ. ನನ್ನ ತವರ್ಮನೀಗೆ ಕಳಿಸ್ತಾರ. ಅಪ್ಪ-ಅವ್ವ ಅಂತೂ ಮದುವೀಗೆ ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯನ ಇಲ್ಲ. ನನಗ ಛೀಮಾರಿ ಹಾಕ್ತಾರ. ನಿಲ್ಲಲು ಶಕ್ತಿ ಸಾಲದೆ ಕಾಲ ಹತ್ತಿರ ಕುಸಿದಳು.

"ಅಕ್ಕಾ ಅವರ, ನಮ್ಮ ಮದುವಿಗೆ ನೀವು ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕೂಂತ ನಮ್ಮ ಹಟಾ ಇಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಸಂತೋಷ, ನೆಮ್ಮದಿ ನಮಗ ಮುಖ್ಯ. ನಿಮ್ಮ ಒಪ್ಪಿಗಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರ ಸ್ಪಷ್ಟಾಗಿ ಹೇಳ್ರಿ, ಈ ಮೂರು ವರ್ಷ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿಚಾರ ಮಾಡೀವಿ. ಆ ವಿಷಯ ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ನಾವೆಲ್ಲ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗೇ ಇರೂಣಂತ."

ಅಜಿತ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದ್ದ. ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ನೋವಿಗೆ ಲೇಪನವಿತ್ತು. ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಹಿತವಾಗಿತ್ತು.

"ಅತ್ತೀ, ನಿಮ್ಮ ಕಾಲ ಬೀಳ್ತೀನಿ. ನಿಮ್ಮನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ನಾ ಎಲ್ಲೂ ಹೋಗೂದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ತವರ್ಮನೀಗೆ ಕಳಸಬ್ಯಾಡ್ರಿ." ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಎದೆಗೆ ಇರಿದಂತಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಒದ್ದೆಯಾಯಿತು.

"ಹುಚ್ಚ ಮಗಳ, ನಾ ಯಾಕ ನಿನ್ನ ಹೊರಗ ಹಾಕಲಿ. ನಿನ್ನ ಮಗಳ ಅಂತs ತಿಳಕೊಂಡೇನಿ. ಅಜಿತನ ಜೋಡಿ ಮದುವೀನೂ ಮಾಡ್ತೀನಿ. ಆದರ..."

ಮತ್ತೆ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಬಂದಿತು. "ನಿಮ್ಮದು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು. ಅದ್ಯಾs ಏನ ಹೇಳ್ರಿ. ನೀವ ಹೇಳಿದಂಗ ಕೇಳ್ತೀವಿ ನಾವು. ಹೇಳ್ರಿ ಏನದು?"

"ಸುಮಾs, ನಮ್ಮ ವಂಶದ ಕುಡಿ ಅಮೃತಾ ನನಗ ಬೇಕು. ನಿನಗ ಮುಂದ ಮಕ್ಕಳಾಗ್ತಾವ. ಆದರ ನನಗ ಇರೂದು ಅದೊಂದs ಆಧಾರ."

ಆ ಗಳಿಗೆ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಹೆತ್ತ ಕರುಳು. ಸುಮ್ಮನೆ ಒಪ್ಪೀತೇ.

'ನಾನು ತಾಯಿ ಮಕ್ಕಳ್ನ ಅಗಲಿಸೂ ಪಾಪಾ ಮಾಡೂದಿಲ್ಲ ಸುಮಾ. ಒಂದೇ ಊರೊಳಗೆ ಇರ್ತೀವಿ. ಅಮೃತಾಗ ನೀವs ತಂದೀತಾಯಿ. ಬರ್ರಿ, ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗ್ರಿ. ಆದರ ಅಮೃತಾ ಇಲ್ಲೇ ಬೆಳೀಬೇಕು." ಬೇಡಿಕೆಯಿತ್ತು ದನಿಯಲ್ಲಿ.

ಕಣ್ಣೀರು ತಡೆಯಲು ಸಮಯ ಬೇಕಿತ್ತು. ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಅಮೃತಾಳನ್ನು ತಂದು ಅತ್ತೆಯ ಉಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಿದಳು ಸುಮಾ.

ಅಬ್ಬರದ ಅಲೆಗಳಿಂದ ಉಕ್ಕೇರುತ್ತಿದ್ದ ಸಮುದ್ರ ಈಗ ಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು. ನಾಳೆ ಶಿವಣ್ಣ ಮಾಮಾ ಅವರ ಮುಂದೆ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಅವರ ಸಲಹೆ ಕೇಳಬೇಕು. ಈ ನೆವದಿಂದಲಾದರೂ ಅವರ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಮನದಾಳದ ಆಸೆಯನ್ನು ಬೆಚ್ಚಗೆ ಎದೆಯ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬದುಕು ಸವೆಸಿದ್ದ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ಅಮೃತಾಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಲೊಚಲೊಚ ಮುತ್ತಿಟ್ಟಳು.

ದೀಪಾವಳಿಯ ಸಂಜೆ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ತಳಿ ಹೊಡೆದು ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿದ ಸುಮಾ ದೇವರಿಗೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ಹಣತೆಗಳೊಡನೆ ಹೊರಬಂದು ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ಇಟ್ಟಳು.

ಆಪದ್ಬಂಧು

'ಅಯ್ಯೋs ಕೊನೆಗೂ ಬಂದ್ರಾ, ಎಷ್ಟೊ ಹೊತ್ತಿನಿಂದ ನಾನು ದಾರಿ ಕಾಯ್ತಾ ಇದೀನಿ' ಕೊರಳು ಕೊಂಕಿಸಿ, ಕುಡಿನೋಟದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ತಿವಿಯುತ್ತ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ. ನನಗೆ ಸಂತೋಷವೂ ದುಃಖವೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಆದವು. ಪ್ರತಿದಿನದ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಪದ್ಮಮ್ಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರದೇ ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಸಾವಿತ್ರಿ ನನ್ನನ್ನು ಎದುರುಗೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷ. ಇಷ್ಟು ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ದಾರಿ ಕಾಯಬೇಕಾದರೆ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳಿದುಳಿದ ನನ್ನ ಕಾಂಚಾಣಕ್ಕೆ ಖೋತಾ ಬರುತ್ತದೆನ್ನುವ ಭಯಕ್ಕೆ ದುಃಖ.

'ಆಫೀಸಿನ್ಯಾಗ ಕೆಲಸ ಭಾಳ ಇತ್ತು ಸಾವಿತ್ರಿ. ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಗೆ ಬರೂದರಾಗ ಮೊದಲನೇ ಬಸ್ಸು ತಪ್ಪಿ ಹೋತು. ಬಸ್ಸಿನ್ಯಾಗೂ ಭಯಂಕರ ಗದ್ದಲ ಇತ್ತು. ಅದಕ್ಕs ತಡಾ ಆತು. ಹೊಟ್ಟೆ ಬಾಳ ಹಸ್ತದ ಸಾವಿತ್ರಿ, ಏನರೆ ಕೊಡು'

ಸಾವಿತ್ರಿ ಮುಖ ಸೊಟ್ಟಗಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯ ಆಚೆಯ ದಂಡೆಗೆ ಅವಳ ತೌರೂರು. ಈಚೆ ದಂಡೆಗೆ ನನ್ನ ಊರು. ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯ ಅಗದೀ, ಭಾಳ, ಭಯಂಕರ, ಹಿಂದಾಗಡೆ - ಇವೆಲ್ಲ ಅವಳಿಗೆ ಅಪಥ್ಯ.

'ನಿಮ್ಮ ಭಾಷೆ ತುಂಬಾ ಒರಟು. ಇನ್ಮೇಲಾದರೂ ನಂಜೊತೆ ಇದ್ದು ಸ್ವಲ್ಪ ನಯ - ನಾಜೂಕಿನ ಮಾತು ಕಲೀರಿ' ಎಂದು ಮೂಗು ಮುರಿಯುವಳು.

'ನಾವು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದವರ ಮಾತು ಒರಟಾಗಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸು ಭಾಳ ಮೃದು. ಮತ್ತ ನಮ್ಮದು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸು' ಸದಾಕಾಲ ನನ್ನದು ಇದೇ ಉತ್ತರ

ತಿನಿಸಿನ ತಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಟೇಬಲ್ ಮೇಲಿಟ್ಟಾಗ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣು ಬಿಡುವಂತಾಯಿತು ಪ್ರಸಾದನಿಗೆ.

'ನಿಮಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಗಿದೆಯಾ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದೇ ಅಂತ ? ರವೆ, ಸಕ್ಕರೆ, ತುಪ್ಪ, ಕಡಲೆ ಹಿಟ್ಟು ಪದ್ದಮ್ಮನವರ ಮನೇದು. ಈರುಳ್ಳಿ, ಎಣ್ಣೆ ಅಷ್ಟೇ ನಮ್ಮದು. ತಿನ್ನಿ ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಸಜ್ಜಿಗೆ ಈರುಳ್ಳಿ ಬೋಂಡಾ.'

ಬಾಯಲ್ಲಿಯ ಸಿಹಿ ಸಜ್ಜಿಗೆ ಕಹಿಯಾಯಿತು. ಆದಾಯಕರ ಕಚೇರಿಯ ಕಾರಕೂನ ಪಶುಪತಿರಾಯನ -ಪದ್ದಮ್ಮನ ಗಂಡ - ಸ್ಕೇಲು ಏನೆಂದು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ, ತನಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ. ಆದರೂ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ತಿನಿಸಿಗೆ ಅವನ ಮನೆಯ ದಿನಸೇ ಗತಿ. ಅದರ ಗುಟ್ಟು ಏನು? ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ತಿನಿಸು ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಇಳಿಯಲು ಅನುಮಾನಿಸಿತು. ತಿಂಗಳ ಪಗಾರ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಕಡ ಮುಟ್ಟಿಸುವೆನೆನ್ನುವ ಭರವಸೆಯಿಂದ ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತುಂಬಿದ. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯ ಆಜ್ಞೆ-

'ಏಳ್ರಿನ್ನ, ಬೇಗ ತಯಾರಾಗಿ. ಪೇಟೆ ಕಡೆ ಹೋಗಿ ಬರೋಣ'

'ಈಗ್ಯಾಕ ಪ್ಯಾಟ್ಯಾಗ? ಏನದ ಕೆಲಸ. ಇದs ಈಗ ಆಫೀಸಿಂದ ಬಂದೀನಿ'

'ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ನೀವು ಹೀಗೇ ಅಂತೀರಿ ಅಂತ. ಪದ್ದಮ್ಮ ಮೈಕ್ರೋವೇವ್ ತಕ್ಕೊಂಡು ವರ್ಷ ಆಗಿ ಹೋಯ್ತು, ಆಗಿನಿಂದ ನಮಗೂ ಒಂದು ತರೋಣ ಅಂತ ಹೇಳ್ತಾನೇ ಇದೀನಿ. ನೀವೆಲ್ಲಿ ಕೇಳ್ತೀರಿ. ಸರಕಾರಿ ನೌಕರೀಲಿ ಇದಾರೆ ಅಂತ ನಮ್ಮಪ್ಪ ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ ಎಲ್ಲಾ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ನನಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಕೇಳಿದ ಸಾಮಾನು ಒಂದೂ ಸಿಗೊಲ್ಲ. ನೋಡಿ, ನಿಮಗಿಂತಾ ಕಡಿಮೆ ದರ್ಜೆಯ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಪಶುಪತಿರಾಯ ಹೇಗೆ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕೋ ಹಾಗೆ ಜೀವನ ಮಾಡ್ತಾರೆ. ಕೇಳಿದರೆ ದೊಡ್ಡ ಉಪದೇಶಾನೆ ಆರಂಭಿಸಿಬಿಡ್ತೀರಿ. ನನ್ನ ಹಣೆಬರಹಾನೆ ಇಷ್ಟು' ಸಾವಿತ್ರಿಯ ನೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ-ಯಮುನಾ ಉದ್ಭವ.

'ಅಲ್ಲs ಸಾವು ನಮಗ ಯಾಕ ಬೇಕ ಆ ಮೈಕ್ರೋವೇವು ? ಅದು ಇಲ್ಲದ ಎಷ್ಟು ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಉಣಿಸ್ತೀ ನೀನು. ಈಗ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿ ಎಲ್ಲಿ ಅದಾವು ? ಹಾಂಗ ನನ್ನ ಸಂಬಳ ಸಾಲತಿದ್ದರ ಈ ತಿನಿಸಿಗೆ ಮಂದೀ ಮನೀಂದ ಕಡಾ ಯಾಕ ತರತಿದ್ದಿ. ವಿಚಾರ ಮಾಡಿಯೇನ ನೀನು ?'

'ಹೌದುರೀ, ನಿಮ್ಮ ಕೈ ಹಿಡದಾಗಿಂದ ನಾ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಹುಚ್ಚಿ ಆಗೇನಿ. ಕಡಿಮಿ ಸಂಬಳದ ಪಶುಪತಿರಾಯರ ಮನೇಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ಸಾಮಾನು ತೊಗೊಳ್ತಾನೇ ಇರ್ತಾರೆ. ಸ್ಟೀಲ್ ಸಾಮಾನು, ಬೆಳ್ಳಿ, ದೀಪದ ಕಂಬ, ಮ್ಯೂಜಿಕ್ ಸಿಸ್ಟಮ್. ಸೆಕಲೇಸು, ಕಂಚೀ ಸೀರಿ ಹೀಗೇ. ಪದ್ದಮ್ಮ ತೋರಸ್ತಾರ. ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಇರ್ತಾರ. ಜಯನಗರದಾಗ

ಒಂದ ಪ್ಲಾಟು ತೆಗೆಯೋರದಾರಂತ, ನಿಮ್ಮನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಏನು ಸುಖಾ ಕಂಡೆ ಹೇಳಿ'

'ಸಾವಿತ್ರೀ, ನಾನು ಈ ಮಾತು ಆಗಲೇ ನೂರಾರು ಸಾರೆ ಹೇಳಿನಿ. ಪಶುಪತಿರಾಯ ಹಾವಿನ ಹುತ್ತದಾಗ ಕೈ ಇಟ್ಟಾನ. ಈಗೇನೊ ನಾಗರಾಜ ರತ್ನಾ ಕೊಟ್ಟಾನ. ಯಾವಾಗ ಕಡೀತಾನೋ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಹಾಸಿಗಿ ಇದ್ದಷ್ಟs ಕಾಲು ಚಾಚಬೇಕು. ಈಗ ಇದ್ದಂಗ ಆರಾಮ ಅದೀವಿ ನಾವು'

ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಅಳು ಅವಳ ಸಿಂಗಾರ ಕೆಡಿಸಿತೇ ಹೊರತು, ಅವನ ಮನಸ್ಸು ಬದಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಡಿಗೆ ಮನೆ ಸೇರಿದ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸದೆ ಆರಾಮ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಯೋಚನಾ ಮಗ್ನನಾದ ಶೇಖರ.

ಇದಕ್ಕೆ ಕೊನೆ ಹೇಗೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಅವನ ಯೋಚನೆ. ಪದ್ದಮ್ಮನ ನೆರೆ ಬಿಡಿಸಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಶಾಂತಿಯಿಂದ ಇರಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಮನೆ ಸಿಗುವುದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭದ ಮಾತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಪಶುಪತಿಯಂಥವರು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಭರವಸೆ ಇದೆಯೆ? ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಇಂಥ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕುವುದೊಂದೇ ಉಪಾಯ. ಇಂಥ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಆಗಿತ್ತು. ಈಗ ಆರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೀಗೇ ಒಂದು ದಿನ ಜಗಳವಾಡಿ ಊಟ ಮಾಡದೆ ಮಕ್ಕಳಿಗಷ್ಟೇ ಉಣಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಬರಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದರು...

ಸರಿರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರ ಕೆಟ್ಟ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಟ್ಟನೇ ಚೀರಿದ. ಅದೇ ತಾನೆ ನಿದ್ದೆಗಿಳಿದಿದ್ದ ಸಾವಿತ್ರಿ ಬೆಚ್ಚಿ ಎಚ್ಚತ್ತಳು. ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ತಣ್ಣೀರು ಸುರಿದಂತೆ ಆಗಿ ಗಡಗಡ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶೇಖರ ಇನ್ನೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಏನೋ ಕೂಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. 'ಬಿಡ್ರಿ ನನ್ನ ಸಾವಿತ್ರೀನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡ್ರಿ' ಅಂತೇನೋ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು. 'ರೀ ಏಳ್ರಿ. ಏನ್ರಿ ಎಚ್ಚರಾಗ್ರಿ, ಕನಸು ಬಿತ್ತೇನ್ರಿ. ಏಳ್ರೀ' ಗಂಡನನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿ ಎಬ್ಬಿಸಿದಳು. ಅವಳ ದನಿ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ತುಂಬ ನೀರು. 'ಏನಾಯಿತ್ರಿ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು ಬಿತ್ತಾ, ನಿಮ್ಮ ಮುಖ ಎಷ್ಟು ವಿಕಾರ ಆಗಿದೆಯಲ್ರಿ. ನನ್ನ ಜೀವ ಹೊಡ್ಕೊತಾ ಇದೆ ಕಣ್ರೀ. ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಕುಡೀರಿ.'

ರಾತ್ರಿಯ ಜಗಳ, ಅಳು ಎಲ್ಲಾ ಮರೆತೇಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ. ಶೇಖರನ ತಂತ್ರ ಅರ್ಧ ಫಲಿಸಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಕಥೆ ಹೊಸೆದ.

'ಇಲ್ಲಾ ಸಾವಿತ್ರಿ ಜಗಳಾ ಆಡಿ ಅತ್ತು ಕರೆದು ಉಪವಾಸ ಮಲಗಿದೆಲ್ಲ. ನನಗ ಭಾಳ ಕೆಟ್ಟ ಅನಿಸ್ತು. ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಮಕ್ಕಳ ಆಸೆ ಪೂರೈಸಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನಿಂದ ಆಗವೊಲ್ಲದು. ಇದೆಂಥಾ ಜೀವನ! ಇದರಕಿಂತ ಭಿಕಾರಿಗೋಳು ಸುಖದಿಂದ ಇರ್ತಾರಲ್ಲ.ಇಂಥಾ ಬದುಕು ಯಾಕ ಬಾಳಬೇಕು ಅಂತ ಭಾಳ ಹೊತ್ತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದೆ. ಲಂಚಾ ತೊಗೊಂಡವರೆಲ್ಲಾ ಸಿಕ್ಕು ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗೂದಿಲ್ಲಲ್ಲ. ನಾನೂ ಲಂಚಾ ತಿಂದು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ್ನ ಸುಖದಿಂದ ಇಡಬೇಕು

ಅಂತ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ ಮಲಕೊಂಡೆ'.

'ಹೌದs ಆದರ ಹಿಂಗ್ಯಾಕ ಚೀರಿದಿರಿ? ಕನಸು ಏನು ಬಿತ್ತು?'

'ಹಾಂ, ಕನಸು ನೆನೆಸಿದರ ಇನ್ನೂ ಮೈ ನಡಗತೈತಿ. ಸಾವೂ, ಕೈಯೊಳಗ ಸಾಕಷ್ಟು ರೊಕ್ಕ, ಬಂಗಾರಾ, ಸಾಮಾನು ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಖದಿಂದ ಇದ್ವಿ. ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕುಲುಕುಲು ನಕ್ಕೋತ ಇರೋದು ನೋಡಿ ಖುಷಿ ಆಗ್ತಿತ್ತು. ಆದರ ನಮ್ಮ ನಸೀಬ ಖೊಟ್ಟಿ. ಒಂದ ದಿನಾ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಕಾರಿನ್ಯಾಗ ಹೊರಗ ಹೋಗಿ ಬರತಿದ್ವಿ. ನಿರ್ಜನ ಪ್ರದೇಶ. ರೋಡ್ ಲೈಟ್ಸ್ ಇಲ್ಲಾ. ಅಮಾವಾಸಿ, ಎಲ್ಲಿಂದೊ ಕೈಯಾಗ ದೊಣ್ಣೆ ಹಿಡಕೊಂಡು ಯಮದೂತನಂಥಾ ಧಾಂಡಿಗರು ಬಂದು ಕಾರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಿನ್ನ ಎಳಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಹುಡುಗರು, ನಾನು ಮುಂದ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟರ ಕೊಂದs ಬಿಡ್ತೀವಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಮಕ್ಕಳ್ನ ನನ್ನ ಕಣ್ಣ ಮುಂದ ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದ್ರು. ನಾನು ಕಾಲು ಬೀಳ್ತೇನಿ ಬಿಡ್ರೆಪಾ ಅಂತ ಬೇಡಿಕೊಂಡೆ. 'ಮಗನs ಯಮದೂತರು ನಾವು. ಲಂಚಾ ತಿನ್ನೂವಂಥಾ ಪಾಪದ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡಿ, ಬಿಡ್ರಿ ಅಂತೀಯಾ, ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ, ಮಕ್ಕಳ್ನ ಮೊದಲ ಕೊಚ್ಚಿ ಹಾಕ್ತೀವಿ. ನಿನ್ನ ಪಾಪದ ಪಾಲುದಾರರು ಅವರು. ಆಮ್ಯಾಲೆ ನಿನಗ ಶಿಕ್ಷಾ ಕೊಡ್ತೀವಿ' ಅಂತ ಕೆಂಪು ಕಣ್ಣು ಮಾಡಿ ಕೂಗಾಡತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನ ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಿ ನಾನು ಚೀರುತಿದ್ದೆ ಸಾವು. ನೀವು ಹೋದ ಮ್ಯಾಲೆ ನನಗ ಏನದ ಕೆಲಸಾ. ನಮ್ಮ ಮನೀನ ಮುಳುಗ್ತದ ಅಲ್ಲಾ ಸಾವಿತ್ರೀ' ಅಳು ಉಕ್ಕಿ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಿತು.

'ಅಳಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ನಾವೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲೇ ಇದೀವಿ. ನೋಡ್ರಿ ಹುಡುಗರು ಆರಾಮು ಮಲಗಿಕೊಂಡಾರ. ನಿಮ್ಮ ಮುಖದ ಮ್ಯಾಲೆ ಹುಚ್ಚು ಕಳೇ ಸುರೀತಾ ಇದೆ. ನೀವು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ರಿ. ನನ್ನ ಎದೀನೂ ಒಡೀತದೆ ನೀವು ಹೀಗೆ ಅಳ್ತಾ ಇದ್ರೆ. ಅದೊಂದು ಕೆಟ್ಟ ಕನಸೂಂತ ಮರೆತು ಬಿಡ್ರಿ. 'ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ತಲೆ ಇಡಿಸಿಕೊಂಡು ನೇವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು ಸಾವಿತ್ರಿ.

ತನ್ನ ಅಭಿನಯ ಯಶಸ್ವಿಯಾದುದಕ್ಕೆ ಶೇಖರ ಒಳಗೊಳಗೇ ನಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ಆರೇಳು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ. ಈಗ ಮತ್ತೆ... ಮತ್ತೆ ಅದೇ ರಾಗ...

ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರಿಂದ ಮಂಗಳಾರತಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಪ್ಪೆ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ಶೇಖರನ ಭುಜ ತಟ್ಟಿದರು ಹೆಡ್‌ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಹನುಮಂತಪ್ಪ. ಅವನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರಿಗೆ ಒಂದು ತರದ ಪ್ರೀತಿ. ವಯಸ್ಸಾದವರು, ಕಷ್ಟ-ಸುಖ ಕಂಡವರು. ಆಫೀಸಿನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಕರು.

'ಯಾಕ್ರೀ ದೇಸಾಯರ, ಮಾರೀ ಸಣ್ಣ ಮಾಡೀರಿ. ಸಾಹೇಬರು ಅಂದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಅಷ್ಟು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಚಿಕೋಬಾರದ್ರೆಪಾ'

'ಇಲ್ರೀ, ಅದನ್ನೇನೂ ಅಷ್ಟು ಸೀರಿಯಸ್ ತಗೊಂಡಿಲ್ಲ ನಾನು. ಮುಂಜಾನಿಂದ ತಲೀ ಭಾಳ ನೋಯಿಸತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ನಿದ್ದೀನೂ ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಪ್‌ಸೆಟ್ ಆಗಿದ್ದೆ. ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತಪ್ಪಿಗೆ ಸಾಹೇಬರೂ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಬಯ್ದರು. ಎಲ್ಲಾ ಕೂಡಿತ್ತು'

'ತಲಿನೋವಿನ ಗುಳಿಗೆ ತೊಗೊಂಡು ಚಹಾ ಕುಡಿಯೂಣಂತ ನಡೀರಿ'

ಎಂದವರೇ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ತಲೆ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಶೇಖರನ ಭುಜಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿದರು.

ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಚಹದೊಡನೆ ಅವರ ಆತ್ಮೀಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಶೇಖರನ ಬೇಸರ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಹನುಂತಪ್ಪ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

'ನೋಡ್ರೆಪಾ ಈಗ ಹಣೀಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿದಿರಿ. ತಲಿನೋವು ಸುಳ್ಳು ನೆವ. ಈಗ ಹೇಳ್ರಿ ಏನು ಚಿಂತಿ ಮಾಡತಿದ್ರಿ, ಹೇಳಿ'

'ಏನಿಲ್ಲಾ ಏನೋ ಹೀಂಗ ಮನೀ ತಾಪತ್ರಯಾ'

'ಬಿಡ್ರಿ, ಇಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಚಿಂತೀ ಮಾಡೂವವರs ಅಲ್ಲಾ ನೀವು. ನನಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನು ನಿಮ್ಮ ಧೈರ್ಯಾ , ಸಾಚಾತನಾ, ನಿಮ್ಮ ಕಷ್ಟ ನನ್ನ ಮುಂದ ಹೇಳಿದರ ಏನರೆ ಪರಿಹಾರ ಹುಡುಕೂಣಲ್ಲ'

ಅವರ ಪ್ರೀತಿ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದು ತನ್ನ ಸಾವಿತ್ರಿಯ ಮನಸ್ತಾಪದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ. 'ಅವಳು ಹೇಳಿದಂಗ ಹಣಕ್ಕ ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಿಡೀಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಪ್ಪೂದಿಲ್ಲ. ಮನಿಯೊಳಗ ರಸಕಸಿ ಇದ್ದರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಇರೂದಿಲ್ಲ. ಆಫೀಸಿನ ಕೆಲಸಾ ನೆಟ್ಟಗ ಆಗೂದಿಲ್ಲ. ಸಾಹೇಬರಿಂದ ಬೈಗುಳಾ ತಿನ್ನಬೇಕು. ಕೆಲಸದಾಗ ಹಿಂದ ಉಳದರ ನನಗ ಪ್ರಮೋಶನ್ ಹ್ಯಾಂಗ ಸಿಗಬೇಕು ಹೇಳ್ರಿ. ಇದೆಲ್ಲಾ ಸಾವಿತ್ರೀಗೆ ತಿಳಿಯೂದs ಇಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೇಕ ಮನೀಯೊಳಗs ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲಾಂದರ ಏನೂ ಮಾಡೂದು ತಿಳಿವೊಲ್ಲದು.'

ಕೊನೆಯ ಮಾತು ಬಹಳ ಬೇಸರದಿಂದ ಬಂದಿತ್ತು. ಅವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಯೋಚನೆಗಿಳಿದರು. 'ಹಿಂಗ ಕೇಳ್ತಿನಿ ಎಂತ ತಿಳಿಬ್ಯಾಡರಿ ದೇಸಾಯರ. ಉಳಿದ ವಿಷಯದೊಳಗ ನಿಮ್ಮ ಮನೀಯವರ ಸ್ವಭಾವ ಹ್ಯಾಂಗ? ಅಂದರ ನಿಮ್ಮ ಮ್ಯಾಲೆ ಪ್ರೀತಿ... ಮಕ್ಕಳು, ಮನೀ ಮ್ಯಾಲೆ ಮೋಹ...'

'ಬಹಾಳ ಚೊಲೋ ಅದಾಳ್ರಿ. ಸಂಸಾರ ನಡಸಲಿಕ್ಕೆ, ಕೆಲಸಾ, ಅಡಿಗಿ ಎಲ್ಲಾದರೊಳಗೂ ಜಾಣಳು. ಆದರ ಸರೀಕದವರ ಹಾಂಗ ಇರಬೇಕು ಅನ್ನೂ ಹುಚ್ಚು ಒಂದ ಅದ ನೋಡ್ರಿ.'

'ಭಾಳ ಕಲತವರು -ಕಾಯ್ದೆ ಕಾನೂನು...'

'ಎಸ್ಸೆಸೆಲ್ಸಿ ಆಗ್ಯಾಳ. ಡಿಗ್ರಿ ಕಲತಿದ್ದರ ಆಕಿ ಎಲ್ಲಿ ಮನ್ಯಾಗ ಇರತಿದ್ದಳು? ತಾನೂ ಪಗಾರ ತರೂವಾಕಿ ಅಂತಿದ್ಲು. ಹೊರ ಜಗತ್ತಿಂದು ಅನುಭವ ಕಡಿಮಿನ ಅದ. ಯಾಕ್ರಿ, ಹಿಂಗ್ಯಾಕ ಕೇಳಿದ್ರಿ?'

'ನನ್ನ ತಲಿಯೊಳಗ ಒಂದು ಯೋಚನಾ ಬಂದsದ. ಒಂದ ಸಣ್ಣ ಆಟಾ ಆಡೂಣು, ಇನ್ನೆರಡ ದಿನ ಬಿಟ್ಟು ಪ್ಲ್ಯಾನ್ ಪೂರ್ತಿ ಆದ ಮ್ಯಾಲೆ ಹೇಳತೇನಿ ಹಾಂ. ನಿಮಗೆ ಒಳ್ಳೇದಾಗಲಿ ಅಂತ ನನ್ನ ಇಚ್ಛಾ'

'ಆಯ್ತು ಹಾಂಗ ಮಾಡ್ರಿ'

'ಏಳು ಹೊಡೆದು ಹೋಯ್ತು. ಯಾಕೋ ಇವರು ಇನ್ನೂ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. ಇಷ್ಟ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗೋವಾಗ ನಾನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಗ್ತಾ ಊಟಾನೂ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಮುಖಾ ಸಣ್ಣದು ಮಾಡಿ ಹಾಗೇ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ಜಗಳ ಆದಾಗಿನಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತೇ ಆಡಿಲ್ಲ. ಹೀಗೇ ಉತ್ತರಧ್ರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ರುವದ ಹಾಗೆ ಇದ್ದರೆ ಜೀವನದೊಳಗ ಏನು ಸಾಮರಸ್ಯ ಉಳೀತದೆ. ಅವರೇನು ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ ಅಂತಿಲ್ಲ. ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಪದ್ದಮ್ಮ ಕಂಚೀ ಸೀರೆ ಖರೀದಿ ಮಾಡಿದ್ರೆ ಇವರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಾವೇ ಸಿಲೆಕ್ಟ್ ಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೇ ಸೀರೇನೆ ತಂದಿದ್ರು. ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹಾಗೇನೇ. ನಾನೇ ಜಗಳಾಡಬಾರದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಸೆ. ತಡ್ಕೊಳ್ಳೋಕಾಗಲ್ಲ. ಪದ್ದಮ್ಮ ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ ಸಿಲ್ಕ್ ಸೀರೆ, ಮನೆ ಸಾಮಾನು ಎಲ್ಲ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಾಗೆ ನನ್ಮುಂದೆ ಮೆರೆದಾಡೋವಾಗ ನನ್ನ ಆಸೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಉಕ್ಕಿ ಬರ್ತವೆ... ಕತ್ತಲಾಯಿತೆಂದು ಸಾವಿತ್ರಿ ಯೋಚನೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬಂದು ದೇವರಿಗೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದಳು. ಆದರೂ ಅವಳು ತಲೆಬಾಗಿಲು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಲಿಲ್ಲ.

'ಅವ್ವಾs ಅಲ್ನೋಡು ಯಾರೋ ಬರತಾರ' ಹೇಮಂತ ಕೂಗಿದ.

'ಬರ್ರಿ ಬರ್ರಿ, ಅವರಿನ್ನೂ ಆಫೀಸಿಂದ ಬಂದೇ ಇಲ್ಲ'

'ನನ್ನ ಹೆಸರು ಹನುಮಂತಪ್ಪ. ದೇಸಾಯರ ಆಫೀಸಿನೊಳಗ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡ್ತೀನಿ'

'ಹೌದೌದು, ನೆನಪದ ನನಗ. ನಮ್ಮ ಹೇಮಂತನ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬಕ್ಕ ಬಂದಿದ್ರಿ ಅಲ್ಲ. ಆರಾಮ ಇದೀರಾ?'

'ಹೂನ್ರಿ.. ಆರಾಮು. ನಿಮಗ ಒಂದು ವಿಷಯ ಹೇಳೂದಿತ್ತು. ಬಂದೆ' ತಡವರಿಸುತ್ತ ಮಾತೆತ್ತಿದರು ಹನುಮಂತಪ್ಪ.

'ಹೇಳ್ರಿ. ಏನದು? ಇವರೂ ಬಂದಿದ್ರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಕೂತುಕೊಳ್ರಿ'

'ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಇವತ್ತು ಮನೀಗೆ ಬರೂದಿಲ್ಲ...'

'ಯಾಕೆ ಬರೂದಿಲ್ಲ?ಟೂರಿಗೆ ಹೋದರೇನು? ಮನೀಗೆ ಬಂದು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ ಬರ್ತಾರ?'

'ಇಲ್ರಿ ಟೂರಿಗೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ನಾ ಹ್ಯಾಂಗ ಹೇಳಲಿ. ಬಾಯಿ ಬರವಲ್ಲದು'

'ಹೇಳ್ರಿ, ಅಣ್ಣಾ ಅವರ, ಅವರು ಯಾಕೆ ಬರೊದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಜೀವ ಚಡಪಡಿಸ್ತಾ

ಇದೆ. ಬೇಗ ಹೇಳ್ರಿ', ಸಾವಿತ್ರಿ ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತೇ ಬಿಟ್ಟಳು.

'ಅವರು ಇವತ್ತು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಆಫೀಸಿನ್ಯಾಗ ಒಬ್ಬರ ಕಡೇಂದ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಲಂಚಾ ತೊಗೊಳ್ಳೂ ಮುಂದ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದರು. ಲಂಚ ನಿರೋಧ ಶಾಖೆಯವರು ಅವರ್ನ ಹಿಡಿದರು. ಈಗ ರಾಯರು ಪೋಲೀಸರ ತಾಬೆಯೊಳಗ ಅದಾರ' ಹಣೆಯ ಬೆವರು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮುಖ ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿದರು ಹನುಮಂತಪ್ಪ.

'ಅಯ್ಯೋ ಇಲ್ರಿ. ಅವರು ಎಂದೂ ಲಂಚ ತಗೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲ. ದೇವರಾಣೆ ಎಂದೂ ತೆಕ್ಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ತಪ್ಪು ತಿಳಿದು ಅವರನ್ನ ಹಿಡಿದಿರಬೇಕ್ರಿ'

'ಇಲ್ರಕ್ಕಾ. ದೇಸಾಯರು ಲಂಚಾ ತಗೊಳ್ಳೂ ಮುಂದ ರೆಡ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಸಿಕ್ಕಾರ. ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರು ಅವರ ಮನೀಗೆ ಹೋಗಿ ಹೇಳಿ ಬರ್ರಿ ಅಂದರು. ಬಂದಿದ್ದೆ ಆಯ್ತು. ನಾ ಇನ್ನ ಹೋಗಿ ಬರ್ತೀನಿ' ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಎದ್ದರು.

'ನಿಲ್ರಿ. ಹೋಗಬೇಡ್ರಿ. ನಿಮ್ಮ ತಂಗೀ ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡು ಅವರ್ನ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬರ್ರಿ. ಅದೊಂದು ಉಪಕಾರಾ ಮಾಡ್ರಿ ಅಣ್ಣಾ' ಕಣ್ಣು ತುಂಬಿದ್ದವು. ಅವಳ ದೈನ್ಯಾವಸ್ಥೆ ನೋಡಿ ಹನುಮಂತಪ್ಪನವರ ಕರುಳು ಮರುಗಿತು.

ಉಹೂಂ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಸೋಲಬಾರದು...

'ನಮಗ ಹಾಂಗೆಲ್ಲ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರೂದಿಲ್ರವಾ. ದೇಸಾಯರs ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಾರ, 'ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ, ಸಾಮಾನು ಬೇಕು ಅಂತ ಹಗಲೆಲ್ಲಾ ಜಗಳಾ ಮಾಡತಿದ್ದಳು. ನನ್ನ ಸಂಬಳ ಸಾಲತಿದ್ದಿಲ್ಲಾ. ಅದಕ್ಕ ಲಂಚಾ ತೊಗೊಂಡೆ' ಅಂತ ಹೇಳ್ಯಾರ. 'ಇದರೊಳಗ ನಾವೇನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರ್ತದ ನೋಡ್ರಿ' ಅಭಿನಯ ಮುಂದುವರೆಸಿದರು ಹನುಮಂತಪ್ಪ.

'ಹೌದುರೀ ನಂದೇ ತಪ್ಪಾಯ್ತು. ಅವರು ದೇವರಂಥವರು. ನಾನೇ ಆಸೆಯಿಂದ ಹಣಕ್ಕ ಅವರ್ನ ಪೀಡಿಸ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ತಪ್ಪಿಗೆ ದೇವರು ಶಿಕ್ಷಾ ಕೊಟ್ಟ. ನಾನು ಇನ್ನೇನು ಮಾಡ್ಲಿ, ಅವರನ್ನ ಜೇಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಹ್ಯಾಂಗ ಮುಖಾ ಎತ್ತಿ ಈ ಸಮಾಜದಾಗ ಬದುಕಲಿ? ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅತ್ತಳು ಸಾವಿತ್ರಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು.

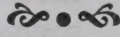
ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಹನುಮಂತಪ್ಪ ಮರುಕದಿಂದ 'ತಂಗೀ ಅಳಬ್ಯಾಡ್ರಿ. ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ರಿ. ನಿಮ್ಮ ತಪ್ಪು ನಿಮಗ ತಿಳಿದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಆಗೇದ. ನನಗೊಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳದದ. ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿ ನೋಡೂಣು. ದೇಸಾಯರು ಲಂಚಾ ತೊಗೊಂಡದ್ದು ಇದs ಮೊದಲನೇ ಸಾರೆ ಅನ್ನೂ ವಿಷಯ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹೇಬರಿಗೂ ಗೊತ್ತದ. ನೀವs ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹಿಂಗ ಆಗಗೊಡೂದಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಸಾರೆ ಕ್ಷಮಾ ಮಾಡ್ರಿ ಅಂತ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಒಂದು ಪತ್ರಾ ಬರದು ಕೊಡ್ರಿ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿ ದೇಸಾಯರನ್ನ ಬಿಡಿಸಬಹುದು'

'ಆಯ್ತು. ನೀವು ಹೇಗೆ ಹೇಳ್ತಿರೊ ಹಾಗೆ ಬರೆದು ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಅವರು ಮನೀಗೆ ಬಂದರೆ ಸಾಕು. ನಂದು ತಪ್ಪಾಯ್ತು ಹೇಳ್ರಿ'

ಕಾಗದ ಬರೆದಾದ ಮೇಲೆ ಹೊರಗೆ ನಿಂತಿದ್ದ ಪ್ಯೂನ್ ಸಿದ್ಧನ ಕೈಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿ ಹೇಳಿದರು. 'ತಂಗೀ ನಿಮ್ಮ ಯಜಮಾನರ ಸ್ವಾಗತಕ್ಕ ಸಿದ್ಧ ಆಗರಿ; ಇನ್ನ ಚಹಾಕ್ಕ ಇಡ್ರಿ. ಅವರ ಜೊತಿಗೆ ನಾನೂ ಚಹಾ ಕುಡದs ಹೋಗತೇನಿ' ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಸಾವಿತ್ರಿ.

'ಓಹೋಹೋ ಬರ್ರಿ ದೇಸಾಯರ ಬರ್ರಿ. ಸುರಕ್ಷಿತ ಬಂದ್ರ್ಯಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಕಾಗದ ಕೆಲಸಾ ಮಾಡೇದಲ್ಲಾ. ಬರ್ರಿ' ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಸಾವಿತ್ರಿ ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಗಂಡನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ, ನಕ್ಕು ಚಹಾ ತಿನಿಸು ತರಲು ಒಳಗೆ ಹೋದಳು.

'ನಾಟಕದ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು'- ಶೇಖರ ಹನುಮಂತಪ್ಪನವರ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತುಂಬು ಹೃದಯದಿಂದ ನಕ್ಕ.

ಶಾಂತಾದೇವಿಯವರು ಸಣ್ಣಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾಗ ಆಗಲೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನವ್ಯತೆ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತಾದರೂ ಅವರಿಗೆ ಆದರ್ಶ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಕಂಡದ್ದು ಮಾಸ್ತಿ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಉದಾರ ಮಾನವತಾವಾದಿ ದರ್ಶನದಲ್ಲಿ, ಬದುಕನ್ನು ಎಲ್ಲ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ದಾಖಲಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಮಾನವೀಯತೆಯ ಅನುಕಂಪದಲ್ಲಿ, ನಿರುದ್ವಿಗ್ನವಾಗಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ, ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ಪ್ರಭಾವ ಶಾಂತಾದೇವಿಯವರ ಕತೆಗಳ ಮೇಲೆ ದಟ್ಟವಾಗಿ ಹರಡಿರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬದಲಾವಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಅದು ಅವರ ಈಚಿನ ಕತೆಗಳಲ್ಲೂ ಮುಂದುವರಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ನೋವು ಇದ್ದರೂ ಸಹನೆಯ ಮೂಲಕ, ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಿಂದ, ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ಮಾಸ್ತಿಯವರ ನಿಲುವು ಶಾಂತಾದೇವಿಯವರ ಕತೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

*

ಅವರು ನವ್ಯ ಮತ್ತು ಬಂಡಾಯ ಚಳವಳಿಗಳನ್ನು ಹಗುರಾಗಿ ಹಾದು ಬಂದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಮೂಲ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಹೃದಯವಂತ ಗೃಹಿಣಿಯಾಗಿ ಅವರು ಬದುಕನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ, ಮತ್ತು ಅದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸ ಹಚ್ಚುವ ಕೆಲವು ಕತೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

–ಡಾ. ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ

ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ : 580 020

₹ 120